

1927 APP

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Η' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Χαροζου
Καί

ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΑΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

44—ΕΝ ΟΔΩ ΣΤΑΔΙΟΥ—44

1927

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέου
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Ι. Δ. Κολλαροῦ

Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον «Ἑστία» — 2052

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Μ. Μωφάρας

Γ. Ρουκουσάκης

ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Α' Προοίμιον.

(§ 1-3)

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβοῦ-
λου ὅσα μὲν ταῦτά ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου
ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντῃ ἀληθῆ ἀναγράφω, ὅσα
δ' οὐ ταῦτά, τούτων τὰ πιστότερα ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἅμα
ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. ἄλλοι μὲν δὴ ἄλλα ὑπὲρ 2
Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ ἐτου πλείονες ἢ
ἀξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἄλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ
Ἀριστόβουλος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, ὁ μὲν,
ὅτι ξυνεστράτευσεν βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος, Πτο-
λεμαῖος δὲ πρὸς τῇ ξυστρατεῦσαι, ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι
αἰσχρότερον ἢ τῇ ἄλλῃ ψεύσασθαι ἦν· ἄμφω δέ, ὅτι τετε-
λευτηκότος ἤδη Ἀλεξάνδρου ξυγγράφουσιν αὐτοῖς ἢ τε
ἀνάγκη καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς ξυνηνέχθη ξυγγρά-
φαι ἀπῆν. ἔστι δὲ ἅ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, ὅτι 3
καὶ αὐτὰ ἀξιαφήγητά τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντῃ ἄπιστα, ὡς
λεγόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψα.

νήσω.

ἐν τελευτῆσαι ἐπ' ἄρχοντος
 ἡγήσιν παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέ-
 ξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν
 2 εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἰκοσιν ἔτη Ἀλέξανδρον. ἐνταῦθα
 ξυναγαγόντα τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν,
 αἰτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας
 στρατιᾶς, ἦντινα Φιλίππῳ ἤδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν
 παρ' ἐκάστων πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δ' ἀπο-
 κρίνασθαι μὴ εἶναί σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ'
 αὐτοὺς ἄλλων ἐξηγεῖσθαι. νεωτερίσαι δ' ἅττα καὶ τῶν Ἀθη-
 3 ναίων τὴν πόλιν. ἀλλ' Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ
 Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι τῷ Φιλίππῳ δοθέν-
 των Ἀλεξάνδρῳ ἐς τιμὴν ξυγχωρῆσαι. ἐπανελθόντα δ' ἐς
 Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.

[Πρὶν ἢ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιχειρήσῃ τὴν εἰς Ἀσίαν ἐκστρατείαν στραφεῖς πρὸς Β. κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 335 καθυποτάττει τοὺς Θορᾶκας, Γέτας, Τριβαλλοὺς καὶ Ἰλλυριοὺς· εἰτα δὲ ἐκ τῶν Ἰλλυρικῶν συνόρων σπεύδει μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος εἰς Θήβας, αἵτινες ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον ἀποστα-
τήσαι· ταύτας δὲ κυριεύσας καὶ ἐγκαταστήσας ἐν Καδμεΐᾳ Μακεδονικὴν φρουρὰν ἐπιστρέφει εἰς Μακεδονίαν καὶ ἀποφασίζει ἤδη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἀσίας].

Βιβλ. Ι, κεφ. 1-11 ὡς ἐστι τοῦ Πατρός-

Γ'. Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν.

(Κεφ. 11-12)

11. Ἀμα δὲ τῇ ἡρὶ ἀρχομένῳ ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόν- 3
του, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλληνας Ἀντι-
πάτρῳ ἐπιτρέψας, αὐτὸς δ' ἄγων πεζοὺς μὲν ξὺν φιλοῖς τε
καὶ τοξόταις οὐ πολλῷ πλείους τῶν τρισμυρίων, ἰππέας δὲ
ὕπερ τοὺς πεντακισχιλίους. ἦν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν
λίμνην τὴν Κερκινίτιν ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος
ποταμοῦ τὰς ἐκβολὰς· διαβάς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμειβε τὸ 4
Πάγγαιον ὄρος τὴν ὥς ἐπ' Ἀβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις
Ἑλληνίδας ἐπὶ θαλάσῃ ὀκισμένας· ἔνθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἑβρον
ποταμὸν ἀφικόμενος διαβαίνει καὶ τὸν Ἑβρον εὐπετῶς· ἐκεί-
θεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔρχεται. 5
● Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλανα εἰς Σηστόν ἀφικνεῖται ἐν εἴκοσι 5
ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς οἰκοθεν ἐξορμήσεως. ἐλθὼν
δ' εἰς Ἐλαιοῦντα θύει Πρωτεσίλαῳ ἐπὶ τῇ τάφῳ τοῦ Πρωτε-
σίλαου, ὅτι καὶ Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκβῆναι εἰς τὴν
Ἀσίαν τῶν Ἑλλήνων τῶν ἄμ' Ἀγαμέμνονι εἰς Ἴλιον στρα-
τευσάντων. καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχεστέραν οἱ γενέ-
σθαι ἢ Πρωτεσίλαῳ τὴν ἀπόβασιν. ●

Παρμενίων μὲν δὴ τῶν τε πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν 6
ἵππον διαβιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ εἰς Ἀβυδὸν· καὶ διέβη-
σαν τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις
πολλοῖς στρογγύλοις. Ἀλέξανδρον δ' ἐξ Ἐλαιοῦντος εἰς τὸν
Ἀχαιῶν λιμένα κατάραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτόν
τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν, καὶ ἐπειδὴ
κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου ἐγένετο, σφάξαντα
ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηΐσι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιά-
λης εἰς τὸν πόντον.

Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεῶς ζῦν τοῖς ἐπλοῖς ἐκβῆναι αὐτὸν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν καὶ βωμοὺς ἰδρύσασθαι, ὅθεν τ' ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποδατηρίου καὶ Ἀθηναῖς καὶ Ἡρακλέους. ἀνελθόντα δ' ἐς Ἴλιον τῇ τε Ἀθηναῖ ἄσσαι τῇ Ἰλιάδι, καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν νεῶν, καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὅπλων ἐτι ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ ἔργου σφζόμενα.

καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασιπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς τὰς μάχας. θῦσαι δ' αὐτὸν καὶ Πριάμῃ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἐρκειοῦ λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γενεῖ, ὃ δὲ ἐς αὐτὸν καθῆκεν.

Ἀνιόντα δ' αὐτὸν ἐς Ἴλιον Μενοίτιος τε ὁ κυβερνήτης χρυσῷ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἐλθὼν καὶ τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἕλληνας, οἱ δὲ ἐπιχώριοι· ὃ δὲ καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως ἄρα

τάφον ἐστεφάνωσεν· Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρό-
κλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσεν· καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα, ὡς
λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὀμήρου κήρυκος ἐς τὴν
ἔπειτα μνήμην ἔτυχεν.

12. Ἐξ Ἰλίου δ' ἐς Ἀρίσθην ἦκεν, οὐ πᾶσα ἡ δύναμις 6
αὐτῷ διαβεβηκυῖα τὸν Ἑλλήσποντον ἐστρατοπεδεύκει, καὶ
τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Περκώτην τῇ δ' ἄλλῃ Δάμψακον παραμεί-
ψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπέδευσεν, ὃς ῥέων
ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ
τοῦ Ἑλλήσποντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. ἔνθεν δ' ἐς
Ἑρμῶντον ἀφίκετο, Κολωνάς πόλιν παραμείψας. σκοποὶ 7
δ' αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος· καὶ τούτων ἡγε-
μῶν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου, ἔχων τῶν τε ἑταίρων τὴν
ἰλὴν τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἧς ἱλάρχης ἦν Σωκράτης ὁ
Σάθωνος, καὶ τῶν προδρόμων καλουμένων ἱλας τέσσαρας.
κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῖσαν πρὸς τῶν
ἐνοικούντων τοὺς παραληφόμενους ἀπέστειλε σὺν Πανηγόρῳ
τῷ Λυκαγόρῳ, ἐνὶ τῶν ἑταίρων.

Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομίθρης καὶ 8
Πετήνης καὶ Νιφάτης καὶ ξὺν τούτοις Σπιθριδάτης, ὁ Λυδίας
καὶ Ἰωνίας σατράπης, καὶ Ἀρσίτης, ὁ τῆς πρὸς Ἑλλησ-
πόντῳ Φρυγίας ὑπαρχος. οὗτοι δὲ πρὸς Ζελεῖα πόλει κατε-
στρατοπεδευκότες ἦσαν ξὺν τῇ ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ
τοῖς Ἑλλήσι τοῖς μισθοφόροις, βουλευομένοις δ' αὐτοῖς ὑπὲρ 9
τῶν παρόντων, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκὼς ἠγγέλλετο,
Μέμνων ὁ Ῥόδιος παρήνει μὴ διὰ κινδύνου ἵεναι πρὸς τοὺς
Μακεδόνας, τῷ τε πεζῷ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ
Ἀλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δ' ἀπόντος Δαρείου· προῖ-
όντας δὲ τὸν τε χεῖλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ
καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ καρπὸν ἐμπιπράναι, μηδὲ τῶν πόλεων
αὐτῶν φειδομένους· οὐ γὰρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον

10 ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων. Ἀρσίτην δὲ λέγεται εἶπειν ἐν τῇ συλλόγῃ τῶν Περσῶν, ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑφ' οἷ τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἀρσίτῃ προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὑποπτὸν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα τριδᾶς ἐμποιεῖν ἐκόντα τῇ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὐνεκα.

Δ'. Ἡ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μάχη (334).

(Κεφ. 13-16)

α') Τὰ πρὸ τῆς μάχης.

(Κεφ. 13-14)

13. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος προὔχῳρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ξυντεταγμένῃ τῇ στρατῷ, διπλὴν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν τάξας, τοὺς δὲ ἰππέας κατὰ τὰ κέρατα ἀγαγὼν, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἐπεσθαι· τοὺς δὲ προκατασκευασμένους τὰ τῶν πολεμίων ἤγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἰππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ 2 ψιλῶν ἐς πεντακοσίους· καὶ Ἀλέξανδρός τ' οὐ πολὺ ἀπέιχε τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῇ ἐλαύνοντες ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι τεταγμένους ὡς ἐς μάχην. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιάν πᾶσαν ξυνέταττεν ὡς μαχουμένους.

3 Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει Ἀλεξάνδρῳ τάδε· «Ἐμοὶ δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῇ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ, ὡς ἔχομεν. τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τῇ πεζῇ λειπομένους πλησίον ἡμῶν αὐλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἔωθεν εὐπετῶς

τῷ στρατῷ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσκειν γὰρ αὐτοὶ
περάσαντες, πρὶν ἐκείνους εἰς τάξιν καθίστασθαι. νῦν δ' οὐκ 4
ἀκινδύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἷόν
τ' ἐν μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. πολλὰ
μὲν γὰρ αὐτοῦ ὁράται βαθέα, αἱ δ' ὄχθαι αὐταὶ ὁρᾷς ὅτι
ὑπερύψηλοι καὶ κρημνῶδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν· ἀτάκτως τ' οὖν 5
καὶ κατὰ κέρας, ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσι ἐπικείσον-
ται εἰς φάλαγγα ξυντεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἵππεις· καὶ
τὸ πρῶτον σφάλμα ἐξ τε τὰ παρόντα χαλεπόν, καὶ ἐξ τὴν
ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν».

Ἀλέξανδρος δέ, «ταῦτα μὲν», ἔφη, «ὦ Παρμενίων, 6
γινώσκω· αἰσχύνομαι δέ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην
εὐπετῶς, τοῦτο δέ, σμικρὸν ρεῦμα, — οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν
Γρανικὸν ἐκφαυλίσας, — εἴρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι, ὡς
ἔχομεν. καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης οὔτε πρὸς 7
τῆς ἐμῆς εἰς τοὺς κινδύνους ὀξύτητος ποιούμεαι· ἀναθαρρήσειν
τε δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιωμαχοὺς Μακεδόσιν ὄντας, ὅτι
οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκα ἔπαθον».

¶ 14. Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας
πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρήγεν. προε-
τάχθησαν δ' αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος
ἔχων τοὺς ἐταίρους τοὺς ἱππέας καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς
Ἀγριᾶνας τοὺς ἀκοντιστάς· Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀρραβαίου
τοὺς τε σαρισσοφόρους ἱππέας ἔχων Φιλώτα ἐπετάχθη
καὶ τοὺς Παίονας καὶ τὴν Ἰλὴν τὴν Σωκράτους ἔχοντες
ἐξ τούτων ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, ὧν ἡγεῖτο
Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκκου τοῦ
Ὀρόντου φάλαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ
δὲ ἡ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ
Ἀνδρομέους· ἐπὶ δὲ ὧν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρχε. τοῦ
δ' εὐώνυμου πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἱππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν

ἡγεῖτο Κάλας ὁ Ἀρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἵππεις, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θράκες, ὧν ἦρχεν Ἀγάθων· ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἢ τε Κρατέρου φάλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως.

- 4 Περσῶν δὲ ἵππεις μὲν ἦσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοί, μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῇ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἱππέων καὶ γὰρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία· ἢ δ' Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθεώρων—δῆλος γὰρ ἦν τῶν τε ὅπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ—κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτῃ πυκνὰς ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ τὰς ὕλας τῶν ἱππέων.
- 5 Χρόνον μὲν δὴ ἀμφοτέρωτα τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου τοῦ ποταμοῦ ἐφεστῶτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν ἡσυχίαν ἦγον, καὶ σιγῇ ἦν πολλή ἀφ' ἑκατέρων· οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας, ὅποτε ἐσθῆσονται ἐς τὸν πόρον,
- 6 ὡς ἐπικεισόμενοι ἐκθαίνουσιν· Ἀλέξανδρος δ' ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἔπεσ' ἵτε καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἱππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίανας προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμὸν ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου ἔταξε καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ὕλην Πτόλεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἢ δὴ καὶ ἐτύγγανε τὴν ἡγε-
- 7 μονίαν τοῦ ἱππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ αὐτὸς δ' ἄγων τὸ δεξιὸν κέρας ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ τῇ Ἐνυαλίῳ ἀλαλάζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν αἰεὶ παρατείνων τὴν τάξιν, ἢ παρείλκε τὸ ρεῦμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκθαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρας προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ὑστὸν τῇ φάλαγγι προσμείξῃ αὐτοῖς.

(Κεφ. 15)

Και οι μὲν ὠρεῖται οἱ Μακεδόνων θυμειζάντες τοῖς
Τύρρις ἀναθοὶ γένομε

τὸ δεξιόν, καὶ
στῖφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ
γμένοντες ἦσαν· καὶ περὶ αὐτῶν ξυνειστήκει μάχη
ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι δ
βαινον οὐ χαλεπῶς ἤδη, καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μά
χεσσι μάχη δὲ μᾶλλον τι ἐφίκει. ξυνεχόμενοι γὰρ ἵπποι
ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἡγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῶσαι
ἅπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρ
σας, οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ ἔρξαι τε αὐτῶν τὴν ἔκβασιν.
Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὐθις ἀπώσασθαι, καὶ ἐκ τούτου

ἐπλεονέκτουν ἤδη οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τ' ἄλλῃ βώμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανεῖνοις πρὸς παλτὰ ἐμάχοντο
 6 Ἐνθα δὴ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ μάχῃ, ὁ δ' Ἀρέτην ἤτει δόρυ ἕτερον, ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν· τῇ δὲ καὶ αὐτῇ πονουμένῃ ξυντετριμμένον τὸ δόρυ ἦν, ὁ δὲ τῇ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο, καὶ τοῦτο δείξας Ἀλεξάνδρῳ ἄλλον αἰτεῖν ἐκέλευεν· Δημάρατος δέ, ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐταίρων, δίδωσιν αὐτῇ τὸ αὐτοῦ δόρυ.

7 Καὶ ὃς ἀναλαβὼν καὶ ἰδὼν Μιθριδάτην, τὸν Δαρείου γαμβρόν, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προΐππεύοντα καὶ ἐπάγοντα ἅμ' οἱ ὥσπερ ἐμβολὸν τῶν ἱππέων ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων, καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῇ δόρατι κατα-
 8 βάλλει τὸν Μιθριδάτην. ἐν δὲ τούτῳ Ροισάκης μὲν ἐπελαύνει τῇ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κοπίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνους τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δ' ἔσχε τὸ κράνος· καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας τῇ ξυστῇ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης δ' ἀνετέτατο μὲν ἤδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὀπισθεν τὴν κοπίδα, ὑποφθάσας δ' αὐτὸν Κλειτος ὁ Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ ὤμου καὶ ἀποκόπτει τὸν ὤμον τοῦ Σπιθριδάτου ξὺν τῇ κοπίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες αἱ τῶν ἱππέων ὁσοὶς προῦχώρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίγνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον.

γ') Ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.—Αἱ ἐκατέρωθεν ἀπώλειαι.

παντὶ τῷ πρῶτῳ βιβλίῳ
 (Κεφ. 16)

16. Καὶ οἱ Πέρσαι παύμενοί τε πανταχόθεν ἤδη ἐς τὰ πρόσωπα αὐτοὶ τε καὶ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς καὶ πρὸς τῶν ἱππέων ἐξωθούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν φίλων ἀναμε-

μειγμένων τοῖς ἵππευσι βλαπτόμενοι ἐγκλίνουσι ταύτῃ πρῶτον, ἣ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευεν. ὥς δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρερρήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἵππου, καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερὰ.

Τῶν μὲν δὴ ἵππέων τῶν Περσῶν ἀπέθανον ἐς χιλίους. οὐ γὰρ πολλὴ ἡ δῖωξις ἐγένετο, ὅτι ἐξετράπη Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους· ὣν τὸ στίφος, ἣ τὸ πρῶτον ἐτάχθη, ἐκπλήξει μᾶλλον τι τοῦ παραλόγου ἢ λογισμῷ βεβαίῳ ἔμενεν· καὶ τούτοις τὴν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν καὶ τοὺς ἵππεας πάντῃ προσπεσεῖν κελεύσας, ἐν μέσῳ δι' ὀλίγου κατακόπτει αὐτούς, ὥστε διέφυγε μὲν οὐδεὶς, ὅτι μὴ διέλαθέ τις ἐν τοῖς νεκροῖς· ἐξωγρήθησαν δ' ἅμφι τοὺς δισχιλίους. ἔπεσον δὲ καὶ ἡγεμόνες τινὲς τῶν Περσῶν Νιφάτης τε καὶ 3 Πετίνης καὶ Σπιθριδάτης ὁ Λυδίας σατράπης καὶ ὁ τῶν Καππαδοκῶν ὑπαρχος Μιθροβουζάνης καὶ Μιθριδάτης, ὁ Δαρείου γαμβρός, καὶ Ἀρβουπάλης, ὁ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου παῖς, καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Δαρείου γυναικός, καὶ ὁ τῶν ξένων ἡγεμὼν Ὡμάρης. Ἀρσίτης δ' ἐκ μὲν τῆς μάχης φεύγει ἐς Φρυγίαν, ἐκεῖ δ' ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, ὥς λόγος, ὅτι αἴτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ ἐν τῷ τότε πταίσματος.

Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἐταίρων ἅμφι τοὺς εἴκοσι καὶ 4 πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· καὶ τούτων χαλκαὶ εἰκόνες ἐν Δίῳ ἑστᾶσιν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὅσπερ καὶ Ἀλέξανδρον μόνος προκρίθεις ἐποίει τῶν δ' ἄλλων ἵππέων ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα, περὶ δ' ἐς τοὺς τριάκοντα· καὶ τούτους τῇ ὑστεραίᾳ ἔθαψεν Ἀλέξανδρος ξυν 5 τοῖς ὅπλοις τε καὶ ἄλλῃ κόσμῳ· γονεῦσι δ' αὐτῶν καὶ παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε καὶ ὅσαι ἄλλαι ἢ τῷ σώματι λειτουργίαι ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἐκδόστων εἰσφοραί. καὶ τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπελ-

θῶν τ' αὐτὸς ἐκάστους καὶ τὰ τραύματα ἰδὼν καὶ ὅπως τις ἐτρώθη ἐρόμενος καὶ ὃ τι πράττων εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαι οἱ παρασχών.

- 6 Ὁ δὲ καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψε· ἔθαψε δὲ καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἑλλήνας, οἳ ξὺν τοῖς πολεμίοις στρατεύοντες ἀπέθανον· ὅσους δ' αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβεν, τούτους δῆσας ἐν πέδαις ἐς Μακεδονίαν ἀπέπεμψεν ἐργάζεσθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἑλλήσιν Ἑλληνες ὄντες ἐναντία τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο.
- 7 ἀποπέμπει δὲ καὶ ἐς Ἀθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς ἀνάθημα εἶναι τῇ Ἀθηνᾷ ἐν πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγραφῆναι ἐκέλευσε τόδε· «Ἀλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ Ἑλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικούντων».

ἀναμνηστικὴ

[Μετὰ τὴν παρὰ τὸν Γρανικὸν μάχην ὁ Ἀλέξανδρος καταλαμβάνει τὰς Σάρδεϊς, ἐκουσίως αὐτῷ παραδοθείσας, τὴν Μαγνησίαν, τὰς Τρώας καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Αἰολίδος, ἐν αἷς ἀποκαθιστᾷ τὰς δημοκρατίας καταλύσας τὰ ὀλιγαρχικὰ πολιτεύματα, ἃ εἶχεν ἐγκαθιδρύσει ὁ Μέμνων. Κυριεύσας δὲ διὰ πολιορκίας τὰς μόνας ἀντισταθείσας αὐτῷ δύο πόλεις, τὴν Μίλητον καὶ τὴν Ἀλικαρνασσὸν, πορεύεται διὰ Λυκίας, Παμφυλίας, Πισιδίας καὶ Φρυγίας εἰς Γόρδιον].

BIBAIION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Γόρδιῳ.

(Κεφ. 3)

3. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρήλθεν, πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, ἵνα καὶ τὰ βασίλεια ἦν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου, τὴν ἅμαξαν ἰδεῖν τὴν Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμάξης τὸν δεσμόν.

Λόγος δὲ περὶ τῆς ἁμάξης ἐκείνης παρὰ τοῖς προσχώροις 22 22 22 22 πολὺς κατεῖχεν, Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυγῶν ἄνδρα πένητα, καὶ ὀλίγην εἶναι αὐτῇ γῆν ἐργάζεσθαι καὶ ζεύγη βοῶν δύο· καὶ τῇ μὲν ἀροτριᾶν, τῇ δὲ ἁμαξεύειν τὸν Γόρδιον. καὶ ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν αἰτὸν καὶ 3 ἐπιμεῖναι ἔστ' ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δ' ἐκπλαγέντα τῇ ὄψει ἰέναι κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ^{καὶ} παρὰ τοὺς Τελμισσέας τοὺς μάντεις· εἶναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι, καὶ σφισιν ἀπὸ γένους δεδοσθαι αὐτοῖς καὶ γυναίξιν καὶ παισὶ τὴν μαντείαν.

Προσάγοντα δὲ κώμη τινὶ τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρ- 4 θένῃ ὕδρευομένῃ καὶ πρὸς ταύτην εἰπεῖν, ὅπως οἱ τὸ τοῦ αἰετοῦ ἔσχεν· τὴν δέ, εἶναι γὰρ καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους, θύειν κελευσά τῇ Διὶ τῇ βασιλεῖ ἐπανελθόντα ἐς τὸν αὐτὸν τόπον. καί, δεηθῆναι γὰρ αὐτῆς Γόρδιον τὴν θυσίαν ξυνεπισπομένην οἱ αὐτὴν ἐξηγήσασθαι, θῆσά τε, ὅπως ἐκείνη ὑπετίθετο, τὸν Γόρδιον καὶ συγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ τῇ παιδί καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα Μίδαν ὄνομα.

Ἦδη τ' ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδαν καλὸν καὶ γενναῖον, καὶ ἐν 5 τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσι τοὺς Φρύγας, καὶ γενέσθαι

αὐτοῖς χρησμόν, ὅτι ἅμαξα ἄξει αὐτοῖς βασιλέα, καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. ἔτι δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἐλθεῖν τὸν Μίδαν ὁμοῦ τῇ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἁμάξῃ. τοὺς δὲ ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον τοῦτον ἐκείνον γινῶναι ὄντα, ὄντινα ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν, ὅτι ἄξει ἡ ἅμαξα· καὶ καταστῆσαι μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδαν, Μίδαν δ' αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἅμαξαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἄκρα ἀναθεῖναι χαριστήριον τῇ Διὶ τῇ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ αἵτου τῇ πομπῇ. πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τότε περὶ τῆς ἁμάξης ἐμυθεύετο, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμάξης τὸν δεσμόν, τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. ἦν δὲ ὁ δεσμός ἐκ φλοιοῦ κρανείας, καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο.

- 7 Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιδεῖν οὐκ ᾔθελεν, μή τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσῃται, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμόν καὶ λελύσθαι ἔφη· Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπάξ, ξυνέχων
8 τὸν δεσμόν, ἐξελκύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν. ὅπως μὲν δὴ ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῇ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἁμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτῶν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότος. καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταί τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμεναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.

[Ἐκ Γορδίου πορεύεται ὁ Ἀλέξ. εἰς Ἀγκυραν καὶ ἐκ ταύτης τρέπεται πρὸς νότον καὶ προχωρήσας εἰς Καππαδοκίαν διαβαίνει τὸν Ἄλυν ποταμόν· ὑποτάξας δὲ τὴν χώραν ἄνευ ἀντιστάσεως πορεύεται εἰς Κιλικίαν καὶ διαβάς τὰς Κιλικίας πύλας εἰσελαύνει εἰς Ταρσόν· θελήσας δὲ νὰ λουσθῇ καθίδρως καὶ ξεκμηκῶς εἰς τὰ ψυχρὰ ὕδατα τοῦ διὰ τῆς Ταρσοῦ ῥέοντος ποταμοῦ Κύδνου καταλαμβάνεται ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ καὶ πίπτει κλινήρης· σφύζεται ὁμως ὑπὸ τοῦ Ἀκαρνᾶνος ἱατροῦ Φιλίππου. Μετὰ τὴν ἰασίν του ὁ Ἀλέξ. τραπεῖς πρὸς δυσμᾶς πορεύεται εἰς τὴν πόλιν Ἀγχίαλον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τοὺς Σόλους· ἐκ τούτων μετὰ τὴν καθυπόταξιν τῶν ὀρεινῶν λαῶν τῆς Κιλικίας ἐπανακάμπτει εἰς Ταρσὸν καὶ τὸ μὲν ἱππικόν του ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Φιλῶτα ἀποστέλλει διὰ τοῦ Ἀλίου πεδίου ἐπὶ τὸν ποταμόν Πύραμον, αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ ὑπολοίπου στρατοῦ ἔρχεται εἰς Μαλλόν· ἔνθα μανθάνει ὅτι ὁ Δαρεῖος ἡγούμενος τῆς Περσικῆς στρατιᾶς εὗρίσκετο ἐστρατοπεδευμένος ἐν τῇ συριακῇ πόλει Σώχοις, ἀπέχων δύο ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῶν στενῶν τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους. Ὁ Ἀλέξ. μαθὼν τοῦτο διαβαίνει τὰς ἐπὶ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους τῆς Ἀσίας ὁμωνύμους πύλας καὶ πορεύεται εἰς Ἰσὸν, ἀφίει δ' ἐκεῖ τοὺς ἀσθενεῖς ἔρχεται διὰ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ εἰς τὴν πόλιν Μυριάνδρον, ἵνα ἐντεῦθεν εἰσβάλῃ τὴν ὑστεραίαν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Συρίας καὶ τοὺς Σώχους. Ἀλλὰ τὴν νύκτα ἐπελθοῦσα σφοδρὰ καταιγὶς καὶ βροχὴ θυελλώδης ἀναγκάζουσιν αὐτὸν νὰ παραμείνῃ ἐν Μυριάνδρῳ].

Β'. Ἡ ἐν Ἰσσοῦ μάχη (333).

(Κεφ. 7-12)

α') Τὰ πρὸ τῆς μάχης.

(Κεφ. 7-9)

7. Ὑπερβαλὼν δὴ τὸ ὄρος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἰσὸν προῆγεν καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθὼν. τὴν δ' Ἰσὸν κατασχών, ὅσους διὰ νόσον ὑπολελειμμένους αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων κατέλαβεν, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέχτεινεν· ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν προῦχώρει ἐπὶ τὸν ποταμόν τὸν Πίναρον. καὶ Ἀλέξανδρος ὡς ἤκουσεν ἐν τῇ ὀπισθεν αὐτοῦ ὄντα Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιδάσας

ἐς τριακόντορον τῶν ἐταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπ' Ἴσόν, κατασκεφομένους, εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. οἱ δ' ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ, ὅτι κολπώδης ἦν ἡ ταύτη θάλασσα, μᾶλλον τι εὐπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρεῖον.

Ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἱλάρχας καὶ τῶν 3 ξυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαρρεῖν μὲν ἐκ τῶν ἤδη σφίσι καλῶς κεινδυνευμένων, καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους ὁ ἀγὼν νενικηκόσιν αὐτοῖς ἔσται, καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νῦν Δαρεῖφ ἀγαγὼν καθεῖρξαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν ξύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δ' ἀχρεῖον τὸ πλῆθος ἔσται τῇ μάχῃ, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίσις.

Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσαις καὶ Μήδοις, ἐκ πάνυ πολλοῦ 4 τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολεμικοῖς πάλαι ἤδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους, ἐς χεῖρας ἤξειν ὅσοι τε Ἕλληνες Ἕλλησιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ξὺν Δαρεῖφ ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῷ κινδυνεύοντας· τοὺς δὲ ξὺν σφίσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐκόντας ἀμυνομένους· βαρβάρων τ' αὖ Θρᾶκας καὶ Παίονας καὶ Ἰλυριοὺς 5 καὶ Ἀγριᾶνας τοὺς εὐρωστοτάτους τε τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μαλακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξεσθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρεῖφ.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπεξήκει. τὰ 6 δὲ ἄλλα ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου, ἐπεδείκνυνεν. οὐ γὰρ τοὺς σατράπας τοὺς Δαρείου ἐν τῇ τότε κρατήσῃ, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῇ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισμου-

ρίους ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε ὃ τι περ ὄφελος καὶ Μήδων καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποικεῖ τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὥς οὐδὲν ὑπολειφθήσεται σφισιν ἐπὶ τῷδε τῷ ἄγωνι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνοις ἐπιθεῖναι. ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τ' ἐς τὸ κοινὸν ξὺν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένων ὑπεμίνησεν καὶ εἰ δὴ τῷ ἰδίᾳ τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολμημένον, ὀνομαστὶ ἕκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. καὶ τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὥς ἀνεπαχθέστατα ἐπεξήγει.

8 Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἄμα Ξενοφῶντι μυρίων ἐς μνήμην ἔλθεῖν, ὥς οὐδέν τι οὔτε κατὰ πλήθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσιν ἐπεισικότες, οὐδὲ ἱππέων αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννησίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρακῶν, οὐδὲ ὅση ἄλλῃ σφίσιν ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ 9 Κρητῶν ἢ Ῥοδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ Ξενοφῶντος αὐτοσχεδιασθέντων, οἱ δὲ βασιλέα τε ξὺν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη, ὅσα κατιόντων ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον καθ' ὁδὸν σφισιν ἐπεγένετο, νικῶντες ἐπῆλθον ὅσα τ' ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος παραινέσθαι εἰκός.

Οἱ δ' ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοί τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἤδη ἐκέλευον.

8. Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει, προπέμπει δὲ ὥς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἱππέων ὀλίγους καὶ τῶν τοξοτῶν προκατασκευασμένους τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰς πύλας· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ἦγει, ὥς 2 κατασχεῖν αὐθις τὰς πύλας. ὥς δ' ἄμφι μέσας νύκτας ἐκράτησεν αὐθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν τὸ λοιπὸν

τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακὰς ἀκριβεῖς καταστησάμενος. ὑπὸ δὲ τὴν ἑω κατήει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἔως μὲν πάντῃ στενόπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ κέρως ἦγεν, ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσσεν αἰ τὸ κέρας ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὀπλιτῶν τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

Οἱ δὲ ἱππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμέ-³ νοι ἦσαν· ὡς δ' ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προήεσαν, ξυνέτασεν ἤδη τὴν στρατιάν ὡς ἐς μάχην. πρώτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τό τ' ἄγγημα καὶ τοὺς ὑπα- σπιστάς, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἐχομένην δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκκου. οὗτοι μὲν ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὀπλιτῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξαμένῳ τεταγμένοι ἦσαν. ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρώτη μὲν ⁴ ἡ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ ταύ- της ἡ Μελεάγρου. τοῦ δ' εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κράτε- ρος ἐπετέτακτο ἄρχειν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύμου Παρμε- νίων ἡγεῖτο· καὶ παρήγγελτο αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι ὑπερ- φαλαγγήσειν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἤμελλον.

Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέ-⁵ ξανδρος ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἱππέων διαδιβάξει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν καὶ μετὰ τούτων τῶν φιλῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ' ἡσυχίαν συντάξειεν. καὶ πρώτους μὲν τοῦ ὀπλι-⁶ τικοῦ τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἑξακισμυρίους ὀπλῖται δ' ἦσαν καὶ οὗτοι. τοσοῦτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἀπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον, ἵνα ἐτάσσοντο.

- 7 Ἐπέταξε δὲ καὶ τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν οἱ κατὰ νώτου ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. τὸ γὰρ ὄρος, ἵνα ἐπετάχθησαν, πῇ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶδες τι αὐτοῦ ὥσπερ ἐν θαλάσσῃ ἐγίγνετο, ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προῖόν τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρεΐαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ
- 8 δεξιοῦ κέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει. τὸ δ' ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ φιλῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὀπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. ἐλέγετο ἡ πᾶσα ξὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἐξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.
- 9 Ἀλέξανδρος δέ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἰόντι τὸ χωρίον διέσχεν ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἱππέας, τοὺς τε ἑταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα ἅμα οἱ ἔταξεν, τοὺς δ' ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ ξυμμαχικὸν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὡς Παρμενίωνα.
- 10 Δαρεῖος δέ, ὡς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγξ, τοὺς ἱππέας, οὐστinas πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προτετάχει, ὥπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἡ ἔκταξις τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνθήματος. καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτῃ μᾶλλον τι ἱππάσιμα ἦν, μέρος δέ τι αὐτῶν
- 11 καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. ὡς δ' ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας σφῶν ἐκέλευσεν. αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον τῆς πάσης τάξεως ἐπεῖχεν, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι καὶ τὸν νοὺν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.

9. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τὸ ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μένους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν συμμαχῶν ἱππέας ταύτῃ τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἱππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος ἀφανῶς διελθεῖν.

Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἱππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προ-² δρόμους, ὧν ἡγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν ἡγεῖτο Ἀρίστων, τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὧν ἡρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δ' Ἀγριᾶνας, ὧν ἡρχεν Ἀτταλος, καὶ τῶν ἱππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νότου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσιν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρειὸν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νότου σφῶν τεταγμένους. τοῦ δὲ εὐωνύμου προετάχθησαν τῶν μὲν πεζῶν οἱ τε Κρήτες τοξό-
ται καὶ οἱ Θράκες, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης, πρὸ τούτων δὲ ἡ ἵππος ἢ κατὰ τὸ εὐώνυμον. οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν.

Ἐπεὶ δ' οὕτε πυκνὴ αὐτῷ ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ³ ἑαυτοῦ ἐφαίνετο, πολὺ τε ταύτῃ ὑπερφαλαγγήσιν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἱλας τῶν ἐταίρων, τὴν τε Ἀνθεμουσίαν, ἣς ἱλάρχης ἦν Περοΐδας, ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἣς ἡγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. καὶ τοὺς τοξό-
τας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθο-⁴ φόρων ἔστιν οὗς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου παρα-
γαγὼν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρας τὴν φάλαγγα.

ἐπεὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὔτε κατήεσαν, ἐκδρομῆς τ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης ῥαδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἄκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν ὄν χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος· ἐκείνοις δὲ ἱππέας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρχεσεν.

β') Διεξαγωγή τῆς μάχης καὶ ἀποτέλεσμα ταύτης.

(Κεφ. 10· 11)

10. Οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μὲν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῷ ἢ πρόσδοξ· τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις, πολλαχῇ μὲν ἀποκρήμνους οὔσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενεν· καὶ ταύτῃ εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἄμφ' Ἀλέξανδρον τῇ
 2 γνῶμῃ δεδουλωμένους. ὥς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατόπεδα, ἐνταῦθα παριππεύων πάντῃ Ἀλέξανδρος παρεκάλει ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὀνόματα ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἱλάρχας καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστί καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν· καὶ αὐτῷ πανταχόθεν βοή ἐγίγνετο μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους.

3 Ὁ δὲ ἦγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόπτῳ ἤδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναί τι ἐν τῇ ξυντονωτέρᾳ πορείᾳ ἐκκυμῆναν τῆς φάλαγγος· ὥς δ' ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ

κατὰ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος δρόμῳ εἰς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλήξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θάσσο-
 σον εἰς χεῖρας ἐλθόντας ὀλίγα πρὸς τῶν τοξοτῶν βλά-
 πτεσθαι.

Καὶ ξυνέβη, ὅπως εἶκασεν Ἀλέξανδρος. εὐθὺς γὰρ ὡς ἐν 4
 χερσὶν ἢ μάχῃ ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύμα-
 τος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρα ἐπιτεταγμένοι καὶ ταύτῃ μὲν λαμ-
 πρῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτόν. οἱ δὲ Ἕλλη-
 νες οἱ μισθοφόροι οἱ ξὺν Δαρείῳ, ἣ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἢ
 φάλαγξ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας παραρράγεισα, ὅτι Ἀλέξαν- 5
 δρος μὲν σπουδῇ εἰς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν
 μάχην ποιήσας ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτῃ τεταγμένους τῶν
 Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὔτε τῇ ἴσῃ
 σπουδῇ ἤψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνῶδεσι ταῖς
 ὄχθαις ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ
 ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι, — ταύτῃ ἐμβάλλου-
 σιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν, ἣ μάλιστα διεσπαρμένην
 αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατείδον.

Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερόν ἦν, τῶν μὲν εἰς τὸν ποτα- 6
 μὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη
 φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι, τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τ' Ἀλε-
 ξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι καὶ τὴν
 δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ εἰς τὸ τότε διαβεβοημέ-
 νης, μὴ ἀφανίσαι. καὶ τι καὶ τοῖς γένεσι τῷ τε Ἑλληνικῷ 7
 καὶ τῷ Μακεδονικῷ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν εἰς ἀλλήλους. καὶ
 ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς
 γενόμενος, καὶ ἄλλοι εἰς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ
 ἡμελημένων Μακεδόνων.

11. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις, τετραμ-
 μένους ἤδη τοὺς κατὰ σφῶν τῶν Περσῶν ὄρωντες, ἐπὶ τοὺς

ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονοῦμενον σφῶν ἐπικάμψαντες ἀπὸ τε τοῦ ποταμοῦ ἀπώσαντο αὐτούς, καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἤδη ἔκοπτον τοὺς ξένους.

- 2 Καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῇ τῇ ἔργῳ, ἀλλ' ἐπιδιαθάντες εὐρώστως ἐνέβαλον ἐς τὰς ἴλας τῶν Θεσσαλῶν. καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἵππομαχία καρτερά, οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρειὸν τε πεφευγότα ἦσθοντο καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους ξυγκοπέντας
- 3 ὑπὸ τῆς φάλαγγος. τότε δ' ἤδη λαμπρά τε καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐγίγνετο· καὶ οἱ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκακοπάθουν βαρέως ὠπλισμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἵππεῖς κατὰ στενὰς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως ξὺν ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες οὐ μείον ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο. καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὐρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὥστε οὐ μείων ἢ τῶν πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἱππέων ἐγίγνετο.

- 4 Δαρεῖος δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐφοβήθη τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτῃ ἀπορρηγνύμενον κατεῖδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθὺς ὡς εἶχεν ἐπὶ τοῦ ἅρματος ξὺν
- 5 τοῖς πρώτοις ἔφευγεν. καὶ ἔστε μὲν ὁμαλοῖς χωρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐπετύγγανεν, ἐπὶ τοῦ ἅρματος διεσώζετο· ὡς δὲ φάραγξί τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις ἐνέκυρσεν, τὸ μὲν ἅρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κἀνδυν ἐκδύς· ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἅρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου ἐπιβὰς ἔφευγεν.

- 6 Καὶ ἡ νύξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο αὐτὸν τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἀλῶναι. Ἀλέξανδρός γάρ, ἔστε μὲν φάος

Ἰχάρη ὄρωι, ἀν Η,

ἦν, ἀνὰ κράτος ἐδίωκεν, ὡς δὲ ξυνεσκόταζε τ' ἤδη καὶ τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπειτρέπετο ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον· τὸ μέντοι ἄρμα τοῦ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν
 7 ἄσπίδα ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸν κἀνδυν καὶ τὸ τόξον. καὶ γὰρ καὶ ἡ διώξις βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρρήξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ διώκειν ἐτράπετο, πρὶν τοὺς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ τὸ τῶν Περσῶν ἵππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας κατείδεν.

8 Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεομίθρης καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἡγήσαμένων τοῦ ἵππικοῦ· ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαθάκης, ὁ Αἰγύπτου σατράπης, καὶ Βουδάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἐς δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις ἵππεις ὑπὲρ τοὺς μυρίους, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Δάγου, ξυνεπισπόρμενος τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι τὴν φάραγγα.

9 Τό τε στρατόπεδον τὸ Δαρείου εὐθὺς ἐξ ἐφόδου ἑάλω καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ υἱὸς Δαρείου νήπιος· καὶ θυγατέρες δύο ἑάλωσαν καὶ ἄλλαι ἀμφ' αὐτάς Περσῶν τῶν ὁμοτίμων γυναῖκες οὐ πολλαί. οἱ γὰρ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δαμασκὸν ἔτυχον ἐσταλκότες.
 10 ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρημάτων τὰ πολλὰ καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δίαιταν καὶ στρατευομένῳ ὁμῶς συνέπεται, πεπόμφει ἐς Δαμασκὸν, ὥστε ἐν τῇ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τριοχίλια τάλαντα ἑάλω. ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα ὀλίγον ὕστερον ἑάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο σταλέντος, τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

γ') Τὰ μετὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 12)

12. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν ξίφει Ἀλέξανδρος, ὁ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπὶ ᾗλθεν, καὶ τοὺς νεκροὺς ξυναγαγὼν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ἐκτεταταγμένη λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον· καὶ λόγῳ τ' ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι διαπρεπὲς ἔργον ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω εἰργασμένον ἢ ἀκοῇ συμφωνούμενον ἔμαθεν, καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἐκάστους ξὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησεν. καὶ Κιλικίας μὲν ἀποδεικνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἕνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σωματοφύλακας κατέλεξε Μένγητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως. Ὁ δ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς ἢ τῶν παίδων ἠμέλησεν, ἀλλὰ λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραφάντων τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἢ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἣτις αὐτῷ ἐξηρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς πυθέσθαι οὖν, αἵτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρασκηνοῦσιν καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι· «ὦ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ τε καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλθη αὐταῖς, ὅτι τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κἀνδυν τὸν βασιλικόν, καὶ ἡ ἀσπίς ὅτι κεκόμισται ὀπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι Δαρείῳ ἀνοιμώζουσιν».

Ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλέξανδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεονάτον, ἕνα τῶν ἐταίρων, ἐντειλάμενον φράσαι, ὅτι ζῇ Δαρεῖος, τὰ δὲ ὅπλα καὶ τὸν κἀνδυν ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἄρματι, καὶ ταῦτα ὅτι μόνον ἔχει Ἀλέξανδρος. καὶ Λεοννά-

τον παρελθόντα ἐς τὴν σικηνὴν τά τε περὶ Δαρείου εἰπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς ξυγχωρεῖ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐδὲ κατ' ἔχθραν οἱ γενέσθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσίας διαπεπολεμῆσθαι ἐννόμως. ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσιν.

- 6 Δόγος δ' ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τῇ ὑστεραίᾳ ἐλθεῖν εἰσω ξὺν Ἑφαιστίωνι μόνῳ τῶν ἐταίρων καὶ τὴν μητέρα τὴν Δαρείου ἀμφιγνοήσασαν, ὅστις ὁ βασιλεὺς εἶη αὐτοῖν, ἐστάλθαι γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ Ἑφαιστίωνι
7 προσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μείζων ἐφάνη ἐκεῖνος. ὥς δὲ ὁ Ἑφαιστίων τ' ὀπίσω ὑπεχώρησε καὶ τις τῶν ἀμφ' αὐτὴν, τὸν Ἀλέξανδρος δείξας, ἐκεῖνον ἔφη εἶναι Ἀλέξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτίᾳ ὑποχωρεῖν, Ἀλέξανδρον δ' οὐ φάναι αὐτὴν ἁμαρτεῖν καὶ γὰρ ἐκεῖνον εἶναι Ἀλέξανδρον.
8 Καὶ ταῦτα ἐγὼ οὐθ' ὥς ἀληθῆ οὐθ' ὥς πάντῃ ἄπιστα ἀνέγραψα. ἀλλ' εἴτε οὕτως ἐπράχθη, ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον τῆς τ' ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως καὶ τῆς ἐς τὸν ἐταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ τοῖς συγγράψασιν Ἀλέξανδρος ὥς καὶ ταῦτα ἂν πράξας καὶ εἰπὼν, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον.

[Μετά τὴν ἐν Ἰσοφ μάχην ὁ μὲν Δαρεῖος φεύγων μετὰ τῶν ἐκ τῆς μάχης διασωθέντων Περσῶν καὶ 4.000 Ἑλλήνων μισθοφόρων προχωρεῖ εἰς τὴν Θάψακον καὶ τὸν Εὐφράτην, ὁ δ' Ἀλέξανδρος διευθύνεται κατὰ τῆς Φοινίκης, ἣν ὑποτάττει ἁμαχτὶ πλὴν τῆς Τύρου, μόνης ἐκ τῶν Φοινικῶν πόλεων ἀρνηθείσης νὰ ὑποταχθῇ· διὰ τοῦτο ὁ Ἀλέξ. προσβάλλει αὐτὴν καὶ πολιορκεῖ· μετὰ ἐπτάμηνον δὲ πολιορκίαν, καθ' ἣν καὶ οἱ πολιορκούμενοι καὶ οἱ πολιορκοῦντες ἔδειξαν γενναιότητα ἀπαράδειγμάστιον καὶ καρτερίαν, ὑποτάσσει καὶ ταύτην. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου ὁ Δαρεῖος πέμψας πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀλέξ. προέτεινε αὐτῷ 10.000 τάλαντα ὡς λύτρα διὰ τὴν οἰκογένειάν του, προσέτι δὲ τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον καὶ πᾶσαν τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Εὐφράτου χώραν ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ γίνῃ φίλος καὶ σύμμαχος αὐτοῦ. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπορρίψας τὰς προτάσεις ταύτας τοῦ Δαρείου βαδίζει κατὰ τῆς Γάζης, ἣτις καὶ μόνῃ ἐξ ὅλης τῆς Παλαιστίνης καὶ Συρίας ἡρνήθη νὰ ὑποταχθῇ αὐτῷ· πολιορκήσας δὲ καὶ ταύτην κυριεύει καὶ χρησιμοποιεῖ ὡς πολεμικὸν ὀρμητήριον].

35
48

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Α'. Κατάληψις τῆς Αἰγύπτου.—

Κτίσις Ἀλεξανδρείας.

(Κεφ. 1)

1. Ἀλέξανδρος δ' ἐπ' Αἰγύπτου, ἵνα περ τὸ πρῶτον ὠρμήθη, ἐστέλλετο, καὶ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύνων ἦκεν ἐς Πηλούσιον τῆς Αἰγύπτου. ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ' Αἴγυπτον· καὶ καταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλούσιῳ ὁρμούσας. Μαζάκης δὲ ὁ Πέρσης, ὃς 2 ἦν σατράπης Αἰγύπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς, τήν τ' ἐν Ἴσοφ μάχην ὅπως ξυνέβη πεπυσμένος καὶ Δαρεῖον ὅτι αἰσχροῦ φυγῇ ἔφυγεν, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς Ἀραβίας τὰ πολλὰ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα, αὐτῷ τ' οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς τε πόλεσι φιλίως καὶ τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον.

Ὁ δ' ἐς μὲν Πηλούσιον φυλακὴν ἐσήγαγεν, τοὺς δ' ἐπὶ 3 τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν πόλιν αὐτὸς ἐφ' Ἡλιουπόλεως ἦει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν ποταμὸν τὸν Νεῖλον, καὶ ὅσα καθ' ὁδὸν χωρία ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων κατασχὼν διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς Ἡλιούπολιν· ἐκεῖθεν δὲ διαβάς τὸν πόρον ἦκεν ἐς Μέμφιν· 4 καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς τ' ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἀπιδι καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν· ἦκον δ' αὐτῷ οἱ ἀμφὶ ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι.

Ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ 5 θάλασσαν τοὺς τε ὑπασπιστὰς ἐπὶ τῶν νεῶν λαβὼν καὶ τοὺς

τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῶν ἱππέων τὴν βασιλικὴν ἰλὴν τὴν τῶν ἐταίρων. ἐλθὼν δ' ἐς Κάνωθον καὶ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν περιπλεύσας ἀποβαίνει, ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πόλις ᾤκισται, Ἀλεξάνδρου ἐπώνυμος. καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῇ πόλιν καὶ γενέσθαι ἂν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τ' ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δεῖμασθαι ἔδει καὶ ἱερὰ ὅσα καὶ θεῶν ὠντινων, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, Ἰσιδος δ' Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ἧ περιβεβλήσθαι. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφαίνετο.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος ἐπισκέπτεται τὸ ἐν τῇ Λιβυκῇ ἐρήμῳ μοναστήριον τοῦ θεοῦ Ἀμμωνος καὶ λαβὼν ὃν αὐτὸς ἠθέλεε χρησιμὸν ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μέμφιν· ἐνταῦθα δὲ διαμένων δέχεται ἐπικουρίας τινὰς Ἑλλήνων καὶ Θρακῶν, τακτοποιεῖ τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Αἰγύπτου, ἐπανακάμπτει εἰς τὴν Φοινίκην καὶ διὰ Θανάκου καταδιώκων τὸν Δαρεῖον προχωρεῖ πρὸς τὸν Εὐφράτην· τοῦτον διαβάς μαρτυρεῖται ὅτι ὁ Δαρεῖος μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ εὗρίσκετο ἐπὶ τοῦ Τίγρητος· ὁ Ἀλέξανδρος ἀκούσας τοῦτο πορεύεται μετὰ σπουδῆς εἰς τὸν Τίγρητα· οὐδένα δὲ πολέμιον εὐρὼν ἐνταῦθα διαβαίνει ἀκωλύτως τὸν ποταμὸν. Μετὰ ταῦτα ἀπὸ τοῦ Τίγρητος πορεύεται διὰ τῆς Ἀσουρίας καὶ τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως μαρτυρεῖται παρὰ τῶν προδρόμων ὅτι πολέμιοι ἱππεῖς περὶ τοὺς χιλίους ἀνεφάνησαν ἐν τῇ πεδιάδι].

Β'. Ἡ ἐν Γαυγαμήλοις καὶ Ἀρβήλοις μάχη (331).

(Κεφ. 8-16)

α') Τὰ πρὸ τῆς μάχης.

(Κεφ. 8-12)

8. Ἀναλαβὼν οὖν τὴν τε βασιλικὴν ἰλὴν καὶ τῶν ἐταίρων μίαν καὶ τῶν προδρόμων τοὺς Παίονας ἤλαυνε σπουδῇ, τὴν δ' ἄλλην στρατιὰν βάδην ἔπεσθαι ἐκέλευσεν. οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἱππεῖς κατιδόντες τοὺς ἄμφ' Ἀλέξανδρον ὀξέως

ἐπάγοντας ἔφευγον ἀνὰ κράτος. καὶ Ἀλέξανδρος διώκων ἐνέκειτο· καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἀπέφυγον, τοὺς δὲ τινὰς καὶ 2 ἀπέκτειναν, ὅσοις οἱ ἵπποι ἐν τῇ φυγῇ ἔκαμον, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας αὐτοῖς ἵπποις ἔλαβον· καὶ παρὰ τούτων ἔμαθον, ὅτι οὐ πόρρω εἴη Δαρεῖος ξὺν δυνάμει πολλῇ. ἐλέγετο δὲ ἡ πᾶσα 3 στρατιὰ ἡ Δαρείου ἱππεῖς μὲν ἐς τετρακισμυρίους, πεζοὶ δ' ἐς

Ἄρμα δρεπανηφόρον.

ἐκατὸν μυριάδας, καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια, ἐλέφαν-
τες δ' οὐ πολλοί, ἀλλ' ἐς πεντεκαίδεκα μάλιστα Ἰνδοῖς τοῖς
ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ἦσαν.

Ἐν ταύτῃ τῇ δυνάμει ἐστρατοπεδεύκει Δαρεῖος ἐν Γαυγα- 4
μήλοις πρὸς ποταμῷ Βουμήλῳ, ἀπέχων Ἀρβήλων τῆς
πόλεως ὅσον ἑξακοσίους σταδίους, ἐν χώρῳ ὁμαλῇ πάντῃ.
καὶ γὰρ καὶ ὅσα ἀνώμαλα αὐτοῦ ἐς ἱππασίαν, ταῦτα ἐκ πολ-

λοῦ οἱ Πέρσαι τοῖς τε ἄρμασιν ἐπελαύνειν εὐπετῇ πεποιήκυσαν καὶ τῇ ἵππῳ ἱππάσιμα. ἦσαν γὰρ οἱ ἀνέπειθον Δαρεῖον ὑπὲρ τῆς πρὸς Ἰσοῦ γενομένης μάχης, ὅτι ἄρα ἐμειονέκτησε τῶν χωρίων τῇ στενότητι· καὶ Δαρεῖος οὐ χαλεπῶς ἐπέειθετο.

9. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τῶν κατασκόπων τῶν Περσῶν, ὅσοι ἐάλωσαν, ἔμεινεν αὐτοῦ, ἵνα ἐξηγγέλθη, ἡμέρας τέσσαρας· καὶ τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνέπαυσεν, τὸ δὲ στρατόπεδον τάφρῳ τε καὶ χάρακι ἐτείχισεν. ἔγνω γὰρ τὰ μὲν σκευοφόρα ἀπολείπειν καὶ ὅσοι τῶν στρατιωτῶν ἀπόμαχοι ἦσαν, αὐτὸς δὲ ζῶν τοῖς μαχίμοις οὐδὲν
 2 ἄλλο ὅτι μὴ ὄπλα φέρουσιν ἵέναι ἐς τὸν ἀγῶνα. ἀναλαβὼν οὖν τὴν δύναμιν νυκτὸς ἦγεν ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν μάλιστα, ὡς ἅμ' ἡμέρα προσμεῖξαι τοῖς βαρβάροις. Δαρεῖος δέ, ὡς προσηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος, ἐκτάσσει τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην· καὶ Ἀλέξανδρος ἦγεν ὡσαύτως τεταγμένους. καὶ ἀπείχε μὲν ἀλλήλων τὰ στρατόπεδα ὅσον ἐξήκοντα σταδίους, οὐ μὴν πῶ καθεώρων ἀλλήλους· γήλοφοι γὰρ ἐν μέσῳ ἐπίπροσθεν ἀμφοῖν ἦσαν.
- 3 Ὡς δ' ἀπείχεν Ἀλέξανδρος ὅσον ἐς τριάκοντα σταδίους καὶ κατ' αὐτῶν ἤδη τῶν γηλόφων ἦει αὐτῷ ὁ στρατός, ἐνταῦθα, ὡς εἶδε τοὺς βαρβάρους, ἔστησε τὴν αὐτοῦ φάλαγγα· καὶ ξυγκαλέσας αὐτοὺς τε ἐταίρους καὶ στρατηγούς καὶ ἱλάρχας τε καὶ τῶν συμμάχων τε καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων τοὺς ἡγεμόνας ἐβουλεύετο, εἰ αὐτόθεν ἐπάγοι ἤδη τὴν φάλαγγα, ὡς οἱ πλεῖστοι ἄγειν ἐκέλευον, ἢ καθάπερ Παρμενίωνι ἐδόκει, τότε μὲν αὐτοῦ καταστρατοπεδεύειν, κατα-
 4 σκέφασθαι δὲ τὸν τε χῶρον ξύμπαντα, εἰ δὴ τι ὑποπτον αὐτοῦ ἢ ἄπορον, ἢ εἴ πη τάφροι ἢ σκόλοπες καταπεπηγότες ἀφανεῖς, καὶ τὰς τάξεις τῶν πολεμίων ἀκριθέστερον κατιδεῖν. καὶ νικᾷ Παρμενίων τῇ γνώμῃ, καὶ καταστρατοπεδεύουσιν αὐτοῦ, ὅπως τεταγμένοι ἐμελλόν ἵέναι ἐς τὴν μάχην.

Ἀλέξανδρος δ' ἀναλαβὼν τοὺς φίλους καὶ τῶν ἱππέων 5
 τοὺς ἐταίρους περιήει ἐν κύκλῳ σκοπῶν τὴν χώραν πᾶσαν,
 ἵνα τὸ ἔργον αὐτῷ ἔσσεσθαι ἔμελλεν. ἐπανελθὼν δὲ καὶ ξυγκα-
 λέσας αὐθις τοὺς αὐτοὺς ἡγεμόνας, αὐτοὺς μὲν οὐκ ἔφη χρῆ-
 ναι παρακαλεῖσθαι πρὸς οὐ ἐς τὸν ἀγῶνα· πάλαι γὰρ εἶναι
 δι' ἀρετὴν τε τὴν σφῶν παρακεκλημένους καὶ ὑπὸ τῶν πολ-
 λάκις ἤδη καλῶν ἔργων ἀποδεδειγμένων. τοὺς κατὰ σφᾶς δὲ 6
 ἑκάστους ἐξορμᾶν ἡξίου, λοχαγόν τε λοχίτας καὶ ἱλάρχην
 τὴν ἱλὴν τὴν αὐτοῦ ἑκαστον καὶ ταξιάρχους τὰς τάξεις, τοὺς
 τε ἡγεμόνας τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα ἑκαστον τὴν οἱ ἐπι-
 τετραμμένην, ὥς ἐν τῇδε τῇ μάχῃ οὐχ ὑπὲρ Κοίλης Συρίας
 ἢ Φοινίκης, οὐδὲ ὑπὲρ Αἰγύπτου, ὥς πρόσθεν, μαχουμένους,
 ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ξυμπάσης Ἀσίας, οὐστinas χρῆ ἄρχειν, ἐν
 τῷ τότε κριθσόμενον.

10. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄλλα οὐ πολλὰ παρακαλέσας τε
 καὶ ἀντιπαρακληθεὶς πρὸς τῶν ἡγεμόνων θαρρεῖν ἐπὶ σφίσιν,
 δειπνοποιεῖσθαι τε καὶ ἀναπαύεσθαι ἐκέλευσε τὸν στρατόν.
 Παρμενίων δὲ λέγουσιν ὅτι ἀφικόμενος παρ' αὐτὸν ἐπὶ τὴν
 σκηπὴν, νύκτωρ παρήγει ἐπιθέσθαι τοῖς Πέρσαις· ἀπροσδο-
 κήτοις τε γὰρ καὶ ἀνατεταραγμένοις καὶ ἅμ' ἐν νυκτὶ φοβε-
 ρωτέροις ἐπιθήσεσθαι. ὁ δ' ἐκείνῳ ἀποκρίνεται (ὅτι καὶ 2
 ἄλλοι κατήκουον τῶν λόγων) αἰσχροὺς εἶναι κλέψαι τὴν
 νύκην, ἀλλὰ φανερώς καὶ ἄνευ σοφίσματος χρῆναι νικῆσαι
 Ἀλέξανδρον.

11. Δαρεῖος δὲ καὶ ὁ ξὺν Δαρείῳ στρατὸς οὕτως, ὅπως
 τὴν ἀρχὴν ἐτάξαντο, ἔμειναν τῆς νυκτὸς ξυντεταγμένοι, ὅτι
 οὔτε στρατόπεδον αὐτοῖς περιεβέβλητο ἀκριβὲς καὶ ἅμ' ἐφο-
 βοῦντο, μὴ σφισι νύκτωρ ἐπιθοῖντο οἱ πολέμιοι. καὶ εἴπερ τι 2
 ἄλλο, καὶ τοῦτο ἐκάκωσε τοῖς Πέρσαις ἐν τῇ τότε τὰ πρά-
 γματα, ἢ στάσις ἢ πολλή ἢ ξὺν τοῖς ὅπλοις καὶ τὸ δέος, ὅτι
 περ φιλεῖ πρὸ τῶν μεγάλων κινδύνων γίγνεσθαι, οὐκ ἐκ τοῦ

παραυτίκα σχεδιασθέν, ἀλλ' ἐν πολλῷ χρόνῳ μελετηθέν τε καὶ τὰς γνώμας αὐτοῖς δουλωσάμενον.

- 3 Ἐτάχθη δ' αὐτῷ ἡ στρατιὰ ὧδε· (ἐάλω γὰρ ὕστερον ἡ τάξις, ἦντινα ἔταξε Δαρεῖος, γεγραμμένη, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος)· τὸ μὲν εὐώνυμον αὐτῷ κέρας οἱ τε Βάκτριοι ἵππεις εἶχον καὶ ξὺν τούτοις Δάαι καὶ Ἀραχωτοί· ἐπὶ δὲ τούτοις Πέρσαι ἐτετάχατο, ἵππεις τε ὁμοῦ καὶ πεζοὶ ἀναμεμειγμένοι, καὶ
- 4 Σούσιοι ἐπὶ Πέρσαις, ἐπὶ δὲ Σουσίσις Καδούσιοι. αὕτη μὲν ἡ τοῦ εὐωνύμου κέρως ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος τάξις ἦν· κατὰ δὲ τὸ δεξιὸν οἱ τε ἐκ Κοίλης Συρίας καὶ οἱ ἐκ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν ἐτετάχατο, καὶ Μῆδοι ἔτι κατὰ τὸ δεξιὸν, ἐπὶ δὲ Παρθυαῖοι καὶ Σάκαι, ἐπὶ δὲ Τάπουροι καὶ Ὑρκάνιοι, ἐπὶ δ' Ἀλθανοὶ καὶ Σακεσῖναι, οὗτοι μὲν ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος.
- 5 Κατὰ τὸ μέσον δέ, ἵνα ἦν βασιλεὺς Δαρεῖος, οἱ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως ἐτετάχατο καὶ οἱ μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καλούμενοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται· Οὕξιοι δὲ καὶ Βαθυλώνιοι καὶ πρὸς τῇ ἐρυθρᾷ
- 6 θαλάσῃ καὶ Σιττακηνοὶ ἐς βάθος ἐπιτεταγμένοι ἦσαν. προε- τετάχατο δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ εὐωνύμου κατὰ τὸ δεξιὸν τοῦ Ἀλε- ξάνδρου οἱ τε Σκύθαι ἵππεις καὶ τῶν Βακτριανῶν ἐς χιλίους καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἑκατόν. οἱ δ' ἐλέφαντες ἔστησαν κατὰ τὴν Δαρείου ἑλὴν τὴν βασιλικὴν καὶ ἄρματα ἐς πεντή-
7 κοντα. τοῦ δὲ δεξιοῦ οἱ τ' Ἀρμενίων καὶ Καππαδοκῶν ἵππεις προετετάχατο καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα πεντήκοντα. οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι παρὰ Δαρειὸν τ' αὐτὸν ἐκατέρωθεν καὶ τοὺς ἅμα αὐτῷ Πέρσας κατὰ τὴν φάλαγγα αὐτὴν τῶν Μακεδόνων, ὡς μόνοι δὴ ἀντίρροποι τῇ φάλαγγι, ἐτάχθησαν.
- 8 Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἡ στρατιὰ ἐκοσμήθη ὧδε. τὸ μὲν δεξιὸν αὐτῷ εἶχον τῶν ἱππέων οἱ ἐταῖροι, ὧν προετέτακτο ἡ ἑλὴ ἡ βασιλική, ἥς Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου ἱλάρχης ἦν, ἐπὶ δὲ ταύτῃ

ἡ Γλαυκίου ἴλη, ἐχομένη δ' αὐτῆς ἡ Ἀρίστωνος, ἐπὶ δὲ ἡ Σωπόλιδος τοῦ Ἑρμοδώρου, ἐπὶ δὲ ἡ Ἡρακλείδου τοῦ Ἀντιόχου, ἐπὶ ταύτῃ δὲ ἡ Δημητρίου τοῦ Ἀλθαιμένους, ταύτης δ' ἐχομένη ἡ Μελεάγρου, τελευταία δὲ τῶν ἐταιρικῶν ἰλῶν, ἧς Ἡγέλοχος ὁ Ἱπποστράτου ἱλάρχης ἦν. Συμπάσης δὲ τῆς ἵππου τῶν ἐταίρων Φιλώτας ἦρχεν ὁ Παρμενίωνος. τῆς δὲ φάλαγγος τῶν Μακεδόνων ἐχόμενον τῶν ἱππέων πρῶτον τὸ ἄγχημα ἐτέτακτο τῶν ὑπασπιστῶν καὶ ἐπὶ τούτῳ οἱ ἄλλοι ὑπασπισταί· ἡγεῖτο δ' αὐτῶν Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος· τούτων δ' ἐχομένη ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους τάξις ἦν, μετὰ δὲ τούτους ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀρόντου, ἔπειτα ἡ Μελεάγρου τοῦ Νεοπτολέμου, ἐπὶ δὲ ἡ Πολυσπέρχοντος τοῦ Σιμμίου, ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένους· ταύτης δὲ ἡγεῖτο Σιμμία, ὅτι Ἀμύντας ἐπὶ Μακεδονίας ἐς ξυλλογὴν στρατιᾶς ἐσταλμένος ἦν.

Τὸ δ' εὐώνυμον τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου τάξις εἶχεν, καὶ αὐτὸς Κράτερος ἐξῆρχε τοῦ εὐωνύμου τῶν πεζῶν· καὶ ἱππεῖς ἐχόμενοι αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι, ὧν ἡγεῖτο Ἐριγύιος ὁ Λαρίχου· τούτων δ' ἐχόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου. ξύμπαν δὲ τὸ εὐώνυμον ἦγε Παρμενίων ὁ Φιλῶτα, καὶ ἄμφ' αὐτὸν οἱ τῶν Φαρσαλίων ἱππεῖς οἱ κράτιστοί τε καὶ πλεῖστοι τῆς Θεσσαλικῆς ἵππου ἀνεστρέφοντο.

12. Ἡ μὲν ἐπὶ μετώπου τάξις Ἀλεξάνδρῳ ὥδε κεκόσμητο· ἐπέταξε δὲ καὶ δευτέραν τάξιν, ὡς εἶναι τὴν φάλαγγα ἀμφίστομον. καὶ παρηγγέλλετο τοῖς ἡγεμόσι τῶν ἐπιτεταγμένων, εἰ κυκλουμένους τοὺς σφῶν πρὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος κατίδοιεν, ἐπιστρέψαντας ἐς τὸ ἔμπαλιν δέχεσθαι τοὺς βαρβάρους· ἐς ἐπικαμπὴν δέ, εἴ που ἀνάγκη καταλαμβάνει ἢ ἀναπτύξαι ἢ ξυγκλῆσαι τὴν φάλαγγα, κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἐχόμενοι τῆς βασιλικῆς ἴλης τῶν Ἀγριάνων ἐτάχθη-

- σαν οἱ ἡμίσεες, ὧν ἡγεῖτο Ἀτταλος, καὶ μετὰ τούτων οἱ Μακεδόνες οἱ τοξόται, ὧν Βρίσων ἦρχεν, ἐχόμενοι δὲ τῶν τοξοτῶν οἱ ἀρχαῖοι καλούμενοι ξένοι καὶ ἄρχων τούτων
- 3 Κλέανδρος. προετάχθησαν δὲ τῶν τ' Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν οἱ τε πρόδρομοι ἵππεις καὶ οἱ Παίονες, ὧν Ἀρέτης καὶ Ἀρίστων ἡγοῦντο. ξυμπάντων δὲ προτεταγμένοι ἦσαν οἱ μισθοφόροι ἵππεις, ὧν Μενίδας ἦρχεν. τῆς δὲ βασιλικῆς ἱλῆς καὶ τῶν ἄλλων ἐταίρων προτεταγμένοι ἦσαν τῶν τ' Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν οἱ ἡμίσεες, καὶ οἱ Βαλάνου ἀκοντισταί· οὗτοι κατὰ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐτετάχατο. Μενίδα δὲ καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν παρήγγελτο, εἰ περιῖππεύοιεν οἱ πολέμιοι τὸ κέρασ σφῶν, ἐς πλαγίους ἐμβάλλειν αὐτοὺς ἐπικάμπαντας.
- 4 Τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως οὕτως ἐτέτακτο Ἀλεξάνδρῳ· κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον ἐς ἐπικαμπὴν οἱ τε Θράκες ἐτετάχατο, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης, καὶ ἐπὶ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἵππεις, ὧν ἦρχε Κάρανος, ἐπὶ δὲ οἱ Ὀδρύσαι ἵππεις, ὧν ἡγεῖτο Ἀγά-
- 5 θων ὁ Τυρίμμα. ξυμπάντων δὲ ταύτῃ προετάχθη ἡ ξενικὴ ἵππος ἡ τῶν μισθοφόρων, ὧν Ἀνδρόμαχος ὁ Τέρωνος ἦρχεν. ἐπὶ δὲ τοῖς σκευοφόροις οἱ ἀπὸ Θράκης πεζοὶ ἐς φυλακὴν ἐτάχθησαν. ἦν δὲ ἡ πᾶσα στρατιὰ Ἀλεξάνδρου ἵππεις μὲν ἐς ἑπτακισχιλίους, πεζοὶ δ' ἀμφὶ τὰς τέσσαρας μυριάδας.

β') Διεξαγωγή τῆς μάχης.

(Κεφ. 13-15)

13. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη τὰ στρατόπεδα ἐγίγνετο, ὦφθη Δαρειός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν, οἱ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται, κατ' αὐτόν Ἀλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν ἱλὴν τὴν βασιλικήν. ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξανδρος μάλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρήγον, ὑπερφαλαγγοῦντες πόλῳ

ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ. ἤδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἵππεις παριπ-²
 πεύοντες ἤπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου
 τάξεως, καὶ Ἀλέξανδρος ἔτι ὁμῶς ἤγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς
 ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὠδοποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν
 χῶρον. ἐνθα δὴ δαίσας Δαρεῖος, μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ
 οὐχ ὁμαλὰ τῶν Μακεδόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἄρματα,
 κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου περιῖππεύειν τὸ
 κέρας τὸ δεξιόν, ἣ Ἀλέξανδρος ἤγεν, τοῦ μηκέτι προσωτέρω
 αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας.

Τοῦτου δὲ γενομένου Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς³
 αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἵππείας, ὧν Μενίδας ἤγειτο. ἀντεκ-
 δραμόντες δ' ἐπ' αὐτοὺς οἱ τε Σκύθαι ἵππεις καὶ τῶν
 Βακτριῶν οἱ ξυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέπουσιν ὀλίγους
 ὄντας πολλῶ πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρίστωνά
 τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβαλεῖν τοῖς Σκύθαις ἐκέ-
 λευσεν· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι
 πελάσαντες τοῖς Παίοσί τε καὶ ξένοις τοὺς τε σφῶν φεύγοντας
 ἤδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆναι
 ἐποίησαν. καὶ ἐπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου, τῷ τε⁴
 πλήθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοὶ τε οἱ Σκύθαι
 καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριθέστερον ἐς ἀλλήν πεφραγμένοι ἦσαν.
 ἀλλὰ καὶ ὥς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέχοντο οἱ Μακεδόνες
 καὶ βίᾳ κατ' ἱλας προσπίπτοντες ἐξώθουν ἐκ τῆς τάξεως.

Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆλκαν οἱ βάρ-⁵
 βαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὥς ἀναταράζοντες αὐτῷ τὴν
 φάλαγγα. καὶ ταύτῃ μάλιστα ἐψεύσθησαν. τὰ μὲν γὰρ εὐθύς,
 ὥς προσεφέρετο, κατηκόντισαν οἱ τ' Ἀγριᾶνες καὶ οἱ ξὺν
 Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν ἐταί-
 ρων· τὰ δὲ τῶν ρυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι τοὺς τ' ἀναβά-
 τας κατέσπων καὶ τοὺς ἵππους περιῖστάμενοι ἔκοπτον. ἔστι⁶
 δὲ ἃ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὥσπερ

παρήγγελτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα· καὶ ταύτη μάλιστα ξυνέβη αὐτὰ τε σῶα καὶ οἷς ἐπηλάθῃ ἀβλαβῶς διελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ τε ἵπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.

14. Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα πᾶσαν, ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς περιῖππεύουσι
 2 τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιὸν ὡς ἐς κύκλωσιν· αὐτὸς δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἦγε, τῶν δ' ἐκβοηθησάντων ἱππέων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ δεξιὸν παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον καὶ ὥσπερ ἔμβολον ποιήσας τῆς τε ἵππου τῆς ἐταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτῃ τεταγμένης ἦγε δρόμῳ τε καὶ ἀλα-
 3 λαγμῷ ὡς ἐπ' αὐτὸν Δαρεῖον. καὶ χρόνον μὲν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο· ὡς δὲ οἱ τε ἱππεῖς οἱ ἄμφι Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος εὐρώστως ἐνέκειντο ὠθισμοῖς τε χρώμενοι καὶ τοῖς ξυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἥ τε φάλαγξ ἡ Μακεδονικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα ἐμβεβλήκει ἤδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἤδη φοβερῶ ὄντι Δαρεῖν ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν· ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ περιῖππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν ἄμφ' Ἀρέτην.
 4 Ταύτῃ μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, καὶ οἱ Μακεδόνες ἐφεπόμενοι ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. οἱ δ' ἄμφι Σιμιάν οὐκέτι ξυνεξορμῆσαι Ἀλεξάνδρῳ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐώνυμον τῶν Μακεδόνων πονεῖσθαι ἠγγέ-
 5 λετο. καὶ ταύτῃ παραρραγείσης αὐτοῖς τῆς τάξεως κατὰ τὸ διέχον διεκπαίουσι τῶν τ' Ἰνδῶν τινες καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερόν ἐγίγνετο. οἱ τε γὰρ Πέρσαι θρασέως προσέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ προσδοκήσασιν ἐπὶ

σφᾶς διεκπесεῖσθαι τινας διακόψαντας διπλὴν τὴν φάλαγγα, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἐμβαλόντων τῶν Περσῶν ξυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῷ ἔργῳ. τῶν δ' ἐπιτε- 6
ταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ ἡγεμόνες ὀξέως μαθόντες τὸ γιγνόμενον μεταβαλόντες, ἤπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιγίγνονται κατὰ νότου τοῖς Πέρσαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ξυνεχομένους ἀπέκτειναν, οἱ δ' αὐτῶν ἐγκλίναντες ἔφευγον. οἱ δ' ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν Περσῶν οὐπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ἤσθη- μένοι περιῖππευσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλλον.

15. Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γενομένων τῶν Μακεδόνων πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλέξανδρον σπουδῇ ἀγγελοῦντα, ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ ξὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἐταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἤγε δρόμῳ. καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἵππευσιν, τοῖς τε Παρθυαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἷς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ κρα- 2
τίστοις ἐμβάλλει. καὶ ἵππομαχία αὕτη καρτερωτάτῃ τοῦ παν- τὸς ἔργου ξυνέστη. ἐς βάθος τε γάρ, οἷα δὴ ἰληδὸν τεταγμέ- νοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλέ- ξανδρον ξυμπεσόντες οὗτ' ἀκοντισμῷ ἔτι οὗτ' ἐξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἤπερ ἵππομαχίας δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὐτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσιν οὖσαν, ἐπειγόμενοι ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγω- νιζόμενοι. καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἐξήκοντα τῶν ἐταί- ρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τ' αὐτὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.

Καὶ τούτων μὲν, ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλέξαν- 3

δρον, ἔφευγον ἀνὰ κράτος· Ἀλέξανδρος δ' ἐγγὺς ἦν προσ-
 μείξαι ἤδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. καὶ ἐν τούτῳ οἱ
 Θεσσαλοὶ ἱππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο
 Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἀλλὰ γὰρ ἔφευγον ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ
 δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὅπότε Ἀλέξανδρος αὐτοῖς ξυν-
 έμειξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς τὸ διώκειν
 4 αὐθις Δαρεῖον ἐξώρμησεν. καὶ ἐδίωξεν, ἔστε φάος ἦν· καὶ οἱ
 ἀμφὶ Παρμενίωνα τὸ καθ' αὐτοὺς διώκοντες εἶποντο. ἀλλ'
 Ἀλέξανδρος μὲν διαβάς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρα-
 τοπέδευσεν αὐτοῦ, ὥς ἀναπαύσαι ὀλίγον τοὺς τ' ἄνδρας
 καὶ τοὺς ἵππους· Παρμενίων δὲ τό τε στρατόπεδον τῶν βαρ-
 βάρων εἶλε καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς
 καμήλους.

5 Ἀλέξανδρος δ' ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἱππέας ἔστ' ἐπὶ
 μέσας νύκτας προῦχώρει αὐθις κατὰ σπουδὴν ἐπ' Ἀρβηλα,
 ὥς Δαρεῖόν τε αἰρήσων ἐκεῖ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην
 κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. καὶ ἀφίκετο ἐς Ἀρβηλα τῇ ὕστε-
 ραίᾳ διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίους μάλιστα ἐς
 ἑξακροσίους. καὶ Δαρεῖον μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν Ἀρβήλοις,
 ἀλλ' ἔφευγεν οὐδέν τι ἐλινύσας Δαρεῖος· τὰ χρήματα δ' ἐγκα-
 τελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρείου
 αὐθις ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἀσπίς αὐθις καὶ τὰ τόξα ἐάλω.

6 Ἀπέθανον δὲ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἑκατὸν
 μάλιστα, ἵπποι δ' ἕκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπα-
 θείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς
 ἑταιρικῆς ἵππου σχεδὸν τι οἱ ἡμίσεις. τῶν βαρβάρων δὲ νεκροὶ
 μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδας, ἐάλωσαν δὲ πολὺ
 πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἁρμά-
 των ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

7 Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθη-
 ναίοις Ἀριστοφάνους μηνὸς Πυανεψιώνος.

γ') Τὰ μετὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 16)

16. Δαρεῖος μὲν δὴ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη τὰ Ἀρμενίων ἤλαυνεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ξὺν αὐτῷ οἷ τε Βάκτριοι ἵππαις, ὥς τότε ἐν τῇ μάχῃ ξυνετάχθησαν, ἔφευγον καὶ Περσῶν οἷ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων καλουμένων οὐ πολλοί. προσεγένοντο δ' αὐτῷ κατὰ τὴν φυγὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους, οὓς Πάτρων τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἤγον. ταύτῃ δ' αὐτῷ ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγίνετο, ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε καὶ Βαβυλῶνος ἦξειν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμένη τ' ἐκεῖνη πᾶσα ἦν καὶ ὁδὸς τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή, καὶ ἅμα τοῦ πολέμου τὸ ἄθλον ἡ Βαβυλὼν καὶ τὰ Σοῦσα ἐφαίνετο· ἡ δ' ἐπὶ Μηδίας μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὐπορος.

Καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γὰρ ἐξ Ἀρβήλων ὁρμηθεὶς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προῦχώρει. ἤδη τ' οὐ πόρρῳ Βαβυλῶνος ἦν καὶ τὴν δύναμιν ξυντεταγμένην ὥς ἐς μάχην ἤγεν, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπῆντων αὐτῷ ξὺν ἱερεῦσί τε σφῶν καὶ ἄρχουσιν, δῶρά τε ὥς ἕκαστοι φέροντες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήματα. Ἀλέξανδρος δὲ παρελθὼν ἐς τὴν Βαβυλῶνα τὰ ἱερά, ἃ Ξέρξης καθεῖλεν, ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίοις, τὰ τ' ἄλλα καὶ τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι Βαβυλώνιοι. ἔνθα δὴ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχεν, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερά τὰ ἐν Βαβυλῶνι ἔπραξε, τὰ τ' ἄλλα καὶ τῷ Βήλῳ, καθ' ἃ ἐκαῖνοι ἐξηγοῦντο, ἔθυσεν.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος αὐτὸς ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν ὁ τε παῖς τοῦ Σουσίῳν σατράπου καὶ παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεύς· Φιλόξενον γὰρ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος. τῇ

δ' ἐπιστολῇ τῇ παρὰ Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τήν τε πόλιν οἱ Σούσιοι παραδεδώκασιν καὶ τὰ χρήματα πάντα σῶα ἔστιν Ἀλεξάνδρῳ. ἀφίκετο δ' ἐς Σοῦσα Ἀλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις εἴκοσιν· καὶ παρελθὼν ἐς τήν πόλιν τὰ τε χρήματα παρέλαθεν, ὄντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια καὶ τήν ἄλλην κατασκευὴν τήν βασιλικήν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη αὐτοῦ, ὅσα Ἐέξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθεν, τὰ τ' ἄλλα καὶ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ 7 εἰκόνες. καὶ ταύτας Ἀθηναίοις ὀπίσω πέμπει Ἀλέξανδρος.

[Ὁ Ἀλέξανδρος ἐξακολουθῶν τὴν πορείαν διὰ τῆς ὀρεινῆς χώρας τῶν Οὐξίων (ΒΑ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος) διέρχεται τὰ φυλαττόμενα ὑπὸ Περσῶν στενὰ τῆς Περσίδος καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Περσέπολιν, ἧς τὰ ἀνάκτορα πυρπολεῖ· ἐκ Περσέπολεως προχωρήσας εἰς Μηδίαν φθάνει εἰς τὰ Ἐκβάτανα καὶ καταδιώκων τὸν Δαρεῖον διέρχεται τὰς Κασπίας πύλας· μαθὼν δὲ ὅτι ὁ σατράπης τῆς Βακτριανῆς Βῆσσος εἶχεν αἰχμαλωτίσει τὸν Δαρεῖον, σπεύδει εἰς καταδιώξιν τοῦ Βῆσσου. Ὁ Βῆσσος θεωρῶν τὸν Δαρεῖον ὡς πρόσκομμα εἰς τὴν πορείαν του πληγώνει αὐτὸν θανάσιμως καὶ καταλιπὼν ἐν τῇ ὁδῷ ἐπιταχύνει τὴν φυγὴν του· ὁ Ἀλέξανδρος φθάσας εὐρίσκει τὸν Δαρεῖον νεκρὸν. Καταβαλὼν εἰτα τοὺς Μάρδους καὶ ὑποτάξας τοὺς Ὑρκανίους καὶ Παρθυαίους εἰσελαύνει εἰς τὴν Ἀρείαν (τὸ σήμερον Ἀφγανιστάν) καὶ διὰ τῆς Ἀραχωσίας προχωρήσας καὶ διαβάς τὸν Ἰνδικὸν Κούκασον εἰσβάλλει εἰς τὴν Βακτριανήν, ἣν ὑποτάσσει ἀμαχητί· διαβάς δὲ τὸν Ὠξον καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν Σογδιανὴν συλλαμβάνει τὸν ἐνταῦθα καταφυγόντα Βῆσσον, ὅστις ἀκρωτηριασθεὶς θανατοῦται. Διὰ τῆς Σογδιανῆς πορεύεται πρὸς τὸν Ἰαξάρτην, ἐνθα κτίζει Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐσχάτην.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Σογδιανήν καὶ ὑποτάξας αὐτὴν στρατεύει κατὰ τῶν Παρατακηνῶν, οὓς ὑποτάσσει· εἰτα διαβάς τὸν Παραπάμισον κατέρχεται διὰ τῆς Νικαίας εἰς τὸν Κωφῆνα ποταμὸν βαδίζων κατὰ τῶν Ἰνδῶν· ἀφικόμενος δὲ εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ Ὑδάσπου πόλιν Τάξιλα ὑποτάσσει αὐτὴν καὶ ἐπελθὼν κατὰ τοῦ βασιλέως Πώρου νικᾷ αὐτόν· ἀπὸ τοῦ Ὑδάσπου πορευθεὶς πρὸς Α. καὶ διαβάς τοὺς ποταμούς Ἀκεσίην καὶ Ὑδραώτην φθάνει εἰς τὸν Ὑφασιν ποταμὸν, ἐνθα οἱ στρατιῶται αὐτοῦ ἀρ- 1 νοῦνται νὰ βαδίσωσι περαιτέρω διὰ τοῦτο ἀναγκάζεται νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Νίκαιαν καὶ ἐπιβιβασθεὶς μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὰ πλοῖα καταπλεῖ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν· κατὰ τὸν κατάπλουν καθυποτάττει πλὴν ἄλλων λαῶν τῆς Ἰνδικῆς καὶ τοὺς Μαλλοὺς. Ἐξακολουθῶν δὲ τὸν πλοῦν φθάνει εἰς τὴν πόλιν Πατάλα, ἐξ ἧς τὸν μὲν στόλον ὑπὸ τὸν ναύαρχον Νέαρχον ἀποστέλλει διὰ τοῦ Περσικοῦ κόλπου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος, αὐτὸς δὲ ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν Περσίαν διὰ τῆς Γαδρωσίας· ἀναζεύξας λοιπὸν ἐκ Πατάλων περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου τοῦ 325 φθάνει εἰς τὴν χώραν τῶν Ὀρειτῶν, ἧς τὴν μεγίστην κόμην Ῥαμβακιαν διατάσσει τὸν Ἡφαιστίωνα νὰ καταλάβῃ καὶ ἀποικίσας ἐνταῦθα τὴν ἐν Ὀρείταις Ἀλεξάνδρειαν νὰ 2 καταστήσῃ αὐτὴν πρωτεύουσαν τῆς σατραπείας τῶν Ὀρειτῶν].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Α'. Πορεία τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τῆς Γαδρωσίας.

(Κεφ. 22 - 26)

22. Αὐτὸς δ' ἀναλαβὼν αὐθις τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν Ἀγριάνων τοὺς ἡμίσεας καὶ τὸ ἄγχημα τῶν ἱππέων καὶ τοὺς ἵπποτοξότας προῆει ὡς ἐπὶ τὰ ὄρια τῶν τε Γαδρωσῶν καὶ Ὠρειτῶν, ἵνα περ στενὴ τε ἡ πάροδος αὐτῷ εἶναι ἐξηγγέλλετο καὶ οἱ Ὠρεῖται τοῖς Γαδρωσοῖς ξυντεταγμένοι πρὸ τῶν στενῶν στρατοπεδεύειν, ὡς εἶρξοντες τῆς παρόδου Ἀλέξανδρον.

Καὶ ἦσαν μὲν ταύτῃ τεταγμένοι, ὡς δὲ προσάγων ἤδη² ἐξηγγέλλετο, οἱ μὲν πολλοὶ ἔφυγον ἐκ τῶν στενῶν λιπόντες τὴν φυλακὴν, οἱ δὲ ἡγεμόνες τῶν Ὠρειτῶν ἀφίκοντο παρ' αὐτὸν σφᾶς τ' αὐτοὺς καὶ τὸ ἔθνος ἐνδιδόντες. τούτοις μὲν δὴ προστάσσει ξυγκαλέσαντας τὸ πλῆθος τῶν Ὠρειτῶν πέμπειν ἐπὶ τὰ σφέτερα ἦθη, ὡς δεινὸν οὐδὲν πεισομένους· σατράπην δὲ καὶ τούτοις ἐπιτάσσει Ἀπολλοφάνην· καὶ ξὺν³ τούτῳ ἀπολείπει Λεοννάτον τὸν σωματοφύλακα ἐν Ὠροῖς, ἔχοντα τοὺς τ' Ἀγριᾶνας ξύμπαντας καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὗς καὶ τῶν ἱππέων καὶ ἄλλους πεζοὺς τε καὶ ἱππέας Ἑλλήνας μισθοφόρους, τό τε ναυτικὸν ὑπομένειν, ἔστ' ἂν περιπλεύσῃ τὴν χώραν, καὶ τὴν πόλιν ξυνοικίξειν καὶ τὰ κατὰ τοὺς Ὠρεῖτας κοσμεῖν, ὅπως μᾶλλον τι προσέχοιεν τῷ σατράπῃ τὸν νοῦν. αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ στρατιᾷ τῇ πολλῇ, καὶ γὰρ καὶ Ἡφαιστίων ἀφίκετο ἄγων αὐτῷ τοὺς ὑπολειφθέντας, προὐχῶρει ὡς ἐπὶ Γαδρωσοὺς ἔρημον τὴν πολλήν.

23. Ἐνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦει ὁδὸν χαλεπήν καὶ ἀπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τ' ἄλλων καὶ ὕδωρ

- πολλαχοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο γῆν πολλὴν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν ἐπελθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τ' ἰδεῖν τοὺς ὄντας καί, ὅσα γ' ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο, τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἣ φρέατα ὀρύξαν-
- 2 τας ἢ ἀγορᾶς που ἢ ὁρμου ἐπιμεληθέντας. ἀλλ' ἦν γὰρ ἔρημα παντάπασιν τὰ πρὸς τῇ θαλάσσῃ τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις ἱππεῦσιν, κατασκεψόμενον, εἴ πού τις ὁρμος ὦν τυγχάνει ταύτῃ ἢ ὕδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης ἢ τι ἄλλο
- 3 τῶν ἐπιτηδείων. καὶ οὗτος ἐπανελθὼν ἀπήγγειλεν ἀλιέας τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύδαις πνιγγραῖς· πεποιῆσθαι δὲ τὰς καλύδας ξυνθέντας τὰς κόγχας· στέγην δ' εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων· καὶ τούτους τοὺς ἀλιέας ὕδατι ὀλίγῳ διαχρῆσθαι χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχληνα, καὶ οὐδὲ τούτῳ πάντῃ γλυκεῖ τῷ ὕδατι.
- 4 Ὡς δ' ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χώρον τινα τῆς Γαδρωσίας, ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σίτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια τὸν καταληφθέντα καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἑαυτοῦ σφραγίδι κατακομίζεσθαι κελεύει ὥς ἐπὶ θάλασσαν. ἐν τῷ δ' ἦει ὥς ἐπὶ τὸν σταθμόν, ἔνθεν περ ἐγγυτάτῳ ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγίδος αὐτοὶ τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἐχρήσαντο καί, ὅσοι μάλιστα λιμῷ ἐπιέ-
- 5 ζοντο, καὶ τούτοις μετέδωκαν. ἐς τοσόνδε γὰρ πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο, ὥς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου ξὺν λογισμῷ ἔδοξε σφισιν ἔμπροσθεν ποιήσασθαι. καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην ξυνέγνω τοῖς πράξασιν. αὐτὸς δέ, ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπιδραμὼν ξυναγαγεῖν ἠδυνήθη ἐς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ περιπλεούσῃ ξὺν τῷ στόλῳ,
- 6 ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρηθέα τὸν Καλλατιανόν. καὶ τοῖς

ἐγχωρίοις προσετάχθη ἐκ τῶν ἄνω τόπων σίτον τε, ὅσον δυνατοὶ ἦσαν, κατακομίσαι ἀλέσαντας καὶ τὰς βαλάνους τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρόβατα ἐς ἀγορὰν τῷ στρατῷ. καὶ ἐς ἄλλον αὖ τόπον Τήλεφον κατέπεμψε τῶν ἐταίρων ξὺν σίτῳ οὐ πολλῷ ἀηλεσμένῳ.

24. Αὐτὸς δὲ προὔχῳρει ὡς ἐπὶ τὰ βασίλεια τῶν Γαδρωσῶν, ὁ δὲ χῶρος Ποῦρα ὀνομάζεται, ἵναπερ ἀφίκετο ἐξ Ὠρων ὁρμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήκοντα. καὶ λέγουσιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραφάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ τὰ ξύμπαντα, ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἢ στρατιά, ξυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῇδε πονηθεῖσι πόνοις. οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα ² ταύτῃ ἐλθεῖν, ἀλλὰ ἀκούσαντα, ὅτι οὐπω τις πρόσθεν διελθὼν ταύτῃ ξὺν στρατιᾷ ἀπεσώθη, ὅτι μὴ Σεμίραμις, ὅτε ἐξ Ἰνδῶν ἐφυγεν. καὶ ταύτην δ' ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ξὺν εἴκοσι μόνοις τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι, Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου ξὺν ἑπτὰ μόνοις καὶ τοῦτον. ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς ³ τοὺς χώρους τούτους ὡς ἐσθαλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς. καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐξαγγελλόμενα ἔριν ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. τούτων τ' οὖν ἕνεκα καὶ ἅμα ὡς τῷ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπῆναι Ἀλέξανδρον.

Τό τ' οὖν καῦμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν ⁴ πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα μὲν πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θερμης, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίφει ἀπόλλυσθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου βαθείας, οὐ νευαγμένης, ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. καὶ ἅμα ἐν ταῖς ⁵

προσβάσει τε καὶ καταβαίνοντας τοὺς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακισπθεῖν τῇ ἀνωμάλῃ τῆς ὁδοῦ καὶ ἅμα οὐ βεβαίῳ. τῶν τε σταθμῶν τὰ μήκη πιέσαι οὐχ ἥκιστα τὴν στρατιάν· ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ συμμέτρους μᾶλλον τι
 6 ἦγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι. ὁπότε μὲν δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδόν, ἦντινα ἀνύσαι ἐχρῆν, ἔωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντῃ ἐταλαιπωροῦντο· προχωροῦσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν πρὸς τοῦ καύματός τε καὶ ἅμα δίψῃ ἀπαύστῳ συνεχόμενοι.

25. Τῶν δὲ δὴ ὑποζυγίων πολλὸς ὁ φθόρος καὶ ἐκούσιος τῇ στρατιᾷ ἐγίγνετο· ξυνιόντες γάρ, ὁπότε ἐπιλείποι σφᾶς τὰ σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο καὶ ἔλεγον δίψῃ ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρέκειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπὸ τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν καὶ ὅτι ξύμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. καὶ Ἀλέξανδρον μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γιγνόμενα, ἴασιν δὲ τῶν παρόντων ἑώρα τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλον τι ἢ τὴν ὡς γιγνωσκομένων ἐπιχώρησιν.
 2 Οὐκ οὐδὲ τοὺς νόσφιν κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ τοὺς διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἔτι ἦν εὐμαρῶς ἀπορία· τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἀμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὖσας αὐτοῖς ὑπὸ βάθους τῆς φάμμου ἄγεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἰέναι τῶν ὁδῶν, ἀλλὰ τὰς εὐπο-
 3 ρωτάτας τοῖς ζεύγεσιν. καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσφιν κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος ἢ τῇ δίψῃ οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὔτε οἱ ἄξοντες ἦσαν οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες· σπουδῇ γὰρ πολλῇ ἐγίγνετο ὁ στόλος, καὶ ἐν τῇ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῃ τὸ καθ' ἑκάστους ξὺν ἀνάγκῃ ἡμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὕπνῳ κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενό-

μενοι, οἷα δὴ νυκτὸς τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιοῦμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς μὲν δύναμις ἔτι ἦν, κατὰ τὰ ἔχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὥσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλλυντο.

Εὐνηγέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ⁴ ἥκιστα ἐπίσεν αὐτοὺς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. ἔσται γὰρ ἡ Γαδρωσίῳ γῇ ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίῳ, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῇ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίῳ, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵναπερ προσφέρονται τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὄρων τὰς κορυφάς. ὥς δ' ἠδύλισθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ⁵ ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἔνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐμπλησθεῖς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάρρους ὁ ταύτῃ ῥέων, ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγεννημένων τῶν ὄμβρων, τοσοῦτῳ ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὥς γυναῖα καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων, ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ξὺν τοῖς ὄπλοις οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι.

Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, ὁπότε ἐκ καύματός τε καὶ ⁶ δίψους ὕδατι ἀθρόῳ ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπώλλυντο. καὶ τούτων ἔνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασιν αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὥς μὴ ἀθρόους ἐμπιπτοντας τῷ ὕδατι αὐτοὺς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἢ τὰ ῥέυματα διαφθεῖρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

26. Ἐνθα δὲ ἔργον καλὸν εἴπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἢ ἔτι ἐμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὥς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν. ἵνα μὲν τὴν στρατιάν διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη

- ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἐχρῆν ἐξανύσαι· τὸ δ' ἦν πρόσθεν τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτόν τ' Ἀλέξανδρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὁμῶς ἡγείσθαι, ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῇ τοιῷδε, κουφο-
- 2 τέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως. ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινὰς κατὰ ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέν-
τας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὑρεῖν ὕδωρ ξυλλελεγμένον ἐν τινι χαράδρᾳ οὐ βαθείᾳ, ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα· τοῦτο οὖν χαλεπῶς ξυλλέξαντας σπουδῇ ἰέναι παρ' Ἀλέξανδρον, ὥς μέγα δὴ τι ἀγαθὸν φέροντας· ὥς δ' ἐπέλαζον ἤδη, ἐμβαλόν-
- 3 τας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσενεγκεῖν τῇ βασιλεῖ. τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινέσαι τοὺς κομίσαντας, λαβόντα δ' ἐν ὄψει πάντων ἐκχεῖν· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόνδε ἐπιρρωσθῆ-
ναι τὴν στρατιὰν ξύμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἂν τινὰ πότον γενέ-
σθαι πᾶσιν ἔκεινο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθέν. τοῦτο ἐγώ, εἴπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν ἐπαινῶ Ἀλεξάνδρου.
- 4 Εὐνηνέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι μεμνησθαι ἔφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ οὐ γὰρ εἶναι ἐν τῇ ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ πάντα νενημένῃ, ὅτῳ τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν, οὗτ' οὖν δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πεφυκότα, οὔτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετῆσθαι σφισι τὰς πορείας, καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν μὲν Φοίνιξιν, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, τὴν μεί-
- 5 ζονα. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρον ξυνέντα, ὅτι ἐν ἀριστερᾷ δεῖ ἀπο-
κλίναντα ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλίγους ἅμα οἱ ἱππέας προχω-
ρῆσαι· ὥς δὲ καὶ τούτων οἱ ἵπποι ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύμα-
τος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε

τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι καὶ εὐρεῖν τὴν θάλασσαν, διαμησάμενόν τ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τὸν κάχληκα ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιὰν πᾶσαν καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέρας ἰέναι παρὰ τὴν θάλασσαν ὕδρευομένους ἐκ τῆς ἡΐονος. ἔνθεν δέ, ἤδη γὰρ γιγνώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

[Μετὰ σημαντικῆς ἀπωλείας φθάνει ὁ Ἀλέξανδρος εἰς Καρμανίαν, ἔνθα συναντᾶται μετὰ τοῦ Κρατέρου, ὅστις αἰσίως εἶχε διελάσει τὴν Ἀραχωσίαν καὶ Δραγγιανήν. Καὶ ὁ Νέαρχος δὲ ὁμοίως μετὰ τοῦ στόλου καταφθάνει εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Καρμανίας. Μετὰ τοῦτο ὁ Ἀλέξανδρος διατάττει τὸν μὲν Νέαρχον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον πλοῦν, τὸν δὲ Ἡφαιστίωνα νὰ ὁδεύσῃ μετὰ τοῦ πλείστου τῆς στρατιᾶς εἰς τὴν Περσίδα διὰ τῆς παραθαλασσίας ὁδοῦ· αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ πορεύεται τὴν διὰ τῶν ὀρέων κατ' εὐθείαν ἄγουσαν εἰς τὰς Πασαργάδας, ἔνθα φθάσας ἐπισκέπτεται τὸν τάφον Κύρου τοῦ μεγάλου].

Β'. Ὁ ἐν Πασαργάδαις τάφος Κύρου τοῦ μεγάλου καὶ ἀποκατάστασις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 29)

29. Ἐλύπησε δ' Ἀλέξανδρον ἡ παρανομία ἢ ἐς τὸν Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὥς λέγει Ἀριστόβουλος. εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκεῖνου τάφον καὶ περὶ αὐτὸν ἄλλος πεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυστον καὶ πόαν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι.

- 2 Αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω λίθου τετραπέδου ἐς τετράγωνον σχῆμα πεποιῆσθαι, ἄνωθεν δὲ οἶκημα ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἰσω στενήν, ὡς μόλις ἂν εἶναι ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. ἐν δὲ τῷ οἰκήματι πύελον χρυσὴν κεῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαπτο, καὶ κλίνην ὑπὸ τῇ πυέλῃ· πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους καὶ τάπητα ἐπίβλημα τῶν Βαβυλωνίων καὶ καυνάκας πορφυ-
- 3 ροῦς ὑποστρώματα. ἐπεῖναι δὲ καὶ κάνδους καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς Βαβυλωνίου ἐργασίας. καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑακινθινοθαφεῖς λέγει ὅτι ἔκειντο, αἱ δὲ πορφύρας, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χροᾶς, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητὰ, καὶ τράπεζα ἔκειτο. ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἢ πύελος ἔκειτο ἢ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα.
- 4 Εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ τὸν τάφον φερούσῃ οἶκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οἱ δὲ ἐφύλασσον τὸν Κύρου τάφον ἔτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρός ἐκδεχόμενος τὴν φυλακὴν. καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλέως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος
- 5 κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν. ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασιν· καὶ ἐδήλου Περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κύρός εἰμι ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσας καταστήσάμενος καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσας. μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνήματος.
- 6 Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὅποτε ἔλοι Πέρσας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωθήσαντο ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν

πύελον ἐπειρῶντο εὐογκόν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτῃ εὐφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυνθλῶντες αὐτῆς. ὥς δὲ οὐ προὔχωρει αὐταῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον.

Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμήσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον. καὶ τοῦ

Ὁ ἐν Πασαργάδαις τάφος Κύρου τοῦ μεγάλου.

μὲν σώματος ὅσαπερ ἔτι σῶα ἦν, καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι, ὅσα δὲ λελώθητο αὐτῆς, κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντείνειν ταινίαις καὶ τᾶλλα, ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο, κατὰ ἀριθμόν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσειν τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ πηλῷ ἐμπλάσαντα, καὶ ἐπιβαλεῖν τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβὼν τοὺς Μάγους τοὺς 8

φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὥς κατεῖπιν τοὺς δράσαντας· οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἄλλη πη ἐξηλέγχοντο συνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

[Ἐκ Πασαργαδῶν πορεύεται εἰς Περσέπολιν καὶ ἐκ ταύτης διὰ τῶν Περσίδων πυλῶν εἰς Σοῦσα· ἐνταῦθα ἐπιθυμῶν ἔτι μᾶλλον νὰ ἐνώσῃ τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς Πέρσας ἀποφασίζει νὰ συνδέσῃ τὰ δύο ἔθνη διὰ μικτῶν γάμων μεταξὺ Μακεδόνων καὶ Περσίδων· καὶ αὐτὸς μὲν νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Δαρείου Στάτειραν, πλείστους δ' ἐπιφανεῖς Μακεδόνας πείθει νὰ συνδεθῶσι διὰ γάμου μετ' ἐγκρίτων Περσίδων· πρὸς τούτοις κατατάσσει εἰς τὸν Μακεδονικὸν στρατὸν 30,000 Πέρσας ὀπλίσας αὐτοὺς καὶ ἀσκήσας ἐπὶ τὸ ἐλληνικώτερον καὶ καλέσας Ἐπιγόνους. Ἐκ Σούσων καταπλέει διὰ τοῦ Εὐλαίου ποταμοῦ εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ εἰτα ἀναπλεύσας τὸν Τίγρητα φθάνει εἰς τὴν πόλιν Ὡπιν].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Α'. Ἡ ἐν Ὠπιδι στάσις τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 8 - 12)

8. Ὡς δ' ἐς τὴν Ὠπιν ἀφίκετο, ξυναγαγὼν τοὺς Μακεδόνας προεῖπεν, ὅτι τοὺς ὑπὸ γήρωσ ἢ πηρώσεως τοῦ σώματος ἀχρείους ἐς τὰ πολέμια ὄντας παραλύει μὲν τῆς στρατιᾶς, ἀποπέμπει δὲ ἐς τὰ σφέτερα ἦθη, ἐπιδώσει δ' ἀπιοῦσιν, ὅσα αὐτοὺς τε ζηλωτοτέρους ποιήσῃ τοῖς οἴκοι καὶ τοὺς ἄλλους Μακεδόνας ἐξορμήσει ἐς τὸ ἐθέλειν τῶν αὐτῶν κινδύνων τε καὶ πόνων μετέχειν. Ἀλέξανδρος μὲν ὥς χαριούμενος δῆθεν² τοῖς Μακεδόσιν ταῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ ὥς ὑπερορώμενοί τε ἤδη πρὸς Ἀλεξάνδρου καὶ ἀχρεῖοι πάντῃ ἐς τὰ πολέμια νομιζόμενοι οὐκ ἀλόγως αὐτῷ λόγῳ ἠχθέσθησαν τῷ πρὸς Ἀλεξάνδρου λεχθέντι, κατὰ τὴν στρατιάν ταύτην πᾶσαν πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀχθεσθέντες, ὅτι πολλάκις ἤδη ἐλύπει αὐτοὺς ἢ τε ἐσθῆς ἢ Περσικῇ ἐς τοῦτο φέρουσα καὶ τῶν Ἐπιγόνων τῶν βαρβάρων ἢ ἐς τὰ Μακεδονικὰ ἦθη κόσμησις καὶ ἀνάμειξις τῶν ἄλλοφύλων ἱππέων ἐς τὰς τῶν ἐταίρων τάξεις. οὐκ οὐν σιγῇ ἔχοντες ἐκαρτέρησαν, ἀλλὰ πάντας ἀπαλλάσσειν στρατιᾶς ἐκέλευον, αὐτὸν δὲ μετὰ τοῦ πατρὸς στρατεῦσθαι, τὸν Ἀμμωνα δὴ τῷ λόγῳ ἐπικερτομοῦντες.

Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος (τὴν γὰρ δὴ ὀξύτερός τε ἐν³ τῷ τότε καὶ ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς θεραπείας οὐκέτι ὥς πάλαι ἐπιεικῆς ἐς τοὺς Μακεδόνας) καταπηδήσας σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἡγεμόσιν ἀπὸ τοῦ βήματος ξυλλαβεῖν τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ταραξάντων τὸ πλῆθος κελεύει, αὐτὸς τῇ χειρὶ

ἐπιδεικνύων τοῖς ὑπασπισταῖς, οὕστινας χρή ξυλλαμβάνειν· καὶ ἐγένοντο οὗτοι ἐς τρισκαίδεκα. τούτους μὲν δὴ ἀπάγειν κελεύει τὴν ἐπὶ θανάτῳ. ὥς δὲ κατεσιώπησαν οἱ ἄλλοι ἐκπλαγέντες, ἀναθὰς αὐθις ἐπὶ τὸ βῆμα ἔλεξεν ὧδε.

9. «Οὐχ ὑπὲρ τοῦ καταπαῦσαι ὑμῶν, ὦ Μακεδόνες, τὴν οἴκαδε ὁρμὴν λεχθήσεταιί μοι ὅδε ὁ λόγος (ἔξεστι γὰρ ὑμῖν ἀπιέναι, ὅποι βούλεσθε, ἐμοῦ γε ἔνεκα), ἀλλὰ ὥς γινῶναι ὑμᾶς, πρὸς ὁποίους τινὰς ἡμᾶς ὄντας ὁποιοὶ τινες αὐτοὶ γενόμενοι ἀπαλλάσσεσθε.

2 »Καὶ πρῶτά γε ἀπὸ Φιλίππου τοῦ πατρός, ἥπερ καὶ εἰκός, τοῦ λόγου ἄρξομαι. Φίλιππος γὰρ παραλαβὼν ὑμᾶς πλανήτας καὶ ἀπόρους, ἐν διφθέραις τοὺς πολλοὺς νέμοντας ἀνὰ τὰ ὄρη πρόβατα ὀλίγα καὶ ὑπὲρ τούτων κακῶς μαχομένους Ἰλλυριοῖς τε καὶ Τριβαλλοῖς καὶ τοῖς ὁμόροις Θραξίν, χλαμύδας μὲν ὑμῖν ἀντὶ τῶν διφθερῶν φορεῖν ἔδωκεν, κατήγαγε δ' ἐκ τῶν ὀρέων ἐς τὰ πεδία, ἀξιωμαχοὺς καταστήσας τοῖς προσχώροις τῶν βαρβάρων, ὥς μὴ χωρίων ἔτι ὀχυρότητι πιστεύσαντας μᾶλλον ἢ τῇ οἰκείᾳ ἀρετῇ σφίζεσθαι· πόλεων τ' οἰκήτορας ἀπέφηνε καὶ νόμοις καὶ ἡθεσι χρηστοῖς ἐκόσμησεν.

3 »Αὐτῶν δ' ἐκείνων τῶν βαρβάρων, ὑφ' ὧν πρόσθεν ἡγεσθε καὶ ἐφέρεσθε αὐτοί τε καὶ τὰ ὑμέτερα, ἡγεμόνας κατέστησεν ἐκ δούλων καὶ ὑπηκόων καὶ τῆς Θράκης τὰ πολλὰ τῇ Μακεδονίᾳ προσέθηκε καὶ τῶν ἐπὶ θαλάσῃ χωρίων τὰ ἐπικαιρότατα καταλαβόμενος τὴν ἐμπορίαν τῇ χώρᾳ ἀνεπέτασε καὶ τῶν μετὰλλων τὴν ἐργασίαν ἀνενδεῆ παρέσχεν·

4 Θεσσαλῶν δ' ἄρχοντας, οὓς πάλαι ἐτεθνήκειτε τῷ δέει, ἀπέφηνε καὶ τὸ Φωκέων ἔθνος ταπεινώσας τὴν ἐς τὴν Ἑλλάδα πάροδον πλατεῖαν καὶ εὐπορον ἀντὶ στενῆς τε καὶ ἀπόρου ὑμῖν ἐποίησεν· Ἀθηναίους τε καὶ Θηβαίους, ἐφεδρεύοντας αἰετῇ Μακεδονίᾳ, ἐς τοσόνδε ἐταπεινώσεν, ἥδη ταῦτά γε καὶ ἡμῶν αὐτῷ ξυμπονοῦντων, ὥς ἀντὶ τοῦ φόρους τελεῖν

Ἀθηναίοις καὶ ὑπακούειν Θηβαίων, παρ' ἡμῶν ἐν τῇ μέρει
ἐκείνους τὴν ἀσφάλειάν σφισι πορίζεσθαι. ἐς Πελοπόννησον δὲ
παρελθὼν τὰ ἐκεῖ αὖ ἐκόσμησε καὶ ἡγεμῶν αὐτοκράτωρ
ξυμπάσης τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀποδειχθεὶς τῆς ἐπὶ τὸν
Πέρσῃν στρατιᾶς οὐχ ἑαυτῷ μᾶλλον τι τὴν δόξαν τήνδε ἢ
τῷ κοινῷ τῶν Μακεδόνων προσέθηκεν.

»Ταῦτα μὲν τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐς ὑμᾶς ὑπερ-
γμένα, ὥς μὲν αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν σκέψασθαι μεγάλα, μικρὰ
δὲ ὥς γε δὴ πρὸς τὰ ἡμέτερα ξυμβαλεῖν. ὃς παραλαβὼν
παρὰ τοῦ πατρὸς χρυσᾶ μὲν καὶ ἀργυρᾶ ἐκπώματα ὀλίγα,
τάλαντα δ' οὐδὲ ἐξήκοντα ἐν τοῖς θησαυροῖς, χρεῶν δ' ὀφει-
λόμενα ὑπὸ Φιλίππου ἐς πεντακόσια τάλαντα, δανεισάμενος
ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ἄλλα ὀκτακόσια ὀρμηθεὶς ἐκ τῆς χώρας
τῆς γε οὐδὲ ὑμᾶς αὐτοὺς βοσκοῦσης καλῶς εὐθὺς μὲν τοῦ
Ἑλλησπόντου ὑμῖν τὸν πόρον θαλασσοκρατούντων ἐν τῇ
τότε Περσῶν ἀνεπέτασα· κρατήσας δὲ τῇ ἵππῳ τοὺς σατρά-
πας τοὺς Δαρείου τὴν τε Ἰωνίαν πᾶσαν τῇ ὑμετέρᾳ ἀρχῇ
προσέθηκα καὶ τὴν Αἰολίδα πᾶσαν καὶ Φρύγας ἀμφοτέρους
καὶ Λυδοὺς, καὶ Μίλητον εἶλον πολιορκίᾳ· τὰ δὲ ἄλλα πάντα
ἐκόντα προσχωρήσαντα λαβὼν ὑμῖν καρποῦσθαι ἔδωκα· καὶ 8
τὰ ἐξ Αἰγύπτου καὶ Κυρήνης ἀγαθὰ, ὅσα ἀμαχεὶ ἐκτησάμην,
ὑμῖν ἔρχεται, ἥ τε κοίλη Συρία καὶ ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ μέση
τῶν ποταμῶν ὑμέτερον κτῆμά εἰσιν, καὶ Βαβυλὼν καὶ Βάκτρα
καὶ Σοῦσα ὑμέτερα· καὶ ὁ Λυδῶν πλοῦτος καὶ οἱ Περσῶν
θησαυροὶ καὶ τὰ Ἰνδῶν ἀγαθὰ καὶ ἡ ἑξω θάλασσα ὑμέτερα·
ὑμεῖς σατράπαι, ὑμεῖς στρατηγοί, ὑμεῖς ταξιάρχαι.

»Ὡς ἔμοιγε αὐτῷ τί περίεστιν ἀπὸ τούτων τῶν πόνων ὅτι 9
μὴ αὕτη ἡ πορφύρα καὶ τὸ διάδημα τοῦτο; κέκτημαι δ' ἰδίᾳ
οὐδέν, οὐδ' ἔχει τις ἀποδείξει θησαυροὺς ἐμοὺς ὅτι μὴ ταῦτα,
ὑμέτερα κτήματα ἢ ὅσα ἔνεκα ὑμῶν φυλάσσεται. ἐπεὶ
οὐδὲ ἔστιν ἰδίᾳ μοι, ἐς ὃ τι φυλάξω αὐτούς, σιτουμένῳ τε τὰ

αὐτὰ ὑμῖν σιτία καὶ ὕπνον τὸν αὐτὸν αἰρουμένῳ· καίτοι οὐδὲ σιτία ἐμοὶ δοκῶ τὰ αὐτὰ τοῖς τρυφῶσιν ὑμῶν σιτεῖσθαι· προ-
αγρυπνῶν δὲ ὑμῶν οἶδα, ὥς καθεύδειν ἔχγητε ὑμεῖς.

10. » Ἀλλὰ ταῦτα γὰρ ὑμῶν πονούντων καὶ ταλαιπωρου-
μένων ἐκτησάμην αὐτοὺς ἀπόνως καὶ ἀταλαιπώρως ἐξηγού-
μενος. καὶ τίς ὑμῶν πονήσας οἶδεν ὑπὲρ ἐμοῦ μᾶλλον ἢ ἐγὼ
ὑπὲρ ἐκείνου; ἄγε δὴ καὶ ὅτῳ τραύματα ὑμῶν ἐστὶν γυμνώ-
2 σας αὐτὰ ἐπιδειξάτω καὶ ἐγὼ τὰ ἐμὰ ἐπιδείξω ἐν μέρει· ὥς
ἔμοιγε οὐκ ἔστιν, ὅτι τοῦ σώματος τῶν γε δὴ ἔμπροσθεν
μερῶν ἄτρωτον ὑπολέλειπται, οὐδὲ ὄπλον τι ἐστὶν ἢ ἐκ χει-
ρὸς ἢ τῶν ἀφιεμένων, οὐ γε οὐκ ἔχνη ἐν ἐμαυτῷ φέρω· ἀλλὰ
καὶ ξίφει ἐκ χειρὸς τέτρωμαι καὶ τετόξευμαι ἤδη καὶ ἀπὸ
μηχανῆς βέβλημαι καὶ λίθοις πολλαχῇ καὶ ξύλοις παιόμε-
νος ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας δόξης καὶ τοῦ ὑμετέρου
πλούτου νικῶντας ὑμᾶς ἄγω διὰ πάσης γῆς καὶ θαλάσσης
καὶ πάντων ποταμῶν καὶ ὁρῶν καὶ πεδίων πάντων.

3 » Ἐτι δὲ ὅτι χρέα ἦν, οὐ πολυπραγμονήσας, ἐφ' ὅτῳ ἐγέν-
ετο, τοσαῦτα μὲν μισθοφορούντων, τοσαῦτα δὲ ἀρπαζόντων,
ὅποτε ἐκ πολιορκίας ἀρπαγὴ γίγνοιτο, διαλέλυμαι ταῦτα.
στέφανοί τε χρυσοὶ τοῖς πλείστοις ὑμῶν εἰσι μνημεῖα τῆς τε
4 ἀρετῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἐξ ἐμοῦ τιμῆς ἀθάνατα. ὅστις
δὲ δὴ καὶ ἀπέθανεν, εὐκλεῆς μὲν αὐτῷ ἡ τελευτὴ ἐγένετο,
περιφανῆς δὲ ὁ τάφος, χαλκαὶ δὲ αἱ εἰκόνες τῶν πλείστων
οἴκοι ἐστάσιν, οἱ γονεῖς δ' ἐντιμοὶ εἰσιν, λειτουργίας τε ξυμ-
πάσης καὶ εἰσφορᾶς ἀπηλλαγμένοι· οὐ γὰρ τίς γε φεύγων
ὑμῶν ἐτελεύτα ἐμοῦ ἄγοντος.

5 » Καὶ νῦν τοὺς ἀπολέμους ὑμῶν ζηλωτοὺς τοῖς οἴκοι ἀπο-
πέμψειν ἤμελλον· ἀλλ' ἐπειδὴ πάντες ἀπιέναι βούλεσθε,
ἅπιτε πάντες καὶ ἀπελθόντες οἴκοι ἀπαγγείλατε, ὅτι τὸν
βασιλέα ὑμῶν Ἀλέξανδρον, νικῶντα μὲν Πέρσας καὶ Μήδους
6 καὶ Βακτρίους καὶ Σάκας, καταστρεφάμενον δ' Οὐξίους τε

καὶ Ἀραχωτοὺς καὶ Δράγγας, κεκτημένον δὲ καὶ Παρθυαίους
καὶ Χορασμίους καὶ Ὑρκανίους ἔστ' ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν
Κασπίαν, ὑπερβάντα δὲ τὸν Καύκασον ὑπὲρ τὰς Κασπίας
πύλας, καὶ περάσαντα Ὡξὸν τε ποταμὸν καὶ Τάναϊν, ἔτι δὲ
τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, οὐδενὶ ἄλλῳ ὅτι μὴ Διονύσῳ περαθέντα,
καὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ τὸν Ἀκεσίνην καὶ τὸν Ὑδραώτην, καὶ τὸν
Ὑφασιν διαπεράσαντα ἄν, εἰ μὴ ὑμεῖς ἀπωκνήσατε, καὶ
ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν κατ' ἀμφοτέρωθεν τοῦ Ἰνδοῦ τὰ στό-
ματα ἐμβαλόντα, καὶ διὰ τῆς Γαδρωσίας τῆς ἐρήμου ἐλθόντα,
ἣ οὐδεὶς πῶ πρόσθεν ξὺν στρατιᾷ ἦλθε, καὶ Καρμανίαν ἐν
παρόδῳ προσκνησάμενον καὶ τὴν Ὠρειτῶν γῆν, περιπεπλευ-
κότος δὲ ἤδη αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ τὴν ἀπ' Ἰνδῶν γῆς ἐς
Πέρσας θάλασσαν, ὥς ἐς Σοῦσα ἐπανηγάγετε, ἀπολιπόντες
οἷχεσθε, παραδόντες φυλάσσειν τοῖς νενικημένοις βαρβάρους.
ταῦτα ὑμῖν καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἴσως εὐκλεᾶ καὶ πρὸς θεῶν
οἷα δῆπου ἔσται ἀπαγγεληνέοντα. ἅπιτε».

11. Ταῦτα εἰπὼν κατεπῆδησέ τε ἀπὸ τοῦ βήματος δεξιῶς
καὶ ἐς τὰ βασίλεια παρελθὼν οὗτ' ἐθεράπευσε τὸ σῶμα οὔτε τῇ
ᾤφθη τῶν ἐταίρων· ἀλλ' οὐδ' ἐς τὴν ὑστεραίαν ᾤφθη. τῇ τρίτῃ
δὲ καλέσας εἴσω τῶν Περσῶν τοὺς ἐπιλέκτους τὰς τε ἡγεμο-
νίας αὐτοῖς τῶν τάξεων διένειμε, καὶ ὅσους ξυγγενεῖς ἀπέφη-
νεν, τούτοις νόμιμον ἐποίησε φιλεῖν αὐτὸν μόνοις. οἱ δὲ Μακε-
δόνας ἐν τε τῇ παραυτίκα ἀκούσαντες τῶν λόγων ἐκπεπλη-
γμένοι σιγῇ ἔμενον αὐτοῦ πρὸς τῷ βήματι οὐδέ τις ἠκολούθησε
τῷ βασιλεῖ ἀπαλλασσομένῳ ὅτι μὴ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἐταῖροί τε
καὶ οἱ σωματοφύλακες, οἱ δὲ πολλοὶ οὔτε μένοντες, ὅ τι πράτ-
τωσιν ἢ λέγωσιν, εἶχον, οὔτε ἀπαλλάσσεσθαι ἠθέλον.

Ὡς δὲ τὰ Περσῶν τε καὶ Μήδων αὐτοῖς ἐξηγγέλλετο, αἱ
τε ἡγεμονίαι Πέρσαις διδόμεναι καὶ ἡ στρατιὰ ἡ βαρβαρική ἐς
λόχους τε καταλεγομένη καὶ τὰ Μακεδονικὰ ὀνόματα ἄγχημά
τι Περσικὸν καλούμενον, καὶ πεζέταιροι Πέρσαι καὶ ἀργυρα-

- σπίδων τάξις Περσικὴ καὶ ἡ τῶν ἐταίρων ἵππος καὶ ταύτης
 4 ἄλλο ἄγλημα βασιλικόν, οὐκέτι καρτεροὶ σφῶν ἦσαν, ἀλλὰ ξυν-
 δραμόντες ὡς πρὸς τὰ βασίλεια τὰ μὲν ὄπλα αὐτοῦ πρὸ τῶν
 θυρῶν ἐρρίπτουν, ἱκετηρίας ταύτας τῇ βασιλεῖ, αὐτοὶ δ' ἐβόων
 πρὸ τῶν θυρῶν ἐστηκότες δεόμενοι παρελθεῖν εἴσω· τοὺς τ' αἰτί-
 ους τῆς ἐν τῇ τότε παραχῆς καὶ τοὺς ἄρξαντας τῆς βοῆς ἐκδι-
 δόναι ἐθέλειν· οὐκ οὖν ἀπαλλαγῆσεσθαι τῶν θυρῶν οὔτε ἡμέρας
 οὔτε νυκτός, εἰ μὴ τινα οἶκτον σφῶν ἔξει Ἀλέξανδρος.
- 5 Ταῦτα ὡς ἀπηγγέλλετο αὐτῷ, ὁ δὲ σπουδῇ ἐξέρχεται,
 καὶ ἰδὼν τε ταπεινῶς διακειμένους καὶ ἀκούσας ξὺν οἰμωγῇ
 τῶν πολλῶν βοῶντων καὶ αὐτῷ προχεῖται δάκρυα. καὶ ὁ μὲν
 6 ἀνήγετο ὡς τι ἔρων· οἱ δ' ἔμενον λιπαροῦντες. καὶ τις αὐτῶν
 καθ' ἡλικίαν τε καὶ ἱππαρχίαν τῆς ἵππου τῆς ἐταιρικῆς οὐκ
 ἀφανῆς, Καλλίνης ὄνομα, τοιαῦτα εἶπεν· «ὦ βασιλεῦ, τὰ
 λυποῦντά ἐστι Μακεδόνας, ὅτι σὺ Περσῶν μὲν τινὰς ἤδη
 πεποίησαι σαυτῷ ξυγγενεῖς καὶ καλοῦνται Πέρσαι ξυγγενεῖς
 7 Ἀλεξάνδρου καὶ φιλοῦσί σε· Μακεδόνων δ' οὐπω τις γέγευ-
 ται ταύτης τῆς τιμῆς». ἐνθα δὴ ὑπολαβὼν Ἀλέξανδρος,
 «ἀλλ' ὅμᾶς τε», ἔφη, «ξύμπαντας ἐμαυτῷ τίθεμαι ξυγγενεῖς
 καὶ τό γ' ἀπὸ τούτου οὕτως καλέσω». ταῦτα εἰπόντα προσ-
 ελθὼν ὁ Καλλίνης τ' ἐφίλησε καὶ ὅστις ἄλλος φιλήσαι ἠθέ-
 λησεν. καὶ οὕτω δὴ ἀναλαβόντες τὰ ὄπλα βοῶντές τε καὶ
 παλαινίζοντες ἐς τὸ στρατόπεδον ἀπήγεσαν.
- 8 Ἀλέξανδρος δ' ἐπὶ τούτοις θυσίαν τε θύει τοῖς θεοῖς, οἷς αὐτῷ
 νόμος, καὶ θοίνην δημοτελεῖ ἐποίησεν, καθήμενός τ' αὐτός
 καὶ πάντων καθημένων, ἀμφ' αὐτὸν μὲν Μακεδόνων, ἐν δὲ τῇ
 ἐφεξῆς τούτων Περσῶν, ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὅσοι
 κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἄλλην ἀρετὴν πρεσβεύομενοι, καὶ ἀπὸ τοῦ
 αὐτοῦ κρατῆρος αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἀρυόμενοι ἔσπενδον
 τὰς αὐτὰς σπονδὰς καταρχομένων τῶν τε Ἑλλήνων μάντεων
 9 καὶ τῶν Μάγων. εὐχετο δὲ τά τε ἄλλα ἀγαθὰ καὶ ὁμόνοιάν τε

καὶ κοινωνίαν τῆς ἀρχῆς Μακεδόσι καὶ Πέρσαις. εἶναι δὲ κατέχει λόγος τοὺς μετασχόντας τῆς θοίνης ἐννακισχιλίους, καὶ τοὺς πάντας μίαν τε σπονδὴν σπεῖσαι καὶ ἐπ' αὐτῇ παιανίσαι.

12. Ἐνθα δὴ ἐθελονταὶ ἤδη αὐτῷ ἀπήεσαν τῶν Μακεδόνων ὅσοι διὰ γῆρας ἢ τινα ἄλλην ξυμφορὰν ἀπόλεμοι ἦσαν· καὶ οὗτοι αὐτῷ ἐγένοντο ἐς τοὺς μυρίους. τούτοις δὲ τὴν τε μισθοφορὰν οὐ τοῦ ἐξήκοντος ἤδη χρόνου ἔδωκεν Ἀλέξανδρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐς τὴν ἀπονόστησιν τὴν οἴκαδε ξυμβαίνοντος. ἐπέδωκεν δὲ καὶ τάλαντον ἐκάστω ὑπὲρ τὴν μισθο- 2 φορὰν· παῖδες δὲ εἴ τῃ ἦσαν ἐκ τῶν Ἀσιανῶν γυναικῶν, παρὰ οἱ καταλιπεῖν ἐκέλευσε μηδὲ στάσιν κατάγειν ἐς Μακεδονίαν ἀλλοφύλους τε καὶ ἐκ τῶν βαρβάρων γυναικῶν παῖδας τοῖς οἴκοι ὑπολελειμμένοις παισὶ τε καὶ μητράσιν αὐτῶν· αὐτὸς δ' ἐπιμελήσεται, ὥς ἐκτρέφονται Μακεδονικῶς τὰ τ' ἄλλα καὶ ἐς τὰ πολέμια κοσμούμενοι· γενομένους δ' ἄνδρας ἄξειν αὐτὸς ἐς Μακεδονίαν καὶ παραδώσειν τοῖς πατράσιν.

Ταῦτά τ' ἀπαλλασσομένοις ἀστάθμητα καὶ ἀτέκμαρτα ἐπηγ- 3 γέλλετο, καὶ ὅπως ἔχει φιλίας τε καὶ πόθου ἐς αὐτοὺς τὸ ἀτρεκέστατον τεκμήριον ἐκείνο ποιεῖσθαι ἡξίου, ὅτι τὸν πιστότατόν τε αὐτῷ, καὶ ὄντινα ἴσον τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ ἄγει, Κράτερον, ξυμπέμπει αὐτοῖς φύλακά τε καὶ ἡγεμόνα τοῦ στόλου. οὕτω δὲ ἀσπασάμενος ξύμπαντας αὐτὸς τε δακρύων καὶ δακρύνοντας ἐκείνους ἀφ' οὗ ἀπήλλαξεν. Κρατέρῳ δὲ τούτους τ' ἄγειν ἐκέ- 4 λευσε καὶ ἀπαγαγόντι Μακεδονίας τε καὶ Θράκης καὶ Θεσσαλῶν ἐξηγεῖσθαι καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐλευθερίας· Ἀντίπατρον δὲ διαδόχους τοῖς ἀποπεμπόμενοις ἄγειν Μακεδόνας τῶν ἀκμαζόντων ἐκέλευσεν. ἔστειλε δὲ καὶ Πολυσπέρχοντα ὁμοῦ τῷ Κρατέρῳ, δεύτερον δ' ἀπὸ Κρατέρου ἡγεμόνα, ὥς, εἴ τι κατὰ τὴν πορείαν Κρατέρῳ ξυμπίπτει, ὅτι καὶ μαλακῶς τὸ σῶμα ἔχοντα ἀπέπεμπεν αὐτόν, μὴ ποθῆσαι στρατηγὸν τοὺς ἰόντας.

[Ἐκ τῆς Ὡπιδος ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται πρὸς τὰ Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας· ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ὁ ἐπιστήθιος αὐτοῦ φίλος Ἡφαιστίων καὶ ὁ θάνατος τούτου τὰ μέγιστα λυπεῖ τὸν βασιλέα. Ἐξ Ἐκβατάνων ἐπέρχεται κατὰ τῶν ὀρεινῶν καὶ ληστροικῶν Κοσσαιῶν καὶ μετὰ τὴν καθυπόταξιν τούτων μεταβαίνει εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἔνθα δέχεται τὰς πανταχόθεν σχεδὸν τοῦ κόσμου ἀποσταλείσας αὐτῷ πρεσβείας καὶ μελετᾷ νὰ περιπλεύσῃ τὴν Ἀραβίαν καὶ νὰ συνεχίσῃ τὴν θαλασσίαν ὁδὸν τὴν συνενώνουσαν τὸν Ἰνδὸν μετὰ τοῦ Εὐφράτου· ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν μεγάλων διὰ τὴν ἀραβικὴν ἐκστρατείαν παρασκευῶν ἀσθενήσας ἐκ δεινοῦ πυρετοῦ ἀποθνήσκει τὸν Ἰούνιον τοῦ 323].

Β'. Χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 28 - 30)

28. Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθήνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὀκτὼ τούτους μῆνας, τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονώτατος καὶ δξύτατος τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρειότατος καὶ φιλοτιμώτατος καὶ φιλοκινδυνώτατος καὶ τοῦ θεοῦ ἐπιμελέστατος· ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγκρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης ἐπαίνου μόνου ἀπληστότατος·
- 2 ξυνιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῇ ἀφανεῖ ὄν δεινότητος, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἶδος ξυμβалаεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ τάξαι στρατιὰν καὶ ὀπλίσαι τε καὶ κοσμηῆσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπᾶραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπληῆσαι καὶ τὸ δαῖμα ἐν τοῖς κινδύνοις τῇ ἀδρεῖ τῇ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ξύμπαντα ταῦτα γενναιότατος.
- 3 Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῇ ἐμφανεῖ πρᾶξαι, ξὺν μεγίστῳ θάρσει ἔπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσάι τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότητος·

καὶ τὰ μὲν ξυντεθέντα ἢ ὁμολογηθέντα φυλάξαι βεβαιότατος, πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατώντων μὴ ἄλῳναι ἀσφαλέστατος· χρημάτων τ' ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὐτοῦ φειδωλότατος, ἐς δ' εὐποιίαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

29. Εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὀξύτητα ἢ ὑπ' ὀργῆς, ἢ εἴ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι, οὐ μέγαρα τίθεται ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυμηθεῖη καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας καὶ τοὺς πρὸς ἡδονήν, οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ, τοῖς βασιλεῦσι ξυνόντας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνεσομένους· ἀλλὰ μεταγινώναί γε, ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησεν, μόνῳ οἶδα τῶν πάλαι βασιλέων Ἀλεξάνδρῳ ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος. οἱ δὲ πολλοί, εἰ καὶ 2 τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὥς καλῶς δὴ πραχθέντος, ἐπικρύψειν οἶονται τὴν ἁμαρτίαν, κακῶς γιγνώσκοντες. μόνη γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἴσας ἁμαρτίας ὁμολογεῖν τε ἁμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγινώσκοντα, ὥς τοῖς τε παθοῦσί τι ἄχαρι οὐ πάντῃ χαλεπὰ τὰ παθήματα φαινόμενα, εἰ ὁ δράσας αὐτὰ ξυγχωροίη, ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ τέ τι ἐς τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μὴ ποτε ἂν παραπλήσιόν τι ἁμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμεληθεῖσιν. ἀχθόμενος φαίνοιτο.

Ὅτι δ' ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερεν, οὐδὲ 3 τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἕνεκα. ὥς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ εἶναι πρὸς τε 4 τοὺς βαρβάρους, ὥς μὴ πάντῃ ἀλλότριον αὐτῶν φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὥς ἀποστροφὴν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὀξύτητός τε καὶ ὕδρεως τῆς Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἐγκαταμειξαί μοι δοκεῖ ταῖς τάξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγῆμασι τοὺς ὁμοτίμους. καὶ οἱ πότοι δέ, ὥς λέγει Ἀριστόβουλος, οὐ τοῦ οἴνου

ἐνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγίγοντο, οὐ γὰρ πίνειν πολὺν οἶνον Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἐταίρους.

30. Ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον, ὅσα ἄξια κακίζεσθαι ἐστίν, προφερόμενος κακιζέτω, ἀλλὰ ξύμπαντα τὰ Ἀλεξάνδρου ἐς ἐν χωρίον ξυναγαγὼν οὕτω δὴ ἐκλογιζέσθω, ὅστις τ' ὢν αὐτὸς καὶ ὁποῖα τύχη κεχρημένος, ὅντινα γενόμενον ἐκαῖνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας τῆς ἀνθρωπίνης ἐλθόντα, βασιλέα τ' ἀμφοῖν τοῖν ἡπείροιν ἀναμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον τῷ αὐτοῦ ὀνόματι, κακίζει, σμικρότερός τε ὢν αὐτὸς καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ τιθέμενος.

- 2 Ὡς ἔγωγε δοκῶ, ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀνθρώπων οὔτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν οὔτε τις εἰς ἄνθρωπος, ἐς ὃν οὐ πεφοιτῇται τὸ Ἀλεξάνδρου ὄνομα. οὐκ οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θεοῦ φῦναι δοκεῖ ἀνὴρ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων ἰοικώς. καὶ ταῦτα χρησμοί τ' ἐπισήμῃναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῇ Ἀλεξάνδρου λέγονται καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλα ἄλλοις καὶ ἢ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμὴ τ' αὐτοῦ καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρωπίνη οὔσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσούτου ἄλλοι χρησμοὶ ἐπὶ τῇ τιμῇ αὐτοῦ τῷ ἔθνει τῶν Μακεδόνων χρησθέντες. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμφάμην ἔστιν ἃ ἐν τῇ ξυγγραφῇ τῶν Ἀλεξάνδρου ἔργων, ἀλλὰ αὐτόν γ' Ἀλέξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζω· τὰ δ' ἔργα ἐκείνα ἐκάκισα ἀληθείας τε ἐνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτῳ ὠρμήθηεν οὐδ' αὐτὸς ἄνευ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφήν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

«*Ἐξὺν Χαλκόνου*»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Ἀρριανός.

1. Βίος Ἀρριανοῦ.

Ὁ Φλάβιος Ἀρριανὸς ἐγεννήθη ἐν Νικομηδείᾳ, πρωτεύουσῃ τῆς ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ Βιθυνίας περὶ τὸ 95 μ. Χ. νέος ὢν κατέλιπε τὴν πατρίδα του καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἡπείρου, ἔνθα ἐγένετο μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ φιλοσόφου *Ἐπικτήτου*.

Ἀφ' οὗ δὲ διήκουσε τὸν Ἐπικτήτον, εἰσῆλθεν εἴτα εἰς τὸν δημόσιον βίον. Ἐν ἔτει 130 διωρίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ὑφ' οὗ πολὺν ἐτιμᾶτο διὰ τὴν φιλομάθειάν του καὶ τὰς πολλὰς του γνώσεις, διοικητὴς τῆς Καππαδοκίας· ἐν τῇ θέσει ταύτῃ διεκρίθη διὰ τὴν κυβερνητικὴν του ἱκανότητα καὶ τὴν ἀνδρείαν, μεθ' ἧς ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Ἀλανοὺς—ἔθνος Σκυθικῆς καταγωγῆς—εἰσελάσαντας εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν. Ἐν ἔτει 147 ἐγένετο ἐπώνυμος ἄρχων ἐν Ἀθήναις, αὐτόθι δὲ πάλιν ἐν ἔτει 171 εὐρίσκομεν αὐτὸν πρύτανιν τῆς Πανδιονίδος φυλῆς.

Περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ βίου ὁ Ἀρριανὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἔνθα ἐγένετο ἱερεὺς τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Περσεφόνης. Πότε οὗτος ἀπέθανε δὲν εἶναι γνωστόν· πιθανώτατα περὶ τὸ 180 μ. Χ.

2. Συγγράμματα Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανὸς ὑπῆρξε πολυγραφώτατος γράψας κατὰ μίμησιν τοῦ Ξενοφῶντος ποικίλα συγγράμματα, φιλοσοφικά, ἱστορικά, γεωγραφικά καὶ στρατιωτικά.

Τὰ *φιλοσοφικά* ἀφιεροῦνται εἰς τὴν μνήμην τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Ἐπικτήτου· εἶναι δὲ αἱ «*Ἐπικτήτου διατριβαί*», ἐν αἷς

ὁ Ἀρριανὸς ποιεῖται λόγον περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ διδασκάλου του, καὶ τὸ «*Ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον*», ὅπερ εἶναι μικρὰ ἐπιτομὴ τῶν «*Διατριβῶν*».

Τῶν *ιστορικῶν* ἔργων τοῦ Ἀρριανοῦ τὸ σπουδαιότατον εἶναι ἡ «*Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου*» εἰς 7 βιβλία. Καὶ ἡ ἐπιγραφὴ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν βιβλίων ἐγένοντο κατὰ μίμησιν τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος. Τὸ ἔργον ὅμως τοῦτο δὲν ἐξιστορεῖ μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τοῦ Περσικοῦ κράτους, τὴν κυρίως Ἀνάβασιν, ἀλλ' ὅλον τὸν βίον τοῦ Μακεδόνος βασιλέως ἀπὸ τῆς ἀνάδου αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον μέχρι τῆς τελευτῆς. Αἱ κυριώταται πηγαί, ἃς εἶχεν ὁ Ἀρριανός, ἦσαν κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μαρτυρίαν ἐν τῷ προοιμίῳ ὁ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου· πλὴν τούτων ὅμως ἐνιαχοῦ εἶχεν ὑπ' ὄψει καὶ ἄλλους συγγραφεῖς, ὡς τὸν Νέαρχον, τὸν Κλείταρχον, τὸν Μεγασθένη καὶ τὸν Ἰερώνυμον.

Ὡς συμπλήρωμα τῆς «*Ἀναβάσεως*» εἶναι ἡ συγγραφὴ, ἡ ἐπιγραφομένη «*Ἰνδική*», ἔχουσα ὕλην μᾶλλον γεωγραφικὴν ἢ ἱστορικὴν· ἐν ταύτῃ ὁ Ἀρριανὸς περιγράφει τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὰ πολιτεύματα καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν. Πλὴν τῆς «*Ἀναβάσεως*» καὶ τῆς «*Ἰνδικῆς*» ὁ Ἀρριανὸς συνέγραψε καὶ ἄλλα ἱστορικά ἔργα, ὧν ἀποσπάσματα μόνον περιεσώθησαν εἰς ἡμᾶς· ταῦτα εἶναι: «*τὰ μετ' Ἀλέξανδρον*», ἥτοι ἱστορία τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, «*Βιθυνιακά*», ἱστορία τῆς Βιθυνίας ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων μέχρι τοῦ τελευταίου βασιλέως Νικομήδους τοῦ Γ', καὶ «*Παρθικά*», ἱστορία τῶν Πάρθων.

Τῶν δὲ *γεωγραφικῶν* ἔργων περιεσώθη «*Περίπλους Εὐξείνου Πόντου*»· ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, ὅπερ ὁ Ἀρριανὸς ἀνέθετο τῷ αὐτοκράτορι Ἀδριανῷ, περιγράφονται τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι τοῦ Βυζαντίου, τὰ ὅποια αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐπεσκέφθη διοικητὴς ὢν τῆς Καππαδοκίας.

Στρατιωτικά δ' ἔργα τοῦ Ἀρριανοῦ περιῆλθον εἰς ἡμᾶς:

1) «*Τέχνη τακτική*» διηρημένη εἰς δύο μέρη· καὶ τὸ μὲν πρῶτον πραγματεύεται περὶ τῆς τακτικῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων,

τὸ δὲ δεύτερον περὶ τῶν ἀσκημάτων τῶν Ῥωμαίων ἱππέων κατὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ· 2) «**Ἐκταξίς κατ' Ἀλανῶν**», ἥτοι ἔκθεσις περὶ τῆς τάξεως τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς ἐν ἐκστρατεία κατὰ τῶν Ἀλανῶν.

Τέλος ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε καὶ «**Κυνηγετικόν**», δι' οὗ συμπληροῖ τὰ ἐλλείποντα παρὰ Ξενοφῶντι ἐν τῷ ὁμωνύμῳ βιβλίῳ αὐτοῦ.

3. Δεκτικὸν Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανὸς ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ δὲν μεταχειρίζεται τὴν ἀπὸ Ἀριστοτέλους μεμορφωμένην ἐκ τῆς συγκράσεως τῆς νεωτέρας Ἀττικῆς πρὸς τὰς λοιπὰς διαλέκτους **κοινὴν** γλῶσσαν, ἀλλὰ φιλοτιμεῖται νὰ μιμηθῇ τὴν ἀρχαίαν Ἀττικὴν διάλεκτον ἔχων ὥς ὑποδείγματα τοὺς ἱστορικοὺς Ξενοφῶντα καὶ Θουκυδίδην· ἐν τούτοις δ' ὅμως δὲν κατορθοῖ τελείως τοῦτο· διότι παρ' αὐτῷ ὑπάρχουσι συντάξεις καὶ ἐκφράσεις ὅλως διάφοροι τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς· οὕτως εὐρίσκομεν παρ' αὐτῷ·

1) τὸ **μὴ οὐ** πολλάκις συνημμένον μετ' ἀπαρεμφάτου μετὰ τὰ ἀρνητικὰ ῥήματα **κωλύειν, ἀντιλέγειν, ἐναντιοῦσθαι** κτλ., καὶ ἐὰν ταῦτα δὲν κεῖνται ἐν προτάσει ἀποφατικῇ ἢ ἐν ἐρωτηματικῇ ἰσοδυναμοῦσιν μὲ ἀποφατικὴν·

2) οὐδέτερον πληθυντικὸν ὑποκείμενον πολλάκις μετὰ πληθυντικοῦ ῥήματος·

3) τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν τοῦ γ' προσώπου (**οἷ, σφῶν, σφίσι**) ἐν εὐθείᾳ ἀντανακλάσει ἀντί: **ἐαυτῷ, ἐαυτῶν, ἐαυτοῖς**· τὰς δὲ ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας **ὅς** καὶ **ὅστις** ἄνευ διαφορᾶς σημασίας·

4) τὸ **οὐδὲ** μετὰ καταφατικὴν πρότασιν συνήθως ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς **καὶ οὐ**·

5) τὸ **πρὶν** μετ' ἀρνητικὴν πρότασιν συντεταγμένον μετ' ἀπαρεμφάτου πρὸς τούτοις τὸ **πρὶν** ὥς πρόθεσιν μετὰ γενικῆς = **πρό**·

6) τὸ **καίτοι** μετὰ μετοχῆς ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς **καίπερ**·

7) τὸ **ἀλλὰ γὰρ** πολλάκις ἀντὶ τοῦ: **ἀλλά**· τὸ δὲ **καὶ γὰρ καὶ** ἀντὶ τοῦ: **καὶ γάρ**·

8) τὸ **κελεύειν** πολλάκις μετὰ δοτικῆς· ὡσαύτως καὶ τὸ **ἀφελεῖν**·

9) τὴν πρόθεσιν *ὑπὲρ* πλειστάκις ἀντὶ τῆς *περί* τὴν *ἀμφὶ* μετὰ δοτικῆς· τὸ *ὥς* μετὰ τῶν προθέσεων *εἰς*, *ἐπὶ*, *πρὸς* χωρὶς τοῦτο νὰ δηλοῖ σκοπὸν· κατὰ ταῦτα *ὥς εἰς*, *ὥς ἐπὶ*, *ὥς πρὸς* = *εἰς*, *ἐπὶ*, *πρὸς*· τὴν πρόθεσιν *πρὸς* συνήθως ἐν τοῖς παθητικοῖς πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου.

Ὡσαύτως ὑπάρχουσι παρ' Ἀρριανῶ καὶ τύποι διάφοροι τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς:

ὑποφθάσω ἀντὶ τοῦ: *ὑποφθήσομαι*.

συμπέπηγμαι ἀντὶ τοῦ: *συμπέπηγα*.

ἐκπεριπλεύσοντα ἀντὶ τοῦ: *πλευσό(ού)μενον*.

δεδομημένους (δέμω) ἀντὶ τοῦ: *δεδομημένους*.

ἐπιπτήναι ἀντὶ τοῦ: *ἐπιπτέσθαι*.

Ὁ Ἀρριανὸς ἐμμήθη ὅχι μόνον τὸν Ξενοφῶντα καὶ Θουκυδίδην, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἡρόδοτον· ἡ συγγραφὴ αὐτοῦ ἡ ἐπιγραφομένη «*Ἰνδική*» εἶναι γεγραμμένη ἐν Ἰωνικῇ διαλέκτῳ· ἀλλὰ καὶ ἄλλα συγγράμματα αὐτοῦ περιέχουσιν ἐκφράσεις καὶ συντάξεις Ἡροδοτέους· οὕτως ἐν τῇ «*Αναβάσει*» εὐρίσκομεν: *δαήμων*, *ἀτρεκής*, *ἐπικερτομεῖν*, *ηῶν*, *ἐλινύειν*, *ξυνειστήκει μάχη*, *πλήθει πολλοί*, *συγγιγνώσκειν τινί τι*, *οἷα δὴ* (μετὰ μετοχῆς), *ξυνηγέχθη* (= συνέβη), *ἐνέκυρσε*, *ἦθη* (= κατοικία), *μετεξέτεροι* (= ἐνιοι) κτλ.

II. Τὰ στρατιωτικὰ τῶν Μακεδόνων.

A') Τὸ πεζικόν.

Τὸ πεζικόν τοῦ στρατοῦ τῶν Μακεδόνων ἀπετελεῖτο ἐκ τῆς *φάλαγγος*, τῶν *ὑπασπιστῶν* καὶ τῶν *ψιλῶν*.

α') Ἡ *φάλαγξ*, οἱ καλούμενοι *πεζέταιροι*, ἀπετέλει τὸν πυρῆνα τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ καὶ συνέκειτο ἐξ ἐλευθέρων, οὐχὶ δ' εὐπατριδῶν Μακεδόνων· διηρεῖτο δὲ εἰς ἑξ *τάξεις* (= τάγματα), ὧν ἑκάστη εἶχε περίπου τρεῖς λόχους ἀνὰ 500 ἄνδρας.

Τὸ ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τῆς φάλαγγος ἦτο ὁ ὄπισσός ἐκαστοῦ στρατιώτου καὶ ἡ σύνταξις αὐτῆς. Οἱ φαλαγγῖται ἦσαν

ὀπλῖται κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἔννοιαν, ἃν καὶ ὄχι τόσον βαρεῖς, ὅσων οἱ Ἕλληνες ἔφερον δ' ὄπλα περικεφαλαίαν, θώρακα, κνημίδας καὶ ἀσπίδα κυκλοτερεῇ καλύπτουσιν τὸ πλάτος τοῦ στρατιώτου, ἀλλὰ τὸ κύριον αὐτῶν ὄπλον ἦτο ἡ Μακεδονικὴ **σάρισσα**, δόρυ 14 - 16 ποδῶν μήκους, καὶ τὸ βραχὺ ἑλληνικὸν ξίφος. Ἦσαν δὲ τεταγμένοι συνήθως εἰς βάθος 16 ἀνδρῶν, οὕτως ὥστε αἱ σάρισαι τῶν πρώτων πέντε σειρῶν προεξείχον τοῦ μετώπου καὶ ἀπετέλουν ἐναντίον τῶν ἐφορμώντων πολεμίων τεῖχος ἀδιάσπαστον καὶ ἀπροσμάχητον· οἱ δὲ τεταγμένοι εἰς τὰς λοιπὰς σειρὰς ἐπέθετον τὰς σαρίσσας των ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν πρωτοστατῶν αὐτῶν ἐνισχύοντες οὕτω τὴν προσβολὴν τῶν εἰς τὰς πρώτας σειρὰς τεταγμένων καὶ καθιστώντες ἀδύνατον τὴν ὑποχώρησιν καὶ φυγὴν αὐτῶν.

Μετὰ τῶν φαλαγγιτῶν συνέπραττον καὶ **ὀπλῖται** μισθοφόροι, Ἕλληνες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, φέροντες μεγάλην ἀσπίδα καὶ βραχὺ δόρυ.

β') Οἱ **ὑπασπισται** κατ' ἀρχὰς ἦσαν εὐάριθμοι καὶ ἐχρησίμευον διὰ τὴν προσωπικὴν τοῦ βασιλέως φύλαξιν· βαθμυδὸν δ' ὅμως ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ἴδιον σῶμα ἐλαφροῦ πεζικοῦ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου Ἰφικράτους συσταθὲν σῶμα τῶν πελταστῶν.

Οἱ ὑπασπισται ἔφερον ἀσπίδα ἐλαφροτέραν τῆς τῶν φαλαγγιτῶν, θώρακα λινοῦν, ξίφος μακρὸν καὶ ἀντὶ τῆς σαρίσσης δόρυ βραχὺ. Ὡς ἐκ τοῦ ἐλαφροῦ δὲ τούτου ὀπλισμοῦ ἦσαν εὐκίνητοτεροι τῶν φαλαγγιτῶν καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς αἰφνιδίους ἐπιθέσεις, καταλήψεις ὑψωμάτων, διαβάσεις διὰ τῆς βίας ποταμῶν καὶ ἐν γένει εἰς τοιαῦτα ἐγχειρήματα, εἰς ἃ ἡ δυσκίνητος φάλαγξ δὲν ἦτο ἐπιτηδεῖα.

Τάγμα τι τῶν ὑπασπιστῶν, τὸ ἄριστον πάντων, ἀπετέλει τὴν σωματοφυλακὴν τοῦ βασιλέως καὶ ἐκαλεῖτο **ἀγῆμα τῶν ὑπασπιστῶν** ἢ **ὑπασπισται οἱ βασιλικοί**. Πλὴν τούτων ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι ἀποτελοῦντες τὴν σωματοφυλακὴν τοῦ βασιλέως, οἱ καλούμενοι **σωματοφύλακες**· οὗτοι — 7 ἢ 8 τὸν ἀριθμὸν ὄντες — δὲν

ἦσαν ἀρχηγοὶ ὠρισμένων στρατιωτικῶν σωμάτων, ἀλλ' οἶονεῖ γενικοὶ ὑπασπισταὶ — κατὰ τὴν σημερινὴν τῆς λέξεως ἔννοιαν — τοῦ βασιλέως· εὐρίσκοντο πάντοτε πλησίον αὐτοῦ ἢ ἐν τῇ μάχῃ ἢ ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ ἐξησιόμενον ὡς σύμβουλοι καὶ κομισταὶ τῶν διαταγῶν αὐτοῦ.

γ') Οἱ *ψιλοί*, ἦτοι οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι, συνέκειντο ἐκ τῶν *πελτασιῶν*, τῶν *τοξοτῶν*, τῶν *ἀκοντιστιῶν* καὶ τῶν *σφενδονητῶν*· προήρχοντο δὲ τὸ μὲν ἐκ τῆς ἄνω Μακεδονίας, τὸ δὲ ἐκ τῆς χώρας τῶν Θρακῶν, τῶν Παιόνων καὶ τῶν Ἀγριάνων. Ἐκ τῶν ψιλῶν τούτων ἀριστοὶ ἐθεωροῦντο οἱ Ἀγριαῖνες, οἵτινες ἐχρησιμοποιοῦντο ὅτε μὲν ὡς ἱππεῖς, ὅτε δὲ ὡς ἀκοντισταί.

Β') Τὸ ἱππικόν.

Τοῦ ἱππικοῦ τῶν Μακεδόνων διεκρίνοντο δύο εἶδη: τὸ βαρὺ ἱππικόν καὶ τὸ ἐλαφρόν· ἐν τῷ βαρεῖ ἱππικῷ τὴν πρώτην τάξιν εἶχον οἱ ἱππεῖς οἱ στρατολογούμενοι ἐκ τῶν εὐγενῶν Μακεδόνων καὶ ὀνομαζόμενοι *ἐταῖροι* (οἱ *ἐταῖροι ἱππεῖς*, ἢ *ἵππος* ἢ *ἐταιρική*, ἢ *τῶν ἐταίρων ἵππος*)· οὗτοι διηροῦντο εἰς ὀκτὼ συνήθως ἵλας, αἵτινες ὀνομάζοντο ὅτε μὲν κατὰ τοὺς ἰλάρχους τῶν, ὅτε δὲ κατὰ τὰς Μακεδονικὰς ἐπαρχίας· ἐκάστη ἵλη εἶχεν 150-300 ἄνδρας. Ἐκ τῶν ἱλῶν μία, ἢ ἀρίστη πασῶν, ἀπετέλει τὴν *βασιλικὴν ἵλην*, τὸ *ἄγγμα τῶν ἐταίρων*, ἦτοι τὴν ἔφιππον σωματοφυλακὴν τοῦ βασιλέως.

Οἱ ἐταῖροι ἔφερον περικεφαλαίαν, θώρακα, ξίφος καὶ λόγχην βαρεῖαν, τὸ λεγόμενον *ξυστόν*.

Μετὰ τῶν Μακεδονικῶν ἱλῶν συνέπραττον καὶ ἵλαι Θεσσαλικαὶ συγκείμεναι ἐκ τῶν εὐγενῶν ἱππέων τῆς Θεσσαλίας· μεταξὺ τῶν Θεσσαλικῶν ἱλῶν ἢ τῶν Φαρσαλίων ἦτο ἡ κρατίστη καὶ πολυπληθεστάτη· πρὸς τούτοις καὶ Ἕλληνες ἱππεῖς ἐκ τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων ὑπῆρχον ἐν τῷ στρατῷ.

Τὸ ἐλαφρόν ἱππικόν ἀπετέλουν οἱ καλούμενοι *σαρισσοφόροι*, οἵτινες ἀντὶ τοῦ *ξυστοῦ* τῶν *ἐταίρων* ἔφερον λόγχην μακράν,

τὴν *σάρισσαν*, καὶ οἱ Παίονες καὶ οἱ Θρᾷκες ἵππεις. Πάντες δ' οὗτοι οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι ἵππεις περιλαμβάνονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν *προδρομών* καὶ ἦσαν πρόσκοποι.

Γ') Ὁ στόλος.

Ὁ στόλος, ὃν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ἀρχῇ τοῦ κατὰ τῶν Περσῶν πολέμου εἶχεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του, ἀνήρχετο εἰς 160 τριήρεις, ὧν αἱ μὲν ἦσαν Μακεδονικαί, αἱ δὲ Ἑλληνικαί. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ὁ στόλος ἀπεῖχε πολὺ τοῦ νὰ εἶναι ἰσόπαλος πρὸς τὸν Περσικόν, τὸν ἀριθμοῦντα περὶ τὰς 400 τριήρεις καὶ συγκείμενον ἐκ Φοινίκων καὶ Κυπρίων, τῶν ἀρίστων ναυτῶν τοῦ ἀρχαίου κόσμου, πρὸς τούτοις δὲ ἐπειδὴ αἱ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ δαπάναι ἦσαν ἐκτάκτως μεγάλαι, διὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος διέλυσε τοῦτον κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῶν πολεμικῶν του ἐπιχειρήσεων, εὐθὺς ὥς ἐγένετο κύριος πολλῶν παραλίων τῆς Μ. Ἀσίας. Βραδύτερον δ' ὅμως διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου συνεκρότησε σημαντικὸν στόλον συγκείμενον ἐκ Κυπρίων, Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τριήρων. Καὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ δὲ διέταξε τὸν καταρτισμὸν στόλου, δι' οὗ οὗτος μετὰ μέρους τοῦ στρατοῦ του κατέπλευσε τὸν Ἰνδὸν ποταμόν· μετὰ μέρους δὲ τούτου τοῦ στόλου ὁ ναύαρχος Νέαρχος ἐπλευσεν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τίγερ-
τος καὶ Εὐφράτου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Α'. Προοίμιον.

(§ 1-3)

Πτολεμαῖος . . . ὅσα μὲν = ὅσα μὲν Πτολεμαῖος κτλ. — ταῦτα . . . ξυνέγραψαν = σύμφωνα (= συμφωνοῦντες πρὸς ἀλλήλους) συνέγραψαν. — πάντη = κατὰ πάντα, ὅλως. — ἀναγράφω = ἐκθέτω, ἀναφέρω. — ὅσα δ' οὐ ταῦτά, δηλ. ξυνέγραψαν. — τά, συναπτόεν τῷ φαινόμενα. — πιστός = ἀξιόπιστος. — ἀξιαφήγητος = ἄξιος διηγήσεως. — ἐπιλεξάμενος, δηλ. ἀναγράφω· ἐπιλέγομαι = ἐκλέγω. — δὴ = βεβαίως. — ὑπὲρ Ἀλεξ., ἢ ὑπὲρ πολ-
λάκις παρ' Ἀρριανῷ = περὶ. — οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ οὗτου, δηλ. ἀνέγραψαν. — οὐδ' ἔστι = καὶ οὐκ ἔστι· ὑποκμ.: τις. — ὑπὲρ οὗτου = περὶ οὗ. — οὗτις = διότι. — Ἀριστιόβουλος, ἐπεξηγήσεις τοῦ ὁ μὲν. — πρὸς τῷ ξυστρατεῦσαι = ἐκτὸς τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὴν ἐκστρατείαν. — αἰσχυρότερον = ἄττ. αἴσχιον. — τῷ = τινι. — ἄμφω δέ, δηλ. πιστότεροι ἔδοξαν. — οὗτις . . . ξυγγράφουσιν . . . = οὗτις ἀπὴν αὐτοῖς ξυγγράφουσιν ἢ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ξυγγράφαι τι ἄλλως ἢ ὡς ξυνηνέχθη. — ἀπεστὶ τινὶ τι = δὲν ὑπάρχει εἰς τινά τι. — ξυνηνέχθη, τοῦ συμφέρομαι, ὅπερ ἐνταῦθα = γίγνομαι, συμβαίνω. — ἔστιν α = ἔνια, τινά· ἀντικείμεν. τοῦ ἀνέγραψα. — πρὸς ἄλλων = ὑπ' ἄλλων (οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου καὶ Ἀριστοδούλου). — ὡς λεγόμενα = ὡς ἀπλᾶς φήμας (καὶ οὐχὶ ὡς ὅλως ἀξιόπιστα).

B'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ.

(Κεφ. 1).

Κεφ. 1.

Δῆ=λοιπόν. — ἐπὶ ἄρχοντος=ὅτε ἦτο ἄρχων. — παρελθεῖν (=πορευθῆναι), τὸ ἀπρμφ. τοῦτο — ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα εἶναι, αἰτεῖν, λαβεῖν, ἀποκρίνασθαι, νεωτερίσαι, ξυγχωρῆσαι, εἶναι—ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ λέγεται. — ἀμφὶ=περί, περίπου. — τῆς στρατιᾶς=τῆς στρατείας. — ἔδωσαν=ἐδεδώκεσαν. — πάτριον=πατροπαράδοτον. — ἐξηγοῦμαί τινος=προηγοῦμαι, εἶμαι ἡγεμῶν τινος. — νεωτερίζω τι=ἐπιχειρῶ νεωτερισμούς τινας, δεικνύομαι καὶ πῶς στασιαστικός. — ἅττα=τινά. — ἔφοδος=ἐμφάνις. — ἐς τιμὴν ξυγχωρῶ τινι τι=τιμητικῶς παραχωρῶ τι εἰς τινα. — εἰμι ἐν παρασκευῇ τινος=παρασκευάζω τι. — στόλος=ἐκστρατεία.

Ἐπὶ ἄρχοντος, ἄρχων ἐπώνυμος ἐχρημάτισεν ὁ Πυθόδημος ἐν Ἀθήναις τῷ 336 π. Χ. — ἐς Πελοπ., δηλ. εἰς Κόρινθον. — ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη, ὁ Ἀλέξ. ἐγεννήθη τῷ 356 π. Χ. — ἐνταῦθα, ποῦ; — ἦντινα... ἔδωσαν, τῷ 337 μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην. — πλὴν Λακεδ., οἵτινες καὶ εἰς τὸν Φίλιππον εἶχον ἀρνηθῆ τὴν ἡγεμονίαν. — νεωτερίσαι δ' ἅττα..., τῇ ὑποκινήσει τοῦ Δημοσθένους, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου ἐθεώρησε κατάλληλον τὴν περίστασιν πρὸς ἀπόσεισιν τῆς Μακεδονικῆς κυριαρχίας. — καὶ πλείονα ἔτι..., οἱ Ἀθην. πρὸ δύο ἐτῶν ἐψήφισαν παντοίας τιμὰς ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου, ἔδωκαν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου εἰς αὐτόν, ἀνήγειραν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀνδριάντα αὐτοῦ «ὡς εὐεργέτου τῆς πόλεως» καὶ ἄλλα πολλὰ· τῶρα ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξ. ψηφίζουσι δύο χρυσοὺς στεφάνους καὶ ἀπονέμουσιν αὐτῷ θείας τιμὰς.

Γ'. Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν.

(Κεφ. 11-12)

Κεφ. 11.

§ 3-4. Ἀμα τῷ ἤρῃ ἀρχομένῳ = συγχρόνως μὲ τὴν ἑναρξιν τοῦ ἔαρος. — ἐξελαύνω ἐφ' Ἑλλησπόντου = ἐξορμῶ, ἐκκινῶ πρὸς τὸν Ἑλλ. — τὰ κατὰ Μακεδονίαν καὶ (τὰ κατὰ) τοὺς Ἑλληνας = τὰς ἐν Μακεδ. καὶ ἐν Ἑλλάδι: ὑποθέσεις. — ἐπιτρέπω τινὶ τι = ἀναθέτω εἰς τινα τὴν διαχείρισίν (διοίκησιν) τινος. — στόλος = πορεία· ἔστι τινὶ ὁ στόλος = πορεύεται τις. — ὥς ἐπὶ = ἐπὶ (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 74). — παραμείβω τὸ Πάγγαιον τὴν (ὁδὸν) ὥς ἐπ' Ἀβδηρα = παρακάμψας τὸ Πάγγ. βαδίζω τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς Ἀβδ. — ἐπὶ θαλάσῃ ὤκισμένος = παραθαλάσσιος. — ἐνθεν = ἐντεῦθεν. — εὐπειῶς = εὐκόλως.

Ἀμα τῷ ἤρῃ ἀρχ., τοῦ ἔτους 334 π. Χ. — ἐξελαύνει, δηλ. ἐκ Μακεδονίας. — ξὺν ψιλοῖς τε καὶ τοξ., περὶ τούτων βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76.

§ 5. Ταῖς πάσαις = ἐν συνόλῳ. — ἐξόρμησις = ἐκκίνησις. — οὕτω καὶ = καὶ δι' ἄλλας αἰτίας καὶ διότι. — δοκῶ = θεωροῦμαι. — τῶν Ἑλλ., ἡ γενκ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ: πρώτος. — ἄμα Ἀγαμ. = μετὰ τοῦ Ἀγαμ. — ὁ νοῦς = ὁ σκοπός. — ἐπιτυχεστέραν οἱ (= αὐτῷ) γενέσθαι ἢ Πρ. τὴν ἀπόβασιν = ν' ἀποβῇ εἰς αὐτὸν (τὸν Ἀλ.) ἢ ἀποβίθαις εὐτυχεστέρα παρ' ὅ,τι ἀπέβη εἰς τὸν Πρωτ.

Ἐλθὼν, δηλ. μετ' ὀλίγων πεζῶν. — ἐπὶ τῷ τάφῳ, τῷ εὐρισκομένῳ ἐν Ἑλαιοῦντι. — οὕτω καὶ . . . , ὁ Ἀλέξ. θυσιάζει ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Πρωτ. ὅχι μόνον διότι ὁ Πρωτ. ἐξεπήδησε πρῶτος κατὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν Ἑλλ. ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς, ἀλλὰ καὶ διότι οὗτος ἦτο ἡρῶς. — ἡ Πρωτεσιλάφ, ὅστις ἐφονεύθη, εὐθὺς ὥς ἀπεβιδάσθη εἰς τὴν Ἀσιατικὴν γῆν, ὑπὸ τοῦ Ἑκτορος.

§ 6. Ἡ ἵππος = τὸ ἵππικόν. — στρογγύλα πλοῖα = φορτηγὰ πλοῖα· πλοίοις δὲ ἄλλοις . . . = πρὸς τούτοις δὲ μὲ πλοῖα . . . — κατὰραι, τοῦ καταίρω = καταπλέω. — ὁ λόγος κατέχει = ἡ

παράδοσις ἐπικρατεῖ, λέγουσιν· ὁ **πλείων λόγος κατέχει** = ἡ κοινή παράδοσις ἐπικρατεῖ. — **στρατηγὶς ναῦς** = ναυαρχίς. — **διαβάλλω** = διαπεραιουμαι. — **πόρος** = πέραμα· ὁ **πόρος τοῦ Ἑλλησπόντου** = ὁ Ἑλλήσποντος· **γίγνομαι κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλλ.** = φθάνω εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἑλλησπ. — **σφάττω** = σφάζω ζῶον πρὸς θυσίαν, θυσιάζω. — **σπένδω** = κάμνω σπονδὴν (δηλ. θυσίαν δι' αἵνου). — **πόντος** = θάλασσα.

Τοὺς πολλούς, καὶ οὐχὶ πάντας τοὺς πεζοὺς, διότι μετ' ὀλίγων πεζῶν εἶχε μεταβῆ ὁ Ἀλέξ. εἰς τὸν Ἑλαιούντα (§ 5). — **ἐκ Σηστοῦ εἰς Ἀβυδὸν**, ἐνταῦθα ἦτο τὸ στενώτατον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου — ἔχον τότε πλάτος 1300 περίπου μέτρων —, ὃ καὶ ὁ Ξέρξης ἐχρησιμοποίησε κατὰ τὴν ἐξ Ἀσίας εἰς Εὐρώπην διάβασίν του (τῷ 480 π. Χ.). — **τριήρεσι... πλοίοις**, τὰ πλοῖα καὶ αἱ τριήρεις ὥρμουν ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀναμένουσαι τὸν στρατὸν τοῦ Ἀλεξ. — **ἐκ χρυσῆς φιάλης**, ἡ **φιάλη** ἦτο εὐρὺ καὶ ἀβαθὲς ἀγγεῖον πρὸς ἔκχυσιν σπονδῶν.

§ 7. **Ὅθεν** = (ἐν τῇ θέσει) ἐπόθεν. — **σιέλλομαι** = ἐκκινῶ, ἐκπλέω. — **ὅπου τῆς Ἀσίας** = ἐν τῇ θέσει τῆς Ἀσίας, εἰς ἣν. — **θῦσαι**, τὸ ἀπρμψ. τοῦτο — ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα **ἀναθεῖναι... καθελεῖν** — ἐξαρτ. ἐκ τοῦ λέγουσι. — **ἀναθεῖναι**, τοῦ **ἀνατίθηναι** = ἀφιερῶν. — **καθελεῖν**, τοῦ **καθαίρω** = καταδιβάζω καὶ παραλαμβάνω. — **Τρωϊκὸν ἔργον** = Τρωϊκὸς πόλεμος. — **παραιτοῦμαι** = ζητῶ ν' ἀποτρέψω. — **μῆνιν τῷ γένει** = τὴν ὀργὴν κατὰ τοῦ γένους. — ὁ **δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκε** (τοῦ **καθήκω**) = τὸ ὅποιον, ὡς γνωστὸν, μέχρις αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξ. κατήρχετο = εἰς τὸ ὅποιον, ὡς γνωστὸν, καὶ αὐτὸς (ὁ Ἀλέξ.) ἀνῆκεν.

Ὅθεν ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρ., δηλ.; — **ὅπου τῆς Ἀσίας**, δηλ.; — **Διὸς ἀποβατ.**, ὁ Ζεὺς καλεῖται ἀποβατήριος ὡς προστάτης τῆς ἀποβάσεως. — **τῇ Ἰλιάδι**, ἡ Ἀθηναῖα καλεῖται προστάτης τῆς ἀποβάσεως. — **τῶν ἱερῶν τινα ὄπλων**, ἐν οἷς καὶ τὴν ἀσπίδα τὴν θεωρουμένην ὡς τοῦ Ἀχιλλέως. — **πρὸ αὐτοῦ**, τίνος; — **Διὸς τοῦ Ἐρκειοῦ**, ὁ Ζεὺς καλεῖται Ἐρκεῖος, διότι εἶχε βωμὸν ἐν τῷ προαυλίῳ (τὸ **ἐρκος**) ὡς θεὸς προστάτης τῆς οἰκίας. — **Νεοπτολέμῳ...**, ὁ Νεοπτόλεμος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, εἶχε φονεύσει τὸν γηραιὸν Πρίαμον παρὰ τὸν βωμὸν τοῦ Ἐρκειοῦ Διὸς. — ὁ **δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν**, ὁ Ἀλέξ. πρὸς μητρὸς

μὲν κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Αἰακιδῶν, εἰς δ' ἀνήκον καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Νεοπτόλεμος, πρὸς πατρός δὲ ἀνήγε τὸ γένος του εἰς τὸν Ἡρακλέα.

§ 8. *Ἐπὶ τούτῳ* = μετὰ τοῦτον. — *ἐπιχώριοι* = ἐγχώριοι. — *ἄρα* = κατόπιν. — *εὐδαιμονίζω τινά* = θεωρῶ τινα εὐτυχῇ, μακαρίζω τινά. — *ὡς λόγος*, δηλ. *ἔστι* = ὡς λέγεται. — *οἱ*, αἰτλγκ. — *ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην* = διὰ τὴν δόξαν του (= ἵνα δοξασθῇ) παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις.

Ὁ Κυβερνήτης, δηλ. τοῦ πλοίου τοῦ Ἀλεξ. — *χε. στεφ. ἔστεφάνωσε*, συγχαίρων οὕτως τὸν Ἀλέξ. διὰ τὴν εὐτυχῇ ἐκδασιν τῆς ἀποβάσεως. — *τὸν Ἀχιλλ. τάφον ἔστεφ.*, εἰς ἐνδειξιν ἐκτιμήσεως καὶ θαυμασμοῦ. — *κῆρυκος*, δηλ. τῶν κατορθωμάτων τοῦ Ἀχιλλέως.

Κεφ. 12.

§ 6-7. *Οὐ*, ἐπίρρ. τοπικόν. — *ἡ δύναμις αὐτῷ* = ἡ στρατιωτικὴ δύναμις, ὁ στρατὸς αὐτοῦ — *παραμείβω* = παρέρχομαι. — *πρὸς τῷ* ... = πλησίον του ... — *ὄρων* = ὁρέων. — *τὰ Ἰδαῖα ὄρη* = τὸ ὄρος Ἰδη. — *ἐκδίδοι* = ἐκδίδωσι. *ἐκδίδωμι* = ἐκβάλλω. — *σκοποῖ* = πρόσκοποι, στρατιῶται προπορευόμενοι πρὸς κατόπτευσιν. — *αὐτῷ* = ὑπ' αὐτοῦ. — *ἀάροδος* = διέλευσις. — *Πρίαπτον πόλιν* κτλ., ἡ σύνταξις: *ἀπέστειλε σὺν Πανηγόρῳ τῷ Δυκ., ἐν τῶν ἐταίρων, τοὺς παραληψομένους Πρίαπτον πόλιν ἐνδοθεῖσαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων.* — *σὺν Πανηγ.* = ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ... — *οἱ παραληψόμενοι* = ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔμελλον νὰ καταλάβωσι. — *ἐνδίδομαι πρὸς τινος* = παραδίδομαι ὑπὸ τινος.

Ἡ δύναμις αὐτῷ, ἡ ὑπὸ τὸν Παρμενίωνα (πρὸλ. κεφ. 11, § 6). — *ἐς θάλασσαν τὴν* ..., δηλ. εἰς τὴν Προποντίδα. — *τῶν ἐταίρων τὴν ἕλην*, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — *τῶν προδρόμων*, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76.

§ 8-10. *Ὑπαρχος* = ὁ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ σατράπου, ὁ ὑποσατράπης. — *βουλευομένης αὐτοῖς*, ἐκ τοῦ *παρήγει* *παραίνῳ τινι* = συμβουλευῶ τινά. — *ὑπὲρ* = περὶ. — *τὰ παρόντα* = ἡ παρούσα κατάστασις τῶν πραγμάτων. — *διὰ κινδύνου ἔρχομαι πρὸς τινα* = διακινδυνεύω μαχόμενος πρὸς τινα. — *περιόντος* (τοῦ *περίειμι*) ... *παρόντος* ... *ἀπόντος*, μετχ. αἰτλγκ. — *περίειμι*

τινός τινι = εἶμαι ὑπέρτερός τινος κατὰ τι. — **σφῶν** = αὐτῶν. — **προϊόντας**, τοῦ **προέρχομαι**, ὅπερ κυρίως = προχωρῶ, προπορεύομαι (ἐνταῦθα τῶν Μακεδόνων)· εἶτα = ὑποχωρῶ. — **χιλός** = χόρτος. — **ἀφανίζειν** . . . **ἐμπιπράναι**, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ **παρήγει**. — **ἐμπιπράναι** = **ἐμπιμπράναι**· **ἐμπιμπρημι** = καίω. — **μηδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους** = χωρὶς νὰ λυπῶνται (νὰ φείδωνται) οὐδὲ αὐτάς τὰς πόλεις. — **οὐ μενεῖν**, ἐκ τοῦ νοουμένου **ἔλεγε**. — **ἀπορία** = ἔλλειψις. — **Ἄρσ.** **δέ, ὁ δέ** = τοῦναντίον. — **σύλλογος** = συνέλευσις. — **ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι** = **ὅτι οὐ περιόψεται**· **περιορῶ** (μετὰ μετχ.) = ἐπιτρέπω (νὰ . . .). — **οἱ ὑπὸ τινι τεταγμένοι** = οἱ τεταγμένοι ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τινός = οἱ ὑπήκοοί τινος. — **προσθέσθαι**, ἐκ τοῦ **λέγεται**. — **Ἀρσίτῃ προσθέσθαι** = **τῇ Ἀρσίτου γνώμῃ προσθέσθαι**· **προστίθεμαι τῇ γνώμῃ τινός** = συμφωνῶ μετὰ τινος. — **ὅτι καί** = ; (κεφ. 11, § 5). — **τριβῇ** = βραδύτης, ἀναβολῇ· **τριβὰς ἐμποιοῦ τινι** = ἀναβάλλω τι. — **τῆς ἐκ β. οὐνεκα** (= **ἐνεκα**), κατ' ἔννοιαν = ἵνα διατηρῇ τὴν παρὰ τῇ μεγάλῃ βασιλεῖ ὑπόληψίν του.

Τῆς πρὸς Ἑλλ. Φρυγίας, δηλ. τῆς Μικρᾶς Φρυγίας· ἡ μεγάλη Φρυγία ἔκειτο εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — **τῷ πεζῷ πολὺ περιόντιας**, εἰς πόσας χιλ. ἀνήρχετο ὁ πεζὸς στρατός, ὃν ὁ Ἀλέξ. ἤγαγεν εἰς Ἀσίαν; (πρβλ. κεφ. 11, § 3). Ὁ στρατός τῶν Περσῶν, ὁ συνηθροισμένος ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Ζελείας, ἀνήρχετο εἰς 20.000 Πέρσας ἵππεις καὶ ἰσαριθμούς Ἑλλήνας πεζοὺς μισθοφόρους. — **τῶν Περσῶν**, δηλ. στρατηγῶν. — **ὅτι καὶ ὑποπτόν τι . . .**, οἱ Πέρσαι στρατηγοὶ συνεφώνησαν μετὰ τοῦ Ἀρσίτου ὅχι μόνον διότι ὑπώπτευσον τὸν Μέμνονα, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπεθύμουν τὸν ἀγῶνα καὶ ἐθεώρουν ὀδριστικὴν τὴν περὶ ὑποχωρήσεως πρότασιν τοῦ Μέμνονος.

Δ'. Ἡ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μάχη (334).

(Κεφ. 13 - 16)

Κεφ. 13.

§ 1-2. **Κέρας** = πτέρυξ (στρατοῦ). — **τὰ σκευοφόρα** (δηλ. ζῦχα) = τὰ ζῦχα, τὰ φέροντα τὰ σκεύη τοῦ στρατοῦ = τὰ μεταγωγικά. —

οἱ προκατασκευασμένοι = ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐμελλον νὰ κατοπτεύσωσι (προηγούμενως) τοῦ ῥ. *προκατασκοπῶ*. — *αὐτῷ*, δοτκ. ἡθικῇ, συνηθεστάτῃ παρ' Ἀρριανῶ· ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ πολλάκις ἄς παραλείπῃται. — *καὶ Ἀλέξανδρός τε οὐ πολὺ ἀπείχε . . . καὶ οἱ . . . ἀπήγγελλον*, σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: *καὶ Ἀλέξ. οὐ πολὺ ἀπείχε . . . ὅτε οἱ . . . ἀπήγγελλον*. — *οἱ ἀπὸ* (= ὑπὸ) *τῶν σκοπῶν*, δηλ. προπεμφθέντες. — *σπουδῇ ἐλαύνω* = δρομαίως τρέχω (ἔφιππος). — *ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν* = ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὀχθῆς τοῦ Γρανικοῦ. — *ἐφ'esτάnai* = ὅτι εἶχον σταθῇ· τίνας ῥ.; — *ἐνθα δὴ* = τότε πλέον. — *τὴν στρατιάν . . . ὡς μαχουμένους* = τοὺς στρατιώτας . . . ὡς μαχουμένους = τοὺς στρατ. πρὸς μάχην.

Ἐν τούτῳ, δηλ. τῷ χρόνῳ, καθ' ὃν ἐκ τῆς Τρῳάδος ἐδάδιζε πρὸς συνάντησιν τῶν Περσῶν. — *ξυντεταγμ. τῷ στρατῷ*, πρὸς ἄμυναν ἐνδεχομένης προσβολῆς τῶν πολεμίων. — *διπλὴν τὴν φάλαγγα*, τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεπε τὴν εἰς *μίαν* φάλαγγα παράταξιν τῶν ὀπλιτῶν· δι' αὐτὸ παρετάχθησαν οἱ ὀπλῖται εἰς δύο μακρὰς σειράς, τὴν μίαν παραπλεύρως τῆς ἄλλης. — *τοὺς σαρισσοφόρους*, καλουμένους οὕτως ἐκ τῆς *σαρίσσης*, ἣν ἔφερον· ἡ δὲ *σάρισσα* ἦτο μακρὸν Μακεδονικὸν δόρυ (14·16 ποδῶν μήκους τῶν πεζῶν, τῶν δὲ ἱππέων βραχύτερον καὶ ἐλαφρότερον)· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — *ἀπὸ τῶν σκοπῶν, σκοποὶ* εἶναι οἱ πρὸς κατόπτευσιν ἀποσταλέντες στρατιῶται, δηλ. οἱ ἀνωτέρω *προκατασκευασμένοι*.

§ 3-5. *Ὡς ἔχομεν* = ὅπως εὐρισκόμεθα (δηλ. συντεταγμένοι). — *οὐ δοκῶ τολμήσειν* = *δοκῶ οὐ τολμήσειν*. — *λείπομένους*, δηλ. ἡμῶν *λείπομαι* *τινός τινι* = εἶμαι κατώτερος (ἀσθενέστερός) τινος κατὰ τι. — *αὐλίζομαι* = στρατοπεδεύω. — *ταύτῃ* = ἕνεκα τούτου. — *παρέξειν ἔωθεν . . .* = (δοκῶ) *παρέξειν τῷ στρατῷ εὐπετῶς διαβαλεῖν ἔωθεν τὸν πόρον*. — *παρέχει* (ἀπρόσ.) = εἶναι δυνατόν. — *ἔωθεν* = ἀπὸ πρῶτας, τὸ πρῶτ. — *εὐπετῶς* =; (κεφ. 11, § 4). — *διαβάλλω τὸν πόρον* = διαπερῶ τὸν ποταμόν. — *ὑποφθάνω* (μετὰ μετχ.) = προλαμβάνω (νὰ . . .). — *καθίσταμαι ἐς τάξιν* = συντάσσομαι. — *μοι δοκοῦμεν* = *δοκῶ*. — *ἐπιχειρῶ τῷ ἔργῳ* = ἀρχίζω τὴν μάχην. — *οἶόν τε*, δηλ. ἐστὶ. — *ἐν μετώπῳ* = *ἐπὶ φάλαγγος ἢ ἐν φάλαγγι* = ἐν ἐκτεταμένῃ γραμμῇ. — *εἰσὶν αἱ αὐτῶν (εἰσιν)* = *τινὲς αὐτῶν* (δηλ. *τῶν ὀχθῶν*) *εἰσὶν* κατ'

ἔννοιαν = εἰς τινὰ μέρος αὐτῶν εἶναι. — κατὰ κέρας = ἐν μακρᾷ σειρᾷ (ἀντίθ. τοῦ ἐν μειώπῳ). — ἥπερ ἀσθενέστατον, δηλ. ἐστὶ = ὅπου ἡ παράταξις ἡμῶν εἶναι ἀσθενεστάτη κατ' ἐννοιαν = ἐν ἡ παρατάξει (δηλ. τῇ κατὰ κέρας) ἡμεῖς εἴμεθα ἀσθενέστατοι. — ἐκβαίνουσιν (ἡμῖν) ἐπικείσονται = ἐὰν ἐκβαίνωμεν, θὰ ἐπιτεθῶσι καθ' ἡμῶν. — σφάλμα = ἀτύχημα. — ἐς τὰ παρόντα = ἐν τῷ παρόντι. — χαλεπὸς = ἐπιζήμιος. — ἡ ὑπὲρ π. τοῦ πολέμου κρῖσις = ἡ ἐκβάσις τοῦ ὄλου ἀγῶνος. — σφαλερὸς = ἐπικίνδυνος.

Πολὺν τῷ πεζῷ λειπομένους, πρβλ. κεφ. 12. § 9 «τῷ τε πεζῷ πολὺν περιόντας (κατὰ τὸν Μέμνονα). — ἐκείνους, δηλ. τοὺς πελεμίους. — ἐν μειώπῳ... κατὰ κέρας, ἡ ἐν μειώπῳ παράταξις εἶχεν εὐρὺ μέτωπον καὶ μικρὸν βάθος, ἐν ᾧ ἡ κατὰ κέρας μέτωπον μὲν 2·4 μόνον ἀνδρῶν, βάθος δὲ πολλῶν. — (πολλὰ) αὐτοῦ, δηλ. τοῦ ποταμοῦ.

§ 6·7. Εἰ τὸν μὲν Ἑλλ... τοῦτο δὲ... = ἐὰν ἐν ᾧ τὸν Ἑλλ... τοῦτο... — ἐκφανλίζω τι = ἐξευτελίζω, περιφρονητικῶς ὀνομάζω τι. — εἴρω = ἐμποδίζω. — ὥς ἔχομεν, ἐνταῦθα = ἄνευ ἀναβολῆς, εὐθύς. — πρὸς Μακεδ. τῆς δόξης = πρὸς τῆς δόξης τῶν Μακεδόνων = ἀρμόζον εἰς τὴν δόξαν τῶν Μ. — δξύτης = ὀρμητικότης. — ποιοῦμαι = ἡγοῦμαι. — ἀναθαρρῶ = ἀναλαμδάνω θάρρος. — δι, αἰτλγκ. — τοῦ σφῶν (= ἐαυτῶν) δέους = τοῦ φόβου των (πρὸς ἡμᾶς). — ἐν τῷ παραύτικα = παρευθύς.

Οὕτω τῷ ὀνόματι (τίνι;) τὸν Γ. ἐκφανλίσας παρενθετικῇ παρατήρησις τοῦ συγγραφέως.

Κεφ. 14.

§ 1-3 Ἠγησόμενον = ἵνα ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν. — παράγω (ἀμῖτ.) = προχωρῶ. — προετάχθησαν τοῦ δεξιοῦ = ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας. — αὐτῷ, ποιητκ. αἷτιον. — ἐπιτάττομαι τινι = τάττομαι πλησίον τινός. — ἔχομαι τινος = εἶμαι πλησίον τινός. — ἐπὶ τούτοις (δηλ. ἐτάχθη) — πλησίον τούτων... — ἡ φάλαγξ, ἐνταῦθα — ὥς καὶ κατωτέρω — = ἡ τάξις = τὸ τάγμα. — ἐπὶ δέ, ἐπιρρηματκ. = πλησίον δέ. — ἐπὶ δὲ ὧν = ἐπὶ δὲ τούτοις ἐτάχθησαν οὗτοι, ὧν. — πεζοὶ ἢ τε... = ἐκ τῶν πεζῶν καὶ ἡ... — ἐστ' ἐπὶ τι = μέχρι τινός. — τάξις = παράταξις.

Τοὺς ἐταίρους τοὺς ἱππέας, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — τοὺς σαρισσοφόρους ἱππέας, πρβλ. κεφ. 13, § 1. — τὴν Ἴλιν τὴν Σωκράτους, τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, περὶ ἧς βλ. ἐν κεφ. 12, § 7. — οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, σῶμα ἐλαφροῦ πεζικοῦ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ σῶμα τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75). — ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδ. κτλ., ἡ φάλαγξ τῶν Μακεδ. συνήθως διηρεῖτο εἰς ἑξ τάξεις (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 74)· ἐνταῦθα εἶναι διηρημένη εἰς ὀκτώ. — ἡ Φιλίππου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Μαχάτα.

§ 4. Ἀποδέω = ὑπολείπομαι. — ἐτάχθησαν, ὑποκμ.: οἱ Πέρσαι. — παρατείνω τῷ ποταμῷ = παρατάσσω κατὰ μήκος τοῦ ποταμοῦ. — κατὰ τὴν ὄχθην = παρὰ τὴν ὄχθην. — καὶ γὰρ = γὰρ. — ὑπερδέξιος, κυρίως = ὁ κείμενος ὑπεράνω τινὸς κατὰ τὰ δεξιὰ· εἰτα ἀπλῶς = ὁ κείμενος ὑπεράνω τινός, ὑπερύψηλος. — τὰ χωρία = τὸ ἔδαφος. — ἧ... ταύτη = ὅπου... ἐκεῖ. — δῆλος τῇ λαμπρότητι = εὐδιάκριτος ἐκ τῆς... — ἡ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ = ἡ μετὰ σεβασμοῦ πρόθυμος ὑπηρεσία. — κατὰ τὸ εὐώνυμον ἢ κατὰ = ἀπέναντι. — ἐπέχοντα, ἐκ τοῦ καθεώρων· ἐπέχω = ἔχω θέσιν, εὐρίσκομαι. — ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ = παρέταξαν παρὰ τὴν ὄχθην.

§ 5-7. Χρόνον = ἐπὶ τινα χρόνον. — τὰ στρατεύματα ἐφεστιῶτες (= ἱστάμενοι), πρβλ. κεφ. 13, § 2 «τὴν στρατιὰν ὡς μαχομένους». — ἄκρον = ὄχθη. — ὑπὸ τοῦ ὀκνεῖν = ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο. — τὸ μέλλον = ἡ (ἄγνωστος) μέλλουσα ἔκδοσις (τοῦ ἄγῳνος). — σιγὴ πολλή = βαθεῖα σιωπή. — ὡς ἐπικεισόμενοι, δηλ. αὐτοῖς· ἐπικίμαι =; (κεφ. 13, § 5 «ἐκβαλίνουσιν ἐπικείσονται»). — ἐγκελεύομαι τινι = προτρέπω τινά. — ἀγαθὸς = ἀνδρεῖος. — τοὺς μὲν προδρόμους ἱπ. κτλ., ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: Ἀλέξ. ἔταξε Ἀμύνταν τὸν Ἀρρ. ἔχοντα τοὺς προδρόμους ἱππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν προεμβαλεῖν ἐς τὸν π., καὶ Πτολεμαῖον τὸν Φιλ. ἄγοντα πρὸ τούτων τὴν Σωκρ. Ἴλιν (δηλ. ἔταξε προεμβαλεῖν). — τάσσω = διατάσσω. — καὶ μὴν = καὶ μάλιστα. — προεβάλλω = εἰσέρχομαι (ρίπτομαι) πρῶτος. — δῆ = βεβαίως. — ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ... ἀλαλάζοντι (κατὰ σύνεσιν πρὸς τὸ: τὸ δεξιὸν κέρας) — ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ ἀλαλαγμοῦ τῷ Ἐνναλίῳ = ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων καὶ τῆς πολεμικῆς κραυγῆς

(ἦν ἡγείρον) πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐνυαλίου (θεοῦ τοῦ πολέμου). — *ἀεὶ* = βαθμηδόν. — *παραιτίνω τὴν τάξιν* = ἐκτείνω τὴν παράταξιν. — *ἢ παρεῖλκε* (ἀμτβ.) *τὸ ρεύμα* = ὅπου διηυθύνετο τὸ ρεύμα = κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος. — *κατὰ κέρας* = ἐκ τῶν πλαγίων. — *προσπίπτω τινί* = ἐπιπίπτω κατὰ τινος. — *ἀλλὰ καὶ...* = *ἀλλ'* ἵνα καὶ... — *ὡς ἀνυστὸν* (= ὡς δυνατόν), δηλ. ἦν αὐτῷ. — *τῇ φάλαγγι* = ἐν μετώπῳ (κεφ. 13, § 4). — *προσμείγνυμι τινι* = συμπλέκομαι πρὸς τινά.

Τοὺς προδρομούς *ἱππέας*, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — *τὴν ἡγεμονίαν, ἡγεμονία* καλεῖται ἡ πρώτη θέσις, ἣν τὰ διάφορα σώματα τοῦ στρατοῦ διαδοχικῶς ἐλάμβανον καθ' ἑκάστην ἡμέραν. — *λοξὴ τάξις* καλεῖται ἡ παράταξις ἐκείνη, καθ' ἣν ἡ μία πτέρυξ πλησιάζει πρὸς τοὺς ἐχθροὺς καὶ μάχεται μόνῃ πρὸς αὐτούς, ἡ δ' ἄλλη ἀποσύρεται ὀπισθεν τῆς πρώτης — *καὶ αὐτοὺς*, ὡς οἱ Πέρσαι.

Κεφ. 15.

§ 1-2. *Ἡ... ταῦτη* = ; (κεφ. 14, § 4). — *προσέχω* = πλησιάζω. καὶ αὐτοί, δηλ. *ἐπέχοντες* = τεταγμένοι ὄντες. — *ἐβαλλον* = ἔρριπτον ἀκόντια. — *ἐξ ὑπερδεξίου* = ἐξ ὑψηλῶν θέσεων. — *χθαμαλὸς* = χαμηλός. — *ἔστ' ἐπὶ τὸ...* = ; (κεφ. 14, § 2). — *ἦν ὠθισμὸς τῶν ἱππέων* = ἐωθοῦντο οἱ ἱππεῖς (τῶν δύο στρατῶν). — *τῶν μὲν... τῶν δέ...*, δηλ. *πειρωμένων* = *δι* (αἰτλγκ.) *ἐπειρῶντο* οἱ μὲν *ἐκβαίνειν*... οἱ δὲ *εἶργειν*... — *παλιτῶν ἄφεςις*, δηλ. ἦν = ἀφίετο παλιτά· *παλιτὸν* = ἀκόντιον. — *ξυστὸν* = δόρυ. — *ἐλατιούμενοι*... *ἀμυνόμενοι*, μετχ. αἰτλγκ. — *ἐξ οὗ βεβαίου* = ἐξ ἐπισφαλοῦς ἐδάφους (ὡς ὄντος τούτου λασπώδους καὶ ὀλισθηροῦ). — *οἱ δὲ Π. ἐξ...* = *οἱ δὲ Π. οὐκ ἐκακοπάθουν μαχόμενοι ἐξ...* — *ἄλλως τε καὶ* = καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμη. — *τὸ κρᾶτιστον τῆς Π. ἱππου* = οἱ ἄριστοι Πέρσαι ἱππεῖς. — *κινδυνεύω* = μάχομαι.

Τῶν μὲν..., τίνων; — *τῶν δέ...*, τίνων; — *παλιτῶν, τὸ παλιτὸν* ἦτο ἀκόντιον βραχὺ καὶ ἐλαφρὸν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἱππεῦσι τῶν Περσῶν. — *ξυστοῖς*, περὶ τοῦ ξυστοῦ βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — *ἐκινδύνευε*, ποῦ;

§ 3-5. *ξυμμείγνυμι τινι* = *προσμείγνυμι τινι* (κεφ. 14, § 4). — *πρὸς αὐτῶν* = ὑπ' αὐτῶν. — *ὅσοι γε μὴ...* αὐτῶν = ὅσοι γε

αὐτῶν μὴ ἀπέκλιναν πρὸς Ἀλ. πελάζοντα. — ἀποκλίνω = καταφεύγω. — πελάζω = πλησιάζω. — ἅμα οἱ = σὺν ἑαυτῷ ἢ μεθ' ἑαυτοῦ. — ἴνα = ὅπου. — τὸ πᾶν σιῖφος = τὸ πυκνότατον πληθος. — ξυνειστήκει = εἶχε συναφθῇ τίνος ῥ.; — ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι = ἡ μία τάξις τῶν Μακεδ. κατόπιν τῆς ἄλλης. — τι ἐφκει = ὡμοιάζει κάπως. — ξυνέχομαι = συνωθοῦμαι. — οἱ μὲν . . . οἱ δέ, δηλ. πειρώμενοι, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἡγωνίζοντο. — ἐξῶσαι, τοῦ ἐξωθῶ. — ἐς ἅπαν = παντελῶς. — βιάζομαι τινα = βιάως ἐξωθῶ τινα. — οἱ Μακεδ., ἐπεξήγησις τοῦ οἱ μὲν ὡς τὸ κατωτέρω οἱ Πέρσαι εἰς τὸ οἱ δέ (πρὸλ. προσοιμ. § 2 «ὁ μὲν . . . Ἀριστόβουλος»). — ἐκ τούτου, δηλ. τοῦ χρόνου. — τῇ τ' ἄλλῃ ῥώμῃ καὶ . . . = καὶ δι' ἄλλας αἰτίας, δηλ. διὰ τὴν ῥώμην καὶ . . . — κρανέϊνος = κατεσκευασμένος ἐκ ξύλου κρανεῖας.

Εὐστοῖς κρανέϊνοις, ἡ κράνεια (κοινῶς κ ρ α ν ε ι ᾱ) δένδρον ἐν Θεσσαλίᾳ, Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ· τὸ σκληρὸν ἅμα καὶ ἐλαστικόν. αὐτῆς ξύλον ἐχρησίμευε πρὸς κατασκευὴν δοράτων καὶ τόξων.

§ 6. Ἐνθα δὴ = τότε ἀκριδῶς. — καὶ Ἀλεξ. ξυντρίβεται . . . , κατ' ἔννοιαν = συμβαίνει (μεταξὺ ἄλλων γεγονότων τῆς μάχης) καὶ τοῦτο, θραύεται δηλ. τὸ δόρυ τοῦ Ἀλεξ. — Ἀρέτην ἥτει δόρυ, παρατηρητέα ἡ μετὰ διπλῆς αἰτιατικ. σύνταξις τοῦ αἰτεῖν. — τῷ δὲ καὶ αὐτῷ . . . τὸ δόρυ = ἀλλὰ καὶ τούτου ὡσαύτως τὸ δόρυ . . . — πονοῦμαι = μετὰ κόπου (κρατερῶς) ἀγωνίζομαι. — ὁ δὲ . . . ἐμάχετο = ἐμάχετο δέ. — κεκλασμένος, τοῦ κλῶμαι = θραύομαι. — οὐκ ἄφανῶς = γενναίως. — αἰτεῖν, δηλ. δόρυ. — κελεύω = παρακαλῶ.

Ἀναβολεύς, ὁ ὑποβοηθῶν τινα νὰ ἀναβῇ εἰς ἵππον (διότι οἱ σημερινοὶ ἀναβολεῖς οἱ κρεμάμενοι ἀπὸ τοῦ ἐφιππίου δὲν ὑπῆρχον τὸ πάλαι). — τῷ ἡμίσει κεκλ. τοῦ δ., δηλ. μὲ τὸ μέρος τὸ περιέχον τὸν σφυρωτήρα ἢ στύρακα· ὁ σφυρωτήρ — τὸ κάτω θξὺ ἄκρον τοῦ δόρατος — συνήθως ἐνεπήγνυτο εἰς τὴν γῆν κατὰ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ στρατιώτου· ὁσάκις ὅμως ἐν τῇ μάχῃ ἐθραύετο τὸ ἄνω ἄκρον — ἡ αἰχμή —, τότε ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ σφυρωτήρ καὶ ὡς ὅπλον.

§ 7-8. Καὶ ὅς = καὶ οὗτος. — προῖππεύω = ἐφιππος προχωρῶ. — ἐπάγω ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἱππέων = ἄγω τοὺς ἵππους ἐν σφηνοειδεῖ παρατάξει. — ἅμα οἱ = ; (§ 3). — ἐξελαύνω = ἐξορμῶ. — παίω — χτυπῶ. — καταβάλλει = ῥίπτει (νεκρὸν) κάτω (ἀπὸ τοῦ

ἵππου).—**κοπὶς**=ξίφος καμπύλον.—**τὴν πληγὴν ἔσχε**=τὸ κτύπημα (τῆς κοπίδος) ἐσταμάτησε, ἔματαίωσε.—**ἀνετίετατο μὲν...**
ὑποφθάσας δ'...=εἶχεν ὑψώσει... ὅτε προφθάσας...—**ξὺν τῇ κοπίδι=αὐτῇ τῇ κοπίδι**.—**ἐπεκβαίνω**=ἐξέρχομαι κατόπιν.—
ἀεὶ=συνεχῶς.—**τῶν ἱππ. ὄσοις...**=**τοσοῦτοι τῶν ἱππέων, ὄσοις προὔχῳρει** (δηλ. **ἐκβαίνειν**)· **προχῳρεῖ** (ἀπρὸς.)=εἶναι δυνατόν.—**προσγίγνομαι τινι**=ἐνοῦμαι μετὰ τινος.

“Ὡσπερ **ἔμβολον**, σφηνοειδὴς παράταξις λέγεται ἐκείνη, ἣς τὸ πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἐστραμμένον μέτωπον συμπυκνοῦται εἰς σχῆμα ὀξύ, ἐν ᾧ τὰ τελευταῖα ἄκρα αὐτῆς διίστανται. Ὁ Μιθριδ. ἐπέρχεται οὕτω (δηλ. ἐν σφηνοειδεῖ παρατάξει), ἵνα διὰ τοῦ πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἐστραμμένου καὶ εἰς ὀξύ ἀπολήγοντος μετώπου διασπάσῃ τὴν ἐχθρικὴν γραμμὴν.—**Ῥοισάκης**, ἀδελφὸς τοῦ Μιθριδάτου.—**Σπιθριδάτης**, πρβλ. κεφ. 12, § 8.

Κεφ. 16.

§ 1. **Πρὸς τῶν ἱππέων**=; κεφ. 15, § 3 «**πρὸς αὐτῶν**».—**πολλά**, συναπτεόν τῷ βλαπτόμενοι.—**ἐγκλίνω**=ὑποχωρῶ.—**προκινδυνεύω**=μάχομαι ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ.—**τὸ μέσον αὐτοῖς**=τὸ μέσον αὐτῶν.—**ἐνδίδωμι**=ἐγκλίνω.—**παραρρήγνυμαι**=ἀποσπῶμαι (ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῆς παρατάξεως).—**δὴ**=ὥς ἦτο ἐπόμενον.—**τὰ ἐφ' ἑκάτερα**=ἀμφότερα αἱ πτέρυγες.—**καρτερά**=γενική.

§ 2-3. **Ἐκτρέπομαι ἐπὶ τινι**=στρέφομαι κατὰ τινος—**ἐκπλήξει τοῦ παραλόγου**=ἐξ ἐκπλήξεως διὰ τὸ ἀπροσδόκητον (τόλμημα τῶν Μ.).—**μᾶλλον τι=μᾶλλον**.—**βέβαιος λογισμὸς**=ἀσφαλὴς ὑπολογισμὸς, σταθερὰ ἀπόφασις.—**ἐπάγω τινι**=ὀδηγῶ ἐναντίον τινός.—**πάντη**=ἐξ ὅλων τῶν μερῶν.—**προσπίπτω**=; (κεφ. 14, § 7)—**ἐν μέσῳ... αὐτοὺς**=αὐτοὺς συλληφθέντας ἐν τῷ μέσῳ.—**δι' ὀλίγου**=ἐντὸς ὀλίγου χρόνου.—**ὅτι μὴ=εἰ μὴ**=ἐκτὸς ἐάν.—**ξωγρῶ(-έω)**=συλλαμβάνω ζωντανόν, αἰχμαλωτίζω.—**ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ**=αὐτοκτονεῖ.—**ὥς λόγος**, ποῖον ῥ. ἐννοεῖται; (πρβλ. κεφ. 11, § 8).—**ὅτι, αἰτλγκ.**—**πταῖσμα**=ἦρτα.

Ὁ γάρ..., αἰτιολογεῖ τὴν σχετικῶς μικρὰν ἀπώλειαν τῶν Περσῶν ἱππέων.—**ὅτι αἴτιος ἐδόκει** κτλ., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 12, § 10.

§ 4-5 *Εἰκὼν* = ἀνδριάς. — *Ἀλέξανδρον ἐποίει* = ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξ. κατεσκευάζει. — *προκριθεῖς* = προτιμηθεῖς. — *ξὺν τοῖς ὅπλοις* = ξὺν τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις. — *κόσμος* = τιμαὶ (στρατιωτικαί). — *ἀτέλειαν τῶν κατὰ τὴν χώραν (γιννομένων) δίδωμι* = ἀπαλλάττω τινὰ ἀπὸ τοῦ φόρου τῶν γεωργικῶν προϊόντων. — *καὶ ὅσαι ἄλλαι* (= καὶ πασῶν τῶν ἄλλων, αἱ) ἢ... *λειτουργίαι ἢ... εἰσφοραὶ (ἦσαν)*, δηλ. *ἀτέλειαν ἔδωκε* = καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης σωματικῆς ὑπηρεσίας (ἀγγαρείας) καὶ ἀπὸ τῶν συνεισφορῶν τῶν ἀναλόγων πρὸς τὰς περιουσίας ἐκάστων (ἀπῆλ-λαξεν) — *ἐπέρχομαι* = ἐπισκέπτομαι. — *καὶ ὅπως τις* κτλ. = *καὶ παρασχὼν οἱ* (= αὐτῷ) *εἰπεῖν τε καὶ ἀλαξονεύσασθαι ἐρόμενος ὅπως τις καὶ ὅ,τι πράττειν ἐιρώθη* ἢ μετχ. *ἐρόμενος* προσδιορίζει τροπικῶς τὴν μετχ. *παρασχὼν* δι' αὐτὸ καὶ δὲν συνδέεται μετ' αὐτῆς. — *παρασχὼν οἱ* = ἐπιτρέψας εἰς αὐτὸν (δηλ. εἰς ἕκαστον τῶν τετρωμένων.) — *ἀλαξονεύομαι* = ὑπερῆφανεύομαι.

Ἐν Δίῳ, ἐνταῦθα ἴσταντο πλὴν τῶν χαλκῶν ἀνδριάντων τῶν ἐν Γρανικῇ πεσόντων Μαχ. ἱππέων καὶ οἱ ἀνδριάντες τῶν Μαχ. βασιλέων. — *ὅσπερ... μόνος ἐποίει*, ὡς ὁ Ἀπελλῆς ἦτο ὁ μόνος ζωγράφος, εἰς ὃν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέτρεπε νὰ γράφῃ τὰς εἰκόνας του. — *προκριθεῖς*, τίνων; — *τῶν δ' ἄλλων ἱππέων*, τίνες ἄλλοι ἱππεῖς ἦσαν ἐν τῇ στρατῷ τῶν Μακεδόνων πλὴν τῶν ἐταίρων; βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — *εἰπεῖν*, τί; — *ἀλαξονεύσασθαι*, διὰ τί;

§ 6-7. *Δήσας ἐν πέδαις* = δέσας μὲ χειροπέδας. — *ἐργάζεσθαι*, δηλ. *τὴν γῆν* τὸ ἀπρμφ. καθαρῶς τελκ. — *παρὰ τὰ δόξαντα κοινῇ τοῖς Ἑλλ.* = ἐναντίον τῆς κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ἑλλ. — *ἐμάχοντο*, ὁ πρτκ. ἐνταῦθα ἔχει σημασίαν ὑπερουντλκ. — *ἀνάθημα* = ἀφιέρωμα. — *εἶναι*, καθαρῶς τελκ. ἀπρμφ. — *ἐν πόλει* = ἐν τῇ ἀκροπόλει. — *ἐπίγραμμα* = ἐπιγραφή. — *ἀπὸ τῶν βαρβάρων* κτλ., δηλ. *ἀνατιθέασι* = ἀφιερῶσι (ταύτας, τὰς πανοπλίας) ἐκ τῶν λαφύρων τῶν ληφθέντων ἀπὸ τῶν βαρβάρων.

Τὰ κοινῇ δόξαντα, ἐν Κορίνθῳ ποία δὲ ἦτο ἡ ἐν Κορίνθῳ ληφθεῖσα κοινὴ ἀπόφασις τῶν Ἑλλ.; — *τριακ. πανοπλίας*, αἱ ἀσπίδες τῶν πανοπλιῶν τούτων ἀνηρτήθησαν κατὰ τὴν Ἀν. τοῦ Παρθενῶνος πλευρὰν ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Γορδίῳ.

(Κεφ. 3)

Κεφ. 3.

§ 1. *Παρέρχομαι* = φθάνω, εἰσέρχομαι. — *ἄκρα* = ἀκρόπολις. — *ἵνα*, τοπικ. = ὅπου. — *βασίλεια* = ἀνάκτορα. — *τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμ.* *τὸν δεσμὸν* = τὸν δεσμὸν τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης.

Ζυγὸς ἐκαλεῖτο τὸ ξύλον τὸ σταυροειδῶς κείμενον ἀπὸ τοῦ ὅυμοῦ (τοῦ μακροῦ ξύλου τοῦ ἐκτεινομένου ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ ἄξονος μέχρι τοῦ ζυγοῦ). — *τὸν δεσμόν*, τὸν συνδέοντα τὸν ζυγὸν τῆς ἀμάξης μετὰ τοῦ ῥυμοῦ.

§ 2-3. *Λόγος πολὺς κατεῖχεν* = ὑπῆρχε παράδοσις λίαν διαδεδομένη. — *πρόσχωρος* = πλησιόχωρος, γείτων. — *ἐργάζεσθαι*, καθαρῶς τελικὸν ἀπρμφ. — *ἀροτριᾶν ... ἀμαξεύειν* ἐκ τοῦ *λόγος ... κατεῖχε*. — *ἀμαξεύω* = ἀμαξηλατῶ, διευθύνω ἄμαξαν. — *ἀρῶ(-όω)* = ἀροτριῶ. — *ἐπιμεῖναι ... καθήμενον* = ὅτι ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ καθήμενος. — *βουλυτὸς* = ὁ χρόνος, καθ' ὃν λύουσι τοὺς βοῦς ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ = ἡ ἐσπέρα. — *ἔσπε ἐπὶ τι*; (βλ. I, κεφ. 14, § 3). — *τὸν δ' ... ἰέναι* = οὗτος δὲ ὅτι ἐπορεύθη. — *ὄψις* = θέαμα, ἐμφάνισις. — *κοινῶ* = ἀνακοινῶ. — *ὕπερ τοῦ θεοῦ* = περὶ τοῦ θεοῦ τούτου σημείου. — *σοφὸς ἐξηγεῖσθαι* = ἱκανὸς εἰς τὸ νὰ ἐξηγήῃ. — *ἀπὸ γένους* = ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, κληρονομικῶς. — *μαντεία* = μαντικὴ τέχνη.

§ 4. *Προσάγω τινί* = πλησιάζω τινά. — *ἐντυχεῖν ... καὶ ... εἰπεῖν*, ἐκ τοῦ *λόγος κατεῖχεν*. *ἐντυγχάνω τινί* = συναντῶ τινα. — *ὕδρευομαι* = λαμβάνω ὕδωρ. — *ὅπως οἱ ... ἔσχε* = πῶς συνέβη εἰς αὐτόν. — *εἶναι γὰρ ... , ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὰ ἐπόμενα (θύειν κελεῦσαι)*· κατὰ ταῦτα = ἐπειδὴ. — *δεηθῆναι γὰρ* κτλ. = δεηθῆναι γὰρ *Γόρδιον αὐτῆς ξυνεπισηπομένην οἱ τὴν θυσίαν αὐτὴν*

ἐξηγήσασθαι = ἐπειδὴ (ἐλέγετο ὅτι) ὁ Γόρδιος παρεκάλεσεν αὐτὴν ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὸν καὶ αὐτὴ νὰ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς θυσίας.
— ὑποτίθεμαι = ὑποδεικνύω. — *ξυγγίγνομαι ἐπὶ γάμῳ τινὶ* = νυμφεύομαι τινά.

Ἐς τὸν αὐτὸν τόπον, ὅπου δηλ. ἐνεφανίσθη εἰς αὐτὸν ὁ αἰετός.

§ 5·6. *Καλὸς* = ὡραίος. — *ἐν τούτῳ*, δηλ. *τῷ χρόνῳ*. — *στάσει πιέξεσθαι ἐν σφίσι* = *στασιάζειν ἀλλήλοις*. — *γενέσθαι = δοθῆναι*. — *βουλευομένοις*, δηλ. *τοῖς Φρυγί*. — *ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ* = ὅτι παρουσιάσθη ἐν τῇ συνελεύσει. — *αὐτῇ ἀμάξῃ* = μετὰ τῆς ἀμάξης του. — *τοὺς δὲ . . . γνῶναι* = ὅτι δὲ οὗτοι . . . ἐνόησαν. — *ξυμβαλόντες τὸ μαντεῖον* = ἄφ' οὗ συνεδύασαν τὸν δοθέντα αὐτοῖς χρησμὸν (καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀμάξης). — *ὄντινα = ὄν*. — *φράζω* = λέγω, ὑποδεικνύω. — *χαριστήριον (δῶρον)* = ὡς εὐχαριστήριον. — *ἐπὶ τῇ πομπῇ τοῦ αἰετοῦ* = διότι οὗτος (ὁ Ζεὺς) ἀπέστειλεν (εἰς αὐτὸν) τὸν αἰετόν. — *ἐμνθεύετο* = ἐλέγετο. — *χεῖναι* = ὅτι πεπρωμένον ἦτο.

§ 7·8. *Ἀπόρως ἔχω* = ἀπορῶ, δὲν δύναμαι. — *περιορῶ* = ἀφῆνω. — *μὴ ἐργάσεται* = μήπως προξενήσῃ. — *κίνησις* = ἐρεθισμός, κακὴ ἐντύπωσις. — *παίω* = ; (I, 15, § 7). — *ἐξελόντα* = ἄφ' οὗ ἀψήρεσε· τίνος ῥ.; — *ἔστωρ* = πασσαλίσκος. — *τύλος* = ξύλινον καρφίον μετὰ κεφαλῆς εἰς τὸ ἄκρον. — *διαβάλλομαι* = διαπερῶμαι. — *διαμπᾶξ* = πέρα· πέρα. — *ξυνέχω* = συγκρατῶ. — *τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ* = *τὰ περὶ τὸν δεσμὸν τοῦτον* = τὰ ἀφορῶντα τὸν . . . — *Ἀλέξανδρῳ* = ὑπὸ Ἀλεξάνδρου. — *ἔχω, μετ' ἀπρμφ.* = ; — *ἰσχυρίζομαι* = μετὰ βεβαιότητος λέγω. — *δ' οὖν* = πάντως ὅμως. — *ἀπαλλάττομαι ἀπὸ τινος* = καταλείπω τι. — *ὡς τοῦ λογίου ξυμβεβηκότος* = μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ χρησμὸς εἶχεν ἐκπληρωθῇ. — *καὶ γὰρ καὶ* = *καὶ γάρ*. — *σέλας* = λάμψις, ἀστραπή. — *ἐπισημαίνω* = ἐπιβεβαιώνω. — *ἐπὶ τούτοις* = ἐνεκα τούτων. — *τοῖς φήνασι θεοῖς* = *τοῖς θεοῖς*, οἳ ἔφηναν· *φαίνω* = φανερώνω.

Καὶ τοῦτο, ποῖον; — *ἐς τοὺς πολλούς*, ὅχι μόνον τῶν Μακεδ., ἀλλὰ καὶ τῶν Ἀσιανῶν. — *ἐπεσήμηναν*, τί; — *τὰ σημεῖα*, τίνα;

B'. Ἡ ἐν Ἰσσω μάχη (333).

(Κεφ. 7-12)

Κεφ. 7.

§ 1-2. Ὑπερβάλλω = διαβαίνω. — ὥς ἐπὶ = ἐπὶ. = προάγω = προχωρῶ. — ἐγένετο . . . λαθὼν = ἔλαθε γενόμενος κατόπιν Ἀλεξ. = ἦλθε κατόπιν τοῦ Ἀλεξ. (κατέλαβε τὰ νῶτα τοῦ Ἀλεξ.) χωρὶς νὰ ἐννοηθῇ. — κατασχὼν = καταλαβὼν. — αὐτοῦ, ἐπὶρρ. τοπικόν. — τῶν Μακ., συναπτέα ἢ γενν. τῷ ὅσους. — χαλεπῶς αἰκίζομαι = σκληρῶς βασανίζω. — πιστὸς =; (προοιμ. § 1). — τριακόντορος (ναῦς) = τριακοντάκωπος. — κατασκευομένους = ἵνα διὰ κατασκοπεύσεως πληροφορηθῶσιν. — τὰ ὄντα = τὰ ἀληθῆ, ἢ ἀλήθεια. — ὅτι κολπώδης κτλ. αἰτιολογεῖ τὴν πρότασιν: μᾶλλον τι εὐπειτῶς κατέμαθον . . . = εὐκολώτερον ἡδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσι . . . , διότι . . . — ἐν χερσὶν = πλησίον.

Ὑπερβαλὼν . . . Δαρεῖος κτλ., ὁ Δαρεῖος ἠναγκάσθη νὰ καταλίπη τὴν περὶ τοὺς Σώχους θέσιν, ἔνθα εἶχε στρατοπεδεύσει, πεισθεὶς εἰς τοὺς λόγους τῶν μεγιστάνων του, ὅτι ὁ Ἀλέξ. φοβούμενος τοὺς Πέρσας δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ ἐξέλθῃ τῆς Ταρσοῦ καὶ ὅτι οὗτος πρέπει νὰ προσβληθῇ ὑπ' αὐτῶν. — ὥς ἐπὶ Ἰσσω. προῆγεν, βλ. γεωγρ. χάρτ. καὶ τὴν ἐν τῷ κειμ. εἰκ. ἐν σελ. 22. — κατόπιν Ἀλεξ., εὗρισκομένου ἐν Μυριάνδρῳ ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν ἐν σελ. 21 καὶ βλ. γεωγρ. χάρτ. — τῶν ἐταίρων, περὶ τούτων βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76.

§ 3. Ἰλάρχης = ἀρχηγὸς ἱλγῆς ἱππικοῦ. — παρακαλῶ = προτρέπω. — θαρρεῖν μέν, ἡ ἀπόδοσις τοῦ μέν, ἐπαναλαμβάνομένου καὶ διὰ τοῦ συγκεφαλαιοῦντος τὰ προηγούμενα ταῦτα μέν (§ 6), εἶναι τὰ δὲ ἄθλα. — ἐκ τῶν ἤδη κεκ. σφίσι καλῶς = ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγώνων, οἵτινες εἶχον διεξαχθῇ ὑπ' αὐτῶν ἐνδόξως. — καὶ ὅτι, β' αἷτιον τοῦ θαρρεῖν παρατηρητέα ἢ διάφορος ἑκφρασις τῶν αἰτίων ἐκ τῶν . . . , καὶ ὅτι . . . — ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ = διευθύνει τὸν ἀγῶνα ἐπ' ὠφελείᾳ αὐτῶν. — ἄγω ἐπὶ νοῦν τι =

ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν τινος. — *καθεῖργνυμι* = ἐγκλείω. — *δύναμις* = στρατός. — *ἵνα*, τοπκ. = ; (3, § 1). — *ξύμμετρον τὸ χωρίον*, δηλ. *ἔσται*· *ξύμμετρος* = κατάλληλος· *χωρίον* = θέσις, τοποθεσία. — *τοῖς δ'... οὔτε τάς. οὔτε τὰς γν. παραπλησίοις (οὔσι)* = ἐν ᾧ εἰς ἐκείνους (δηλ. τοὺς ἐχθροὺς)... οἵτινες οὔτε κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν οὔτε κατὰ τὴν νοημοσύνην εἶναι ὅμοιοι (πρὸς αὐτοὺς, δηλ. τοὺς Μακεδ.). — *ἀχρεῖτος* = ἀχρηστος, ἀνωφελής.

Ἰλάρχας, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — *ἐκ τῆς εὐρυχωρίας*, δηλ. ἐκ τῆς εὐρείας πεδιάδος τῶν Σώχων, ἐνθα τὸ πρῶτον εἶχε στρατοπεδεύσει ὁ Δαρεῖος (ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῇ κειμ. περίλ. ἐν σελ. 21). — *ἐς τὰ στενόπορα*, δηλ. εἰς τὴν στενὴν παράλιον πεδιάδα τοῦ Πινάρου, ἐνθα νῦν ἦτο ἐστρατοπεδευμένος. — *τὸ πλήθος*, τοῦ στρατοῦ.

§ 4-5. *Μακεδόνας... ἐς χεῖρας ἤξειν*, τὸ ἀπρμφ. *ἤξειν* — ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα *μαχεῖσθαι*, *ἀντιτάξεσθαι*, *ἀντιστρατηγεῖν* — ἐκ τοῦ νοσημένου β. *ἔλεγεν* (ὁ Ἀλέξ.). — *ἐκ πάνυ πολλοῦ (χρόνου)* = *ἐκ πλείστου χρόνου*. — *τρυφῶσι* (μετχ.) = οἵτινες ζῶσι βίον τρυφηλόν, μαλθακόν. — *ἄλλως τε καὶ* = ; (I, 15, § 2). — *ἐς χεῖρας ἤκω* = συμπλέκομαι. — *ὅσοι τε Ἕλληνες Ἕλλησι*, δηλ. *ἐς χεῖρας ἤξουσιν*. — *τοὺς μὲν ξὺν Δαρ. (Ἕλληνας)*... *κινδυνεύοντας*, δηλ. *μαχεῖσθαι*. — *τοὺς δὲ ξὺν σφίσι (Ἕλληνας)*... *ἀμυνομένους*, δηλ. *μαχεῖσθαι*· *ξὺν σφίσι* = *σὺν ἑαυτοῖς*, τοῖς Μακεδ. — *αὖ* — ἀφ' ἐτέρου. — *ἄπονος* = ὀκνηρός. — *μαλακός* = μαλθακός. — *ἐπὶ δὲ* = πρὸς τούτοις δέ. — *ἀντιστρατηγῷ τινι* = ὡς στρατηγὸς εἶμαι παρατεταγμένος ἐναντίον τινός.

§ 6-7. *Ταῦτα μὲν*, πρβλ. ἀνωτέρω § 3 «*θαρρεῖν μὲν*». — *ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος* = εἰς ἀπόδειξιν τῆς ὑπεροχῆς αὐτῶν (τῶν Μακ.) ἐν τῷ ἀγῶνι. — *ἐπεξήει* = διηγείτο, ἔλεγε. — *τὰ ἄθλα οὕτι...* = *οὕτι τὰ ἄθλα τοῦ κινδύνου ἔσται σφίσι μεγάλα*. — *κρατήσιν*, ἐκ τοῦ *ἐπεδείκνυνεν*· ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. αὐτοὺς (τοὺς Μακεδ.)· *κρατῶ τινα* = νικῶ τινα· ἐν ᾧ *κρατῶ τινος* = γίνομαι κύριός τινος. — *οὕτι περ ὄφελος (ἔστι)* = τοὺς ἀρίστους, τὸ ἀνθος. — *καὶ ὡς...*, ἐκ τοῦ *ἐπεδείκνυνεν*. — *ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι* = μετὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα. — *οὕτι μὴ* = εἰ μὴ. — *πέρας ἐπιτίθημι τινι* = περατῶ, τερματίζω τι. — *ἐπὶ τούτοις* = μετὰ ταῦτα. — *τὰ ἐς τὸ κοινὸν (= τὰ κοινῇ)* ξὺν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένα = αἱ μέχρι τοῦδε πεπραγμένοι ἀπὸ κοινοῦ λαμπραὶ πράξεις. —

καὶ εἰ δὴ τῷ ἰδίᾳ τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος (=καλῶς) τετολμημένον (θηλ. ἦν) = καὶ ἐὰν μάλιστα κατ' ἰδίαν εἶχε διαπραχθῇ ὑπὸ τινος τόλμημά τι ἔξοχον καὶ ἐνδοξον. — ἐπὶ τῷ ἔργῳ = ἕνεκα τούτου τοῦ τολμήματος. — ἀνακαλῶν, θηλ. ὑπεμύνησκειν ἀνακαλῶ = προσφωνῶ. — τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον = τὴν ἑαυτοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις ἀφοβίαν, τὸ ῥιψοκίνδυνον αὐτοῦ. — ἀνεπαχθῆς = ὁ μὴ ἐπαχθῆς, ὁ μὴ ὀχληρὴς· ὡς ἀνεπαχθέστατα = χωρὶς παντάπασιν νὰ καταστῇ ὀχληρὸς (διὰ τῆς μεγαλαυχίας του)· ἐπομένως = τὰ μάλιστα μετριοφρόνως.

Οὐ τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου..., ὡς παρὰ τὸν Γρανικὸν (I, 12, § 8). — οὐδὲ τοὺς δισχυροὺς ξ. τοὺς μ., πρὸλ. I, 14, § 4. — *δνομασι ἀνακαλῶν*, ἡ τοιαύτη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. προσαγόρευσις τίνα σκοπὸν εἶχεν;

§ 89. *Ἐς μνήμην ἐλθεῖν* = ἀναμνησθῆναι. = *ἅμα Ξεν.* = *σὺν Ξεν.* — ὡς = λέγων ὅτι. — *οὐδὲν τι... σφίσιν ἐπεικότες* = ἐν ᾧ οὐδόλως ὁμοιάζον (= ἡδύναντο νὰ συγκριθῶσι) πρὸς αὐτοὺς (τοὺς Μακ.). — *ἀξίωσις* = ἀξία. — *οὐδὲ ὅση ἄλλη...* = οὐδὲ ὅσον ἄλλο ἱππικὸν μετ' αὐτῶν εἶναι τεταγμένον. — *οἱ μὴ* = ἐκτός. — *αὐτοσχδιάζομαι* = ἐκ τοῦ προχείρου παρασκευάζομαι. — *οἱ δὲ...* *ἐτρέψαντο*, ἐκ τοῦ ὡς = οὗτοι ὅμως... — *πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ* = σχεδὸν ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Βαβ. — *κατιόντων*, τοῦ κατέρχομαι = ἐπιστρέφω· *κατιόντων (αὐτῶν)* = ὅτε αὐτοί... — *ἐπιγίγνομαι τινι* = ἐπιπίπτω κατὰ τινος, προσβάλλω τινά. — *ἐπῆλθον* = διῆλθον. — *ὅσα τ' ἄλλα...* *εἰκός (ἔστι)*, θηλ. *ἐπεδείκνυε* = καὶ ὅσα ἄλλα... πρέπον εἶναι... ἀνέφερε. — *ἐν τῷ τοιῷδε* = ἐν τοιαύτῃ περιστάσει. — *πρὸ τῶν κινδύνων* = πρὸ τῆς μάχης. — *ἐς παράκλησιν παραινέσθαι ἀνδράσιν ἀγαθοῖς* = νὰ λέγωνται εἰς ἀνδρείους ἀνδρας πρὸς παρόρμησιν. — *ἐξ ἀγ. ἡγ.* = ὑπὸ ἀγ. ἡγ. — *ἄλλος ἄλλοθεν* = ἄλλος ἐξ ἑνὸς μέρους καὶ ἄλλος ἐξ ἄλλου = πανταχόθεν. — *δεξιῶμαι* = χαιρετίζω λαμβάνων τὴν δεξιάν. — *τῷ λόγῳ ἐπαίροντες* = διὰ τῆς παρορμήσεώς των (ἔτι μάλλον) ἐξάπτοντες (αὐτὸν). — *ἀγειν ἤδη ἐκέλευον* = παρεκάλουν (αὐτὸν) νὰ ὁδηγῇ εὐθύς (αὐτοὺς κατὰ τῶν πολεμίων).

Ὑπὸ Ξεν. αὐτοσχεδ., ὁ Ξεν. ἐν τῇ Ἀναβάσει (III, 3, 20) ἀναφέρει ὅτι οἱ μύριοι μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ Ζαπάτα πολλὰ παθόντες παρὰ τῶν ἱππέων, τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν τοῦ Μιθρα-

δάτου ἀναγκάζονται—τῇ προτάσει τοῦ Ξενοφῶντος—νά καταρτίσῃσι καὶ αὐτοὶ 50 μὲν ἱππεῖς, 200 δὲ Ῥοδίους σφενδονήτας.—**πρὸς Βαβ. αὐτῇ**, ὑπερβολικῶς λέγεται τοῦτο, διότι τὰ Κούναξα, ἔνθα ἐγένετο ἡ μάχη, ἀπέιχον τῆς Βαβυλῶνος 500 στάδια.

Κεφ. 8.

§ 1-2. **Δειπνοποιεῖσθαι=δειπνεῖν**.—ὥς ἐπὶ=; (κεφ. 7, § 1).—**προκατασκευομένους**=ἵνα κατοπτεύσῃσι.—ὥς κατασχεῖν=ὥς καθέξω=ἵνα καταλάβῃ.—**κρατῶ τινος**=; (κεφ. 7, § 6).—**ἐπὶ τῶν πετρῶν**, προσδιορίζει ἀκριδέστερον τὸ αὐτοῦ πέτρα=βράχος· πέτρος=;—**προφυλακὰς ἀκριβεῖς** (=ἀκριβῶς) **καταστησάμενος**=ἄφ' οὗ μετὰ περισκέψεως ἐτοποθέτησε φρουρούς.—**ὑπὸ τὴν ἑω**=περὶ τὴν αὐγὴν.—**ἐπὶ κέρως ἦγεν**=ἐπορεύετο ἐν μακρᾷ σειρᾷ.—**διαχωρεῖ** (τὰ χωρία) **ἐς πλάτος**=εὐρύνεται ὁ τόπος.—**ἀεὶ**=ἐκάστοτε.—**ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὀπλ. τάξιν παράγων**=διατάττων νὰ βαδίζῃ ἡ μία τάξις τῶν ὀπλιτῶν μετὰ τὴν ἄλλην (ἐκ τῶν ὀπισθεν) εἰς τὰ πλάγια.—**τῇ μὲν . . . ἐν ἀριστερᾷ δὲ**=**τῇ μὲν . . . τῇ δὲ**=ἐνθεν μὲν . . . ἐνθεν δέ.

Ἐπὶ τὰς πύλας, δηλ. τὰς Ἀμανικὰς.—**τῶν παρόδων**, δηλ. τῶν πρὸς τὴν Συρίαν παραλίων παρόδων τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους.—**κατὰ τὴν ὁδόν**, δηλ. τὴν πρὸς τὴν Ἰσὸν φέρουσαν.—**ἐπὶ κέρως . . . ἐς φάλαγγα**, περὶ τῆς πορείας κατὰ κέρας ἢ ἐπὶ κέρως καὶ τῆς ἐπὶ φάλαγγος βλ. ἐν σελ. 85.—**τῇ μὲν . . . ἐν ἀριστερᾷ δέ**, ἡ ἔννοια: ἡ ἀναπτυχθεῖσα εἰς φάλαγγα παράταξις ἐξετείνετο ἐνθεν μὲν πρὸς τὸ ὄρος, ἐνθε δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν.

§ 3-4. **Τέως**=ἐπὶ τινὰ χρόνον.—**κατόπιν**=ὀπισθεν.—**ἤδη**=εὐθὺς.—**πρώτους μὲν . . .**, δηλ. ἔταξεν—**ἄγνημα**=ἐκλεκτὸν τάγμα.—**ἐχομαί τινος**=; (I, 14, 2).—**ἐπὶ τούτοις**=πλησίον τούτων.—**ἔστε ἐπὶ τὸ . . .**=; (I, 14, 3).—**ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξαμένῳ (τινὶ)**=ἐὰν ἀρχίσῃ (νὰ ὑπολογίζῃ) τις ἀπὸ τοῦ (ἀκροτάτου) δεξιοῦ κέρατος.—**ἐπὶ δέ**, ἐπιρρ.=; (I, 14, 3).—**ἐκ τῶν β.**=**ὑπὸ τῶν β.**—**αὐτῶν διὰ πλ.**=**διὰ πλῆθος αὐτῶν**.

Τοὺς ὑπασπιστάς, περὶ τούτων βλ. εἰσάγ. ἐν σελ. 75.—**ὑπερφαλαγγήσειν**, τίνας;

§ 5-6. **Προσάγω**=προσέρχομαι.—**μάλιστα**=περίπου.—**τὸ**

δολιτικὸν=οἱ δολίται.—κατὰ τὴν...=ἀπέναντι τῆς...—ἐπὶ τούτοις=;—*ἐνθεν καὶ ἐνθεν*=ἐκατέρωθεν.—*ἵνα*, τοπκ.

Μετὰ τούτων, τίνων;—*πρώτους*, δηλ. ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁλης παρατάξεως.—*ἐνθεν καὶ ἐνθεν*, δηλ. ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν τῶν Ἑλλ. μισθοφόρων.—*τῶν καρδάκων καλ.*, κάρδακες ἐκαλοῦντο οἱ ξένοι μισθοφόροι παρὰ Πέρσαις· οὗτοι ἔζων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν ἀρπαγῶν καὶ τῶν πολέμων τὸ ὄνομα παράγεται ἐκ τῆς λέξεως *κάρδα*, ἣτις ἐσήμαινε παρὰ Πέρσαις τὸ ἀνδρῶδες καὶ πολεμικόν.—*ἐπὶ φ. ἀπλῆς*, χωρὶς δηλ. νὰ ὑπάρχῃ ὀπισθεν δευτέρα σειρά.

§ 7-8. *Ἐπέταξε τῷ ὄρει*=παρέταξεν ἐπὶ τοῦ ὄρους.—*κατὰ τὸ δεξιὸν*=; (§ 6 «κατὰ τὴν...»)—*ἔστιν οἱ —τινὲς*.—*γίγνομαι κατὰ νότον τινός*=ἔρχομαι (εὐρίσκομαι) ὀπισθεν τινός.—*πῇ*=καῖπου.—*διεχώρει εἰς βάθος*=διεχωρίζετο (διεσχίζετο) εἰς βάθος.—*ἐς ἐπικαμπὴν προῖόν*=ἀπολῆγον εἰς καμπυλότητα.—*τούς τεταγμένους...ἐποίει*=συνετέλει, ὥστε νὰ εὐρίσκωνται οἱ... τεταγμένοι.—*κατόπιν*=; (§ 3).—*αὐτοῦ ψιλ...*=τῶν ψιλῶν καὶ δολιτῶν αὐτοῦ (τοῦ Δαρείου).

Ἐς δισμυρίους, δηλ. κάρδακας.—(*κολπῶδες τι*) αὐτοῦ, δηλ. τοῦ ὄρους.—*ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον*, διότι αἱ ὀπισθεν τάξεις ἔνεκα τοῦ στενοῦ χώρου δὲν ἠδύναντο νὰ μετάσχωσιν ἀμέσως τῆς μάχης.

§ 9. *Πρόσω ἰόντι*=προελαύνοντι.—(*τὸ χωρίον*) διέχει ἐς πλάτος=διαχωρεῖ ἐς πλάτος (§ 2).—*παρήγαγε*=; (§ 2 «ἄλλην καὶ ἄλλην παράγων»)—*ἅμα οἱ*=; (I, 15, § 3).—*ὡς=πρός*.

§ 10-11. *Αὐτῷ*, ποιητκ. αἷτιον.—*ἐπὶ τῷδε*=διὰ τοῦτον τὸν σκοπόν.—*προτετάχει=προειτετάχει*.—*ἐκταξίς*=παράταξις.—*ἀπὸ*=ἐκ, διά.—*κατὰ*=; (§ 7).—*μᾶλλον τι*=; (I, 16, § 2).—*ἱππασίμος*=κατάλληλος διὰ τὸ ἱππικόν.—*ἀχρεῖος*=; (κεφ. 7, § 3).—*παριππεύω*=ἔρχομαι (ἔφιππος).—*ἐπέιχε τὸ μέσον*=εὐρίσκετο ἐν τῷ μέσῳ.—*καθάπερ νόμος*, δηλ. ἦν—*καθάπερ*=καθὼς· *νόμος*=συνήθεια.—*νοῦς*=σκοπός.

Οὐστinas κτλ., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 5.—*ὡς δ'...* *ἐφαίνοντο*, τίνες;—*ἐνταῦθα*, ποῦ;—*Ξεν. ὁ τοῦ Γρ. ἀναγέγραφεν*, δηλ. ἐν Ἀναβάσ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 22 ἐνταῦθα ὁ Ξενοφὼν ἀναφέρει ὅτι οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες ἐν τῇ μάχῃ κατέχουσι τὸ μέσον

τῆς παρατάξεως νομίζοντες ὅτι οὕτως εὐρίσκονται ἐν μεγίστῃ ἀσφαλείᾳ, ὅταν δηλ. ἡ δύναμις αὐτῶν εἶναι ἐξ Ἰσοῦ καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν, καὶ ὅτι ἐὰν ἦτο ἀνάγκη νὰ δοθῇ ὑπ' αὐτῶν διαταγή τις, θὰ ἐμάνθανε ταύτην τὸ στράτευμα εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου.

Κεφ. 9.

§ 1. Ὀλίγου (δηλ. δεῖν) = σχεδόν. — μεταχωρῶ = μεταστρατοπεδεύω. — ὡς πρὸς = πρὸς. — αὐτῷ, ποιητκ. αἷτιον. — τοῦ μὴ γενέσθαι, γενικ. τοῦ σκοποῦ.

Αὐτῷ δὲ κτλ., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 8, § 9.

§ 2. Προέταξε κατὰ τὸ δεξιὸν = παρέταξεν εἰς τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας. — τάττω ἐς ἐπικαμπὴν = παρατάττω γωνιωδῶς. — τὸ κατὰ νότον = τὸ κείμενον ὀπισθεν (αὐτῶν). — διέχω = ἴσταμαι χωριστά, εἶμαι κεχωρισμένος. — τοὺς πάντας Πέρσας = τὴν κυρίαν δύναμιν τῶν Περσῶν. — τοῦ εὐωνύμου προετάχθησαν = ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον ἀριστερὸν κέρας. — πᾶσιν ἐπετάχθησαν = ἐτάχθησαν ἑσχατοὶ πάντων.

Τοὺς προδρομούς, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — ἐς ἐπικαμπὴν ἢ ἐς ἐπικάμπιον καλεῖται ἡ παράταξις ἐκείνη, καθ' ἣν τὰ κέρατα τῆς φάλαγγος κινουνται πρὸς τὰ ἔσω ἢ πρὸς τὰ ἔξω, ὥστε νὰ σχηματίσῃ γωνίας μετὰ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος πρὸς προφύλαξιν τῶν πλαγίων καὶ ἀποφυγὴν ὑπερφάλαγγήσεως· ἐνταῦθα ἡ ἐπικαμπὴ γίνεται ἐν τῇ δεξιῇ κέρατι. — ἡ ἵππος ἡ κατὰ τὸ εὐώνυμον, νοεῖται τὸ ἀρχικῶς ἐν τῇ ἀριστερῇ κέρατι τεταγμένοι ἵππικὸν τῶν Πελοπ. καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων (κεφ. 8, § 9), πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ὁποίου κατόπιν ἀπεστάλησαν καὶ οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς (§ 1).

§ 3 4. Ἐπὶ μετώπῳ = ἐν μετώπῳ = ; (I, 13, § 4). — ὑπὲρ τὸ... = περὶ τοῦ... — ὑπὲρ τοῦ ὄρους = ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος. — οὔτε... τε = οὔτε... ἀλλά. — ἐκδρομὴ = προσβολή. — πρόσιαξις = διαταγή. — ἀναστέλλω = ἀποκρούω. — ἄκρον = κορυφή. — ἀναφεύγω = (κατα)φεύγω ἐπάνω.

Ἰλας τῶν ἐταίρων, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — τοὺς τοξότας καὶ μέρος τῶν Ἀγρ., οὓς εἶχε τάξει ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος (§ 2. — οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι, τίνες ἐννοοῦνται; (κεφ. 8, § 7). — τοῖς καὶ αὐτοὺς τεταγμένοις, δηλ. τοῖς τοξόταις, τοῖς

Ἀγριαῖσι κλπ.—ἐκείνοις, δηλ. τοῖς ἐπὶ τοῦ ὄρους.—ἰλπ. τριακοσίας, δηλ. τὰς δύο ἕλας τῶν ἐταίρων.

Κεφ. 10.

§ 1-2. Προάγω=ὁδηγῶ πρὸς τὰ ἐμπρός.—καὶ πάνυ, ἐπιτείνει τὸ σχολαία· σχολαῖος=βραδύς.—προσόδος=προσέλευσις.—ὅπως τὰ πρῶτα=εὐθὺς ὡς.—ἐπὶ τοῦ π...=ἐπὶ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ.—πολλαχῇ μὲν...οὐσῶν, ἔστι δὲ ὅπου... παρατείνας, παρατηρητέα ἢ σύνδεσις μετοχῶν (οὐσῶν παρατείνας) διαφερουσῶν κατὰ πτώσιν=πολλαχῇ μὲν... οὐσῶν, ἔστι δὲ ὅπου χάρακι παρατεταμένῳ ὠχυρωμέναις· ἔστιν ὅπου=εἰς τινὰ μέρη· χάραξ=χαράκωμα.—ἵνα, τοπκ.—εὐέφοδος=εὐπρόσβλητος.—ταύτῃ=διὰ τούτου, διὰ ταύτης τῆς πράξεως (δηλ. τῆς χαρακώσεως τῶν μὴ ἀποκρήμνων μερῶν).—δεδουλωμένος τῇ γνώμῃ=τεταπεινωμένος κατὰ τὸ φρόνημα).—ὁμοῦ=ἐγγύς.—ἐνταῦθα, χρονκ.—πάντη=πανταχοῦ.—παρακαλῶ=; (κεφ. 7, § 3).—κόσμος=τιμή, διάκρισις.—ἀνακαλῶ=; (κεφ. 7 § 7).—ὀνομασί, δηλ. ἀνακαλῶν.—ἀξίωσις=ἀξίωμα· κατ' ἀξ.=ἐνεκα...—ἀρετῇ=ἀνδραγάθημα.—γνώριμος=γνωστός, διάσημος.

Ἀναπαύων, ὁ Ἀλέξ. διέταττε τοὺς στρατιώτας τοῦ ν' ἀναπαύωνται κατ' ἀποστάσεις, ἵνα μὴ ἐξηντλημένοι ἔλθωσιν εἰς τὴν μάχην.

§ 3. Ἀποπτος=πόρρωθεν ὀρώμενος· ἐν ἀπόπτῳ ἔχω τι=ἔχω τι ἐν ὄψει.—τοῦ μὴ διασπασθῆναι, ἢ γενκ. τοῦ ἀπρμφ. τί δηλοῖ; (πρβλ. κεφ. 9 § 1 «τοῦ μὴ γενέσθαι»).—τι, συναπτέον τῷ: τῆς φάλαγγος.—ξύντονος=ταχύς.—ἐκκυμαίνω=ἐξέρχομαι τῆς γραμμῆς.—ἐντὸς βέλους=ἐντὸς βολῆς βέλους=ὡς ἐκεῖ πρὸ φθάνει τὸ βέλος.—οἱ κατὰ Ἀλέξ.—οἱ ἀμφὶ Ἀλέξ.—ὡς ἐκπλήξαι=; (πρβλ. κεφ. 8, § 1 «ὡς κατασχεῖν»).—ὀξύτης=ὀρμητικότης, ταχύτης.—τοῦ βλέπεσθαι=; (πρβλ ἀνωτέρω «τοῦ διασπασθῆναι»).—ἐς χεῖρας ἔρχομαι=συμπλέκομαι.

§ 4-5. Ἐν χερσίν=ἐκ τοῦ συστάδην, ἐκ τοῦ πλησίον.—ἡ διέσχε=ὅπου ὑπέστη ῥήγμα· ἢ ἀπόδοσις τοῦ ἡ κατωτέρω ἐν § 5 «ταύτῃ ἐμβάλλουσι». —ὡς παραρραγεῖσα (τοῦ ῥ. παραρρή-

γνυμαι) ἐπὶ τὸ δ. κέρως=ὡς διαχωρισθεῖσα ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι.
—*οὔτε*... *καὶ*=ἄφ' ἐνὸς μὲν δὲν... ἄφ' ἑτέρου δὲ... — *ἄπτομαί*
τινος=ἐπιλαμβάνομαι τινος, ἐπιχειρῶ τι. — *ἔργον*=μάχη. — *οὐ*
δυνατοὶ ἐγένοντο=οὐκ ἐδυνήθησαν. — *τάξει*=γραμμῇ.

§ 6-7. *Τῶν μὲν... ἀπώσασθαι... τῶν Μακ. δέ...*, δηλ.
πειρωμένων=διότι οὗτοι μὲν (οἱ Ἕλληνες μισθοφόροι) προσεπά-
θουν νὰ... οἱ δὲ Μακεδόνες... — *ἀνασώζομαι τὴν νίκην τινὶ*=
ἀνακτῶμαι τὴν (ἀπολεσθεῖσαν) νίκην διὰ τινά. — *φαινομένη*
εὐπραγία=ὀφθαλμοφανὴς ἐπιτυχία. — *λείπομαι τινος*=ὑπολεί-
πομαι τινος. — *ὡς ἀμάχου διαβεβοημένης*=ἥτις (φάλαγξ) ἦτο
πεφημισμένη ὡς ἀκαταμάχητος. — *δὴ*=βεβαίως. — *ἐς τὸ τότε*=
ἕως τότε. — *ἀφανίζω*=ἀμαυρώνω. — *καὶ τι καὶ φιλοτιμίας*=
=καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμη καὶ ἄποια φιλόδοξος ἀμιλλα. — *οὐκ*
ἡμελημένος=ἐπιφανής.

Κεφ. 11.

§ 1. *Αἱ ἀπὸ τοῦ δ. κ. τάξεις... ἐπὶ τοὺς ξένους... ἐπικάμ-*
ψαντες (=ἐπικάμψασαι), βραχυλογία: *αἱ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ*
κέρως τάξεις ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἐπικάμψαντες ἐπὶ τοὺς
ξ. ἐπικάμπτω ἐπὶ τινά=στρέφομαι πρὸς τινά. — *τοὺς κατὰ*
σφῶν τῶν Π.=τοὺς ἀπέναντί των Πέρσας. — *καὶ (ἐπὶ) τὸ*
πονούμενον σφῶν=καὶ ἐπὶ τοὺς πονοιούμενους σφῶν· πονοῦ-
μαι=στενοχωροῦμαι, — *ἀπώσαντο*=ἀπεώσαντο. — *κατὰ τὸ παρ-*
εργωγός (τοῦ ῥ. *παραρρήγνυμαι*) *τοῦ Π. στρατ.*=εἰς τοῦτο τὸ
μέρος τοῦ Π. στρατεύματος, τὸ ὅποιον εἶχεν ὑποστῇ ῥήγμα. — *ἐς*
τὰ πλάγια, συναπτέον τῇ *ἐμβεβληκότες*· ἐμβεβληκότες ἔκο-
πτον=ἐνέβαλον καὶ ἔκοπτον.

(*Ἀπώσαντο*) *αὐτοὺς, τίνας*; — *κατὰ τὸ παρεργωγός*, δηλ.
εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, ἥτις εἶχεν ἀπογυμνωθῇ, διότι οἱ ἐν
αὐτῇ Πέρσαι εἶχον τραπὴ εἰς φυγὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. (πρβλ.
κεφ. 10, § 4).

§ 2-3. *Καὶ... δὲ*=ἀλλὰ καί. — *μένω*=μένω ἀδρανῆς. —
ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ=ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ. — *ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ*
=διαρκούσης αὐτῆς τῆς μάχης. — *ἐπιδιαβαίνω*=διαβαίνω ἵνα
προσβάλω τὸν ἐχθρόν. — *εὐρῶστος*=πάσῃ δυνάμει, γενναίως. —

οὐδὲ = καὶ οὐ. — ἐγκλίνω = ὑποχωρῶ. — πρὶν ἥσθοντο καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι = πρὶν ἥσθοντο καὶ πρὶν ἀπερράγησαν· πρὶν = εἰμὴ ἀφ' οὗ ἀπορρήγνυμαι τινος = ἀποσπῶμαι ἔκ τινος. — λαμπρά τε καὶ ἐκ πάντων = ἀποφασιστικὴ καὶ γενικὴ. — ἀναχώρησις — ὑποχώρησις. — ἀμβάτης — ἀναβάτης. — πρὸς τῶν διωκόντων π. = διωκόμενοι πρὸς τῶν π. — οὐ μείων . . . τῶν ἱππέων, δηλ. φόνος.

Οἱ ἱππεῖς οἱ τῶν Π. κατὰ τοὺς Θεσσ., πρβλ. κεφ. 8, § 10-11 καὶ κεφ. 9, § 1. — ἐς τὰς Ἰλας τῶν Θεσσ., οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς ἦσαν ἐν τῇ ἀριστερᾷ πτέρυγι τῶν Μακεδόνων, ἥτις εἰσέτι δὲν εἶχεν ἀκολουθήσει τὴν δεξιὰν πέραν τοῦ Πινάρου ποταμοῦ. — **ξυγκοπέντας ὑπὸ τῆς φ.**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. ἀνωτέρω ἐν § 1.

§ 4-5. **Φοβῶ** = τρέπω εἰς φυγὴν. — **στρατόπεδον** = στρατός. — **ὡς εἶχεν** = ὅπως εὗρίσκετο. — **ἔστε** = ἐφ' ὅσον. — **δυσχωρία** = τόπος δύσκολος, κακατοπιὰ. — **ἐνέκυρσε**, ἀόρ. τοῦ ἐγκυρῶ (·έω) = **ἐντυγχάνω**. — αὐτοῦ, συναπτέα ἢ γενικὴ τῷ ἄρμα. — **κάνδους** = μανδύας. — **ὁ δὲ καὶ** = ἀλλὰ καί.

§ 6-7. **Οὐ διὰ μακροῦ** = μετ' ὀλίγον. — **ἀφείλετο αὐτὸν τὸ πρὸς Ἀλεξ. ἁλῶναι**, κατ' ἔννοιαν = ἀπήλλαξεν αὐτὸν τοῦ κινδύνου γὰρ συλληφθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. — **φάος** = φῶς. — **ἀνὰ κράτος** = μὲ ὕλας τὰς δυνάμεις. — **ξυσκοτάζει** = σκότος γίνεται, σκοτεινιάζει. — **ἀποιστρέπομαι ἐς τὸ ἔμπαλιν** = ἐπιστρέφω πρὸς τὰ ὀπίσω. — **ὡς ἐπὶ** = ἐπὶ. — **καὶ γὰρ καὶ** = καὶ γάρ. — **ἡ δὲ δίωξις βραδυτέρα γίνεται τινι** = ἡ καταδίωξις ἐπιβραδύνεται ὑπὸ τινος. — **παράρρηξις** = διάρρηξις (γραμμῆς μάχης). — **ἀπωσθέντας**, κατὰ σύνεσιν ἀναφέρεται καὶ εἰς τό: **τὸ τῶν Περσῶν ἱππικόν**.

Ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, τῶν Περσῶν. — **ἐπ' αὐτῷ**, δηλ. τῷ ἄρματι. — **ἐπιστρέψας καὶ αὐτός**, ὡς δηλ. οἱ ἐπικάμψαντες (§ 1). — **ἐς τὸ διώκειν**, δηλ. τὸν Δαρεῖον.

§ 8. **Οἱ ἔντιμοι** = οἱ ἐν τιμῇ ὄντες, οἱ κατέχοντες ὑψηλὴν θέσιν. — **τὸ ἄλλο πλῆθος** = πρὸς τούτοις ὡς πρὸς τὸ πλῆθος (τοῦ στρατοῦ). — **ἱππεῖς**, δηλ. ἀπέθανον. — **ὥστε λέγει Πτολεμαῖος . . . τοὺς . . . διώκοντας . . . διαβῆναι** = ὥστε, ὡς λέγει Πτ., οἱ διώκοντες . . . διέβησαν. — **ξυνεπισπόμενος**, τοῦ **ξυνεφέπομαι (τινι)** = παρακολουθῶ (τινα). — **μετὰ σφῶν** = ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀλεξ. — **γίγνομαι ἐπὶ τινι** = φθάνω εἰς τι.

Τῶν ἐπὶ Γρ. ἡγησαμένων τοῦ ἱππ., πρβλ. I, 12, § 8.—*καὶ ἐν τούτοις ἱππεῖς . . .*, τὸ σύνολον τῶν πεσόντων Μακεδόνων κατὰ ταύτην τὴν μάχην δὲν ἀναφέρει ὁ Ἀρριανός· διότι αἱ ἐν κεφ. 10, § 7 ἀναφερόμεναι ἀπώλειαι εἶναι ἀπώλειαι γενόμεναι μόνον ἐν τῷ ἀριστερῷ κέρατι τῷ ὑπὸ τὸν Παρμενίωνα. Λέγεται ὅτι ἐν ὅλῳ ἐφονεύθησαν ἐκ τῶν Μακεδ. 300 πεζοὶ καὶ 150 ἱππεῖς.

§ 9-10. *Νήπιος* = μικρός. — *κατασκευῇ* = σκευή. — *ἐπεὶ* = γάρ. — *καὶ στρατευομένων* = *καίπερ στρατευομένων*. — *πεπόμφει* = *ἐπεπόμφει*. — *ἐν τῷ στρατεύματι* = *ἐν τῷ στρατοπέδῳ*. — *ἐπ' αὐτὸ τοῦτο* = διὰ τοῦτον ἀκριβῶς τὸν σκοπὸν. — *ἐπὶ ἄρχοντος* = ; (I, 1, § 1).

Νήπιος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐξαετής. — *Περσῶν τῶν ὁμοτίμων*, παρὰ Πέρσαις *ὁμότιμοι* ἐκαλοῦντο οἱ εὐγενεῖς, οἱ πρὸς ἀλλήλους ἴσοι, οἱ εὐπατρίδαι (πρβλ. *τοὺς ὁμοίους* ἐν Σπάρτῃ). — *ἐπὶ ἄρχοντος*, ἄρχων ἐπώνυμος ἐχρημάτισεν ὁ Νικοκράτης ἐν Ἀθήναις τῷ 333 π. X.

Κεφ. 12.

§ 1-2. *Ὁ δὲ . . . ἀπῆλθεν* = ἐπεσκέφθη δ' ὅμως. — *ἐκτάσσω* = παρατάσσω. — *ἐπικοσμῶ* = ἐπαινῶ, τιμῶ. — *ὅσοις* = *πάντας* *τούτους, οἷς*. — *ξυγγινώσκω τινί τι* = *ξύνοιδά τινί τι* = γνωρίζω περὶ τινός τι. — *ξυμφωνούμενον* = ὁμοφώνως ἐπιβεβαιούμενον. — *ἐπίδοσις* = προσφορά, φιλοδώρημα. — *ὡς ἐκάστους . . . ἐτίμησεν*, κυρίως = *ἐτίμησεν*, *ὡς ἐκάστους ἐτίμησεν*· εἰτα = *ἐκάστους ἐτίμησεν*. — *ξυν τῇ ἀξίᾳ* = κατὰ τὴν ἀξίαν των. — *ἄρχειν* = *ἄρχοντα*.

Τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασ., βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75. — *Πτολεμαίου . . . ἀποθ.*, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. κεφ. 10, § 7.

§ 3-4. *Τῆς νυκτὸς αὐτῆς*, ἧ = κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα, καθ' ἣν. — *παρελθόντα* = *εἰσελθόντα*. — *ἐξηρημένη ἦν αὐτῷ* = ὡς ἐξαίρετον δῶρον εἶχε δοθῇ αὐτῷ (ὑπὸ τῶν Μακ.). — *οἰμωγῇ* = ὀδυρμός, θρήνος. — *πυθέσθαι* = ὅτι ἠρώτησεν· τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ λέγουσι. — *αἷτινες* (= *τίνες*) *γυν.*, δηλ. *εἰσί*. — *ἀνθ' οὗτου* = ἐνεκα τίνος. — *καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι* = καὶ ὅτι ἀπεκρίθη τις· πόθεν ἐξχρτ. τὸ ἀπρμφ.; — *ὅτι «ὦ βασιλεῦ . . .» «ὦ βασιλεῦ . . .»*

ὥς ἐπὶ τεθνεῶτι Δαρ. = νομίζουσαι ὅτι ὁ Δαρ. ἔχει φονευθῆ. — ἀνοιμῶς = θρηγῶ μεγαλοφώνως.

Δέγουσί τινες, δηλ. ὁ Πτολεμαῖος καὶ ὁ Ἀριστόβουλος. — ἐπανῆκεν, εἰς τὸ στρατόπεδον (πρβλ. κεφ. 11, § 6).

§ 5. Ἐντέλλομαι = παραγγέλλω, διατάττω. — φράζω = ; (κεφ. 3, § 6.) — θεραπεία βασιλική = οἱ βασιλικοὶ θεράποντες. — χωρῶ = παραχωρῶ. — κόσμος = τιμαὶ (βασιλικάι). — ἐπεὶ οὐδὲ κτλ., ἐν πλαγίῳ λόγῳ μετὰ τοὺς συνδέσμους ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὥς, ὅτε, ἀπαντᾷ πολλάκις ἀπρμφ. ἀντὶ ὀριστικῆς = ἐπεὶ οὐδέ... οἱ ἐγένετο ὁ πόλεμος... ἀλλὰ... διαπεπολέμηται· ἐγένετο οἱ ὁ πόλεμος = αὐτὸς ἐπολέμησεν· διαπεπολέμηται = ἔχει διεξαχθῆ ὁ πόλεμος (ὑπ' αὐτοῦ). — κατ' ἐχθραν = ἔνεκα προσωπικῆς ἐχθρας. — ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσ. = διὰ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀσίας. — ἐννόμως = νομίμως.

§ 6-7. Λόγος ἔχει = λόγος κατέχει = ; (I, 11, § 6). — ἀμφιγνοῶ = εὐρίσκομαι ἐν ἀμφιβολίᾳ — ὅσις αὐτοῖν εἶη = τίς αὐτῶν ἦν. — ἐστάλθαι, τοῦ στελλομαι = στολίζομαι — τὴν δέ, παρατηρητέα ἢ ἐπανάληψις τοῦ ὑποκμ. τῶν ἀπαρμφ. (τὴν μητέρα... τὴν δέ). — μείζων = ὑψηλότερος. — καταιδοῦμαι τι = κατὰντροπιάζομαι διὰ τι. — διαμαρτία = πλάνη, λάθος. — οὐ φάναι ἀμαρτεῖν = φάναι οὐχ ἀμαρτεῖν.

Προσκυνῆσαι, συνήθειαν εἶχον οἱ Πέρσαι νὰ προσπίπτωσιν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ νὰ προσκυνῶσιν αὐτόν. — καὶ γὰρ ἐκεῖνον εἶπε Ἀλέξ., ὁ Ἀλέξ. ἐξόχως ἠγάπα τὸν Ἑφαιστίωνα εἴτε διότι καθ' ὅλα ἀπομιμούμενος τὸν Ὀμηρικὸν Ἀχιλλέα ἠθέλησε καὶ οὗτος νὰ δείξῃ ὅτι εἶχε φίλον τὸν Ἑφαιστίωνα εἴτε διότι ἐτίμα καὶ ὑπελήπτeto αὐτόν διὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προτερήματά του.

§ 8. Ὡς πάντη ἄπιστα ἀνέγραψα = ; (πρβλ. προοίμιον). — ἐπράχθη, ποῖον τὸ ὑποκμ.: — τῆς... κατοίκισης καὶ τῆς... πίστεως καὶ τιμῆς, γενκ. τῆς αἰτίας κατοίκισης = οἶκτος, εὐσπλαγχνία· πίστις = ἐμπιστοσύνη. — πιθανός = πιστευτός, ἱκανός. — ὥς ἂν πράξας καὶ εἰπὼν = ὅτι ἡδύνατο νὰ πράξῃ καὶ νὰ εἴπῃ. — καὶ ἐπὶ τῷδε = ἀκόμη καὶ διὰ τοῦτο.

ΒΙΒΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Α'. Κατάληψις τῆς Αἰγύπτου.— Κτίσις Ἀλέξανδρείας.

(Κεφ. 1).

Κεφ. 1.

§ 1-2. Ἐπ' Αἰγύπτου... ἐστέλλετο = ἐπορεύετο κατὰ τῆς Αἰγύπτου. — ἵναπερ = ὅπου ἀκριδῶς. — τὸ πρῶτον = ἀρχικῶς. — ὠρμήθη, δηλ. στέλλεσθαι ὀρμῶμαι = διανοοῦμαι. — ἐλαύνω = βαδίζω. — ναυτικὸς στρατὸς = στόλος. — ὡς ἐπὶ = ἐπὶ. — ὀρμῶ (-έω) = ἀγκυροβολῶ. — ὅς ἦν καθεστηκῶς = ὅς καθειστήκει· καθίσταμαι = διορίζομαι. — πεπυσμένος, τίνος ῥ.; ἢ μετχ. αὐτῇ, καθὼς καὶ ἡ κατωτέρω οὐκ οὔσης, αἰτλγκ. — ἐχόμενα = κατειλημμένα· ἢ μετχ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ πεπυσμένος. — ταῖς πόλεσι = ἐν ταῖς πόλεσι.

Ἰναπερ τὸ πρῶτον ὠρμήθη, ὁ Ἀλέξ., καὶ προτοῦ ἀκόμη κυριεύσῃ τὴν Ὑβρον, εἶχεν ἀνακοινῶσαι εἰς τοὺς ἀξιωματικούς αὐτοῦ ἐν πολεμικῇ συμβουλίᾳ ὅτι διενσεῖτο νὰ πορευθῇ κατὰ τῆς Αἰγύπτου. — ὁ ναυτικὸς στρατός, ὅστις διωκεῖτο ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστιωνος. — ὅς ἦν σατραπῆς, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἐν Ἰσση πεσόντος Σαδάκου (πρβλ. II, § 8). — τῆς Ἀραβίας τὰ πολλὰ, τὰ παράλια μόνον. — οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσ., ὁ Μαζάκης ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πεποιθήσιν εἰς μόνην τὴν Περσικὴν δύναμιν, διότι τοὺς Αἰγυπτίους καταδυναστεύων δέν ἤλπιζεν εἰλικρινῇ παρ' αὐτῶν συνδρομήν.

§ 3-4. Φυλακὴ = φρουρά. — τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν (ὄντας) = τὸν στόλον. — ἀναπλέω = πλέω πρὸς τὰ ἄνω, πλέω ἐκ τῶν ἐκβολῶν εἰς τὰς πηγάς. — ἔστ' ἐπὶ Μ. = μέχρι τῆς... — ὅσα χωρία, δηλ. ἦν χωρία = ὀχυρά· θέσεις. — ἐνδιδόντων, δηλ. ἐαυτοὺς

ἐνδίδωμι = παραδίδω· *ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικ.* = διὰ (ἐκουσίας) παραδόσεως τῶν κατοίκων. — *πόρος* = ποταμός. — *οἱ ἀμφὶ ταῦτα* = οἱ ἀσχολούμενοι εἰς ταῦτα. — *δόκιμος* = ἐμπειρος, ἱκανός.

Καὶ θύει ἐκεῖ . . . καὶ . . . ἐποίησε, τί ἐπιδιώκων διὰ τούτων δ' Ἀλέξ.; — *ἀγῶνα γυμνικόν τε καὶ μουσικόν*, ἀγὼν γυμνικὸς εἶναι τὸ πένταθλον (ἄλμα, δρόμος, δίσκος, ἀκόντιον, πάλη), *μουσικὸς* δὲ ὁ ἀγὼν τῆς ἀπαγγελίας ποιημάτων, ᾠσμάτων, μουσικῆς κ.τ.τ. — *αὐτῷ*, τί; — *οἱ ἀμφὶ ταῦτα*, δηλ. τὰ διάφορα εἶδη τοῦ γυμνικοῦ καὶ μουσικοῦ ἀγῶνος.

§ 5. *Κατέπλει*, ἀντίθ. τοῦ ἀνωτέρω *ἀναπλεῖν*· ἐπομένως; — *ὥς ἐπὶ θ.* = μέχρι τῆς θαλάσσης. — *ὅπου* = ἐκεῖ, ὅπου. — *ῥικισται* = κεῖται. — *ἔδοξεν ὁ χῶρος . . . τὴν πόλιν*, παρατηρητέα ἢ μετὰθασις ἐκ προσωπικῆς συντάξεως τοῦ *δοκεῖν* εἰς ἀπρόσωπον. — *γενέσθαι ἂν* = ὅτι δύναται νὰ γείνη. — *τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκε* = διέγραψε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως. — *ἵνα . . .* = (καὶ ὥρισε) τοῦ . . . — *δεῖμασθαι* = νὰ κτίσωσιν· τοῦ *δέμω*. — *καὶ ἱερὰ ὄσα*, δηλ. ἔδει *δεῖμασθαι*· *ἱερὸν* = ναός. — *καὶ θεῶν ὄντωνων*, δηλ. *ἱερὰ ἔδει δεῖμασθαι*. — *Ἰσίδος δ' Αἰγυπτίας* = μιᾶς δὲ *Αἰγυπτίας*, τῆς *Ἰσίδος*. — *ἥ περιβεβλησθαι (ἔδει)* = τοῦ ἔπρεπε κύκλῳ νὰ κτισθῇ. — *ἐπὶ τούτοις* = ὡς πρὸς ταῦτα, ἵνα δηλ. μάθῃ τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ὡς πρὸς τὴν ἱδρυσιν τῆς πόλεως. — *τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφαίνετο* = ἡ θυσία ἀπέβαινεν αἰσία.

Ὡς ἐπὶ θάλασσαν, τίνα; — *τοὺς Ἀγρ. καὶ . . . τὴν βασιλικὴν ἕλιν τῶν ἐταίρων*, περὶ τούτων βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — *τοῦ ἔργου*, τίνος; — *αὐτὸς τὰ σημεῖα ἔθηκε*, τὴν ἐκτέλεσιν δὲ τοῦ σχεδίου ἀνέλαθεν ὁ διάσημος ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης.

Β'. Ἡ ἐν Γανγαμήλοις καὶ Ἀρβήλοις μάχη (331).

(Κεφ. 8-16)

Κεφ. 8.

§ 1-3. *Σπουδῇ* = ἐσπευσμένως, ταχέως· τὸ ἀντίθ. *βάδην*. — *ὀξέως ἐπάγω* = ὀρμητικῶς ἐπέρχομαι. — *ἀνὰ κράτος* = μὲ ὀλην

τὴν δυνατὴν ταχύτητα. — *ἐγκειμαι* = πιέζω, στενοχωρῶ. — *ἀποφεύγω* = σώζομαι. — *τοὺς δέ τινας* = *τινὰς δέ*. — *τοῖς ἐπὶ τὰδε τοῦ Ἰνδοῦ* = τοῖς κατοικοῦσιν ἐντεῦθεν τοῦ Ἰνδοῦ.

Τὴν βασ. ἕλην καὶ τῶν ἐταίρων . . . καὶ τῶν προδρομῶν, περὶ τούτων βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — *οὐ πόρρω*, ποῦ ἀκριβῶς βλ. κατωτέρω ἐν § 4. — *δρεπανηφόρα*, ταῦτα ἦσαν πολεμικὰ ἄρματα ἔχοντα σιδηρὰ δρέπανα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ῥυμοῦ, περὶ τοὺς ἄξονας πλαγίως ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοὺς δίφρους πρὸς τὴν γῆν βλέποντα (βλ. τὴν ἐν τῇ κειμ. εἰκ. ἐν σελ. 37).

§ 4. *Πρὸς* = πλησίον. — *ὅσον* = περίπου. — *πάντη* = πανταχοῦ. — *καὶ γὰρ καὶ* = *καὶ γάρ*. — *ὅσα ἀνώματα . . . ἐς ἱππ.*, δηλ. ἦν. — *ἐκ πολλοῦ*, δηλ. χρόνου. — *εὐπετῇ ἐπελαύνειν* = κατάλληλα διὰ τὴν ἐπέλασιν. — *ἱππάσιμος* = ; (II, 8, § 10). — *ἀνέπειθον* = προσεπάθουν νὰ πείσωσιν. — *ὑπὲρ τῆς μάχης* = ὡς πρὸς τὴν μάχην. — *ἄρα* = δηλαδή.

Ἑξακ. σταδίους, τὸ στάδιον, μέτρον μήκους ἶσον περίπου πρὸς 185 μέτρα· τὰ 20 στάδια περιέχουσιν ἀπόστασιν μιᾶς περιου ὥρας. — *αὐτοῦ*, δηλ. τοῦ χῶρου.

Κεφ. 9.

§ 1-2. *Ἴνα*, ἐπίρρ. τοπκ. — *ἐξηγγέλθη*, δηλ. αὐτῷ ταῦτα. — *ἐκ τῆς ὁδοῦ* = ἐκ τῆς πορείας. — *χάραξ* = χαράκιμα. — *γινώσκω* (μετ' ἀπρμφ.) = ἀποφασίζω (νὰ . . .). — *καὶ ὅσοι τῶν στρατ.* = *καὶ τούτους τῶν στρατιωτῶν, ὅσοι*. — *ἀπόμαχος* = ἄχρηστος πρὸς μάχην. — *οὐ μὴ* = εἰ μή. — *φυλακῇ* = νυκτοφυλακία, ὁ χρόνος δηλ., καθ' ὃν ὤφειλεν ὁ στρατιώτης νὰ παραμένῃ κατὰ τὴν νύκτα ὡς φρουρὸς μέχρι τῆς ἀλλαγῆς τῆς φρουρᾶς. — *ὡς προσμεῖξαι* = ; (πρβλ. II, 8, § 2 «ὡς κατὰσχεῖν»). — *προσηγγέλθη* = ἀνηγγέλθη. — *ἐκτάσσω* = ; (II, 12, § 1). — *στρατόπεδον* = στρατός, στράτευμα. — *γῆλοφος* = λόφος. — *ἐπίπροσθεν* = ἔμπροσθεν. — *ἀμφοῖν*, ἐκ τοῦ ἐν μέσῳ.

Ταῦτα, δηλ. τὸ πλῆθος τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τοῦ Δαρείου καὶ ἡ ἐν Γαυγαμήλοις στρατοπέδευσις αὐτοῦ (πρβλ. κεφ. 8, § 2, 3). — *ἀμφὶ δευτ. φυλακῇν*, οἱ μὲν Ἑλλ. διήρουν τὴν νύκτα εἰς τρεῖς φυλακάς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι εἰς τέσσαρας τριώρους· ὁ Ἀρριανὸς — ὡς

Ῥωμαῖος ὑπήκοος—ὕπολογίζει κατὰ ταύτην—τὴν παρὰ Ῥωμαίοις διαίρεσιν—κατὰ ταῦτα ἢ *πρώτη φυλακή* περιελάμβανε τὸ ἀπὸ τῆς 6^{ης} ὥρας τῆς ἐσπέρας μέχρι τῆς 9^{ης} χρονικὸν διάστημα, ἢ *δευτέρα φυλακή* τὸ ἀπὸ τῆς 9^{ης} μέχρι τῆς 12^{ης} κτλ.

§ 3-4. *Ὅσον ἐς=ὅσον.—κατ' αὐτῶν... ἦει=κατήρχετο* ἐξ αὐτῶν...—*ἐνταῦθα*, τοπκ.—*εἰ... ἐπάγοι*, πλαγία ἐρωτημκ. πρότασις προερχομένη ἐξ εὐθείας ἐρωτημκ. προτάσεως περιεχούσης ἀπορηματικὴν ὑποτακτ. (*ἐπάγω;*)=ἐὰν ἔπρεπε νὰ ὀδηγῇ (κατὰ τῶν βαρβάρων).—*αὐτόθεν*—παρευθὺς.—*καταστρατοπεδεύειν*, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα *κατασκέπασθαι... κατιδεῖν*, ἐξαρτ. ἀναχολούθως ἐκ τοῦ *ἐδόκει*. ἀντὶ τούτων ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ *εἰ ἐπάγοι* ἔπρεπε νὰ τεθῶσι πλαγίαι ἐρωτημ. προτάσεις ἐξαρθώμεναι ἐκ τοῦ *ἐβουλεύετο*: *εἰ καταστρατοπεδεύοι... κατασκέπαιτο* δέ... *καὶ κατίδοι*=ἐὰν ἔπρεπε νὰ στρατοπεδεύῃ... νὰ κατοπτεύσῃ δέ... καὶ νὰ παρατηρήσῃ...—*εἰ δὴ τι...*, δηλ. *εἴη*=ἐὰν (=μήπως) εὐρίσκετό τι ὅλως...—*ἄπορος*=ἐπικύνδυνος.—*εἴ πῃ... ἀφανεῖς*, δηλ. *εἴεν*.—*σκόλοπες*=πάσσαλοι,—*καταπεπηγὼς*=ἐμπεπηγμένος· τοῦ *καταπήγνυμαι*.—*ἀφανῆς*=κεκρυμμένος.—*τάς τάξεις*=τάς θέσεις.—*νικᾷ*=ἐπικρατεῖ.—*ὅπως=οὕτως*, ὅπως.

Ὅσον ἐς τριάκ. στάδια, δηλ. πόσας ὥρας; (πρβλ. κεφ. 8, § 4).—*κατ' αὐτῶν τῶν γηλ.*, τῶν ἐν τῇ μέσῃ τῶν δύο στρατῶν κειμένων· πρβλ. ἀνωτέρω § 2.—*τοὺς ἐτέρους... καὶ ἱλάρχας*, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ 76.—*ὡς οἱ πλεῖστοι ἄγ. ἐκέλ.*, ὡς διακαιόμενοι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ συγκροτήσωσιν εὐθὺς τὴν μάχην.—(*καταστρατοπεδεύουσιν*) *αὐτοῦ*, ποῦ;

§ 5. 6. *Ἴνα*, τοπκ.—*τὸ ἔργον*=; (II, 10 § 5).—*αὐτοὺς οὐκ ἔφη χρῆναι=ἔφη οὐ χρῆναι αὐτοὺς*.—*παρακαλῶ*=παρακινῶ.—*πρὸς οὐ=ὅφ'* αὐτοῦ.—*εἶναι παρακεκλημένους*=*παρακεκλησθαι*· ἐκ τοῦ *ἔφη*.—*ὑπὸ τῶν πολλάκις ἤδη κ. ἔργων ἀποδ.*=ὑπὸ τῶν λαμπρῶν κατορθωμάτων, τὰ ὅποια πολλάκις αὐτοὶ ἤδη ἔχουσιν ἐκτελέσει. — *τοὺς κατὰ σφᾶς*=τοὺς πλησίον των=τοὺς ὑπὸ τὰς διαταγὰς των.—*λοχίτας*=τὸν αὐτοῦ λόχον.—*οἱ=αὐτῷ*.—*ἐπιτετραμμένος*=ἐμπεπιστευμένος.—*ὡς... οὐχ... μαχομένους*, ἀλλὰ... (ὡς) *κριθησόμενον* (τοῦ ἀπροσ. *κρίνεται*), παρατηρητέα ἢ σύνδεσις μετχ. ἀπολύτου (*κρι-*

θησόμενον) μετὰ μετοχής, ἥς τὸ ὑποκμ. ὑπηρετεῖ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει (**ἐκάστους . . . μαχουμένους**)=**νομίζοντας οὐ μαχεῖσθαι, ἀλλὰ κριθήσεσθαι** (= ὅτι θὰ κριθῇ)· — **ἐν τῷ τότε (χρόνῳ)**=τότε.

Κεφ. 10.

Παρακαλέσας, δηλ. τοὺς ἡγεμόνας.— **θαρσῶ ἐπὶ τινι**=ἔχω πεπορίθησιν, ἐμπιστοσύνην εἰς τινα. = **ἀπροσδοκήτοις τε** κτλ. = διότι (ἔλεγεν ὅτι) θὰ ἐπιτεθῇ (ὁ Ἀλέξ.) κατ' αὐτῶν, ὅτινες δὲν θὰ περιμένωσι (τὴν ἐπίθεσιν) καὶ ὥς ἐκ τούτου θὰ περιέλθωσιν εἰς ταραχὴν καὶ συγχρόνως κατὰ τὴν νύκτα θὰ ἔχωσι περισσότερον φόβον. — **αἰσχροὺς**=οὐ καλόν. — **σόφισμα**=πανουργία.

Ὅτι καὶ ἄλλοι κατήκουον τῶν λόγων, παρενθετική παρατήρησις τοῦ συγγραφέως ἐξηγοῦσα διατὶ ὁ Ἀλέξ., ὅστις ἤθελε νὰ ἐμβάλλῃ θάρρος εἰς τοὺς παρισταμένους, ἔδωκε τόσῳ τολμηρὰν ἀπόκρισιν εἰς τὸν Παρμενίωνα.

Κεφ. 11.

§ 1-2. **Τὴν ἀρχὴν** = κατ' ἀρχὰς. — **αὐτοῖς περιεβέβλητο ἀκριβές** = εἶχεν ὀχυρωθῇ ὑπ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Περσῶν) ἐπιμελῶς. — **εἴπερ τι ἄλλο** = ὑπὲρ πάν ἄλλο. — **καὶ τοῦτο**, ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα (ἢ στάσις κτλ.)· ἐπομένως = **καὶ τότε**. — **ἐνάκωσε τοῖς Π. τὰ πράγματα** = ἔδραψε τοὺς Πέρσας. — **ἡ στάσις ἡ πολλή** ἢ **ξὺν τοῖς ὄπλοις** = ἡ ὑπὸ τὰ ὅπλα μικροχρόνιος στάσις = τὸ νὰ ἴστανται ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπὸ τὰ ὅπλα. = **φιλεῖ** = συνηθίζει. — **οὐκ ἐκ τοῦ π. σχεδιασθὲν** κλπ., κατ' ἐννοίαν = ὅστις (φόβος) δὲν ἦτο γέννημα τῆς στιγμῆς, ἀλλ' ἐκ πολλοῦ χρόνου ἦτο ἐρριζωμένος παρὰ τοῖς Πέρσαις καὶ ἀπεθάρρυνεν αὐτούς.

§ 3-4. **Αὐτῷ**, ποιητ. αἶτιον. — **ἐάλω ἡ τάξις γεγραμμένη** = εὗρέθη (ἐν τοῖς λαφύροις) τὸ γραπτὸν σχέδιον τῆς παρατάξεως. — **ἐπὶ τούτοις** = πλησίον τούτων. — **εἰετάχατο** = τεταγμένοι ἦσαν. — **ἔστ' ἐπὶ τι . . .** = ;(I. 14, § 3.) — **κατὰ τὸ δεξιὸν (κέρας)** = ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι. — **ἐκ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν** (δηλ. χώρας) = ἐκ τῆς Μεσοποταμίας. — **ἐπὶ δέ**, ἐπιρρ. = πλησίον δέ.

§ 5-7. Ἐς βάθος=ἐν βαθείᾳ παρατάξει.—κατὰ τὸ δ., ἐνταῦθα ἢ κατὰ=ἀπέναντι τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει ἢ πρόθεσις καὶ κατωτέρω κατὰ τὴν φάλαγγα.—κατὰ τὴν Δαρείου ἔλιν=παρὰ τὴν Δ. ἔλιν ἢ Δαρείου ἔλιν ἢ βασιλική=οἱ ἑπιπποὶ σωματοφύλακες τοῦ Δαρείου.—προετειτάχατο τοῦ δεξιοῦ=ἦσαν τεταγμένοι εἰς τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας—δὴ=βεβαίως.—ἀντίρροπός τινι=ἐφάμιλλος πρὸς τι.

Οἱ συγγενεῖς οἱ βασιλέως, ἐν τῇ Περσικῇ αὐλῇ ἢ λ. συγγενῆς ἦτο τιμητικὸς τίτλος ἀπονεμόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς ἐπιφανεῖς Πέρσας.—οἱ μηλοφόροι, οὗτοι ἦσαν σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως, καλούμενοι οὕτως, διότι ἀντὶ τοῦ σαρωωτήρος (=τῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς εἰς τὸ κάτω ἄκρον) τῶν δοράτων αὐτῶν εἶχον χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ μῆλα (δηλ. κομβία).—ἀνάσπαστοι κχλοῦνται οἱ διὰ πολιτικῶν ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λόγους μετοικιζόμενοι ἐκ τῆς πατρίδος τῶν εἰς ἄλλας χώρας.—ἐκατέρωθεν, αὐτῶν (δηλ. τοῦ Δαρείου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ Περσῶν).—ἀντίρροποι, κατὰ τί;

§ 8-9. Ἐκοσμήθη=ἐτάχθη.—ἐχομαί ινος=; (I, 14, § 2).—ἥς Ἡγ...=ἐκείνης, ἥς Ἡγ...—τῆς φάλαγγος, γενν. διαιρτκ. τοῦ πρώτου.—ἐπὶ Μακ. ἐσταλμένος ἦν=εἶχεν ἀποσταλῆ εἰς Μακ.

Τῶν ἱππέων οἱ ἐταῖροι, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76.—ἡ ἔλιν ἢ βασιλική, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76.—τὸ ἄγλημα τῶν ὑπασπιστῶν... οἱ ἄλλοι ὑπασπισταί, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75.

§ 10. Ἐξῆρχε=ἤρχε.—ὥς ἐπὶ τὸ ...=εἰς τὸ ...—ἀνεστρέφοντο=ἦσαν.

Κεφ. 12.

§ 1-3. Ὡδε=οὕτως.—κεκόσμητο=ἐκεκόσμητο πρὸς § 8 «ἐκοσμήθη».—ἐπέταξε τὴν δευτέραν τάξιν=παρέταξεν ὀπισθεν (τῶν κεράτων τῆς ἑαυτοῦ παρατάξεως) καὶ δευτέραν γραμμὴν.—ὥς εἶναι τὴν φ. ἀμφίστομον=ὥστε ἡ φάλαγξ νὰ ἔχη διπλοῦν μέτωπον.—τῶν ἐπιτεταγμένων=τῶν ὀπισθεν (δηλ. τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ γραμμῇ) τεταγμένων.—ἐπιστρέφω ἐς τὸ ἔμπαινον=κάμνω στροφὴν πρὸς τὰ ὀπίσω.—δέχομαι τοὺς βαρβάρους=ὑπομένω τὴν προσβολὴν τῶν βαρβάρων.—τάττω ἐς ἐπι-

καμπήν =; (II, 9, § 2). — εἰ ἀνάγκη καταλαμβάνοι (ἀμετέτ.)
 = ἔὰν ᾗθελε παραστή ἀνάγκη. — ξυγκλείω = συμπυκνώνω. — τῶν
 Ἀργιάνων, ἔξαρι. ἐκ τοῦ οἱ ἡμίσεες. — προετάρχθησαν τῶν
 Ἀργ. = ἐτάχθησαν πρὸ τῶν Ἀργ. (δηλ. πρὸς τὰ δεξιὰ). — κατὰ
 τὰ ἄρμ. = ἀπέναντι τῶν... — εἰ περιππεύοιεν τὸ κ. σφῶν = ἔὰν
 ᾗθελον ἐπέλθαι ἔφιπποι κατὰ τοῦ κέρατος αὐτῶν. — ἐς πλαγίους
 ἐμβάλλειν αὐτοὺς = ἐς τὰ πλάγια ἐμβάλλειν αὐτοὺς. — ἐπι-
 κάμπτω = κάμνω στροφήν, στρέφομαι.

Ὡς εἶναι τὴν φ. ἀμφίστομον, πρὸς προφύλαξιν τῶν νώτων
 καὶ τῶν πλαγίων τῆς ἐπιτιθεμένης παρατάξεως. — τοὺς σφῶν, τοὺς
 ἐν τῇ πρώτῃ δηλ. γραμμῇ. — οἱ ἀρχαῖοι ξένοι, οὕτως ἐκαλοῦντο
 οἱ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπηρετοῦντες ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Ἀλέξ.
 μισθοφόροι κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς νεωστὶ στρατολογηθέντας. —
 οἱ προδρομοὶ ἱππεῖς, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76.

§ 4-5. Ταύτη = ἐνταῦθα. — φυλακὴ = φρουρήσις.

Ἐς φυλακὴν, τούτων, δηλ. τῶν σκευοφόρων. — ἦν ἡ πᾶσα
 στρατ., ὁ στρατὸς τοῦ Δαρείου εἰς πόσας μυριάδας ἀνῆρχετο; (πρβλ.
 κεφ. 8. § 3).

Κεφ. 13.

§ 1-2. Ὅμοῦ = ἐγγὺς. — στρατόπεδον =; (κεφ. 9, § 2). —
 κατ' αὐτὸν Ἀλ., ἢ κατὰ = ἀπέναντι. — ἦγε ὥς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ
 αὐτοῦ μάλλον = ἐβάδιζε πρὸς τὰ δεξιὰ μάλλον, τ. ἔ. διέταξε τὴν
 διξιὰν πτέρυγα αὐτοῦ νὰ προχωρῇ (λοξῶς) πρὸς τὰ δεξιὰ μάλλον
 — ἀντιπαρῆγον = ἐπεχείρουν ἐναντίαν κίνησιν (δηλ. πρὸς τὰ ἀρι-
 στερά). — παριππεύω = μετὰ καλπασμοῦ ἐπέρχομαι. — ἐπὶ δόρυ
 = πρὸς τὰ δεξιὰ (διότι ἐν τῇ δεξιᾷ ἐκρατεῖτο τὸ δόρυ) ἀντιθ.
 εἰς ἄσπινδα = πρὸς τὰ ἀριστερά (διότι ἡ ἀσπίς ἦτο ἐπὶ τοῦ ἀρι-
 στεροῦ βραχίονος). — ἐξαλλάσσω = ἀντιπαρέρχομαι, καταλείπω. —
 ὁδοποιῶ = ἐξομαλύνω. — ἀχρεῖος =; (II, 7, § 3). — ἧ ἦγε = ἐνθα
 διήκει. — τοῦ... ἐξάγειν, γενικὴ τοῦ σκοποῦ. — πρόσσω = περαι-
 τέρω, μακράν. — αὐτοὺς, κατὰ σύνεσιν ἀναφέρεται εἰς τὸ: τὸ κέρατος
 τὸ δεξιόν.

Κατ' αὐτὸν Ἀλέξ. τετ., κατὰ ταῦτα — ἄφ' οὗ τὸ κέντρον τοῦ
 Δαρείου εὕρισκετο ἀπέναντι τοῦ (ὑπὸ τὸν Ἀλέξ.) δεξιοῦ κέρατος

τῶν Μακεδόνων — ὅλον τὸ εὐώνυμον κέρας τοῦ Δαρείου ὑπερεῖχε τῆς Μακεδονικῆς γραμμῆς καὶ ἠπεῖλει νὰ ὑπερφαλαγγίσῃ τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ. — ἦγε ὡς ἐπὶ τὸ δ. . . μάλλον, ἵνα φθάσῃ εἰς ἀνώμαλα μέρη, ἔνθα ἀδύνατος θὰ ᾔητο ἡ ὑπὸ τοῦ Δαρείου χρησιμοποίησις τῶν δρεπανηφόρων ἀρμάτων (§ 2). — ὑπερφαλαγγοῦντες, δηλ. τὸν ἐχθρόν. — τὸν ὠδοποιημένον πρὸς τῶν Π. κῶρον, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 8, § 7. — τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου, δηλ. τοὺς Σκύθας ἱππεῖς καὶ τοὺς μετὰ τούτων τεταγμένους χιλιούς Βακτρίους (πρβλ. κεφ. 11, § 6).

§ 3 - 4. Ἐμβ. κελεύει κτλ. = κελεύει τοὺς μισθ. ἱππέας, ὧν Μεν. ἠγεῖτο, ἐμβάλλειν ἐς αὐτούς. — τρέπουσιν, δηλ. εἰς φυγὴν. — τοὺς Παίονας, ἐπεξήγησις τοῦ: τοὺς περὶ Ἀρίστων. — ἐγκλίνω = ; (II. 11, § 2). — πελάζω τινί = πλησιάζω τινά. — ἀνασιγρέφω = φέρω ὀπίσω, ἐπαναφέρω. — τῷ τε πλήθει . . . καὶ ὅτι, παρατηρητέα ἢ διάφορος ἔκφρασις τῶν αἰτίων. — βιάζομαι (πθτκ.) = πιέζομαι, στενοχωροῦμαι. — ἀκριβῶς = ἐπιμελῶς, ἀσφαλῶς. — ἀλήη = προφύλαξις, ἄμυνα. — πεφραγμένοι = ἐξωπλισμένοι τοῦ φράσσομαι. — καὶ ὥς = καὶ οὕτως. — βία = μετὰ δυνάμεως, μεθ' ὀρμῆς. — ἐξώθουν = ἐξεώθουν.

Ἐς αὐτούς, τίνας; — τῶν Βακτρίων ξυνιει. τοῖς Σκύθαις, χιλιοὶ τὸν ἀριθμὸν (πρβλ. κεφ. 11, § 6). — τοὺς ξένους, αἱ κατωτέρω φράσεις «ἱππομαχίαν» καὶ «βία κατ' Ἰλας προσπίπτοντες», ἀποδεικνύουσιν ὅτι ξένοι ἐνταῦθα εἶναι οἱ τοῦ Μενίδου, οἵτινες ἐνωθέντες μετὰ τῶν Παιόνων ἐκ νέου ἐπιπίπτουσιν. — Βάκτριοι οἱ ἄλλοι, ἡ κυρία δηλ. δύναμις τῶν Βακτρίων, ἣτις εὐρίσκετο ἐν τῷ ἀριστερῷ κέρατι τῶν Περσῶν. — τοὺς τε σφῶν φ., δηλ. τοὺς Σκύθας καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν χιλιούς Βακτρίους. — ἀκρ. πεφραγμένοι, δηλ. διὰ τοῦ σιδηροῦ φολιδωτοῦ θώρακος, ὃν ἔφερον ἄνδρες καὶ ἵπποι. — καὶ ὥς, ἂν καὶ ἐπιπτον δηλ. πλείονες.

§ 5 - 6. Ἐφεῖκαν = ἐφεῖσαν τοῦ ἐφήμι = ἀφίνω, ἀπολύω. — κατ' αὐτὸν Ἀλ., ἡ κατὰ = ἐναντίον. — ταύτη = ὡς πρὸς τοῦτο. — ψεύδομαι (πθτκ.) = ἀπατῶμαι. — τὰ μὲν . . . τὰ δὲ = ἀφ' ἐνὸς μὲν . . . ἀφ' ἐτέρου δέ. — προσεφέρετο, ὑπκμ.: τὰ ἄρματα προσφέρομαι = ἐπέρχομαι. — κατηκόντισαν, δηλ. τοὺς ἵππους. — ὄντηρ = χαλινός. — ἀντιλαμβάνομαι τινος = πιάνω τι. — κατασπῶ = σύρω πρὸς τὰ κάτω. — ἔστιν ἃ = τινά. — διεκπλίπτω =

διέρχομαι. — *διέσχον* ... *ἵνα* = διεχωρίσθησαν (οἱ Μακ.) ... ἐκεῖ ἔπυ... — *προσπίπτω* = ἐπέρχομαι. — *ταύτη* = ἐνταῦθα. — *καὶ οἷς ἐπὶ ἡλ.* = *καὶ τοὺτους, οἷς ἐπηλάθῃ* (δηλ. τὰ ἄρματα).

Τὰ ἄρμα. τὰ δρεπ., δηλ. τὰ ἑκατὸν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος. — τοὺς ἀναβάτας, δηλ. τοὺς διευθύνοντας τὰ ἄρματα. — *διὰ τῶν τάξεων*, δηλ. τῶν Μακεδονικῶν. — *διέσχον* ... *ἵνα* ..., ἡ ἔννοια: οἱ Μακεδ. παραμερίσαντες δεξιά καὶ ἀριστερά ἐσχημάτισαν διαλείμματα, δι' ὧν διήλασαν τὰ ἄρματα. — *ἀλλὰ καὶ τούτων*, δηλ. τῶν ἀρμάτων.

Κεφ. 14.

§ 1-3. *Ἐνταῦθα*, χρονκ. — *τέως* = ; (II, 8, § 3). — *ἐπὶ κέρως* = ἐν μακρᾷ σειρᾷ. — *τῶν δ' ἐκβ.* κτλ. = ἐπεὶ δὲ οἱ ἵπποις (τοῦ Δαρ.) οἱ ἐκβοηθήσαντες τοῖς κυκλούμενοις τὸ κέρας τὸ δεξιὸν (τοῦ Ἀλεξ.) *παρέρρηξάν τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν β.* — *ἐκβοηθῶ τινι* = ἔρχομαι εἰς βοήθειάν τινος. — *παραρρηγνύμι τι τῆς φάλαγγος* = διαρρηγνύω μέρος τι τῆς γραμμῆς (παρατάξεως) = σχηματίζω κενὸν ἐν τῇ γραμμῇ — *ἐπιστρέφω* = στρέφομαι. — *κατὰ τὸ διέχον* = πρὸς τὸ χάσμα. — *ποιῶ ὥσπερ ἔμβολον τῆς ἵππου* = παρατάττω σφηνοειδῶς τοὺς ἵππους. — *ἦγε* = ἐπῆρχετο. — *ὥς ἐπὶ* = *ἐπὶ*. — *ἐν χερσίν* = ; (II, 10, § 4). — *οἱ τε ἵπποις*, ἡ ἀπόδοσις κατωτέρω: *ἢ τε φάλαγξ* = *εὐρώστως* = ; (II, 11, § 2). — *ἐγκειμαι* = ἐμβάλλω. — *κόπτω* = πλήττω, κτυπῶ. — *φρίσσω* = εἶμαι ἡνωρθωμένος, ἀνατριχιάζω· τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ ὁ παρκμ. *πέφρικα*· *ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα* = ἀνατριχιάζουσα ἀπὸ τὰς λόγχας = μετὰ τὰς λόγχας ἡνωρθωμένης. — *ἐμβεβλήκει* = ἐνεβεβλήκει. — *καὶ πάλοι ἤδη* = ἤδη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου. — *φοβερός* = κατεχόμενος ὑπὸ φόβου, περίφοβος. — *φοβῶ* = ; (II, 11, § 4). — *ἐμβαλλόντων* ... *τῶν* ..., ἡ μετχ. χρονκ.

Τοῖς περιππεύουσι τὸ κ., δηλ. τίσι; — *ἐπὶ κέρως*, περὶ τῆς ἐπὶ κέρως ἢ κατὰ κέρας παρατάξεως βλ. βιβλ. I, κεφ. 13, § 5 ἐν σελ. 85. — *τῶν δ' ἐκβοηθ. ἵππ.* κτλ., ἡ ἔννοια: ὁ Δαρεῖος πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Σκυθῶν καὶ Βακτριῶν ἵππέων, οἵτινες τῇ διαταγῇ αὐτοῦ περίππευον τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ Ἀλεξ. (κεφ. 13, § 2), ἀπέστειλε τοὺς πλησίον αὐτῶν τεταγμένους ἵππους, δηλ. τοὺς Ἀρα-

χωτοὺς καὶ Δάας· ἀλλ' οὕτως ἐσχηματίσθη χάσμα ἐν τῷ ἀριστερῷ κέρατι τῆς Περσικῆς παρατάξεως.—ὥσπερ *ἔμβολον*, περὶ τῆς σφηνοειδοῦς παρατάξεως βλ. βιβλ. I, κεφ. 15, § 7 ἐν σελ. 89.—*ὠθισμοῖς τε χρώμενοι*, πρὸς διάσπασιν τῶν τάξεων τῶν πολεμίων.—*τοῖς ξυστοῖς*, περὶ τοῦ ξυστοῦ βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76.—*πρώτος αὐτὸς...ἔφευγεν*, ὡς καὶ ἐν Ἰσῳ (πρβλ. II, 11, § 4 «*Δαρεῖος...ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγεν*»).—*τὸ κέρας*, τὸ δεξιὸν τοῦ Ἀλέξ.

§ 4-6. *Καρτερά*=; (I, 16, § 1).—*δυνατοὶ ἐγένοντο*=; (II, 10, § 5).—*πονοῦμαι*=; (II, 11, § 1).—*παραραγείσης τῆς τάξεως*=ἐπειδὴ ἡ παράταξις ὑπέστη ῥήγμα.—*διεκπαλousi κατὰ τὸ διέχον*=διέρχονται βιαίως διὰ μέσου τοῦ χάσματος.—*τὸ ἔργον*=; (II, 10, § 6).—*θρασέως*=θαρραλέως.—*διεκπίπτω*=ἐξορμῶ, ἐπιπίπτω.—*διπλὴν τὴν φάλαγγα*=τὴν διπλὴν φάλαγγα.—*ξυνεπέθεντο*=ὡσαύτως ἐπετέθησαν.—*τῶν ἐπιτ. τῇ πρώτῃ φάλ.*=τῶν τεταγμένων ὀπισθεν τῆς πρώτης γραμμῆς.—*ὀξέως*=ταχέως· συναπτεόν τῷ *μεταβαλόντες τὴν τάξιν*, ὅπερ=*ἐπιστρέψαντες ἐς τὸ ἔμπαλιν* (κεφ. 12, § 1).—*ξυνέχομαι ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις*=ἀπασχολοῦμαι περὶ τὰ σκευοφόρα (=εἰς τὴν λεηλασίαν τῶν σκ.).—*κατὰ κέρας*=ἐκ τῶν πλαγίων.

Οἱ δ' ἀμφὶ Σιμ., ἡ τάξις τοῦ Σιμίου ἦτο ἡ προτελευταία τῆς φάλαγγος (πρβλ. κεφ. 11, § 9).—*αὐτοῦ (ἡγων.)*, δηλ. ἐν ταύτῃ τῇ θέσει, μέχρι τῆς ὁποίας ἡδυνήθησαν νὰ παρακολουθήσωσι τὸν Ἀλέξ.—*τὸ εὐώνυμον τῶν Μακ.*, οὗ σύμπαντος ἡγεῖτο Παρμενίων ὁ Φιλώτα (πρβλ. κεφ. 11, § 10).—*κατὰ τὸ διέχον*, τὸ χάσμα ἐσχηματίσθη μεταξὺ τῆς τελευταίας τάξεως, τῆς τοῦ Κρατέρου, καὶ τῆς πρὸς δεξιάν αὐτῆς πλησιεστάτης, τῆς τοῦ Σιμίου.—*προσέκειντο*, δηλ. τοῖς πεζοῖς Θραξί, τοῖς φυλάττουσι τὰ σκευοφόρα (κεφ. 12, § 5).—*διπλὴν τὴν φ.*, πρβλ. κεφ. 12, § 1.—*οἱ αἰχμάλωτοι βάρεβ.*, οἱ εὐρυσκόμενοι ἐν τοῖς σκευοφόροις τῶν Μακεδ.—*τῶν ἐπιτεταγμένων...οἱ ἡγεμόνες*, δηλ. ὁ Σιτάλκης, ὁ Κάρανος, ὁ Ὀδρύσης Ἀγάθων καὶ ὁ Ἀνδρόμαχος (πρβλ. κεφ. 12, § 4-5).—*ἥπερ παρήγγελλτο αὐτοῖς*, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 12, § 1.—*οἱ ἐπὶ τοῦ δ. κέρωσ*, δηλ. οἱ Καππαδόκαι καὶ οἱ Ἀρμένιοι.

Κεφ. 15.

§ 1-2. *Ἀμφίβολος γίγνομαι*=περιέρχομαι εἰς δυσχερῆ θέσιν.—*τὰ πρῶτα*=κατ' ἀρχάς.—*πέμπει*, δηλ. ἄγγελον.—*ἐν ἀγῶνι*

ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς (κέρας) = ἐν στενοχωρίᾳ εὐρίσκεται τὸ πλησίον των κέρας (= τὸ κέρας αὐτῶν). — **τὸ διώκειν ἔτι** = ἡ περαιτέρω διώξεις. — **ἀποτρέπομαι τινος** = ἀπέχομαι τινος, καταλείπω τι. — **ἔστιν οἷς** = τισί. — **ἐς βάθος** = ; (κεφ. 11, § 5). — **οἷα** (μετὰ μετχ.) = ἅτε (μετὰ μετχ.). — **ἰληδὸν** = κατ' ἕλως (κεφ. 13, § 4). — **ἀναστρέφω** (ἀμτβ.) = ἐπανέρχομαι. — **ἥπερ (= ὅπερ) ἱππ. δίκη, δηλ. ἐστίν· δίκη** = συνήθεια. — **διεκπαῖσαι τὸ καθ' αὐτὸν** = νὰ διέλθῃ βιαίως ὅ,τι εὐρίσκετο ἀπέναντι αὐτοῦ (= πᾶν τὸ κωλύον αὐτὸν). — **ὥς . . . ταύτην . . . οὔσαν** = ὥς ἂν τοῦτο (δηλ. τὸ διεκπαῖσαι τὸ καθ' αὐτὸν) ἦτο . . . — **ἐπειγόμενοι**, κατὰ σύνεσιν πρὸς τὸ : πᾶς τις.

Ἀμφιβόλων γενομένων τῶν Μακ., τὸ μὲν ἕνεκα τῆς διασπάσεως τοῦ κέντρου αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ Περσῶν, τὸ δὲ ἕνεκα τῆς προσβολῆς τοῦ εὐωνύμου αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος Περσῶν. — **ἐξελιγμοὶ** ἐκαλοῦντο αἱ διάφοροι κινήσεις καὶ στροφαὶ τοῦ στρατεύματος ἐναντίον ἄλλου. — **ἄλλοτριας**, δηλ. τοῦ βασιλέως.

§ 3-4. **Διεκπίπτω** = ; (κεφ. 13, § 6). — **ἀνὰ κράτος** = ; (II, 11, § 6). — **ἀλλὰ γὰρ** = ἀλλά. — **οἱ ἀπὸ τοῦ δεξ. κέρως**, βραχυλογία = **οἱ ἐπὶ τοῦ δ. κέρως ἀπὸ τοῦ δ. κέρως**. — **ἀποτρέπομαι** = στρέφομαι ὀπίσω. — **ἔστε** = ; (II, 11, § 5). — **φάος** = ; (II, 11, § 6). — **τὸ καθ' αὐτοὺς** = τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (τεταγμένους πολεμίους). — **ὥς ἀναπαῦσαι** = ; (κεφ. 9, § 2 «ὥς προσμεῖζαι»).

§ 5. **Ἔστ' ἐπὶ τι** = ; (κεφ. 11, § 4). — **κατὰ σπουδὴν** = σπουδῇ. — **κατασκευῇ** = ; (II, 11, § 9). — **τοὺς πάντας** = ἐν συνόλῳ συναπτεόν τῷ σιαδίους μάλ. ἐς ἐξ. — **μάλιστα ἐς** = περίπου. — **ἐκ τῆς μάχης** = μετὰ τὴν μάχην. — **οὐδέν τι** = οὐδὲν ὅπως. — **ἐλινύω** = ἀναπαύομαι.

Ἐπ' Ἀρβηλα, πρβλ. κεφ. 8, § 4. — **διώξας, τίνας** ; — **ἔφευγεν**, διὰ τῶν ὁρέων τῆς Ἀρμενίας εἰς τὴν Μηδίαν. — **αὐθις**, ὥς μετὰ τὴν ἐν Ἰσοφ μάχην (πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 11, § 6).

§ 6. **Σχεδὸν τι** = περίπου. — **τῶν ἀποθανόντων**, γενν. συγκριτική. — **κατακόπτω** = κατασυντρίβω, καταστρέφω.

Ἐς ἑκατὸν μάλ., ὁ Ἀρριανὸς λέγων ὅτι πάντες οἱ φονευθέντες Μακεδ. ἦσαν «ἐς ἑκατὸν μάλιστα» ἀναμφιβόλως δὲν ἀκριβολογεῖ· πιθανώτατα — κατὰ τὴν μαρτυρίαν ἄλλου συγγραφέως, τοῦ Διοδώρου — οἱ πεσόντες ἐν τῇ μάχῃ Μακεδόνες ἀνῆρχοντο εἰς πεντακοσίους.

§ 7. **Ἐπὶ ἄρχοντος**, ἄρχων ἐπώνυμος ἐχρημάτισεν ὁ Ἀριστο-

φάνης ἐν Ἀθήναις τῷ 331 π. Χ. — *μηνὸς Πυανεψιδῶνος*, ἡ μάχη ἐγένετο τῇ 1^η Ὀκτωβρίου, ἤτοι κατὰ τὸν μῆνα Βοηδρομιῶνα (= 15 Σεπτ. - 15 Ὀκτωβρ.) ἡ εἰδησις ἐπομένως τοῦ Ἀρρ., καθ' ἣν ἡ μάχη συνεκροτήθη κατὰ τὸν μῆνα Πυανεψιδῶνα (= 15 Ὀκτ. - 15 Νοεμβρ.) προήλθεν ἐξ ἀμαρτήματος λογιστικοῦ ἢ γραφικοῦ.

Κεφ. 16.

§ 1-2. *Ἐκ τῆς μάχης* = ; (κεφ. 15, § 5). — *Προσγίγνομαι τινι* = συνεννοῦμαι μετὰ τινος. — *ταύτη* = ἕνεκα τούτου. — *ἐδόκει*, ποῖον τὸ ὑποκμ.; — *τὴν ἐπὶ Σ. καὶ Β.*, δηλ. ὁδόν. — *καὶ ἅμα* = *καὶ ἅμα δι.* — *ἡ δ' ἐπὶ Μ.*, δηλ. ὁδός.

Οἱ συγγενεῖς, περὶ τούτων, καθὼς καὶ περὶ τῶν μηλοφόρων, πρβλ. κεφ. 11, § 5.

§ 3-4. *Ψεύδομαι* (πθτκ.) = ; (κεφ. 13, § 5). — *ἤδη τ' ... καὶ οἱ Β.*, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (πρβλ. I, 13, § 2 «καὶ Ἀλέξανδρός τε ... καὶ ἀπήγγελλον»). — ὡς ἕκαστοι = ἕκαστοι (πρβλ. II, 12, § 1 «ὡς ἑκάστους ἐτίμησεν»). — *ἐνδίδωμι* = *παράδιδωμι*. — *ἄκρα* = ἀκρόπολις. — *παρέρχομαι* = εἰσέρχομαι. — *καθαιρῶ* = καταστρέφω. — *τά τ' ἄλλα καὶ* = μετὰ τῶν ἄλλων καὶ = ἰδίᾳ δὲ. — *ἐνθα* = ἐνταῦθα. — *ἐντυγχάνω τινι* = συναναστρέφομαι, συνομιλῶ μετὰ τινος. — *ὅσα ἐδόκει Χαλδ.* = ὅ, τι προέτειναν οἱ Χαλδ. — *ἀμφὶ τὰ ἱερὰ* = ἀναφορικῶς πρὸς τὴν λατρείαν. — *καθ' ἃ* = *καθάπερ* = ἀκριβῶς ὡς. — *ἐξηγοῦμαι* = ὑποδεικνύω.

Συντεταγμ. ὡς ἐς μάχην, διότι προσεδόκα νὰ εὕρῃ ἀντίστασιν γνωρίζων ὅτι ἦσαν πελώρια καὶ ὀχυρὰ τὰ τείχη τῆς Βαβυλῶνος. — *ἱερεῦσι*, δηλ. τοῖς Μάγοις καὶ Χαλδαίοις. — *δῶρα*, ἤτοι ἀγέλας βοῶν καὶ ἵππων καὶ λέοντας καὶ πάνθηρας ἐντὸς κλωθίων. — *ἃ Ξέρξης καθ.*, κατὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστροφὴν του (ἐν ἔτει 479). — *ἀνοικοδομεῖν προσέτ. Β.* κτλ., ἐπιθυμῶν οὕτω νὰ διατράνωσῃ τὸν πρὸς τοὺς ἐγχωρίους θεοὺς σεβασμὸν του.

§ 5-7. *Ἐπὶ Σ. ἐστελλετο* = ; (κεφ. 1, § 1). — *ἐπιστολεὺς* = ἐπιστολιαφόρος, κομιστὴς ἐπιστολῆς. — *σῶος* = ἀσφαλῆς, ἐξησφαλισμένος. — *εἰκὼν* = ἀνδριάς, ἄγαλμα.

Τοῦ σατράπου, δηλ. τοῦ Ἀβουλίτου. — *ὅσα Ξέρξης ... ἄγων ἤλθε*, ἐν ἔτει 479.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Α'. Πορεία τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τῆς Γαδρωσίας.

(Κεφ. 22-26)

Κεφ. 22.

§ 1. Ἱπποτοξόται=ἑφιπποι τοξόται.—ὡς ἐπὶ=ἐπὶ.—ἵνα=ἐνθα.—πάροδος=διάβασις.—αὐτῷ, συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ ἐξηγγέλλετο.—στρατοπεδεύειν, ἐκ τοῦ νοουμένου ἐξηγγέλλοντο.—εἵργω=ἐμποδίζω.

Αὐτὸς δέ, δηλ. ὁ Ἀλέξ. ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Ἡφαιστίωνα, ὅστις τῇ διαταγῇ τοῦ Ἀλεξ. ἔμεινε μετὰ στρατοῦ ἐν Ῥαμβακίᾳ, τῇ μεγίστῃ κώμῃ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὠρειτῶν, πρὸς κτίσιν τῆς ἐν Ὠρείταις Ἀλεξανδρείας ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν ἐν σελ. 48.—τῶν ὑπασπιστῶν... τὸ ἄγλημα τῶν ἱππέων, περὶ τούτων βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75, 76.

§ 2-3. Ταύτη=ἐνταῦθα.—προσάγω=πλησιάζω.—τὴν φυλακὴν=τὴν φρουρήσιν (τῶν στενῶν).—ἐνδίδωμι=; (III, 16, § 3).—ἐπὶ τὰ σφέτερα ἦθῃ=εἰς τὰς κατοικίας αὐτῶν.—ὡς δεινὸν οὐδὲν πεισομένους=ἔχοντας ἐν νῷ ὅτι οὐδὲν κακὸν θὰ πάθωσι.—ἐπιτάσσω=καθιστῶ, διορίζω.—ἔστιν οὗς=τινάς.—ὑπομένω=περιμένω.—ἔστι(ε) ἄν=ἕως ἄν.—κοσμῶ=τακτοποιῶ.—μᾶλλον τι=μᾶλλον.—προσέχω τὸν νοῦν τι=πείθομαι, ὑπακούω εἰς τινα.—καὶ γὰρ καὶ=καὶ γάρ.—ἐρημον τὴν πολλὴν (δηλ. ὁδὸν)=δι' ὁδοῦ ἐρήμου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.

Ταύτη, δηλ. πρὸ τῶν στενῶν.—τὸ ναυτικόν, ἐννοεῖ τὸν στόλον τὸν ὑπὸ τὸν Νέαρχον (ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν ἐν σελ. 48).—τὴν πόλιν ξυνοικίζειν, ὁ Ἀλέξ. κατὰ τὴν διαμονὴν αὐτοῦ ἐν Ῥαμβακίᾳ εἶχε διατάξει τὸν Ἡφαιστίωνα νὰ κτίσῃ

ἐνταῦθα πόλιν καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν πρωτεύουσαν τῆς σατραπείας τῶν Ὀρειτῶν (ἀνάγνωνθε τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν ἐν σελ. 48). — ἀφίκετο, ἐκ Ῥαμβακίας. — τοὺς ὑπολειφθέντας, ἐν Ῥαμβακίᾳ.

Κεφ. 23.

§ 1-3. Ἔνθεν = ἐντεῦθεν (ἐκ τῆς χώρας τῶν Ὀρειτῶν). — χαλεπή = δύσβατος. — ἀπορος τῶν ἐπιτηδείων = ἐστερημένη τροφίμων. — τῶν τ' ἄλλων καὶ... = μετὰ τὸν ἄλλων καὶ... — γῆν πολλήν = μεγάλας ἀποστάσεις τῆς χώρας. — καὶ προσωτέρω = καὶ μάλιστα πολὺ μακράν. — ἐπεὶ, ἐνταῦθα = ἂν καὶ. — ἐν σπουδῇ μοί ἐστιν = κύριον μέλημά μου εἶναι, ἐπιθυμῶ. — ἐπέρχομαι τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν = διατρέχω τὰ παραθαλάσσια. — ἐν παρόδῳ = κατὰ τὴν πάροδον (αὐτοῦ). — ὀρύξαντας... ἐπιμεληθέντας, νοητέον ὡς ὑποκμ.: τοὺς σιρατιώτας τοῦ Ἀλεξ. — ἀγορὰ = τὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλούμενα, τὰ ὄνια, ἰδ. τὰ τρόφιμα. — δρμος = τόπος πρὸς ἀγκυροβολίαν. — ἀλλὰ γὰρ = ἀλλ' ἐπειδὴ. — ὁ δὲ = διὰ τοῦτο οὗτος. — κατασκευόμενον = ἵνα ἀνερευνηθῇ. — καταλαβεῖν = εὔρεῖν. — πνιγηραῖς = μικραῖς. — ξυντίθῃμι = συνδέω. — κόνγῃ = θαλάσσιον ὄστρακον (κοχύλι, ἀχιβάδα). — ἄκανθα = σπονδυλικὴ στήλη. — διαχρῶμαι = συνήθως μεταχειρίζομαι, ἔχω πρὸς χρῆσιν. — διαμῶμαι = ἀνασκαλεύω. — κἀχλήξ = τὰ χαλίκια. — καὶ οὐδὲ... = καὶ μάλιστα οὐδὲ...

§ 4-6. Σίτος = ἐπιτήδεια. — τὸν καταληφθέντα =; (§ 3 «καταλαβεῖν»). — σημαίνομαι τι = σφραγίζω τι. — κατακομίζω = κομίζω (φέρω) κάτω. — ἐν τούτῳ, δηλ. τῷ χρόνῳ. — ὀλίγα = ὀλίγον, οὐδόλως. — καὶ... καὶ τούτοις μ. = καὶ μετέδωκαν καὶ τούτοις, ὅσοι... — ἐς τοσόνδε = τοσοῦτον, τόσον πολὺ. — κακὸν = ἀνάγκη. — ὡς ἔδοξέ σφισι = ὥστε ἀπεφάσισαν. — πρόσσω = μακράν. — ξὺν λογισμῷ = ἐσκεμμένως· συναπτέον τῷ ἔδοξέ σφισι. — ἔμπροσθεν ποιοῦμαι τι = θεωρῶ τι ὡς σπουδαιότερον. — ξυνγινώσκω τινι = συγχωρῶ τινα. — ἐπιδραμῶν = διὰ τῶν ἐπιδραμῶν αὐτοῦ. — ἐς ἐπισιτισμὸν = πρὸς ἐπισιτισμόν. — τῇ στρατιᾷ = διὰ τὸν στρατόν· ἢ δοτκ. ἐκ τοῦ ξυναγαγεῖν. — κομίσοντα = κομιοῦντα. — προσετάχθη = ἐδόθη διαταγή. — ἐκ τῶν ἀνω τόπων = ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας. — δυνατοὶ ἦσαν = ἡδύ-

ναντο. — κατακομίσαι . . . = κατακομίσαι τῷ στρατῷ ἐς ἀγοράν. — βάλανος, κυρίως = καρπὸς τῆς δρυός· εἶτα = πᾶς καρπὸς ὅμοιος βαλάνῳ· αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων = οἱ φοίνικες = οἱ χουρμάδες. — ἀληλεσμένῳ, πθκ. τοῦ ἀλέω = ἀλέθω.

Κατακομίζεσθαι, πρὸς τίνα σκοπὸν; (βλ. κατωτέρω § 5). — τῆς σφραγίδος, δι' ἧς ὁ Ἀλέξ. εἶχε σφραγίσει τὸν σῖτον. — τὸν πρόδηλον καὶ π. ὀλεθρον, δηλ. τὸν ἐκ τῆς πείνης ἐπικείμενον θάνατον. — τοῦ ἀφανοῦς . . . ἐκ τοῦ β. κινδύνου, δηλ. τῆς μελλούσης παρὰ τοῦ βασιλέως τιμωρίας. — τῇ περιπλεούσῃ, τὴν Γαδρωσίαν. — τῷ στρατῷ, δηλ. τῷ περιπλέοντι ξὺν τῷ στόλῳ. — ἐς ἄλλον τόπον, ὡσαύτως παρὰ τὴν θάλασσαν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν (πολεμ.); — τῶν ἐταίρων, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76.

Κεφ. 24.

§ 1-3. **Βασιλεία** = ἀνάκτορα, πρωτεύουσα. — οὐδὲ τὰ ξύμπαντα, ὅσα ἐταλαιπώρησεν . . . ἄξια εἶναι = ὅτι οὐδὲ ὅλαι ὁμοῦ αἱ ταλαιπωρίαι, ὅσας ὑπέστη . . . εἶναι ἄξια. — αὐτῷ . . . ἡ στρατιὰ = ὁ στρατὸς αὐτοῦ. — ξυμβάλλομαι = παραβάλλομαι, συγκρίνομαι. — τῇδε = ἐνταῦθα. — ταύτῃ (τῇ ὁδῷ) = διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ. — ἐλθεῖν, ἐκ τοῦ λέγουσιν. — ἀποσώζομαι = σώζομαι. — διι μὴ = ἐκτός. — ἐπιχώριοι = ἐγχώριοι. — καὶ τοῦτον, δηλ. ἀποσωθῆναι. — ἐλθεῖν, ἐκ τοῦ ἔλεγον. — φθᾶσαι ἀπολέσαντα = ὅτι πρότερον ἔχασεν. — ἀπορία = δυσχέρεια. — τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς = τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς. — ἔριν ἐμβαλεῖν = ὅτι παρεκίνησαν εἰς ἄμιλλαν. — ὥς . . . ἐκπορίζεσθαι = ἵνα προμηθεύῃ. — ταύτην, δηλ. τὴν ὁδόν. — τραπῆναι = τραπέσθαι.

Ἐξ Ἰνδῶν, καθ' ὧν ἡ Σεμίραμις εἶχεν ἐκστρατεύσει. — τοῦτων ἑνεκα, ὁ Ἀλέξ. ἐξέλεξε ταύτην τὴν ὁδόν, οὐχὶ διότι ἐπεθύμει νὰ φανῇ ἀνώτερος τοῦ Κύρου καὶ τῆς Σεμιράμιδος — ὡς ἀναφέρει ὁ Νέαρχος καὶ ἄλλοι ἱστοριογράφοι —, ἀλλὰ διότι προετίθετο νὰ μὴ ἀφήσῃ ἄδεσπότες καὶ ἀνυποτάκτους τὰς ἐν τῷ μεταξὺ μεγάλας ἐκτάσεις, χρησιμεύουσας ὡς καταφύγιον ληστρικῶν συμμοριῶν καὶ ὀρμητήριον ἀνταρτῶν σατραπῶν.

§ 4-6. **Τὸ καῦμα** = ὁ καύσων. — ἀπορία = ἔλλειψις. — διαφθεῖραι, τὸ ἀπρμρ. τοῦτο — ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα ἀπόλλυσθαι,

ἐπιτυγχάνειν, κακοπαθεῖν, πῖσαι — ἐκ τοῦ λέγουσιν. —
 πρὸς τοῦ β . . . , ἢ πρὸς = ὑπό. — βάθος = βαθύτης. — τῆς
 ψάμμου, ἀποδοτέον καὶ εἰς τό: τῆς θερμῆς. — θερμῆ = θερμότης.
 — κεκαυμένη = διάπυρος (ἢ ψάμμος). — τὸ δίψος, οὐς = ἡ δίψα.
 — καὶ γὰρ καὶ = καὶ γάρ. — οὐ νεναγμένης, ἀλλ' οὔας δέχεσθαι
 = ἢ οὐ νεναγμένη ἦν, ἀλλὰ τοιαύτη, ὥστε δέχεσθαι (τοὺς
 στρατιώτας). — νεναγμένη, πρkm. τοῦ νάσσομαι = στοιβάζομαι,
 σωρεύομαι. — καθάπερ ἐπιβαίνοντας = ὡς εἰ ἐπέβαινον, ἐπάτουν.
 — ταῖς προσβάσεσι καὶ καταβαίνοντας = ταῖς ἀναβάσεσι καὶ
 καταβάσεσι. — ἔτι μᾶλλον, συναπτέον τῷ: καὶ τοὺς ἡμιόνους.
 — τῆς ὁδοῦ, ἀποδοτέον καὶ εἰς τό: οὐ βεβαίω· οὐ βέβαιον =
 ἐπισφαλές. — οὐ ξυμμέτρους . . . τὰς πορείας = ἀσυγκρίτως
 μακρὰς τὰς πορείας. — ἦγε πρὸς ἀνάγκην = ἠνάγκαζε (τοὺς στρα-
 τιώτας). — ὁπότε . . . ἔλθοιεν = ὁσάκις ἤρχοντο. — ἐπελθόντες
 = διατρέξαντες. — ἀνύσαι = νὰ διανύσωσι. — ἔωθεν = ; (I, 13, § 3).
 — ὑπὸ μήκους, ἢ ὑπὸ = ἐνεκα. — εἰ . . . ἐγκαταληφθεῖεν = ἐὰν
 κατελαμβάνοντο (ὑπὸ τοῦ καύσωνος). — ὁδοιποροῦντες ἔτι = ἐν ᾧ
 ἀκόμη ἐπορεύοντο. — ἐνταῦθα = τότε. — ἂν ἐταλαιπώρουν, ὁ
 πρακτ. μετὰ τοῦ ἂν ἀντὶ ἀπλοῦ πρακτ. = ἐταλαιπώρουν· ταλαι-
 πωρῶ = ταλαιπωροῦμαι. — ξυνέχομαι = κατέχομαι, πιέζομαι.

Κεφ. 25.

§ 1. Φθόρος = φθορά, ἀπώλεια. — ξυνιόντες = συνερχόμενοι (οἱ
 στρατιῶται). — ὁπότε ἐπιλείποι σφᾶς τὰ σιτία = ὁσάκις αὐτοὶ
 ἑσπεροῦντο τροφίμων. — τῶν ἵππων . . . καὶ τῶν ἡμιόνων, αἱ
 γενκ. ἐκ τοῦ: τοὺς πολλούς. — σιτοῦμαι = τρώγω. — αὐτούς, τοὺς
 ἵππους καὶ ἡμιόνους. — ἐκλείπω = λιποθυμῶ. — ἀτρέκεια = ἀλήθεια.
 — ὑπὸ τε τοῦ πόνου . . . καὶ δι . . . , παρατηρητέα ἢ διάφορος
 ἔκφρασις τῶν αἰτίων. — τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον = ἐξ ἴσου ἦσαν ἐνο-
 χοί. — Ἀλέξ. οὐκ ἐλελήθει (τοῦ λανθάνω) = δὲν διέφευγον τὴν
 προσοχὴν τοῦ Ἀλεξ. = καλῶς ἐγνώριζεν ὁ Ἀλέξ. — ἱασίς = θερα-
 πεία. — τὴν ὡς γινν. = τὴν ἐπιχώρησιν (τῶν γιγνομένων) ὡς
 γιγνωσκομένων = τὴν συγχώρησιν τῶν γιγνομένων ὡς γνωστῶν
 (αὐτῷ).

Καὶ ἐκούσιος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀπώλειαν τὴν προερχομέ-

νην ἐκ τῶν δυσχερειῶν τῆς ὁδοῦ.—*ἴασιν δὲ τῶν* κτλ., ἡ ἔννοια: ὁ Ἀλέξ. ἐνόμιζεν ὅτι ἐθεράπευε τὴν παροῦσαν κατάστασιν, ἐὰν προσεποιοῖτο μᾶλλον, ὅτι ἡγνόμεναι τὰ συμδάντα, παρὰ ἐὰν ἐφαίνετο, ὅτι καίπερ γνωρίζων αὐτὰ συνεχώρει.

§ 2-3. *Οὕκουν . . . ἔτι ἦν* (= ἐξῆν) = λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατόν πλέον.—*τοὺς νόσφ κάμνονιας* = *τοὺς νοσοῦντιας*. — *εὐμαρῶς* = εὐκόλως. — *ἀπορία τε . . . καὶ ὅτι*, πρβλ. § 1 «*ὑπὸ τε τοῦ πόνου . . . καὶ ὅτι . . .*». — *ἀπόρους οὐσας αὐτοῖς . . . ἄγεσθαι* = ἄς δὲν ἡδύναντο νὰ ἔχωσι μαζί των. — *τοῖς ζεύγεσιν* = εἰς τὰς (φορτηγοὺς) ἀμάξας. — *οἱ δέ, δηλ. ὑπελείποντο*. — *θεραπεύσοντες* = ἵνα περιποιηθῶσιν (αὐτοὺς). — *στόλος* = πορεία. — *τὸ πρόθυμον ὑπὲρ τοῦ παντός* = ἡ προθυμία (ἡ μέριμνα) περὶ τοῦ ὅλου (στρατοῦ). — *τὸ καθ' ἐκάστους (πρόθυμον)* = ἡ μέριμνα περὶ ἑνὸς ἐκάστου. — *ξὺν ἀνάγκῃ* = κατ' ἀνάγκην. — *οἱ ὑπνω κάτοχοι γενόμενοι* = οἱ ὑπὸ ὑπνου καταληφθέντες. — *οἶα δὴ . . . ποιοῦμενοι* = διότι φυσικὰ ἐποιοῦντο. — *τὸ πολὺ* = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. — *ἐξαναστάντες*, ἐκ τοῦ ὑπνου. — *ἐφομαρτῶ* = παρακολουθῶ. — *ἐκπίπτω* = πίπτω ἔξω, ναυαγῶ.

§ 4-5. *Εὐνηνέχθη* = ; (προοιμ. § 3). — *ὔεται ἡ γῆ* = βρέχει ἐν τῇ χώρᾳ. — *ὑπ' ἀνέμ.*, ἡ ὑπὸ = ἔνεκα. — *οὐ τὰ πεδία . . . ἀλλὰ τὰ ὄρη* (δηλ. ὔεται), περιορίζεται διὰ τούτου ἡ γενικὴ ἐκφρασίς «*ἡ Γαδρ. γῆ*». — *προσφέρονται . . . ἐκ τοῦ πνεύματος* = φέρονται ὑπὸ τῶν ἀνέμων. — *ἀναχέονται* = ἐκκενοῦνται. — *αὐλίζομαι* = στρατοπεδεύω. — *πρὸς χειμ.* = πλησίον χειμάρρου. — *αὐτοῦ δὴ ἔνεκα τοῦ ὕδατος* = ἔνεκα αὐτοῦ ἀκριβῶς τοῦ ὕδατος. — *ἐμπλησθεῖς, τοῦ ἐμπίμπλαμαι* = ; — *τοσοῦτω ἐπῆλθε* (δηλ. *τὸ σιραιόπεδον*) *τῷ ὕδατι* = με τόνον πολὺ ὕδωρ κατεπλημμύρισεν (ὁ χεῖμαρρος) τὸ στρατόπεδον. — *ὥς* = ὥστε. — *γύναιον* = γυνή. — *ἡ κατασκευὴ* = αἱ ἀποσκευαί. — *ἀπελείπεται* = ὑπελείποντο.

Ἐπ' ἀνέμων τῶν ἐτ., ἐτήσιοι ἀνεμοὶ (ἢ οἱ ἐτησῖαι) καλοῦνται οἱ καθ' ὥρισμένους καιροὺς τοῦ ἔτους περιοδικοὶ ἀνεμοὶ ἐνταῦθα νοητέοι οἱ ΝΔ. *Μουσσῶνες*, οἵτινες πνέουσιν ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου. — *ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν*, πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 9, § 2, ἐν σελ. 106/7.

§ 6. *Ὅποτε . . . ὕδ. ἀθρόω ἐπιτύχοιεν* = δσάκις εὕρισκον ἄφθονον ὕδωρ. — *ἐκ καύματος καὶ δ.* = κατὰ τὸν καύσωνα καὶ

τὴν δίψαν των.—*πρὸς=ὑπὸ*.—*τὸ πολὺ=*; (§ 3).—*ὅσον μάλι-
σια=περίπου*.—*ὥς μὴ ἀπόλλυσθαι...καὶ διαφθείρειν=*ἵνα μὴ
καταστρέφονται... καὶ καταστρέψωσι· πρβλ. κεφ. 24, § 3 «ὥς
ἐκπορίζεσθαι».—*ἀκράτωρ=ἀκρατῆς=ὁ μὴ ὢν κύριος ἑαυτοῦ*.
—*ῥεῦμα=ποταμός*.

Κεφ. 26.

§ 1-3. "*Ενθα* = ἐνταῦθα.—*εἶπερ τι ἄλλο* = ὑπὲρ πάν ἄλλο.
—*τῶν Ἀλεξ.*, δηλ. *ἔργων*.—*ἀφανίζω* = καθιστῶ ἀφανές, παρα-
λείπω, ἀποσιωπῶ. — *ἐμπροσθεν* = πρότερον. — *μετεξέτεροι* =
ἄλλοι τινές.—*διὰ ψάμμον τε καὶ τοῦ κ. ἐπιφλ.*, παρατηρητέα
ἢ διὰ τοῦ τε καὶ σύνδεσις ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ μετὰ γενι-
κῆς ἀπολύτου.—*ὅτι ἐχρῆν ἐξανύσαι (τὴν ὁδόν)* = διότι ὤφειλε
νὰ διανύσῃ τὴν ὁδόν.—*πρὸς ὕδωρ* = πρὸς ἀνεύρεσιν ὕδατος.—
πρόσθεν τῆς ὁδοῦ = εἰς μακρινὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ.—
ἡγεῖσθαι, δηλ. τοῦ στρατοῦ.—*τοὺς ἄλλους στρατιώτας=τοὺς
ἄλλους, τοὺς στρατιώτας*.—*οἷάπερ φιλεῖ* (δηλ. *γίγνεσθαι*) =
καθὼς συνήθως γίνεται.—*ἐν τῷ τοιῷδε* = ἐν τοιαύταις περιστά-
σεσι.—*κούφως φέρω* = ἐλαφρῶς ὑποφέρω.—*κατὰ ζήτησιν* =
πρὸς ἀναζήτησιν.—*ξυλλελεγμένον=ξυνειλεγμένον*.—*ὀλίγη καὶ
φαύλη πίδαξ* = μικρὰ καὶ ἀσήμαντος πηγὴ.—*σπουδῇ* = ἐν
σπουδῇ, ἐσπευσμένως.—*πελάζω* = πλησιάζω.—*ἐν ὄψει* = ἐνώ-
πιον.—*ἐκχέαι*, ὁρ. ἀπρμψ. τοῦ *ἐκχέω* = ἐκχύνω.—*ἐπὶ τῷδε
τῷ ἔργῳ* = ἐκ ταύτης (συνεπεία ταύτης) τῆς πράξεως.—*ἐς
τοσόνδε* =; (κεφ. 23, § 5).—*ἐπιρρῶννυμαι* = ἐνδυναμώνομαι,
ἐγκαρδιώνομαι.—*εἰκάσαι ἂν τινα=εἵκασεν ἂν τις· εἰκάζω* =
συμπεραίνω.—*πότιον γενέσθαι πᾶσι* = ὅτι ἐπιον πάντες.—*ἐς
καρτερίαν καὶ στρατηγίαν* = ὡς πρὸς τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν
στρατηγικὴν σύνεσιν.

"*Ενθα δὴ* κτλ., τὸ γεγονός τοῦτο ἀναφερόμενον καὶ ὑπὸ ἄλλων
ἱστορικῶν συγγραφέων μεταφέρεται ὑπ' αὐτῶν εἰς διαφόρους
τόπους καὶ χρόνους· οὕτως ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ὅτι τοῦτο ἐγέν-
ετο καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἀλέξ. κατεδίωκε τὸν Βῆσσον, τὸν φονέα
τοῦ Δαρείου· ὁ Κούρτιος Ῥούφος μεταφέρει τοῦτο εἰς τὴν χώραν
τῶν Παραπαμισαδῶν· ὁ δὲ Πολύαινος διηγεῖται τὸ πρᾶγμα χωρὶς
νὰ ὀρίσῃ τὸν τόπον.

§ 4-5. *Τελευτῶντες* = τελευταῖον, ἐπὶ τέλους· συναπτεόν τῷ ἔφασκον. — *οὐκέτι μεμνησθαι* = ὅτι δὲν ἀνεγνώριζον πλέον. — *καὶ γὰρ* = γάρ. — *οὐ εἶναι (τι) . . . ὅτω τεκμηριώσονται* (τοῦ τεκμηριοῦμαι) = ὅτι οὐδὲν (ἔχονος) ὑπῆρχε . . . ἐξ οὗ ν' ἀναγνωρίσωσιν. — *νενημένη* = σεσωρευμένη· τοῦ νέομαι. — *οὖν* = βεβαίως. — *γήλοφος βέβαιος ἀνεστηκώς* = ἀμμόλοφος στερεὸς ἀνυψωμένος. — *οὐδὲ μεμελειῆσθαι σφισι τὰς πορείας*, ἢ αἰτιατκ. *τὰς πορείας* ὑποκμ. τοῦ *μεμελειῆσθαι*, ἢ δὲ δοτκ. *σφίσι*· ποιητκ. αἷτιον αὐτοῦ· κατ' ἔννοιαν = οὐδὲ ὅτι εἶχον ἀσκηθῆ αὐτοὶ (δηλ. οἱ ὁδηγοὶ) νὰ κανονίζωσι τὰς πορείας. — *πρὸς τὰ ἄστρα* = ἔχοντες ὡς ὁδηγὸν τὰ ἄστρα. — *μεθ' ἡμέραν* = ἐν καιρῷ ἡμέρας. — *καθάπερ τοῖς ναύταις* (δηλ. μεμελέτῃται) *πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν μὲν* κτλ. = καθὼς οἱ ναῦται ἔχουσιν ἀσκηθῆ νὰ κανονίζωσι τοὺς πλοῦς αὐτῶν ἔχοντες ὡς ὁδηγὸν τὰς ἄρκτους (τοὺς ἀστερισμοὺς δηλ. τῶν ἄρκτων), καὶ μάλιστα οἱ μὲν Φοίνικες τὴν μικράν, οἱ δὲ λοιποὶ ἄνθρωποι τὴν μεγάλην. — *ξυνέντα* (τοῦ *ξυνίημι*) . . . *προχωρῆσαι* = ὅτι ἐννοήσας . . . προεχώρησεν. — *ἐν ἀριστερᾷ*, συναπτεόν τῷ ἄγειν. — *ἀπολιπεῖν* = καταλιπεῖν. — *ἐν πέντε τοῖς πᾶσι* = μετὰ πέντε ἐν ὅλῳ. — *ἀφιππάζομαι* = ἀπέρχομαι, προχωρῶ ἔφιππος. — *διαμυσάμενον*, τοῦ *διαμῶμαι* = ; (κεφ. 23, § 3). — *κάχληξ* = ; (κεφ. 23, § 3). — *μετελθεῖν* = ὅτι ἦλθεν ἐκεῖ (πρὸς πόσιν ὕδατος). — *ἡϊῶν* = παραλία. — *ἡ μεσογαία* = τὰ μεσόγεια μέρη, τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. — *ποιεῖσθαι τὸν στόλον* = πορεύεσθαι.

Β'. Ὁ ἐν Πασαργάδαις τάφος Κύρου τοῦ μεγάλου καὶ ἀποκατάστασις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 29)

Κεφ. 29.

§ 1. *Παρανομία* = ἀσέβεια. — *διορύσσω τάφον* = (σκάπτων) ἀνοίγω τάφον. — *συλῶ (-άω)* = διαρπάζω. — *εἶναι*, τὸ ἀπρμψ.

πύθεν ἔξαυτ. — **παράδεισος** = κήπος. — **εἶναι κατάρρυτον** = ὅτι κατερρέετο, ἐποτίζετο. — **πόα** = χλόη.

Ἀριστόβουλος, πρβλ. προοιμ. § 1.

§ 2-3. **Αὐτὸν δὲ τὸν τάφον** κτλ., τὰ κάτω περιορίζει τὸ αὐτὸν **τάφον** = αὐτὸς δὲ ὁ τάφος εἰς τὰ κάτω μέρη αὐτοῦ (ὅτι) εἶχε κτισθῇ ἐκ τετραπλεύρου λίθου εἰς σχῆμα τετραγώνου. — **ἐπεῖναι** = **εἶναι ἐπὶ** (τοῦ τετραπέδου λίθου). — **ὥς μόλις ἂν εἶναι** (= **ἐξεῖναι**) = ὥστε μετὰ δυσκολίας νὰ εἶναι δυνατόν. — **μέγας** = εὐσαρκος. — **παρελθεῖν** = **εἰσελθεῖν**. — **πύελος** = νεκροθήκη λάρναξ, σαρκοφάγος. — **κλίνη** = φέρετρον. — **σφυρήλατος** = διὰ σφύρας κατεργασμένος (ὅχι χωνευτός). — **καὶ τάπητα** (δηλ. **εἶναι**), κτηγρμ. = καὶ ὅτι ὥς τάπης ὑπῆρχεν· οὕτω καὶ τό: **ὑποστρώματα**. — **ἐπίβλημα** = ὕφασμα (πρὸς διακόσμησιν). — **καννάκης** = χλαῖνα. — **κάνδυσ** = μανδύας (χειριδωτός). — **ἀναξυρίδες** = περισκελίδες. — **στολὴ** = ἔνδυμα, ἐσθῆς. — **ὑακινθινοβαφής** = ἔχων τὸ χρῶμα ὑακίνθου (βαθὺ ἐρυθρὸν). — **αἱ δέ...** = ἄλλαι πάλιν... — **πορφύρας** = ἐρυθροῦ (ἀνοικτοῦ). — **ἄλλης καὶ ἄλλης χροῶς** = ποικίλου χρώματος. — **στρεπτός** = περιδέραιον. — **ἀκινάκης** = ξίφος (εὐθὺ καὶ βραχὺ). — **ἐνώτιον** = σκουλαρίκι. — **λίθος (ῆ)** = πολύτιμος λίθος. — **κολλητός** = συγκεκολλημένος, συνηρμοσμένος.

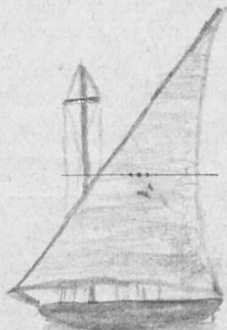
Αὐτὸν τὸν τάφον, ὁ τάφος τοῦ Κύρου σώζεται ἀκόμη ἐν τῇ πεδιάδι τῆς σημερινῆς πόλεως Μουργάδ (βλ. τὴν ἐν τῇ χειμ. εἰκ. ἐν σελ. 57). — **ἐπίβλημα τῶν B.**, τὰ **Βαβυλώνια ἐπιβλήματα** ἔχοντα χρώματα ζωηρότατα καὶ σχέδια ποικιλώτατα καὶ ὠραιότατα ἐκ τοῦ φυτικοῦ καὶ τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου ἦσαν ὀνομαστά καὶ περιζήτητα καθ' ἅπασαν τὴν ἀρχαιότητα. — **λέγει**, δηλ. ὁ Ἀριστόβουλος.

§ 4-5. **Ἀνάβασις** = κλίμαξ. — **τοῖς Μάγοις πεποιημένον** = τὸ ὅποσον εἶχε κτισθῇ διὰ τοὺς Μάγους. — **ἐκδέχομαι** = παραλαμβάνω. — **ἐς ἡμέραν** = καθ' ἑκάστην ἡμέραν. — **τεταγμένα** (δηλ. μέρη) = ὠρισμένοι ποσότητες. — **ἐπεγέγραπτο ὁ τάφος** = ἐπὶ τοῦ τάφου ὑπῆρχεν ἐπιγραφὴ. — **ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις καταστησάμενος** = ὁ ἰδρύσας τὸ κράτος τῶν Περσῶν. — **φθονῶ τινὶ τινος** = φθονῶ τινὰ διὰ τι. — **μνήμα** = μνημεῖον.

Ἐντὸς τοῦ περιβόλου, τοῦ περιβάλλοντος δηλ. τὸν τάφον. — **ἐς θυσίαν**, δηλ. τῇ θεῷ τοῦ ἡλίου, τῇ Μίθρα.

§ 6. *Ἐπιμελές μοί ἐστι* = κύριον μέλημά μου εἶναι, ἔχω κατὰ νοῦν. — *ὁπότε ἔλοι* = ὅτε ἤθελεν ὑποτάξει. — *παριέναι ἐς τὸν...* = νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν... = νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν... — *ἐκφορῶ (-έω)* = ἔξω φέρω, ἐκβάλλω. — *οἱ δὲ = τινές.* — *λωβῶμαι (-άομαι)* = βλάπτω, κακομεταχειρίζομαι, ἀκρωτηριάζω. — *πῶμα* = κάλυμμα. — *εὐογκος* = μέτριος κατὰ τὸν ὄγκον, εὐμεταχείριστος. — *καὶ ταύτη* = καὶ οὕτω. — *εὐφορος* = εὐκολος πρὸς μετακρίσιν, εὐμετακρίστος. — *παρακόπτω* = κόπτω εἰς τεμάχια, κατακόπτω. — *ξυνθλῶ (-άω)* = συντρίβω. — *αὐτῆς, ἐκ τοῦ τὰ μὲν...* *τὰ δὲ* = ἄλλα μὲν μέρη αὐτῆς... ἄλλα δὲ... — *οὐ προὔχώρει* = δὲν προέκοπτε, δὲν ἐπετύγγανεν. — *οὕτω δὴ* = τότε πλέον.

§ 7-8. *Ταχθῆναι* = ὅτι διετάχθη. — *κοσμῶ* = τακτοποιῶ. — *ἐξ ὑπαρχῆς* = ἐκ νέου. — *καταθεῖναι*, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο — ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα — ἔξαρτ. ἐκ τοῦ λέγει. — *λελώβητο* = ἐλελώβητο (ἐν παθτκ. σημασίᾳ). — *κατορθῶ* = διορθώνω. — *ἐντείνω* = περιβάλλω. — *κατ' ἀριθμόν τε καὶ τοῖς πάλοι ὁμοία* = ἰσάριθμα καὶ ὁμοία πρὸς τὰ παλαιὰ (δηλ. τὰ συληθέντα). — *ἀποτίθῃμι* = τοποθετῶ. — *καὶ... δὲ* = καὶ πρὸς τούτοις. — *ἀφανίζω* = καταστρέφω. — *ἐμπλάσσω* = ἐπιχρίω. — *σημεῖον* = σφραγίς. — *στρεβλῶ* = βαρύνω. — *ὡς κατεπειν* = ἵνα μαρτυρήσωσι. — *οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου* = οὔτε περὶ ἑαυτῶν οὔτε περὶ ἄλλου. — *ἄλλη πη* = κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον. — *ἐξηλέγχοντο ξυνειδότες τῷ ἔργῳ* = ἀπεδεικνύοντο ὅτι εἶχον γνῶσιν τῆς πράξεως. — *ἐπὶ τῷδε* = ἕνεκα τούτου.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Α'. Ἡ ἐν Ὠπιδι στάσις τῶν στρατιωτῶν
τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 8-12)

Κεφ. 8.

§ 1-2. *Προεῖπεν* = εἶπεν ἐνώπιον αὐτῶν. — *πήρωσις* = βλάβη. — *ἀχρεῖος* = ἄχρηστος. — *παραλύω τῆς στρατιᾶς* = ἀπολύω ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ. — *ἐς τὰ σφέτερα ἦθῃ* =; (IV, 22, § 2). — *ἐπιδίδωμί τινί τι* = δίδω εἰς τινα ὡς δῶρόν τι. — *ζηλωτοτέρους* = *ζηλωτούς*; *ζηλωτός* = ἐπίφθονος. — *τοῖς οἴκοι* = τοῖς συμπολίταις. — *ἐξορῶ τινα* = παρακινῶ τινα. — *ὡς χαριούμενος δῆθεν* = νομίζων ὅτι θὰ εὐχαριστήσῃ ἀληθῶς. — *ὑπερορῶμαι* = περιφρονοῦμαι. — *οὐκ ἀλόγως* = οὐχὶ ἄνευ αἰτίας. — *ἄχθομαι τινι* = δυσαρεστοῦμαι διὰ τι. — *στρατιὰ* = *στρατεία*. — *ἐσθῆς* = ἐνδυμασία. — *ἐς τοῦτο φέρουσα* = εἰς τοῦτο (τὸ *ὑπερορᾶσθαι*) ἀποδλέπουσα. — *ἐς τὰ Μ. ἦθῃ* = κατὰ τὸν Μακεδονικὸν τρόπον. — *κόσμησις* = ἐξόπλισις. — *ἀνάμειξις* = κατὰτάξις. — *σιγῇ ἔχω* = σιγῶ, σιωπῶ. — *ἀπαλλάσσειν* = *παραλύειν* (§ 1). — *μετὰ τὸ ὅ πατρός* = μετὰ τοῦ πατρός του = μετ' ἐκείνου, ὃν ἀπεκάλει πατέρα του. — *δὴ* = βεβαίως. — *τῷ λόγῳ* = διὰ ταύτης τῆς ἐκφράσεως. — *ἐπικερτομῶ* = σκωπτικῶς ὑπαινίσσομαι.

Τῶν Ἐπιγ. . . ἡ κόσμησις . . ., ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίλ. ἐν σελ. 58. — *τῶν ἐταίρων*, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76.

§ 3. *Ὁξὺς* = εὐερέθιστος. — *ἐν τῷ τότε* = τότε. — *ἀπὸ τῆς . . .* = *συνεπεία τῆς . . .*, ἕνεκα τῆς . . . — *θεραπεία* = περιποίησις, ὑπηρεσία. — *πάλαι* = ἄλλοτε, πρότερον. — *τὴν ἐπὶ θανάτῳ* (δηλ. *ὁδόν*) = πρὸς θάνατον.

Ἀπὸ τοῦ βήματος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου εἶπε τοῖς συνηθροισμένοις Μακεδόσι τὰ ἐν § 1. — *τοῖς ὑπασπισταῖς*, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75.

Κεφ. 9.

§ 1. **Καταπαύω** = ἐμποδίζω. — **ἡ οἶκαδε δρμὴ** = ἡ εἰς τὴν πατρίδα ἀναχώρησις. — **μοι**, ποιητ. αἴτιον. — **ἐμοῦ γε ἔνεκα** = τὸ κατ' ἐμέ, ὅσον ἐξαρτᾶται ἐξ ἐμοῦ. — **ὥς γινῶναι** = ; (πρβλ. VI, 24, § 3 «ὥς ἐκπορίζεσθαι» — 29, § 8 «ὥς κατεπιπῆν»).

Πρὸς οὐσίους τινάς κτλ., ἡ ἔννοια: πόσον ἀγνώμονες δεικνύεσθε διὰ τῆς ἀναχωρήσεώς σας πρὸς ἡμᾶς (δηλ. πρὸς ἐμέ καὶ τὸν πατέρα μου Φίλιππον) καὶ πόσας εὐεργεσίας ἔχομεν παράσχει ἡμεῖς πρὸς ὑμᾶς.

§ 2. **Ἦπερ καὶ εἰκὸς** (δηλ. ἐστὶ) = καθὼς βεβαίως καὶ ὀρθὸν εἶναι. — **πλανήτης** = ὁ περιπλανώμενος, ὁ μὴ ἔχων μόνιμον κατοικίαν. — **διφθέρα** = δέρμα. — **νέμω** = βόσκω. — **κακῶς** = ἀνεπιτυχῶς. — **δμορος** = γείτων. — **δρῶν** = ὀρέων. — **πρόσχωρος** = **δμορος**. — **ὥς μὴ . . . ἔτι σφῶζεσθαι** = ὥστε **μηκέτι σφῶζεσθαι**: **σφῶζομαι** = ζητῶ τὴν σωτηρίαν μου. — **τῇ οἰκείᾳ ἀρετῇ** = τῇ **ὑμετέρᾳ ἀνδρείᾳ**. — **ἀποφαίνω** = καθιστῶ.

Εἰκὸς, διατὶ; — **παραλαβὼν**, τῷ 359 π. X., ὅτε ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Μακεδονίας τὸ κατ' ἀρχὰς ὡς ἐπίτροπος τοῦ Ἀμύντου, τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ τοῦ Περδίκκα. — **ὑπὲρ τούτων**, δηλ. τῶν προδάτων. — **χλαμύδας, ἡ χλαμὺς** ἦτο βραχὺς μανδύας, ὃν ἐφόρουν ἰδίᾳ οἱ πολεμισταὶ Μακεδόνες.

§ 3-5. **Ἄγομαι καὶ φέρομαι** = βλάπτομαι. — **τὰ ὑμέτερα** = αἱ κτήσεις ὑμῶν. — **κατέστησε**, δηλ. ὑμᾶς. — **τῶν ἐπὶ θαλάσῃ** = τῶν παραθαλασσίων. — **καταλαβόμενος** = **καταλαβὼν**. — **ἀναπειτάννυμι τὴν ἐμπορίαν** = εἰσάγω τὸ ἐμπόριον. — **μέταλλον** = μεταλλεῖον, μεταλλωρυχεῖον. — **ἀνενδεής** = ἀνελλιπής, διαρκής. — **τέθνηκα τῷ δέει τιγὰ** = φοβοῦμαι τινὰ ὡς τὸν θάνατον (σὺν τῷ Χάρῳ). — **ἀπέφηνε**, δηλ. ὑμᾶς. — **πάροδος** = δίοδος, εἰσοδος. — **εὔπορος** = εὐδιάβατος. — **ἄπορος** = ἀδιάβατος. — **ἐφεδρεύω τῇ Μακεδονίᾳ** = περιμένω εὐκαιρίαν ἵνα ἐπιπέσω κατὰ τῆς M. — **ἡμῶν ξυμπονοῦντων** = ἐμοῦ **ξυμπονοῦντος**: **ξυμπονώ τι** τι = συναγωνίζομαι μετὰ τινος εἰς τι, ὑποστηρίζω τινὰ εἰς τι. — **ὥς . . . παρ' ἡμῶν ἐν τῷ μέρει . . .** = ὥστε **ἐκείνους** (τοὺς Ἀθ. δηλ. καὶ Θηβ.) **ἐν τῷ μέρει πορίζεσθαι παρ' ἡμῶν τὴν ἀσφάλειαν ἑαυτοῖς**. — **ἀντὶ τοῦ τελεῖν**, δηλ. ἡμᾶς: **τελῶ** = πλη-

ρώνω.— ἐν τῷ μέρει = μετὰ τὴν σειράν των, κατόπιν.— κοσμῶ = διευθετῶ, τακτοποιῶ.— αὐτοκράτωρ = ἀπόλυτος.— τῆς... στρατιᾶς = τῆς... στρατείας = διὰ τὴν... — οὐχ... μᾶλλον τι... ἢ = ὅχι τόσο... ὅσον.— τὸ κοινὸν = ἡ πολιτεία.

Τῶν μετάλλων, νοοῦνται ἰδίᾳ τὰ ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἅτινα παρεῖχον τῷ Φιλίππῳ ἐτησίαν πρόσδοτον περίπου 1.000 ταλάντων.— **Θεσσ. δ' ἄρχοντας...** ἀπέφηνε, ὅτε οἱ Ἀλευάδαι—ἐπιφανὲς δυναστικὸν γένος ἐν Θεσσαλίᾳ—ἐπεκαλέσθησαν τῷ 357 π. Χ. τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου κατὰ τοῦ τυράννου τῶν Φερῶν Λυκόφρονος, ἤλθεν ὁ Φίλ. εὐθύς μετὰ στρατοῦ εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ προσεκτίησάτο ἐνταῦθα ἐπιρροήν.— **τὸ Φωκ. ἔθνος ταπεινώσας**, ἐν ἔτει 346 π. Χ. ὁ Φίλιπ. κληθεὶς εἰς βοήθειαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐπεράτωσε τὸν ἱερὸν πόλεμον διὰ τῆς ὑποταγῆς καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξοντώσεως τῆς Φωκίδος.— **ἐς τοσ. ἐταπεινώσε**, διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ νίκης (338 π. Χ.) — **καὶ ἡμῶν ξυμπον.**, ὁ Ἀλέξ. μετασχὼν τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν νίκην διὰ τῆς προσωπικῆς του ἀνδρείας.— **καὶ ὑπακ. Θηβαίων**, ἀναφέρεται εἰς τὴν Θηβαϊκὴν ἐπιρροήν, ἣν ἐξέτεινεν ἐν Μακεδ. ὁ Θηβαῖος Πελοπίδας, ὅστις ἐλθὼν εἰς Μακεδ. τῷ 369 π. Χ. πρὸς ἐξαμάλυνσιν τῶν περὶ τοῦ θρόνου αὐτῆς ἐρίδων τῶν ἀναφυσιστῶν μεταξὺ Ἀλέξανδρου τοῦ Β' — υἱοῦ τοῦ Ἀμύντου καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Φιλίππου — καὶ τοῦ Πτολεμαίου, παρεχώρησε τὸν θρόνον εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν δ' ἀδελφὸν αὐτοῦ Φίλιππον παρέλαθεν εἰς Θήβας ὡς δμῆρον.

§ 6-8. **Ταῦτα**, δηλ. ἐστίν.— **τὰ ὑπηργμένα** = αἱ παρασχεθεῖσαι εὐεργεσίαι.— **ὥς μὲν κτλ.**, τὰ ἀπρμφ. **ὥς σκέψασθαι**, ὥς **ξυμβαλεῖν** ἀπολύτως· διὰ τοῦ α' ἐκφράζεται περιορισμὸς τις τοῦ **μεγάλα**, διὰ δὲ τοῦ β' περιορισμὸς τις τοῦ **μικρὰ** = μεγάλα· μὲν (αἱ ἐκδουλεύσεις) ἐξεταζόμεναι αὐταὶ καθ' ἑαυτάς, μικραὶ δὲ ἡδη παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς ἰδικάς μας.— **ὅς** = ἐγὼ γάρ· ὁ γὰρ διασαφητικὸς.— **παραλαβὼν... δανεισάμενος... ὀρμηθεὶς...** **ἀνεπέτασα** = παρέλαβον... καὶ ἀφ' οὗ ἐδανείσθην... ἐξώρμησα... καὶ ἤνοιξα.— **ἐκπωμα** = ποτήριον.— **θησαυροὶ** = θησαυροφυλάκιον.— **ἐπὶ τούτοις** = πρὸς τούτοις.— **βόσκω** = τρέφω.— **πόρος** = διάθασις.— **θαλασσοκρατούντων...** **Περσῶν**, ἡ μετοχ. ἐνδοτικῇ· **θαλασσοκρατῶ** = εἶμαι κύριος τῆς θαλάσσης.— **κρατῶ τινα**

= νικῶ τινα. — ἡ ἵππος = τὸ ἱππικόν. — τῇ ὑμετέρᾳ ἀρχῇ = εἰς τὸ ἰδικόν σας κράτος. — ἐκὼν προσχωρῶ = παραδίδομαι ἐκουσίως. — καρποῦσθαι = ἵνα ἔχητε τὴν ἐπικαρπίαν αὐτῶν. — ὑμῖν ἔρχεται = περιέρχονται εἰς ὑμᾶς. — ἡ μέση (γῆ) τῶν ποταμῶν = ἡ Μεσοποταμία.

Φρύγας ἀμφοτέρους, τὴν μικρὰν Φρυγίαν (παρὰ τὴν Προποντίδα) καὶ τὴν ΝΑ αὐτῆς κειμένην μεγάλην Φρυγίαν. — τῶν ποταμῶν, δηλ. Τίγρητος καὶ Εὐφράτου. — ἡ ἔξω θάλασσα, δηλ. ὁ Περσικὸς κόλπος. — ταξίαρχος, ὁ ἄρχων τῆς τάξεως, ἤτοι στρατιωτικοῦ σώματος ἀποτελουμένου ἐκ 1.000 πεζῶν στρατιωτῶν.

§ 9. Ὡς, ἐνταῦθα = γάρ· τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ τὸ ἐπεὶ κατωτέρω (ἐπεὶ οὐδὲ) . . .). — τί περίεστιν = τί ὑπολείπεται. — ὅτι μὴ = εἰμή, ἐκτὸς. — ἡ πορφύρα = ἡ πορφυρὰ χλαμύς. — ἰδίᾳ = πρὸς ἰδικήν μου, ἀτομικὴν χρῆσιν — ὑμέτερα κτ., δηλ. ὄντα. — οὐδὲ ἔστιν ἰδίᾳ μοι, ἐς ὅ, τι φυλάξω = οὐδὲ ἔχω ἰδίαν ἀνάγκην διὰ νὰ φυλάξω. — σιτουμένῳ . . . αἰρουμένῳ, μετχ. αἰτλγκ. — σιτοῦμαι = τρώγω. — αἰροῦμαι ὕπνον = κοιμῶμαι. — ἐμοὶ δοκῶ = νομίζω. — τρυφῶ = τρυφηλῶς ζῶ, καλοπερνῶ. — προαγρυπνῶ τινος = ἀγρυπνῶ διὰ τινα. — ὥς ἔχητε = ἵνα δύνασθε.

Τὸ διάδημα, δηλ. ἡ κυανόλευκος ταινία ἡ περιδεδεμένη περὶ τὴν καυσίαν — τὸν πλατύγυρον πῖλον — τοῦ Ἀλεξ.

Κεφ. 10.

§ 1-2. Ἀλλὰ γὰρ = ἀλλὰ βεβαίως. — ταῦτα, συναπτόεν τῇ ἐκτιησάμην. — αὐτὸς ἐξηγούμενος = ἐν ᾧ ἐγὼ ἤμην ἡγεμών. — πονήσας οἶδεν = ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐμόχθησεν. — ἄγε δὴ = ἐμπρὸς λοιπὸν. — διτῷ ὑμῶν ἐστι = ὅστις ἐξ ὑμῶν ἔχει. — ἐν μέρει =; (κεφ. 9, § 4). — ὥς =; (κεφ. 9, § 9 «ὥς ἔμοιγε . . .»). — οὐκ ἔστιν, ὅ, τι τοῦ σώματος = οὐδὲν μέρος τοῦ σώματός μου ὑπάρχει, τὸ ὅποιον. — τῶν γε δὴ ἔμπρ. μερῶν, ὀρίζει ἀκριβέστερον τὴν γενκ. τοῦ σώματος. — ἐκ χειρὸς = ἐκ τοῦ πλησίον ὄπλον ἐκ χειρὸς, κατ' ἔννοιαν = ὄπλον χρησιμοποιούμενον ἐν τῇ ἐκ τοῦ συστάδην μάχῃ· ὄπλον τῶν ἀφιεμένων (δηλ. ὀπλων), κατ' ἔννοιαν = ὄπλον ἐκ τῶν χρησιμοποιουμένων ἐν τῇ ἐξ ἀποστάσεως μάχῃ. — μηχανή = βλήμα (πολιορκητικῆς) μηχανῆς. — πολ-
λαχῇ = πολλαχού.

Ἄλλὰ γάρ, διὰ τούτου εἰσάγεται εἰρωνικῶς ἐνδεχομένη ἀντίρρησης, ἥτις εὐθὺς ἐν τοῖς κατωτέρω ἀνασκευάζεται. — **τῶν γε δὴ ἔμπρ. μερῶν**, τὰ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν μέρεσι τοῦ σώματος τραύματα πῶς ἔθεωρουντο; — **ὄπλον ἐκ χειρός**, ὡς τὸ ξίφος (πρβλ. κατωτέρω: «**ἀλλὰ καὶ ξίφει**...»). — **ὄπλον τῶν ἀφιεμένων**, ὡς τὰ βέλη καὶ τὰ βλήματα πολιορκητικῆς μηχανῆς (πρβλ. κατωτέρω: «**καὶ τετόξευμαι καὶ ἀπὸ μηχανῆς β.**»). — **ξίφει τέτρωμαι**, ἐν τῇ παρά τὸν Γρανικὸν μάχῃ (πρβλ. I, 15, § 8) καὶ ἐν τῇ ἐν Ἰσσω (πρβλ. II, 12, § 1). — **τετόξευμαι**, ἐν τινι ἐφόδῳ κατὰ τῆς πρωτευούσης τῶν Μαλλῶν. — **ἀπὸ μηχανῆς β.**, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Γάζης.

§ 3-4. **Ὁ χρέα ἦν**... **διαλέλυνται ταῦτα**=εἰάν τις (ἐξ ὑμῶν) εἶχε χρέη, ἔχω πληρώσει ταῦτα. — **πολυπραγμονῶ**=πολυεξετάζω. — **ἐφ' ὅτῳ**=πρὸς τίνα σκοπόν. — **μισθοφοροῦντων**... **ἀρπαζόντων**, δηλ. ὑμῶν· αἱ μετχ. ἐνδοτκ. — **μισθοφορῶ**=λαμβάνω μισθόν. — **ὁπότε γίγνεται**=ὁσάκις ἐγίνετο. — **ἐκ πολιορκίας**=μετὰ τινα πολιορκίαν. — **ὅστις δὲ δὴ καὶ**=ἀλλὰ καὶ ὅστις. — **εὐκλεῆς**=ἐνδοξος. — **τάφος**=ταφή. — **οὐ γάρ τις γε** κτλ., αἰτιολογεῖ τὸ: **εὐκλεῆς αὐτῷ ἢ τελευτῇ ἐγένετο**. — **οὐ**... **τις ὑμῶν**=οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν.

Χαλκαὶ αἱ εἰκ. ἐστᾶσι, πρβλ. I, 16, § 4. — **λειτουργίας καὶ εἰσφορᾶς**, πρβλ. I, 16, § 5.

§ 5-7. **Ἀπόλεμος**=ἀχρεῖος ἐς τὰ πολέμια (κεφ. 8, § 1). — **ἀπελθόντες οἴκοι**, τὸ οἴκοι ἐνταῦθα=οἴκαδε. — **καταστρέφομαί τινα**=ὑποτάσσω τινά. — **κεκτημένον**=ὅστις ἔχει κατακτήσει. — **ἔστε ἐπὶ τὴν**=μέχρι τῆς. — **ὑπὲρ τὰς Κ. πύλας**=πέραν τῶν Κ. πυλῶν. — **διαπεράσαντα ἄν**=ὅς ἄν διεπέρασεν. — **ἀποκινῶ**=δειλίσω. — **κατὰ τὰ στόματα**=διὰ τῶν στομίων. — **ἦ**=δπου. — **περιπεπλευκός** δὲ ἦδη κτλ.=(ἀναγγεῖλατε λοιπόν, ὅτι σεῖς) τοῦτον, τοῦ ὁποῖου ὁ στόλος ἦδη ἔχει περιπλεύσει τὴν ἀπὸ τῆς χώρας τῶν Ἰνδῶν μέχρι τῆς χώρας τῶν Περσῶν θάλασσαν. — **ὥς...** **ἐπανηγάγετε** (ἀμτβτ.)=εὐθὺς ὡς ἐπεστρέψατε. — **ἀπολιπόντες οἴχεσθε**, ἐκ τοῦ (ἐν τῇ § 5) **οἶ**=ἀφήκατε (τοῦτον) καὶ ἀπήλθετε. — **φυλάσσειν**=ἵνα φυλάττωσι (προστατεύωσιν) αὐτόν. — **πρὸς ἀνθρώπων**=ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. — **δήπου**=βεβαίως.

Ἐς τὴν μεγάλην θάλ., δηλ. εἰς τὸν μέγαν Ὠκεανόν. — **οὐδεὶς**

πω πρ. ξὺν στρ. ἦλθε, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. βιβλ. VI, κεφ. 24, § 2. — ταῦτα ὑμῖν κτλ., εἰρωνικῶς λέγονται ταῦτα.

Κεφ. 11.

§ 1-2. Ὁξέως = μεθ' ὁρμῆς. — θεραπεύω = περιποιοῦμαι. — τῷ ὄφθῃ (τοῦ ὀρᾶμαι) = ἐφάνη εἰς τινα. — νόμιμον ἐποίησε = δικαίωμα ἔδωκε. — ἐν τῷ παραυτίκα = ἐν τῷ παρόντι· συναπτόεν τῷ ἐκπεπληγμένοι. — αὐτοῦ, ὀρίζεται ἀκριδέστερον διὰ τοῦ «πρὸς τῷ βήματι». — ὅ,τι πράττωσι = τί νὰ πράττωσι.

Ἐς τὰ βασίλεια, τὰ ἐν Ὠπιδι. — οὐτ' ἐθερ. τὸ σῶμα, ἀπέφυγε δηλ. νὰ λουσθῇ, νὰ γυμνασθῇ, νὰ φάγῃ κ.τ.τ. — εἴσω, δηλ. ἐς τὰ βασίλεια. — τῶν τάξεων, δηλ. τοῦ στρατοῦ. — ξυγγενεῖς, περὶ τοῦ τιμητικοῦ τίτλου συγγενοῦς τοῦ βασιλέως βλ. βιβλ. III, κεφ. 11, § 5. — φιλεῖν, τὸ φίλημα παρὰ Πέρσαις ἐθεωρεῖτο ὡς ἐκδῆλσις τιμῆς.

§ 3-4. Τὰ Περσῶν καὶ Μ., ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ αἵ τε ἡγεμονίαι κτλ. — καταλέγομαι = κατανέμομαι. — τὰ Μακεδονικὰ ὀνόματα = διὰ Μακεδονικῶν ὀνομάτων· μετὰ τοῦτο ἀνεμένετο: τάξεις Περσικαὶ καλούμεναι· ἀντὶ ὅμως τούτου ἐτέθησαν αὐταὶ αἱ τάξεις ἀπὸ τοῦ ἄγῃμα Π. μέχρι τοῦ ἄγῃμα β. — καὶ ταύτης = καὶ ἐκ ταύτης (σχηματισθέν). — οὐκέτι καρτεροὶ σφῶν ἦσαν = δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ κρατηθῶσι. — ἰκετηρίας = ὡς σημεῖα θερμῆς παρακλήσεως. — ταύτας, καθ' ἑλξιν ἀντί: ταῦτα (τὰ ὅπλα). — ἐκδίδωμι = παραδίδω (πρὸς τιμωρίαν). — εἰ μὴ τινα οἴκτιον σφῶν ἔξει = ἐὰν δὲν λυπηθῇ αὐτούς.

Ἀγῃμα, πεζέταιροι, ἢ τῶν ἐταίρων ἵππος, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 74-76. — ἀργυρασπίδων, οἱ ἀργυράσπιδες ἦτο τάξεις τις τῶν ὑπασπιστῶν, ἡτις ἀνδραγαθήσασα ἐν τῇ κατὰ τῶν Ἰνδῶν ἐκστρατεῖα ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. δι' ἀσπίδος ἐπαργύρου.

§ 5-7. Ὁ δέ, παρατηρητέα ἢ θέσις τοῦ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει = τότε οὗτος. — ταπεινῶς διάκειμαι = ἔχω ταπεινωθῇ, ἔχω μετανοήσει. — οἰμωγῇ = θρήνοι. — καὶ αὐτῷ προχεῖται δάκρυα = δακρύει καὶ αὐτός. — ἀνήγετο ὥς τι ἐρῶν = ἡτοιμάζετο νὰ εἴπῃ τι. — ἔμμενον λιπαροῦντες = ἐπέμενον παρακαλοῦντες. — καθ' ἡλικίαν τε καὶ ἱππαρχίαν = ἕνεκα τῆς ἡλικίας του καὶ τοῦ

ἀξιωματός του ὡς ἱππάρχου.—*οὐπω τις γέγυται* = οὐδεις ἀκόμη ἔχει ἀπολαύσει (ἀξιώθη).—*ὑπολαμβάνω* = διακόπτων τινὰ ἀπαντῶ.—*τίθεται* = *ποιεῖται* = θεωρῶ.—*τό γ' ἀπὸ τούτου* = τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦδε.—*παιανίζω* = ψάλλω παιᾶνα (ὕμνον πρὸς τὸν θεόν).

Ἐξέρχεται, πόθεν;—*ἔμενον λιπαροῦντες*, διότι ἐφοδοῦντο ἔτι ν' ἀκούσῃσι τὸν λόγον τοῦ δικαίως ἐξοργισθέντος βασιλέως των.—*ξυγγενεῖς*... *φιλοῦσι*, πρβλ. ἀνωτέρω § 1.—*τὰ ὄπλα*, ἅτινα εἶχον καταθέσει πρὸ τῶν θυρῶν τῶν ἀνακτόρων *ἐκετηρίας τῷ βασιλεῖ* (§ 4).

§ 8-9. *Ἐπὶ τούτοις* = ἕνεκα τούτων.—*οἷς αὐτῷ νόμος*, δηλ. *ἦν θύειν νόμος* = συνήθεια.—*θοίνῃ δημοτελῆς* = συμπόσιον πάγκοινον.—*καθήμενός τε καὶ*... *ἐν δὲ τῷ ἐφεξῆς τούτων* (δηλ. τῶν Μακ.). *Περσῶν*, κατ' ἔννοιαν = εἰς τὸ ὅποσον (συμπόσιον) παρεκάθισε καὶ αὐτὸς καὶ πάντες, περὶ αὐτὸν μὲν οἱ Μακ., μετὰ τούτους δὲ οἱ Πέρσαι.—*ἐπὶ δὲ τούτοις* = μετὰ δὲ τούτους.—*ὅσοι πρεσβευόμενοι (ἦσαν)* = ὅσοι ἐτιμῶντο.—*κατ' ἀξίωσιν* = ἕνεκα ἀξιωματός τιнос.—*ἀρύομαι* = ἀντλῶ, παραλαμβάνω.—*σπένδω* = ; (βιβλ. I, κεφ. 11, § 6).—*κατάρχομαι* = κάμνω ἀρχὴν τῆς θυσίας.—*κατέχει λόγος* = λέγεται.—*ἐπ' αὐτῇ* = μετ' αὐτήν.

Κεφ. 12.

§ 1-2. *Ἐθελονταὶ ἤδη* = τώρα πλέον ἐκουσίως (καὶ οὐχὶ ὡς πρότερον τῇ διαταγῇ τοῦ Ἀλεξ.· πρβλ. κεφ. 10, § 5).—*ἐγένοντο ἐς* = ἀνῆλθον εἰς.—*μισθοφορὰ* = μισθός.—*ὁ ἐξήκων χρόνος* = ὁ περασμένος, δεδουλευμένος χρόνος.—*ὁ ξυμβαίνων χρόνος ἐς τὴν ἀπονόστησιν τὴν οἴκαδε* = ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος διὰ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπιστροφὴν.—*ἐπιδίδωμι* = ; (κεφ. 8, § 1).—*στάσιν* = ὡς ἀφορμὴν οἰκογενειακῆς ἔριδος.—*ἐπιμελήσεσθαι*, τὸ ἀπρμψ. τοῦτο—ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα *ἄξιν, παραδώσειν*—ἐκ τοῦ *εἶπε*, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ *ἐκέλευσε*.—ὡς *ἐκτρέφονται* = ἵνα ἀνατρέφονται.—*κοσμοῦμαι* = ἐκπαιδεύομαι.

§ 3-4. *Ἀστάθμητα καὶ ἀτέκμαρτα* = ἀδέδαια καὶ ἀνυπολόγιστα.—*ἐπαγγέλλομαι* = ὑπόσχομαι.—*ὅπως ἔχει φιλίας τε καὶ πόθου ἐς αὐτοὺς* = πόσον ἀγαπᾷ καὶ εὖ νοεῖ αὐτοὺς.—*ἀτρεκές*

μαρτύριον=ἀληθῆς ἀπόδειξις. — ποιεῖσθαι = ἡγεῖσθαι, νομίζειν. — *οὗ* κτλ., ἐπεξηγήσεις τοῦ *ἐκεῖνο*. — ἴσον τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ ἄγει=ἴσον θεωρεῖ μὲ τὸν ἑαυτοῦ. — στόλος=πορεία. — ἀσπάζομαι=ἀποχαιρετίζω. — *ἀφ' οὗ* = *ἀφ' ἑαυτοῦ*. — Κρατέρω... ἐκέλευσε, παρατηρητέα ἢ μετὰ δτκ. σύνταξις τοῦ κελεύειν (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 73)· κατωτέρω τοῦτο κανονικῶς εἶναι συντεταγμένον μετ' αἰτιατκ. (*Ἀντίπατρον... ἐκέλευσεν*). — ἀπαγαγόντι = ἀφ' οὗ ἐπαναφέρῃ. — ἐξηγοῦμαι=διοικῶ. — ἀκμάζω=εὐρίσκομαι ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας. — ἀπὸ Κρατ. = μετὰ τὸν Κράτερον. — ὥς... μὴ ποθῆσαι στρατ. τοὺς ἰόντας=ἵνα μὴ στερηθῶσι στρατηγοῦ οἱ ἀπερχόμενοι. — εἴ τι ξυμπίπτοι=εἰάν ᾗθελε συμβῇ τι (δηλ. ἀσθενεία τις ἢ θάνατος). — *οὗ* = διότι. — μαλακῶς ἔχω τὸ σῶμα=εἰμαι ἀσθενής.

Β'. Χαρακτηρισμός τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 28-30)

Κεφ. 28.

§ 1-2. *Ἐπὶ ἀρχοντος*=; (βλ. I, κεφ. 1, § 1). — τοῦ τρίτου = τοῦ τριακοστοῦ τρίτου (ἔτους). — ἐπέλαβεν=ἐπέζησεν. — ὁξὺς τὴν γνώμην=ὀρμητικὸς εἰς τὰς ἀποφάσεις. — τοῦ θεοῦ = τῆς λατρείας τῶν θεῶν. — τῶν τῆς γνώμης (δηλ. ἡδονῶν) = τῶν πνευματικῶν ἀπολαύσεων. — δεινότητος ξυνιδεῖν τὸ δέον = ἱκανώτατος νὰ προῖδῃ τὸ πρέπον, τὸ ὀρθόν. — *ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν*=ἐν ᾧ ἀκόμῃ ἦτο ἄγνωστος. — ἐκ τῶν φαινομένων (= τῶν ὄντων) = ἐκ τῶν παρόντων. — ξυμβαλεῖν τὸ εἶκος = νὰ συμπεράνῃ τὸ πιθανόν, τὴν πιθανὴν ἐκθασιν. — τάττω = παρατάττω. — κοσμῶ=διοικῶ. — δαήμων = ἐμπειρος. — ἐπαίρω τὸν θυμὸν = ἐξεγείρω τὸ θάρρος. — ἐμπλήσαι, τοῦ ἐμπλήμλημι = ; — δεῖγμα = φόβος. — τὸ ἀδεές = ἡ ἀφοβία. — γενναῖος = ἐπιδέξιος, ἱκανός.

Ἐπὶ ἀρχοντος, ἀρχῶν ἐπώνυμος ἐχρημάτισεν ὁ Ἡγησίας ἐν Ἀθήναις τῷ 323 π. Χ.

§ 3. "Οσα (δηλ. ἦν) *πραῖσαι* = ὅσα ὤφειλε νὰ πράξῃ. — *δοσα* (δηλ. ἐβούλετο) *φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων* = καὶ ὅσα ἤθελε πρῶτος ν' ἄρπάσῃ κρυφὰ ἀπὸ τοὺς πολεμίους. — *πρὶν καὶ δεῖσαι τινα* = προτοῦ ἀκόμη ὑποπτεύσῃ τις. — *ὥς ἐσόμενα* = ὅτι θὰ γείνωσιν. — *τὰ ξυντεθέντα* = αἱ συνθήκαι. — *τὰ ὁμολογηθέντα* = αἱ ὑποσχέσεις. — *βέβαιος* = ἀξιόπιστος. — *ἀλῶναι* = *ἐξαπατηθῆναι*. — *ἀσφαλῆς* = προσεκτικός. — *εὐποιία* = εὐεργεσία. — *οἱ πέλας* = οἱ ἄλλοι, οἱ φίλοι. — *ἄφθονος* = ἐλευθέριος, ἀφειδής.

Κεφ. 29.

§ 1-2. *Εἴ τι ἐπλημμελήθη* = ἔάν διεπράχθῃ πλημμελήμά τι, ἀμάρτημά τι. — *ὀξύτης* = ὀρμητικὸς χαρακτήρ. — *ἐς τὸ ὑπερογκότερον* = ἀλαζονικώτερον, καθ' ὑπερβολήν. — *προήχθη*, ὑποκμ.: *ὁ Ἀλέξ.* *προάγομαι* = παρασύρομαι. — *βαρβαρίζω* = μιμοῦμαι βαρβαρικὰ ἔθιμα. — *τίθεμαι* = ἡγοῦμαι. — *εἰ... ἐνθυμηθείη* = ἔάν ἀναλογισθῇ. — *μὴ ἀνεπιεικῶς* = δικαίως. — *τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας* = *τὴν διηνεκὴ εὐτυχίαν*. — *τοὺς ξυνόντας* = τοὺς συναναστρεφόμενους. — *πρὸς ἡδονήν* = πρὸς τέρψιν, ἵνα τέρψωσιν (αὐτοὺς, τοὺς βασιλεῖς). — *οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ* = οὐχὶ διὰ τὸ καλὸν (αὐτῶν). — *ἀλλὰ μεταγν.* κτλ. = *ἀλλ' οἶδα Ἀλεξ. μόνῳ τῶν πάλοι βασιλέων ὑπὸ γενναιοδότητος ὑπάρξαν (τὸ) μεταγνῶναι ἐπὶ τούτοις, ἃ ἐπλημμέλησεν.* — *ὑπὸ γενν.*, ἢ *ὑπὸ* = ἔνεκα *γενναιοότητος* = ἡ εὐγένεια τῶν αἰσθημάτων. — *ὑπάρξαν* = *ὅτι ὑπῆρξεν ὑπάρχει τινὶ τι* = ὑπάρχει εἰς τινὰ τι ὡς ἴδιον = ἔχει τις τὴν ἰδιότητα νὰ... — *μεταγινώσκω ἐπὶ τι* = μετανοῶ διὰ τι. — *εἰ καὶ ἔγνωσαν* = ἄν καὶ ἀναγνωρίζουσιν. — *οἱ δέ*, διὰ τούτου ἐπαλαμβάνεται τὸ *οἱ δὲ πολλοί*. — *τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ* (δηλ. τοῦ *πλημμεληθέντος*) = διὰ τῆς ὑποστηρίξεως αὐτοῦ (τοῦ *πλημμελήματος*). — *ἁμαρτία* = ἀμάρτημα, σφάλμα. — *γινώσκοντες* = κρίνοντες. — *ἱασις* = θεραπεία. — *ἁμαρτίοντα... μεταγινώσκοντα*, αἱ μετχ. κατ' αἰτιατκ., διότι συμφωνοῦσι πρὸς τὸ νοοῦμενον ὑποκμ. τῶν ἀπαρμφ. (*τινὰ*). — *ἐπ' αὐτῷ*, δηλ. τῷ ἀμαρτήματι. — *ὥς οὐ φαινόμενα τὰ παθ.*, αἰτιατκ. ἀπόλυτος ἀντὶ γενκ. ἀπολύτου = διότι τὰ παθήματα δὲν φαίνονται· οὕτω καὶ κατωτέρω: (*ὥς*) *ταύτην ἐλπίδα ὑπολειπομένην* = διότι τοῦτο ὡς ἐλπίς ὑπο-

λείπεται. — *ἄχαρι* = κακόν. — *πάντη χαλεπὰ* = ὅλως δυσάρεστα. — *εἰ ξυγχωροίη* = ἂν παραδέχεται. — *αὐτῷ τέ τινι* = καὶ αὐτῷ τούτῳ (τῷ δράσαντι), οἷοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι. — *μὴ ποτε ἂν π. τι ἁμαρτεῖν* = *μήποτε π. τι ἁμαρτήσεσθαι* = ὅτι οὐδέποτε θὰ διαπράξῃ παρόμοιον σφάλμα. — *ἄχθομαί τινι* = λυποῦμαι διὰ τι.

Εἰ δέ τι ἐπλημμ. Ἄλεξ., ὑπαινίσσεται τὸν φόνον τοῦ Φιλῶτα ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Δρογγιανῆς, τῇ Προφθασίᾳ, τὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Παρμενίωνος ἐν Ἐκδατάνοις, τὸν τοῦ Κλείτου ἐν Μαρακάνδοις τῆς Σογδιανῆς καὶ τὸν τοῦ Ὀλυνθίου Καλλισθένους (τοῦ ἐξιστορήσαντος μετὰ περισσοῦ ζήλου τὰς πράξεις τοῦ Ἄλεξ.).

§ 3-4. *Ἀναφέρω* = ἀποδίδω. — *σόφισμα* = εὐφυὲς ἐπινόημα, τέχνασμα. — *τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα* = ἵνα τυγχάνῃ σεβασμοῦ παρ' αὐτῶν. — *ὥς* = οὕτως. — *σκευὴ* = ἐνδυμασία. — *ὥς μὴ . . . φαίνεσθαι, ὥς . . . εἶναι* =; (πρβλ. κεφ. 9, § 1 «ὥς γινῶναι»). — *ἀλλότριος* = ξένος, ἀλλοδαπός. — *ἀποστρεφὴ ἀπὸ* = προφυλακτικὸν μέσον κατὰ. — *ὑβρις* = ἀλαζονεία. — *ἐφ' ὅτῳ δὴ* = ἔνεκα ταύτης δὲ ἀκριδῶς τῆς αἰτίας. — *πότος* = συμπόσιον.

Ἐς θεόν, δηλ. τὸν Ἀμμωνα· πρβλ. κεφ. 8, § 2. — *τοὺς μηλοφόρους*, πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 11, § 5. — *τοῖς ἀγῆμασι*, δηλ. αὐτῶν (τῶν Μακεδ.). — *τοὺς δμοτίμους*, δηλ. Πέρσας· πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 11, § 9.

Κεφ. 30.

§ 1. *Κακίζω* = κατηγορῶ. — *μὴ μόνον κτλ. = μὴ κακιζέτω προφερόμενος μόνον, ὅσα ἄξιά ἐστι κακίζεσθαι*. — *προφέρωμαί τι* = ἀναφέρω τι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης μου. — *ἐς ἐν χωρίον ξυναγαγὼν* = συγκεφαλαιώσας εἰς ἓν. — *ἐκλογίζομαι* = σκέπτομαι. — *ὅστις* = ποῖός τις (ἄσημος). — *ὁποῖα τύχη κεχρημένος* = εἰς ποῖαν εὐτελεῖ θέσιν ὦν. — *ὄντινα* = ποῖόν τινα (σπουδαῖον). — *ἀναμφιλογώτατα* = ὅλως ἀναμφισβητήτως. — *ἐπὶ πᾶν ἐξικνούμαι* = ἔρχομαι πανταχοῦ, πληρῶ ὅλον τὸν κόσμον. — *ὦν αὐτὸς καὶ . . . πονούμενος καὶ . . . ἐν κόσμῳ τιθέμενος* = ἐν ᾧ αὐτὸς (ὁ κακίζων) . . . τίθεμαί τι ἐν κόσμῳ = διατηρῶ τι ἐν τάξει.

Ὅστις δὲ κακίζει κτλ., ἡ ἔννοια τῆς ὁλης περιόδου : ἐν τῇ περὶ τοῦ Ἄλεξ. κρίσει δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ τις πρὸ ὀφθαλμῶν μεμωμένους πράξεις τοῦ Ἄλεξ., ἀλλ' αὐτὸν καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ ἐν

συνόλῳ· τότε θ' ἀναγνώρισῃ οὗτος τὸ μέγεθος τοῦ Ἀλεξ., θὰ συναισθανθῇ τὴν ἰδίαν του ἀσημότητα καὶ δὲν θὰ ἔχῃ πλέον τὸ θάρρος νὰ κατηγορῇ τὸν Ἀλέξ. διὰ μεμονωμένας τινὰς πράξεις αὐτοῦ.— **ἀμφοῖν τοῖν ἡπείροιν**, δηλ. τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας (τῆς Αἰθιοπίας [Αἰγύπτου] ὑπολογιζομένης εἰς τὴν Ἀσίαν).

§ 2-3. **Ὡς**; (κεφ. 9, § 9 «ὥς ἔμοιγε»).— **τις εἰς ἀνθρώπους** = εἰς οἰοσδήποτε—ἀλλὰ εἰς μόνον—ἀνθρώπος.— **οὐ πεφοιτῆκει** (= **ἐπεφοιτῆκει**) = δὲν εἶχε φθάσει.— **ἔξω τοῦ θείου** = ἀνευ θείας βουλήσεως.— **φῦναι**, ἀόρ. τοῦ **φύομαι** = γεννῶμαι.— **εἰ-κὼς** = ὅμοιος.— **καὶ ταῦτα** = καὶ τοῦτο (ἔτι δηλ. οὗτος ἐγεννήθη οὐχὶ ἀνευ θείας βουλήσεως).— **ἐπισημαίνω** = δηλῶ.— **γενόμενα** = **φανέντα**.— **ἐς τοῦτο** = μέχρι σήμερον.— **μνήμη** = ἀνάμνησις.— **διὰ τοσούτου** = μετὰ τοσούτον χρόνον.— **χρησμοὶ χρησθέντες** = χρησμοὶ δοθέντες.— **ἐπεὶ**, αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην πρότασιν: δὲν εἶμαι τυφλὸς θαυμαστής τοῦ Ἀλεξ.· διότι...· εἶτα = βεβαίως.— **καὶ αὐτὸς** = καὶ ἐγώ.— **ἔστιν ἅ=ἐνια, τινά**.— **ἀλήθεια** = φιλαλήθεια.— **ἐφ' ὅτι** = ἔνεκα τούτου δὲ (δηλ. **ἔνεκα τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους ὠφελείας**).— **ὀρμῶμαι** = παρακινουμαι.— **ἀνευ θεοῦ** = ἀνευ θείας παρορμήσεως.

Οὐδ' αὐτὸς ἀνευ θεοῦ, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἀνωτέρω περὶ Ἀλεξ. λεχθὲν (§ 2): «**οὐκ οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θείου φῦναι δοκεῖ ἀνήρ**».

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α.

- Ἀβδηρα**, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου.
- Ἀβυδος**, πόλις Τρωϊκῇ ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπέναντι τῆς Σηστοῦ.
- Ἀγριᾶνες**, Θρακομακεδονικὸς λαὸς οἰκῶν μεταξὺ τοῦ Αἴμου καὶ τῆς Ῥοδόπης.
- Ἀκεσίνης**, ποταμὸς τῆς Ἰνδικῆς, ὅστις δεχόμενος τοὺς ποταμοὺς Ὑδάσπην, Ὑδραώτην καὶ Ὑφασιν ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἰνδόν.
- Ἀλβανοί**, λαὸς οἰκῶν εἰς τὰ Α. τοῦ Καυκάσου παρὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης.
- Ἀμανικαὶ πύλαι**, στενοπορίαι τοῦ Ἀμανοῦ ὅρους ἀποτελοῦσαι τὴν μεταξὺ Κιλικίας καὶ βορείου Συρίας δίοδον.
- Ἀμμων**, θεὸς τῶν Αἰγυπτίων τιμώμενος καὶ παρ' Ἑλλήσιν ὡς κριοπρόσωπος Ζεὺς Ἀμμων· τούτου ἱερὸν καὶ μαντεῖον ὑπῆρχεν ἐν τῇ μεγάλῃ Λιβυκῇ δάσει Σίβα, τὸ Ἀμμώνιον, ὅπερ ἐπεσκέφθη καὶ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος.
- Ἀμφίπολις**, πόλις κατὰ τὰ παραλία τῆς Θράκης οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Στρυμόνος (νῦν Γενίκιοι ἢ Νεοχωρι).
- Ἀνθεμουσία ἔλη**, ἡ ἐκ τοῦ Ἀνθεμοῦντος, πόλεως ἐν Μακεδονίᾳ.
- Ἀντίπατρος**, υἱὸς τοῦ Ἰόλλα, φίλος τοῦ Φιλίππου.
- Ἀπιδ**, βοῦς ἱερὸς τῷ θεῷ τοῦ φωτὸς Φθᾶ ὡς θεὸς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων λατρευόμενος.
- Ἀπολλωνία**, πόλις κειμένη ἐν τῇ Μυγδονίᾳ, χώρα τῆς Μακεδονίας παρὰ τὴν Βόλβην λίμνην.
- Ἀραχωτοί**, οἱ κάτοικοι τῆς Ἀραχωσίας, χώρας ἐν Ἀσίᾳ πρὸς Β. τῆς Γαδρωσίας.
- Ἀρβηλα**, πόλις τῆς Ἀσσυρίας.
- Ἀρίσβη**, πόλις ἐν Τρωάδι πλησίον τῆς Ἀβύδου.
- Ἀριστόβουλος**, υἱὸς Ἀριστοβούλου ἐκ Κασσανδρείας τῆς Χαλκιδικῆς συνεκστρατεύσας μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ γραφάς

ἱστορίαν τῶν πολέμων αὐτοῦ, διασωθεῖσαν ἐν ἀποσπάσμασι μόνον.

Ἀριστογείτων καὶ **Ἀρμόδιος**, δύο φίλοι Ἀθηναῖοι φονεύσαντες τὸν τύραννον Ἰππάρχον, τὸν υἱὸν τοῦ Πεισιστράτου (ἐν ἔτει 514 π. Χ.) ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπεκλήθησαν οὗτοι τυραννοκτόνοι καὶ ἐτιμήθησαν ὑπὸ τῆς ἀθηναϊκῆς ποιήσεως καὶ γλυπτικῆς.

Ἀρμένιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Ἀρμενίας, χώρας κειμένης πρὸς Ν. τοῦ Κανκάσου.

Ἀρμόδιος, βλ. **Ἀριστογείτων**.

Ἀχαιῶν λιμὴν, κόλπος μικρὸς ἐν τῇ Τρωϊκῇ παραλίᾳ, οὐχὶ μακρὰν τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου.

Β.

Βαβυλῶν, πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας, περσικῆς ἐπαρχίας μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος· οἱ κάτοικοι: **Βαβυλώνιοι**.

Βάκτριοι ἢ **Βακτριανοί**, οἱ κάτοικοι τῶν Βάκτρων ἢ τῆς Βακτρίας ἢ Βακτριανῆς, εὐφορωτάτης χώρας ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ, ἀποτελουμένης ἰδίως ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Ὠξου.

Βῆλος ἢ **Βάαλ**, ὁ ὕψιστος παρὰ τοῖς Βαβυλωνίοις θεὸς τοῦ ἡλίου. **Βούμηλος**, μικρὸς ποταμὸς τῆς Ἀσσυρίας χυνόμενος εἰς τὸν Τίγρητα.

Γ.

Γαδρωσοὶ ἢ **Γαδρώσιοι**, οἱ κάτοικοι τῆς Γαδρωσίας, χώρας τοῦ ἀρχαίου περσικοῦ κράτους, εἰς ἣν ἀντιστοιχεῖ τὸ σημερινὸν Βελουχιστάν.

Γάζα, ὄχυρὰ πόλις τῆς Παλαιστίνης.

Γανγάμηλα, χωρίον τῆς Ἀσσυρίας πρὸς Α. τοῦ Τίγρητος.

Γόρδιον, παλαιὰ πρωτεύουσα τῶν βασιλέων τῆς Φρυγίας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου.

Γόρδιος, βασιλεὺς τῆς Φρυγίας καὶ ἰδρυτὴς τοῦ Γορδίου.

Γρανικός, ποταμὸς τῆς ΒΑ. Μ. Ἀσίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ· πηγάζων ἐκ τῶν κλιτύων τῆς Ἰδης ἐκβάλλει εἰς τὴν Προποντίδα. Νῦν καλεῖται Μπιγά - Τσαϊ.

Δ.

Δᾶαι, λαὸς Σκυθικὸς παρὰ τὴν Α. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης.

Δαμασκός, πόλις τῆς Συρίας κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Χρυσορρόα — καλουμένου νῦν Βαράδη — πλησίον τῶν ὁρίων τῆς Παλαιστίνης.

Δτον, πόλις τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου.

Διόνυσος, θεὸς τοῦ οἴνου (Βάκχος).

Δράγγαι, λαὸς οἰκῶν πρὸς Β. τῆς Γαδρωσίας.

Ε.

Ἐβρος, ποταμὸς τῆς Θράκης (νῦν Μαρίτσα).

Ἐλαιοῦς, πόλις τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Ἑλλησπόντου.

Ἐπίγονοι, τρισμῦριοι Πέρσαι, οὓς κατέταξεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν στρατὸν αὐτοῦ ὀπλίσας μὲ Μακεδονικὰ ὅπλα καὶ ἀσκήσας κατὰ τὸν Μακεδονικὸν τρόπον.

Ἐρμωτον, κώμη τῆς Τρωάδος.

Ζ.

Ζέλεια, πόλις τῆς Τρωάδος παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδης.

Η.

Ἡλιούπολις, ἀρχαία πόλις τῆς κάτω Αἰγύπτου.

Ἡφαιστίων, ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ι.

Ἰλιον, πρωτεύουσα τῆς Τρωάδος ἐν Μ. Ἀσίᾳ.

Ἰλλυριοί, βάρβαροι κάτοικοι τῶν Α. ἀκτῶν τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

Ἰνδός, ποταμὸς τῆς Ἰνδίας πηγάζων ἐκ τοῦ Παραπαμίσου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν.

Ἰοίς, Αἰγυπτιακὴ θεότης, ἧς ἡ λατρεία εἰσῆχθη καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ῥώμην μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον.

Ἰσός, πόλις τῆς Κιλικίας ἐπὶ τῆς Α. παραλίας τοῦ ὁμωνύμου κόλπου.

Κ.

Καδούσιοι, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν πρὸς Β. τῆς Μηδίας.

Καλλατιανός, ὁ ἐκ τῆς Καλλατίας, πόλεως ἐν Θράκῃ παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον.

Καμβύσης, 1) πατὴρ Κύρου τοῦ μεγάλου 2) υἱὸς καὶ διάδοχος Κύρου τοῦ μεγάλου, βασιλεὺς τῶν Περσῶν (529 - 522 π. Χ.).

Κάνωβος, πόλις τῆς κάτω Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ Δ. στομίου τοῦ Νείλου.

Καππαδόκαι, οἱ κάτοικοι τῆς Καππαδοκίας, χώρας ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ μεταξὺ Φρυγίας καὶ τοῦ ἄνω Εὐφράτου.

Κᾶρες, οἱ κάτοικοι τῆς Καρίας, χώρας κατὰ τὴν ΝΔ. ἄκραν τῆς Μ. Ἀσίας.

Καρμανία, χώρα ἐν Μ. Ἀσίᾳ, πρὸς Δ. τῆς Γαδρωσίας.

Κάσπιοι πύλαι, πύλαι κείμεναι πρὸς Ν. τῆς Κασπίας θαλάσσης.

Καύκασος (*Ἰνδικός*) = **Παραπάμισος ὄρος**, ἐν τῇ Ἀν. Περσίᾳ μεταξὺ Βακτριανῆς καὶ Ἀραχωσίας.

Κερκνῆτις, λίμνη μεταξὺ τῶν Σερρῶν καὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου· διὰ ταύτης διέρχεται ὁ ποταμὸς Στρυμών.

Κολωναί, πόλις τῆς Τρωϊκῆς χώρας.

Κυρήνη, πρωτεύουσα τῆς Κυρηναϊκῆς χώρας ἐν Λιβύῃ, παρὰ τὴν ΒΑ. ἀκτὴν τῆς Ἀφρικῆς.

Κῦρος, υἱὸς τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ιδρυτὴς τοῦ Περσικοῦ κράτους (559 - 529 π. Χ.).

Λ.

Λάμψακος, πόλις τῆς Τρωάδος παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.

Λευγαία, ὀνομασία ἱλῆς τινὸς τῶν ἑταίρων· ἄγνωστον πόθεν αὕτη ὀνομάσθη οὕτως.

Λύκος, παραποτάμιον τοῦ Τίγερτος

Λύσιππος, ἐπιφανὴς γλύπτης ἐκ Σικυῶνος ἀκμάσας περὶ τὸ 330 π. Χ.

Μ.

Μάγοι, ἱερεῖς παρὰ Πέρσαις καὶ Μήδοις.

Μαιμακτηριῶν, ὁ πέμπτος Ἀττικὸς μῆν, ὁ περιλαμβάνων τὸ τελευταῖον ἥμισυ τοῦ Νοεμβρίου καὶ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ Δεκεμβρίου.

Μᾶρδοι, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Ν. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης.

Μαρία (καὶ **Μαρεῶτις**), λίμνη τῆς κάτω Αἰγύπτου παρὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Μαρώνεια, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου.

Μέλας, ποταμὸς τῆς Θράκης ἐκβάλλων εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον (νῦν Σάρον).

Μέμνων, Ῥόδιος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς τοῦ Δαρείου τιμώμενος καθ' ὑπερβολὴν ὑπ' αὐτοῦ.

Μέμφις, ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα τῆς κάτω Αἰγύπτου παρὰ τὸ σημερινὸν Κάϊρον.

Μηδία, χώρα κειμένη εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Κασπίας θαλάσσης· οἱ κάτοικοι **Μῆδοι**.

Μίλητος, πόλις τῆς Ἰωνίας ἐν τῇ Δ. παραλίᾳ τῆς Μ. Ἀσίας.

N.

Νέαρχος, ναύαρχος τοῦ στόλου τῶν Μακεδόνων· ἦτο καὶ ἱστορικὸς συγγραφεὺς συγγράψας «*τὰ ἀμφὶ τῷ παράπλῳ*», ἔνθα ἐξέθετε τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν του περὶ τῆς Ἰνδικῆς, καὶ «*συγγραφὴν ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου*», ἱστορίαν δηλ. τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἀμφότεραι αἱ συγγραφαὶ αὗται—αἵτινες δὲν σώζονται—ἐκρησιμοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ ὡς πηγαὶ ἱστορικῶν ἔργων.

O.

Ὀδρύσαι, λαὸς Θρακικὸς οἰκῶν εἰς τὰ Ν. μέρη τῆς Θράκης.

Οὔξιοι, ὀρεινὸς λαὸς οἰκῶν ΒΑ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος.

Π.

Πάγγαιον, ὄρος τῆς Α. Μακεδονίας ἐγειρόμενον μεταξὺ τῶν ποταμῶν Στρυμόνος καὶ Νέστου.

Παίονες, οἱ κάτοικοι τῆς Παιονίας, χώρας τῆς βορείου Μακεδονίας μεταξὺ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος.

Παιτική, χώρα τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ τῶν Παίτων πρὸς Ν. τοῦ Ἑβρου.

Παλαιστίνη, ἡ γνωστὴ ἐν Ἀσίᾳ χώρα τῶν Ἰσραηλιτῶν, κειμένη μεταξὺ Ἀραβίας καὶ Μεσογείου θαλάσσης.

Παραπαμισάδαι, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸ ὄρος Παραπάμισον ἢ Ἰνδικὸν Καύκασον πρὸς Ν. τῆς Βακτριανῆς.

Παρθυαῖοι, οἱ κάτοικοι τῆς Παρθυαίας, χώρας ἐν Ἀσίᾳ κειμένης εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Κασπίας θαλάσσης.

Παρμενίων, στρατηγὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Πασαργάδαι, ἀρχαιότατη πρωτεύουσα τῶν Περσῶν ΒΑ. τῆς

Περσепόλεως κειμένη ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ σημερινοῦ Μουργὰβ.

Περκώτη, πόλις παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον μεταξύ Ἀβύδου καὶ Λαμψάκου.

Πηλούσιον, πόλις τῆς κάτω Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ Α. στομίου τοῦ Νείλου.

Πίναρος, ποταμὸς τῆς Κιλικίας πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ἀμανοῦ καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰσικὸν κόλπον.

Πράκτιος, μικρὸς ποταμὸς ἐν Τρωάδι.

Πρίαπος, πόλις παρὰ τὴν Προποντίδα, οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ.

Πρωτεσίλαος, ἥρως τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἐκ Θεσσαλίας· ἐξεπήδησε πρῶτος κατὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς καὶ παρενθὺς ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἑκτορος.

Πτολεμαῖος, υἱὸς τοῦ Λάγου, ἐξ Ἑορδαίας (χώρας τῆς ἀρχαίας Μακεδονίας), στρατηγὸς καὶ πιστὸς φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου, μεθ' οὗ καὶ συνεξεστράτευσεν εἰς Ἀσίαν· μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου. Συνέγραψεν ἀπομνημονεύματα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὰ ὁποῖα ὁ Ἀρριανὸς θεωρεῖ ὡς λίαν ἀξιόπιστον πηγὴν καὶ ἐπωφελήθη εἰς τὴν συγγραφὴν του· τῶν ἀπομνημονευμάτων ἀποσπάσματα μόνον διεσώθησαν.

Πυανεψιών, ὁ τέταρτος Ἀιτικὸς μῆν, ὁ περιλαμβάνων τὸ τελευταῖον ἡμῖς τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ τὸ πρῶτον τοῦ Νοεμβρίου.

Σ.

Σάκαι, λαὸς Σκυθικῆς καταγωγῆς οἰκῶν πρὸς Α. τῆς Βακτριανῆς καὶ Σογδιανῆς.

Σακεσῖναι, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν παταμὸν Ἀράξην.

Σεμίραμις, μυθολογικὴ βασίλισσα τῶν Ἀσσυρίων, σύζυγος τοῦ Νίνου.

Σησιός, πόλις τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀπέναντι τῆς Ἀβύδου.

Σίγειον, πόλις τῆς Τροίας παρὰ τὸ δμώνυμον ἀκρωτήριο.

Σιττακηνοί, οἱ κάτοικοι τῆς Σιττακηνῆς, χώρας κειμένης παρὰ τὸν Τίγρητα.

Σοῦσα, πρωτεύουσα τῆς Σουσιανῆς, χώρας κειμένης πρὸς Ν. τῆς Μηδίας, χειμερινή κατοικία τῶν βασιλέων τῆς Περσίας· οἱ κάτοικοι: **Σούσιοι**.

Στρυμών, ποταμὸς τῆς Θράκης διαρρέων ὅλην τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον.

Συρία, χώρα μεταξὺ Παλαιστίνης καὶ Μεσοποταμίας· τὸ μεταξὺ τῶν δύο ὁροσειρῶν Λιβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου κείμενον μέρος καλεῖται **Κοίλη Συρία**.

Τ.

Τάναϊς=**Ίαξάρτης**, ποταμὸς ἐν Ἀσίᾳ παρὰ τὰ ΒΑ. σύνορα τῆς Βακτριανῆς, πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῶν κειμένων ΒΑ. τοῦ Παραπαμίσου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Ὠξειανὴν λίμνην.

Τάπουροι, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Ν. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης.

Τελμισσεῖς, οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ, πόλεως τῆς Καρίας.

Τριβαλλοί, βάρβαροι οἰκοῦντες μεταξὺ Ἰστρου καὶ Αἴμου.

Υ.

Υδάσπης, ποταμὸς εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Ἰνδικῆς, πηγάζων ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ Καυκάσου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀχεσίην ποταμὸν καὶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰνδόν.

Υρκανιοί, οἱ κάτοικοι τῆς Υρκανίας, χώρας ἐν Ἀσίᾳ παρὰ τὰ ΝΑ. τῆς Κασπίας θαλάσσης.

Φ.

Φιλόξενος, Μακεδὼν, ταμίας ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ.

Χ.

Χαλδαῖοι, ἱερατικὴ τάξις ἐν Βαβυλῶνι.

Χοράσμιοι, λαὸς ἐν τῇ ἄνω Ἀσίᾳ, οἰκῶν ἐν τῇ Σογδιανῇ παρὰ τὸν ποταμὸν Ὠξον.

Ω.

Ὠξος, ποταμὸς πηγάζων ἐκ τοῦ Παραπαμίσου (= Ἰνδικοῦ Καυκάσου), διαρρέων τὴν Βακτριανὴν καὶ Σογδιανὴν καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Ὠπις, πόλις τῆς Ἀσσυρίας ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Τίγρητος.

Ὠρεῖται (= **Ὠροι**), λαὸς τῆς Ἰνδικῆς παρὰ τὴν Β. παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελ.

Βιβλ. I

Α'. Προοίμιον (§ 1-3).	7
Β'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ (κεφ. 1) . . .	8
Γ'. Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν (κεφ. 11-12)	9
Δ'. Ἡ παρὰ τὸν Γρανικὸν μάχη (κεφ. 13-16) . . .	12

Βιβλ. II

Α'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Γορδίῳ (κεφ. 3)	19
Β'. Ἡ ἐν Ἰσοῦ μάχη (κεφ. 7-12)	21

Βιβλ. III

Α'. Κατάληψις τῆς Αἰγύπτου. Κτίσις Ἀλεξανδρείας (κεφ. 1).	35
Β'. Ἡ ἐν Γανγαμήλοις καὶ Ἀρβήλοις μάχη (κεφ. 8-16)	36

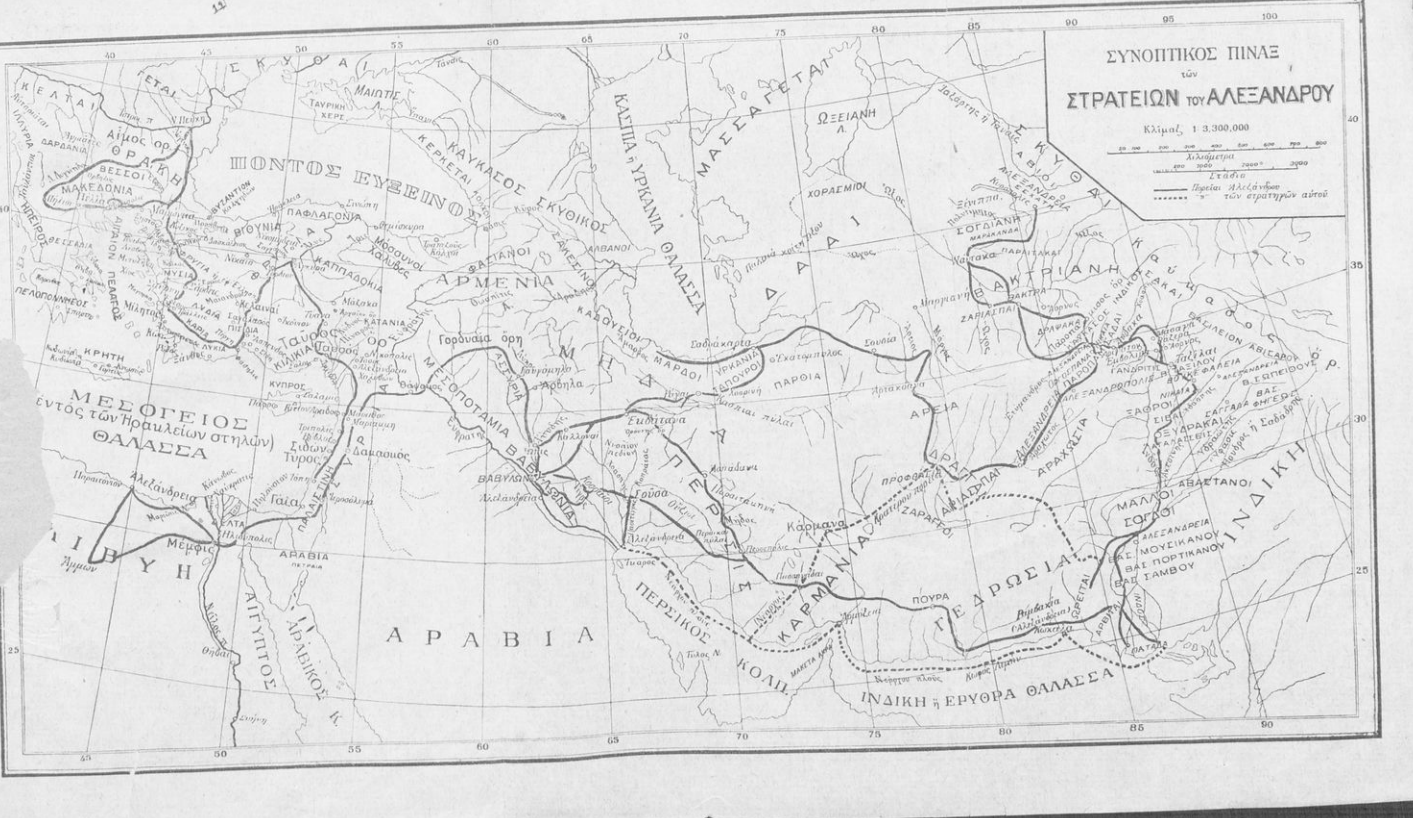
Βιβλ. VI

Α'. Πορεία τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τῆς Γαδρωσίας (κεφ. 22-26)	49
Β'. Ὁ ἐν Πασαργάδαις τάφος Κύρου τοῦ μεγάλου καὶ ἀποκατάστασις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου (κεφ. 29)	55

Βιβλ. VII

Α'. Ἡ ἐν Ὠπιδι στάσις τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἀλε- ξάνδρου (κεφ. 8-12)	59
Β'. Χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου (κεφ. 28-30) .	66

	Σελ.
Εἰσαγωγή	71-77
I Ἀρριανὸς	71-74
1. Βίος Ἀρριανοῦ	71
2. Συγγράμματα Ἀρριανοῦ	71
3. Λεκτικὸν Ἀρριανοῦ	73
II Τὰ στρατιωτικὰ τῶν Μακεδόνων	74-77
Α'. Τὸ πεζικὸν	74
Β'. Τὸ ἱππικὸν	76
Γ'. Ὁ στόλος	77
Σημειώσεις	78
Πίναξ κυρίων ὀνομάτων	136

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ
τῶν
ΣΤΡΑΤΕΙΩΝ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Κλίμακ' 1 3.000.000

0 500 1000 1500 2000 2500 3000

Χιλιόμετρα

0 500 1000 1500 2000 2500 3000

Στάδια

————— Πρεία Αλεξάνδρου

----- τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ

